ACADEMIA ROMANA

DIN DOMNIA LUI IOAN CARAGEA

AVENIRE LA TRON.–MIŞCARI CONTRA GRECILOR.–FINANŢE.

1812–1818.

DE

V. A. URECHIA

MEMBRU AL ACADEMIEĬ ROMANE

ESTRAS DIN
ANALELE ACADEMIEĬ ROMÂNE
Seria II. — Tom. XXII.
MEMORIILE SECŢIUNII ISTORICE.

BUCURESCI
INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE CAROL GÖBL
Furnisor al Curţii Regale
16 STRADA DÓMNEI, 16
1900.

www.dacoromanica.ro

DIN DOMNIA LUI IOAN CARAGEA

AVENIRE LA TRON.—MIŞCĂRI CONTRA GRECILOR.—FINANŢE. 1812 – 1818.

DE

V. A. URECHIĂ
Membru al Academiei Române.

Şedinţa dela 10 Martie 1900.

Domnilor Colegi,

Am avut onórea să vĕ aduc numeróse documente *inedite* asupra istoriei bisericeĭ, administraţiuniĭ şi a justiţieĭ sub I. Caragea (1812—1818). Vin astădĭ a vĕ presentà un noŭ memoriŭ relativ la acéstà domnie, însoţit şi acesta de sute de documente necunoscute şi carĭ o pun sub o cu totul altă lumină decât o cunóscem după istoriciĭ anteriorĭ.

Cap. I.

Numirea noilor Domnĭ. Cronologie. Mare emoţiune în Principate. Partidele politice în ele. Curentul francofil în crescere. Caragea este el candidat al Franciei? Sciriĭ false în Bucurescĭ şi ţĕră. Consuliĭ streinĭ. De Gentz.

Am arĕtat care este exacta dată, la care începe domnia formală şi cea de fapt a luĭ Ioan G. Caragea. (1)

Completăm informaţiunile relative, dejà aduse în studiul nostru despre biserică şi justiţie, şi cu alte notiţe. La 19 Septembre (decĭ la

(1) Pag. 5 din memoriul anterior şi seq.

www.dacoromanica.ro

7 Septembre stilul nostru) se scrie din Bucurescĭ către «*Gazeta de Francfort*»:

«*Un tătar sosit aicĭ ierĭ (18 Septembre) a adus scirea atât de importantă pentru ţĕrile nóstre, a numiriĭ Domnilor destinaţĭ a le guvernà. Principele Calimach a fost numit Domn al Moldoveĭ şi Principele I. Caragea (Karodschia!) Domn al Valachieĭ..... Aceste numirĭ aŭ produs o mare sensaţiune printre locuitoriĭ din Principatele nóstre, carĭ sunt alipiţĭ (attachés) de Muscalĭ.*» (1)

Representantul Prusieĭ von Werther scrià şi el cătră Regele sĕŭ, din Bucurescĭ, în 5 Septembre 1812.

«Domnul de la Tour-Maubourg aştéptă la Bucurescĭ—de unde erà gata să plece,—pe Caragea, qui a passé le *Danube et qui arrivera demain dans les environs de Bucarest, où il fera une quarantaine de quelques jours.*»

Va să ḑică la finele luĭ Novembre 1812 (stilul nostru) este data sosiriĭ la Văcărescĭ a luĭ Caragea. Decĭ tocmaĭ la 24 Novembre! Patru ḑile apoĭ Caragea dă pitacul către spătar, ce am adus maĭ sus. (2)

Nu maĭ stăruesc asupra cestiuniĭ dateĭ începeriĭ Domnieĭ, dejà elucidată.

Mĕ întreb numaĭ: ce voesce să înţelégă jurnalul german prin vorbele «*aceste numirĭ (ale noilor Domnĭ) aŭ produs o mare sensaţiune printre locuitoriĭ din Principate... carĭ sunt alipiţĭ de Muscalĭ?*»

Care a fost caracterul acesteĭ *marĭ sensaţiunĭ*?

De ce numaĭ locuitoriĭ alipiţĭ de Ruşĭ aŭ primit acea sensaţiune?

Cu numaĭ nouĕ ḑile înainte de a publicà scirea de maĭ sus, acelaşĭ jurnal german publicà o altă corespondenţă (de la Bucurescĭ, 10 Septembre), prin care se spuneà lumiĭ culte europene, că «*cea maĭ mare tristeţe domnesce în ţĕrile nóstre. E adevĕrat că cea maĭ mare parte din trupele rusescĭ le-a abandonat; dar Divanul nu este maĭ puţin însărcinat de a grăbì plata contribuţiunilor arierate până la finele acesteĭ lunĭ, ceea-ce este afacere fórte anevoiósă în o ţĕră sărăcită prin o ocupaţiune de 5 anĭ, nu maĭ scim noĭ înşine: ocupaţiune de amicĭ orĭ de inimicĭ? Maĭ mulţĭ din boeriĭ ceĭ maĭ bogaţĭ abandonă ţĕrile nóstre ca să se ducă să se aşeze în statele Austriace. Vĕlul cel maĭ des ne ascunde încă forma viitóre a guvernuluĭ nostru. Se pretinde că Sultanul a oprit, cu cea maĭ mare severitate, orĭ-ce*

(1) Veḑĭ *Moniteur Universel.* No. 288, Mercredi, 14 Octobre 1812.

(2) Veḑĭ la pag. 6 din studiul meŭ despre «Biserica română». Veḑĭ tom. X din «Istoria Românilor» de V. A. Urechia, pag. 6.

www.dacoromanica.ro

candidare la locul de Hospodar, de óre-ce M. S. trebue să fi făcut dejà însuşĭ în secret alegerea acestora». (1)

Va să ḑică scirea numirĭĭ luĭ Caragea produce sensaţiunea cea mare, pentru că face să înceteze incertitudinea despre viitórea sórte a ţĕrilor române, despre forma viitoruluĭ lor guvern. Acéstă numire de Domnĭ, după ce atâta timp Muscaliĭ asiguraseră pe partisaniĭ lor din Principate, că încorporarea lor la Rusia este lucru hotărît în mintea şi în sfatul Impĕratuluĭ Alexandru I, de sigur că a produs o *senşaţiune mare*, maĭ ales în mintea acelora, carĭ eraŭ partisanĭ aĭ Rusieĭ.

Pe cât aceştia nu-şĭ puteaŭ explică nereuşirea politiceĭ rusescĭ, lucru de care se întristaŭ, pe atâta însă se bucuraŭ şi eraŭ şi eĭ cuprinşĭ de sensaţiune mare, aceĭ Românĭ, carĭ — oríĭ cât de redus numĕrul lor — nu iubiaŭ pe muscalĭ.

Cum-că eraŭ de aceştĭ Românĭ în ţĕrile nóstre, nu încape îndoială. Latour-Maubourg, trecênd, în Novembre 1812, prin Bucurescĭ, în întórcerea sa de la Constantinopole spre Francia, a găsit destuĭ boerĭ în Bucurescĭ cu antipatie pentru Ruşĭ şi cu simpatie pentru Franţia

Evident că între ceĭ din urmă se aflaŭ maĭ ales boeriĭ, carĭ fuseseră. persecutaţĭ de regimul muscălesc. (2)

Şi pe lângă boeriĭ prigoniţĭ de Muscalĭ, carĭ acum se bucuraŭ de noua stare de lucrurĭ, maĭ eraŭ şi de aceĭ carĭ înţeleseseră, la Bucurescĭ şi la Iaşĭ, că deşertarea Principatelor de oştirĭ rusescĭ şi maĭ ales numirea de Domnĭ noĭ, nu puteà însemnà tocmaĭ o isbândă a politiceĭ rusescĭ, ci maĭ mult erà un eşec al eĭ.

Iacă de ce şi *marea sensaţiune* între boeriĭ compromişĭ prea mult în legăturile lor cu Muscaliĭ. Uniĭ din aceştia se şi ridică din ţéră cu tóte ale lor şi trec în Rusia, împreună cu oştirile muscălescĭ. Şi iacă de ce, din contră, boeriĭ căḑuţĭ în disgraţia Muscalilor se întorc din exilurile lor, pe dată ce sosesce în Bucurescĭ noul Domnitor.

De sigur că, în asemenea condiţiunĭ, curentul galofil orĭ anti-rusesc este în crescere, după ce Napoleon dă, la 14 Septembre, bătaia de la Smolensk, şi ales după ce la 20 Novembre arde Moscova şi bate la 29 Novembre pe Cutuzof la Crasnoi.

Este locul să ne întrebăm dacă Caragea erà ales de Pórta Otomană ca un candidat agradat de Francia?

(1) Reprodusă în *Moniteur Universel.* No. 283, Vendredi, 9 Octobre 1812.

(2) Latour-Maubourg urmărià la Bucurescĭ, în Novembre 1812, scopul *de ménager des relations à sa Cour avec les Grecs de C-nople* qui se trouvent ici (Bucarest) et avec ceux des boyars valaques *qui ont été persécutés par les Russes. (Iorga, Acte şi Fragm.*, pag. 491).

www.dacoromanica.ro

Făptuirile anterióre ale luĭ Caragea nu eraŭ tocmaĭ de natură a-l recomandà simpatieĭ Francieĭ. Dacă Andréossy din Constantinopole nu avusese ocasiunea a se lăudà cu purtarea luĭ Ioan Caragea, nu maĭ puţin de isbuteà să ieà tronul vre-un Moruzi, se dedeà prin acésta o lovitură neîndoiósă politiceĭ francese şi erà un testimoniŭ şi maĭ neîndoios al triumfuluĭ celeĭ rusescĭ. Cunoscutul consul engles din Bucurescĭ explică alegerea luĭ Caragea şi a luĭ Calimach prin cumpĕrarea tronuluĭ pe banĭ (4.000.000 leĭ!).

Europa erà prea atentă la cele ce aveaŭ să se petrécă în nordul sĕŭ, la ciocnirile gróznice dintre armatele franco-rusescĭ, pentru ca să se fi interesat mult de evenimentele de la Dunăre. Totuşĭ ómeniĭ de stat austriacĭ şi maĭ ales francesĭ aveaŭ ochiĭ aţintiţĭ într'acóce. Acésta ne explică satisfacţiunea cu care, deşì Caragea nu erà pronunţat amic nicĭ al Austrieĭ, nicĭ al Francieĭ, se primì, la Viena ca şi la Paris, scirea că Pórta l-a numit pe el şi pe Calimach Domniĭ Principatelor. Guvernul frances se grăbì să scrie luĭ Ledoulx, fostul consul al sĕŭ la Bucurescĭ, să-şĭ reià postul. Ministrul Maret scrie luĭ Ledoulx, în 18 Octobre 1812: «..... doresc să te ducĭ pe cât maĭ grabnic posibil (la Bucurescĭ). Este important de a se observà primele demersurĭ ale noueĭ administraţiunĭ (a luĭ Caragea) şi de a se scì exact tot ce se va face relativ la demarcaţiunea nouelor hotare. Convine asemenea a se cunósce *mijlócele de influenţă* ce Rusia va fi căutat negreşit să-şĭ menageze asupra locuitorilor ţĕrilor acestora, cum şi dispositiunile acestora cu privire la acéstă putere».....

Ledoulx plécă imediat la postul sĕŭ şi în 29 Ianuarie 1813 póte dejà trimite luĭ Maret o primă notă.

La Paris nu erà cum se vede prea mare domirire asupra simţimintelor luĭ Caragea. De aceea Ledoulx este trimis grabnic la postul sĕŭ din Bucurescĭ, să studieze maĭ de aprópe pre noul Domnitor. Ledoulx abià sosit, în Ianuarie 1813, la Bucurescĭ, căutà să-şĭ deà sémă despre cugetele luĭ Caragea, după însărcinarea primită de la ministrul sĕŭ Maret. In nota sa de la 29 Ianuarie declară, că încă nu póte să-şĭ formuleze opiniune prea exactă despre Caragea, dar că, din câte află, e dator să crédă, că Domnitorul Muntean este imparţial, că nu s'a dat cu nicĭ o partidă, că menagézĕ pre toţĭ, că se silesce a nu se stricà cu Ruşiĭ şi a nu indispune în contra sa pre Francesĭ. Adevĕratele intenţiunĭ ale luĭ Caragea vor fi cunoscute numaĭ după deschiderea campanieĭ proxime. Ledoulx judecă definitiv pre Caragea, când ḑice, ca despre orĭ-ce fanariot, că: «*dînsul va fi orĭ-ce îĭ vor cere împrejurările să fie.*» O lună maĭ târḑiŭ, Ledoulx stărue pe lângă

www.dacoromanica.ro

Maret să-ĭ trimită o scrisóre pentru Caragea, recomandându-ĭ călduros pre boerul Filip Linche, om care nutresce simţiminte francese şi care, de l-ar lua Caragea în vre-o slujbă, o să servéscă minunat politica francesă, ţinênd pe Ledoulx în curent de tóte făptuirile luĭ Caragea. Vodă nu-l numesce, că se teme să nu supere pre Muscalĭ, pre consulul rusesc «*care este de o insolenţă fără exemplu.*» (1)

Se vede decĭ, că nicĭ Francia nu crede că póte să compteze pe Caragea.

Cea maĭ neîndoiósă explicaţiune ce Româniĭ îşĭ deteră din faptul numiriĭ luĭ Ion Caragea fu însă, că nu prevalase la Pórtă, prin acéstă numire, politica ruséscă.

De aceea mare sensaţiune la Bucurescĭ şi Iaşĭ în ambele tabere boerescĭ şi în cea ruséscă şi în cea mică, dar spornică, anti-ruséscă, tabără care suntem dispuşĭ a o numì *naţională*, căcĭ naţionalĭ eraŭ, deşì nu purtaŭ acest nume aceĭ carĭ nu le erà inimeĭ lor plăcut să fie încorporată patria lor la Imperiul rusesc.

Emoţiunea vie din ţéră, din ambele tabere, căutaŭ şefiĭ muscalĭ, carĭ încă se maĭ aflaŭ în Bucurescĭ şi Iaşĭ, să o potoléscă prin răspândirea de sciriĭ false ḑilnice. Evident că şi ceĭ cu darurĭ anti-muscălescĭ şi ceĭ alipiţĭ de politica ruséscă ciuliaŭ urechile să afle scrieriĭ, noutăţĭ

(1) Veḑĭ ce ḑice Wilkinson (pag. 107—108).

Ledoulx scrie luĭ Maret, din Bucurescĭ, în *29 Ianuarie 1813:*

«Sans pouvoir donner encore à V. E. une opinion bien exacte des sentiments du P-ce Caradgea, je dois croire, d'après tout ce que j'entends dire ici qu'il n'a épousé aucun parti; *qu'il ménage tout, qu'il cherche à ne pas brouiller avec les Princes et à ne pas indisposer contre lui la France. Les véritables intentions ne seront bien connues,* ses opinions ne se prononceront qu'après l'ouverture de la campagne prochaine. En un mot ce prince n'a pas, je crois, de caractère àlui; il sera tout ce que les circonstances exigeront.»

Ledoulx à Maret, Bucarest, 25 Février 1813:

«Le P-ce Caradgea d'un caractère très-faible ne l'emploie pas, de crainte, je crois, de donner de l'ombrage au Consul de Russie, qui est, comme j'ai eu l'honneur de le marquer à V. E. d'une insolence sans exemple. Il serait très utile que M. Linche rentre dans les affaires ici: je réponds que par lui je saurai tout ce qui se passe à cette Cour Grecque. V. E. pourrait donc m'envoyer pour le P-ce une lettre de recom. en faveur de Mr. Linche, qui produirait infailliblement l'effet que nous devons en attendre. Une fois ce boyard réinstallé dans les affaires, il récroirait grandement récompensé de ses services passés et engagé à rendre de plus grands services encore. Cette lettre de recom. nous assurerait ici, parmi les boyards, un homme entièrement dévoué à nos intérêts. M. Linche mérite sous tous les rapports que V. E. daigne s'intéresser à lui.

*

www.dacoromanica.ro

despre operațiunile militare de la nordul Europeĭ. (1) Ca să întrețină simpatiĭ pentru Rusia în Principate, Jaltuchin rĕmas în Bucurescĭ cu puține trupe — căcĭ după tractatul de la 1812, Rusia nu aveà să evacueze deplin Principatele decât la 14 Octobre — inundà țĕrile române de buletine de victoriĭ închipuite repurtate de Ruși asupra ósteĭ luĭ Napoleon. (2)

Totuși strabăteaŭ în Bucurescĭ și Iași și noutățĭ maĭ oneste despre isbândile Francesilor. De óre-ce încă la 19 Septembre «l'administration du pays est presque entièrement entre les mains des Autorités nationales» (3), nu erà posibil luĭ Jaltuchin să împedice străbaterea în țĕră și de sciri opuse vederilor Rusieĭ. O corespondență adresată din Buda, cu data de 1 Octobre 1812, dice că «les nouvelles victoires des Français en Russie font beaucoup de sensation dans la Moldavie et la Valachie». (4)

Și guvernul de la Viena aveà ochiĭ ațintițĭ spre Bucurescĭ și Iașĭ. Austria erà representată la Bucurescĭ prin agentul sĕŭ *Fleischhackel*. Nu târdiŭ însă se vor stabilì relațiunĭ maĭ apropiate între Caragea și guvernul Austriac, prin faptul că Domnitorul Muntean va căpĕtà de corespondent politic secret al sĕŭ pe Cavalerul Frederic de Gentz. Ministrul Meternich învoesce acestuia să devină corespondentul Domnitoruluĭ Caragea, (5) după ce un moment erà vorba ca acel corespondent să fie comitele Hardenberg, ministru de Hanovra la Viena, saŭ consilierul de legațiune Prusiană Piquot. Alegerea luĭ Meternich pre-

(1) Vedĭ *Moniteur Universel* de la 9 Octobre 1822.

(2) N. 282 de Joĭ 3 Octobre 1812.

Bucarest, 7 Sept.

Le grand vizir après sa déposition a été exilé à Brussa. Son successeur est parti pour se rendre a Sumla.

— Gheslib Efendi et le Drogman de la Porte Moruzi sont toujours ici (Bucarest).

— Il arrive tous les jours à Bucarest des bulletins qui donnent des nouvelles des victoires qu'on dit remportées par la Russie. On les distribue avec profusion pour les soldats qui sont encore ici. Les lettres particulières de la Russie sont tout à fait en contradiction avec ces bulletins et tout annonce que l'Empereur des Français s'avance vers Moscou.

— Notre pays est au reste dans la plus triste situation. Plusieurs des riches boyards quittent nos provinces pour s'établir en Autriche. *(Observateur Autrichien)*·

(3) *Moniteur Universel* du 14 Octobre 1812. No. 288, după Gazette de Francfort.

(4) *Moniteur Universel* du 16 Octobre 1812.

(5) După Challemel-Lacour *(Revue des deux mondes.* 1868 luna Iunie I, pag. 635, de Gentz nu a refusat a purtà, ceva maĭ târdiŭ, titlul oficial de «agent diplomatic al Principeluĭ Valachieĭ.»

www.dacoromanica.ro

vală în 27 Decembre 1812 şi în aceeaşĭ ḑi el scrise Domnitoruluĭ Muntean prima sa corespondenţă. Consulul Fleischhackel stabilì înţelegerea definitivă cât privià emolumentele, ce Domnitorul oferià luĭ de Gentz.

Importanţa luĭ de Gentz din respectul politiceĭ austriace la Constantinopole este mare. Graţie relaţiunilor secrete dintre de Gentz cu Caragea, Austria nu va întârḑià de a avé «*la main haute*», atât la Bucurescĭ, cât şi la Constantinopole, unde, prin Caragea, Meternich va face să străbată acele sciriĭ şi vederiĭ, carĭ puteaŭ să-ĭ fie dînseĭ profitabile. (1)

Anglia nu puteà nicĭ dînsa perde din vedere importanţa politică a curţilor Române, cu tótă atenţiunea încordată a Europeĭ spre altă parte. Ea numì în 1813 de consul al sĕŭ pe *W. Wilkinson*. Acesta va aduce la Bucurescĭ vederĭ contrare vederilor luĭ *Fleischhackel* şi celor ale luĭ *Ledoulx*. Pe când aceştĭ din urmă caută să îndepărteze pe Românĭ de la Muscalĭ, Wilkinson devine partisanul împărţiriĭ Principatelor între Rusia şi Austria, tocmaĭ pe motivul—*risum teneatis*—că este în interesul Europeĭ, să împedice extensiunea Rusieĭ şi că numaĭ ast-fel s'ar puté împedecà maĭ departe mergerea Rusieĭ spre Constantinopole.

Rusia, după eşirea definitivă a luĭ Jaltuchin din Principate, va fi şi dînsa representată la Bucurescĭ prin consulul Kiriko. După catastrofa Francesilor în Rusia, aceştĭ consulĭ şi ceĭ din Iaşĭ vor devenì de o insolenţă şi de o incomoditate gróznică pentru guvernele naţionale din Principate.

Căderea capetelor Moruzescilor, partisaniĭ neîndoioşĭ aĭ Rusieĭ, pusese deocamdată multă apă în vinul consulilor rusescĭ din Principate. Francia nu vĕḑuse cu ochĭ bunĭ raptul Basarabieĭ, rapt datorit de Rusia Moruzescilor. De aceea o vedem interesându-se de aprópe de negociaţiunile ulterióre agitate între Pórtă şi Rusia, cu referinţă la delimitarea Basarabieĭ. Francia dorià ca Pórta să acorde Rusieĭ cât maĭ mică porţiune de pământ.

Acelaşĭ lucru — deşì maĭ platonic — îl dorià şi Austria.

Tocmaĭ pentru a urmărì asemenea afaceriĭ Napoleon grăbise să trimită la Constantinopole pe energicul Andréossy. La 13 August 1812, acesta fu primit în audienţă solemnă de către Sultan. (2)

(1) Veḑĭ despre Fr. de Gentz articolul publicat de P. Challemel-Lacour, intitulat Diplomates et publicistes de l'Allemagne, în *Revue des deux Mondes* de la 1 Iunie 1868, pag. 620. — Idem, *Albert Sorel*, în aceeaşĭ revistă, de la 15 Decembre 1876.

(2) *Moniteur Universel*. No. 261, din 17 Septembre 1812.

www.dacoromanica.ro

Alegerea de Pórtă a luĭ Caragea şi Calimachi, întîmplată, cum vĕ-ḑurăm, în August, după sosirea luĭ Andréossy, a trebuit, orĭ-cât de secretă să se fi ţinut, să nu fi fost fără de scirea, de nu şi fără de consimţirea representantuluĭ frances. De aceea ḑiserăm, că emoţiunea în ţéră, între boerĭĭ rusofilĭ fu mare.

Tot influenţeĭ francese se ḑiceà că datorise Caragea şi rechemarea sa pe câte-va ḑile ca Dragoman al Porţiĭ, din cursul lunii August, după depunerea luĭ Panaiotache Moruzi «*parce qu'il (Moruzi) passait pour être dévoué aux intérêts de la Russie.* (1)

In locul luĭ I. Caragea devenì Dragoman Spătarul Iacovachi Arghiropulo, (2) frate cu ginerele Domnitoruluĭ.

Cap. II.

Căimăcămie. Sosirea luĭ Caragea la Bucurescĭ. Alaiurĭ. Aṙderea Curţiĭ Domnescĭ. Diverse evenimente.

Ioan Caragea nu vine imediat la Bucurescĭ, din causă că, după o dispositiune a tractatuluĭ de la 1812, evacuarea Principatelor erà hotărîtă a se efectuà în mod complet numaĭ pe ḑiua de 2 (14) Octobre. La acéstă dată erà dator Jaltuchin să lase guvernul ţĕrĭĭ românescĭ în mânile Divanuluĭ eĭ.

La Bucurescĭ se găsià încă Galib Efendì şi Dimitrie Moruzi, colaboratorul sĕŭ la tractatul de Bucurescĭ, prin care Rusia ne răpì Basarabia. Acolo află Moruzi despre neisbutirea candidaturiĭ sale la Domnie, pe care o credeà bine asigurată. El fu tot odată însciinţat în secret, ca să nu maĭ mérgă la Constantinopole, că nu-ĭ va fi viéţa în siguranţă. Rusia ĭĭ oferì asil la ea, ba şi o bună pensiune... Dimitrie Moruzi, avênd familie la Constantinopole, se temù să nu o expună la perire. Încumetat pe abilitatea sa, preferì să mérgă, să-şĭ justifice purtarea. El sperà să deà de culpabil pe Galib Efendi... Acesta însă maĭ dinainte arĕtase că singurul culpabil al perderiĭ Basarabieĭ erà numaĭ D. Moruzi. Cât trecură amândoĭ Dunărea, Galib arestă pe Mo-

(1) Iancu Caragea maĭ fusese Dragoman al Porţiĭ în 1807—1808. Influenţa francesă la Constantinopole erà fórte mare înainte de catastrofa luĭ Napoleon în Rusia—este momentul când 140 de prisonierĭ Ruşĭ se turciserà în Constantinopole. *Moniteur Universel*, din 17 Septembre 1812 (No. 263), în o scrisóre datată din Constantinopole de la 13 August, povestesce solemnitatea cu care se făcù acéstă trecere la mahometanism a acelor Ruşĭ.

(2) *Moniteur Universel.* No. 288, 14 Octobre 1812.

www.dacoromanica.ro

ruzi şi-l expediă la Şumla, unde erà Vizirul'... Acì fu ucis pe dată, şi capul luĭ trimis la Constantinopole, unde fu expus treĭ ḑile la porţile Seraiuluĭ, alăturea cu al frate-sĕŭ Panaiotache Moruzi, carele ţinuse locul de Dragoman pe timpul cât Dimitrie stătù la Bucurescĭ.

Şi pe când ast-fel Moruzesciĭ, amicĭ aĭ Rusieĭ, plătiaŭ cu capul lor trădarea, Caragea erà primit cu onorurĭ în audienţă solemnă de învestitură de către Sultanul, la 8 (20) Octobre. Padişahul otoman îĭ dete cuca şi caftanul de onóre.

I. Caragea fu primit de Sultanul «*avec la bienveillance la plus distinguée*» scrie, în 26 Octobre, din Constantinopole, corespondentul jurnaluluĭ *Gazette de Francfort.* (1) In o a doua audienţă primì *tuiul* Domnesc.

Avênd a întârḑià la Constantinopole maĭ mult timp, până ce să se ridice din ţĕră Muscaliĭ, Caragea trimise la Bucurescĭ caimacamĭ, carĭ să ieà guvernul ţĕrii în numele sĕŭ.

O corespondenţă din 2 Octobre (20 Septembre 1812), trimisă din Bucurescĭ guvernuluĭ din Paris şi publicată în «*Moniteur*», vestesce că la data acésta sosise deḑà în capitala Muntenieĭ Caimacamul şi Postelnicul nouluĭ Domn. Gr. Suţu e Caimacamul. Acesta e fiul luĭ Michaĭ Suţu. După Werter însă, în corespondenţa luĭ cu regele Prusieĭ, Caimacam erà Gh. Arghiropulo, care în ḑiua sosiriĭ luĭ Werter la Bucurescĭ, tocmaĭ dădeà un mare bal domnuluĭ de Maubourg (2).

Gazeta de Francfort confirmă, că Ghiorgache Arghiropulo, frate cu noul Dragoman al Porţiĭ, a sosit la Bucurescĭ, în 24 Septembre (6 Octobre), şi a comunicat boerilor adunaţĭ firmanul (zapt-firman) al Sultanuluĭ, prin care este însărcinat să administreze Principatul în numele luĭ Caragea (3).

---

(1) Veḑĭ *Moniteur Universel.* No. 348 din 13 Decembre 1812.

Le 20 le nouveau Prince de Valachie a reçu, dans une audience solennelle, des mains de S. H. la kouke ou le bonnet de Prince et la pelise d'honneur. Il a été traité, par le Gr. Seigneur, dans cette occasion, avec la bienveillance la plus distinguée. Jeudi est le jour désigné pour la cérémoine de la queue de cheval, que le nouveau Prince a coutume de recevoir, pour marquer son rang dans le gouvernement.»

(2) Veḑi nota luĭ Werter cătră Regele Prusieĭ, din 5 Decembre st. n. 1812. *Moniteur Universel* de la 26 Octobre 1812. No. 300, scrie: «Caimacamul şi Postelnicul nouluĭ Principe al Valachieĭ Iancu Caragea, aŭ sosit acì la Bucurescĭ. Primul se chémă Gr. Suţu fiul luĭ Michail Bey; cel de al doilea se chémă *Tschapan (?).*»

(3) N. 313. Dimanche 8 Novembre 1812.

«Valachie, Bucarest, le 9 Octobre.

«M. Georgachi Arghiropolo, frère du nouveau Dragoman de la Porte, est arrivé le 6

www.dacoromanica.ro

E posibil că pe lângă Arghiropulo să fi sosit la Bucurescĭ şi Gr. Suţu. In tot casul, postelnic în domnia luĭ Caragea vom aflà pre Vlăhuţ.

Pe dată ce Caimacamiĭ sosirà în Bucurescĭ, s'aŭ început reparaţiunile palatuluĭ Domnesc din Délul Spireĭ, care ajunsese în próstă stare, din causă că servise de spital în timpul ocupaţiuniĭ rusescĭ. (1)

O altă corespondenţă a Gazeteĭ de Francfort, dată tot din Bucurescĭ, din 18 Novembre (6 Novembre), confirmă că, la acea dată, încă nu sosise Domnitorul Caragea, dar că erà aşteptat din un moment în altul şi că neîntârdiat vor revenì la Bucurescĭ şi representanţiĭ (orĭ *Aianiĭ)* streinĭ, carĭ, la momentul rupturiĭ dintre Rusia şi Turcia, se îndepărtaserà din Principatele ocupate de Ruşĭ (2).

In adevĕr, nu întârdie să soséscà la Văcărescĭ noul Domnitor. Acì se opresce după vechiul obiceiŭ, pentru a-şĭ pregătì oficiala intrare în capitală. Corespondenţele Monitoruluĭ frances scriŭ, că *conăcirea* de maĭ multe dile la Văcărescĭ a Domnitoruluĭ erà şi în interesul sănătăţiĭ publice, ca o carantină făcută de Domnitor, fiind-că venià din o parte de loc, în care se însemnase ciuma.

Se profità de acéstă reşedere la Văcărescĭ, pentru a se luà mĕsurĭ pregătitóre intrării în Bucurescĭ. (3)

---

de ce mois et a fait conaitre aux boïars assemblés le firman (zapt-firman) du Gr. Seigneur, par lequel il lui est ordonné de se charger de l'administration de la Principauté au nom du nouvel Hospodar.»

(1) On a commencé aussitôt à travailler aux réparations dont le palais du Prince a le plus grand besoin; il a servi d'hôpital pendant tout le temps du séjour des Russes dans cette capitale.

On a la certitude que le gouvernement sera remis au Caimacam le 2 (14) *(sic)* Octobre, *jour fixé par le traité de paix.*

Senatorul Miélocevici (Milosievicĭ) a fost numit guvernator civil al Basarabieĭ. Il devait quitter Jassy le 13.

Moniteur Universel. N. 313, din 8 Novembre 1812.

(Journ. de Francfort) Coresp. din Bucurescĭ de la 9 Octobre 1812.

(2) Gaz. de Francfort.

Valachie. Bucarest, le 18 N-bre (decĭ 6 Novembre).

On attend incessamment l'arrivée du nouveau Prince Ianco Karatschia et le retour des ayans étrangers qui, au moment de la rupture entre la Russie et la France, s'étaient eloignés de ces Principautés encore occupées par les Ruses.

(3) Veḑĭ pag. 7 din tom. X. Iacă şi un alt act cu referinţă la repararea paveleĭ din strada Şerban-Vodă:

Pornnca ce s'aŭ făcut în dosul însciinţăriĭ ispravnicilor de Ilfov şi a Vorniculuĭ politieĭ, pentru dregerea podului Şerban-Vodă.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voeved i Gospodar zemli Vlahscoie.

Domnia-vóstră ispravniçilor din sud, Ilfov şi domnia-ta epistatule al dvorniciei

www.dacoromanica.ro

La 25 Novembre 1812, adecă neîntârdiat după sosirea la Văcărescĭ Caragea adresézĕ ţĕriĭ obicĭnuitul manifest de Domnie nouă. Ca tóte programele politice, proclamaţiunea luĭ Caragea promite mult, ba încă adauge a dice, că cele ce le promite vor fi «*înfiinţate, iar nu numaĭ cuvîntate*». Caragea se jură *pe viéţa fiilor sĕĭ*, că n'o să trécă cu vederea *răpirea şi nedreptatea.* (1)

La diua hotărîtă de 12 Decembre, Domnitorul îşĭ face solemna intrare în Bucurescĭ.

Dăm în notă acĭ alaiurile întocmite cu pitac Domnesc, pentru Domnitor şi pentru intrarea în Bucurescĭ a Dómneĭ sale Elena. (2)

---

politieĭ, am vĕdut Domnia-Mea arĕtarea ce Ne facĭ printr'acéstă însciinţare, ci dar de vreme ce ca să se astupe acele baltacurĭ de la căpătăiul poduluĭ celuĭ dres până la cel-lalt căpătâiŭ dupre *socotéla boerilor* este atâta discolie şi zăbavă, pentru pricinile ce arĕtaţĭ, primită este Domnieĭ-Mele chibzuirea ce faceţĭ, următóre fiind şi altor asemenea pilde, şi poruncim, ca dregerea aceluĭ drum să o săvîrşiţĭ cum maĭ în grabă, adecă de la maidanul ot Dulap şi până la căpătâiul poduluĭ celuĭ dres şi bun. — 1812, Decembre 1.

Arh. Stat. Cod. 74, fila 4.

(1) Veḑĭ întréga proclamaţiune în volumul X al *Istorieĭ Românilor* de V. A. U., pag. 454.

(2) Iacă alaiurile aceste:

Orînduiala alaiuluĭ Domnieĭ, după obiceiul ţĕrii, la intrarea în Bucurescĭ.

Stégul catanelor de ţĕră cu căpitaniĭ i catanele acestuĭ stég, toţĭ călărĭ şi înarmaţĭ.

Brésla agiască.

Călăreţĭ polcovnicescĭ toţĭ călărĭ şi înarmaţĭ.

Vel căpitan de cazacĭ cu stégul i sârmaciul şi toboşarul sĕŭ.

Talpoşĭ dorobănţescĭ pedeştri cu chivere, cu tobe i cu cimpóiele lor.

Vel căpitan de dorobanţĭ cu zapciĭ sĕĭ înainte i cu câţĭ-va din brésla armăşască cu tacâm curat împrejur şi stégul sĕŭ cu toba după dînsul.

Podariĭ toţĭ pedestri câte doĭ.

Cazaciĭ agiescĭ asemenea pedestri cu cimpoiŭ i tobele lor.

Vînătoriĭ, asemenea.

Căpitaniĭ agieştĭ înarmaţĭ cu tacâm curat pedestri.

Céuş agiesc . . . . . cu logofĕt agiesc.

Polcovnicul de pod . . . . . cu polcovnicul de ciocli.

Polcovnicul de vînătorĭ . . . . . cu polcovnicul de Tîrgovişte.

Vel aga cu podóba, după obiceiŭ.

Stégul cu stegar agiesc i călăraşĭ cu praporile i trâmbiţile, cu toba şi sârmaciu, după obiceiŭ.

Dumné-luĭ vel vornicul za politie, cu ómeniĭ şi tacâmul domnieĭ-sale.

www.dacoromanica.ro

In alaiul luĭ Vodă ieaŭ parte şi ceĭ doĭ fiĭ aĭ luĭ I. Caragea, anume

Neferiĭ toţi înarmaţi, călărĭ cu Baeracul lor, câte doĭ,
Beşléga, cu tacâm curat.

Brésla spătărésc㠹.

Lefegiiĭ cu stégurile lor, călărĭ.
Vel căpitan de lefegiĭ cu zapciiĭ sĕĭ, i buciugul, toboşarĭ, sârmacĭ dnpă dînsul.
Seimeniĭ călărĭ iarăşĭ înarmaţi, toţi cu haine roşiĭ şi cu moţurile galbene.
Baş-buluc-başa cu stégul cel mare i toba şi sârmaciŭ.
Scutelniciĭ spătărescĭ înarmaţĭ.
Deliĭ călărĭ, toţĭ înarmaţĭ cu suliţe în mânĭ, câte doĭ, potriviţĭ, dimpreună cu odobaşiĭ lor, înaintea dumné-luĭ vel spătarul.
Poteraşiĭ, toţĭ înarmaţĭ, călărĭ, cu haine curate fistichiĭ, cu moţurĭ şi cu musicanţiĭ lor.
Căpitaniĭ spătărescĭ înarmaţĭ cu tacâm curat.
Céuş spătăresc . . . . . cu logofĕt spătăresc.
Vel căpitan de Mizil . . . . . cu polcovnicul de poteră.

Vel Spătarul cu podóba după obiceiŭ.

Stégul cu stegar i buciuc şi lefegiĭ, cu prapurile i trâmbiţe i tobe şi sârmaciŭ după dumné-luĭ.
Copiĭ din casă . . . . . cu păhărniceĭ.
Vătaf de vistierie . . . . . cu vătaf de păhărnicie.
Aproţĭ vătăşescĭ . . . . . cu aproţĭ céuşescĭ.
Vătaf de aproţĭ . . . . . cu céuş de aproţĭ.

Brésla portărésc㠹.

Portăreĭ în rînd pe jos cu semnele în mânĭ.
II portar . . . . . cu III portar.

Vel portar.

Dumné-lor boeriĭ veliţĭ i al doilea, cum se arată în deosebită fóe, şi înaintea dumné-lor: starostea cu neguţătoriĭ pămîntenĭ.

Brésla armăşésc㠹.

Armăşeĭ . . . . . cu puşcaşĭ.
II armaş . . . . . cu III armaş.
Vel armaş Aleco Mavrocordat cu podóba după obiceiŭ, avênd pe toţĭ lăutariĭ domnescĭ.
Stégurile ţĕriĭ i trombetaşĭ domnescĭ şi cu *muzicanţiĭ nemţĭ.*
Tuiurile
Iuruc-baerac.
Sacagiiĭ după obiceiŭ cu sacalele.
Şalahoriĭ călărĭ, cu beţele în mânĭ.

www.dacoromanica.ro

George şi Constantin. In al Dómneĭ sunt fiicele: Ralu, Smaranda şi Roxandra.

Caiĭ domnescĭ împodobiţĭ.
Trăgêndu-ĭ comişeiĭ câte unul.

II comis . . . . . cu Răhtivan Aslanoglu.
6 postelniceĭ . . . . . cu 6 postelniceĭ asemenea.

Capoturĭ şi tacâm curat.

Toţĭ călăraşiĭ 6 fustaşĭ cu vătaful lor. cu darde.

III logofĕt . . . . . III vistier
II logofet . . . . . II vistier Iorgache Slugeroglu.
II logofet . . . . . II postelnic Costache Arghiropulo.
Vel postelnic . . . . . Vel comis Dumitrache Manul.
Un céuş împĕrătesc . . . . . Alt céuş împĕrătesc.
Un capegiŭ împĕrătesc . . . . . Alt capegiŭ împĕrătesc

Toţĭ lipcaniĭ 6 fustaşĭ cu odobaşa. cu darde.

Iuz-başa.

Beizadea cu ciohodariĭ i un saracci . . . . . Beizadea cu ciohodarĭ i un saracci.

5 căpitanĭ agieşcĭ ortacusachi cu caplan poşturĭ.

Dumné-luĭ agaua cu ciohodariĭ domniceĭ-sale.

Un satâr . . . . . alt satâr.
Un satâr . . . . . alt satâr.
Un satâr . . . . . alt satâr.

5 căpitanĭ agieşcĭ ortacusachi cu caplan poşturĭ.

Mataragi iamac . . . . alaiŭ céuş . . . . . mataragi başa.
Saracci iamac . . . . icioclan céuş . . . . . sarasci başa.
Un gavaz . . . . . alt gavaz.
Un peic împĕrătesc. . . . . alt peic împĕrătesc
Un haznaharlâŭ . . . . . alt haznaharlâŭ.
Deli-başa . . . . . başciohodar, tufecci başa.
Cu toţĭ ciohodariĭ . . . . . cu toţĭ ciohodariĭ.

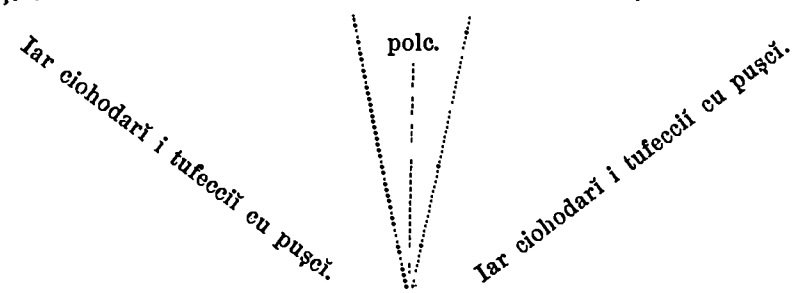

Vătaf de Divan înarmat . . . . . cu II spătar cu sabie gianat
Saidacurĭ . . . . . i topuzul.
Semnul Domnieĭ . . . . . sangiacul.

www.dacoromanica.ro

Este de observat, că cu tótă desorganisarea şi miseria în care Mus. caliĭ lasă ţéra, tot se maĭ găsiră cete destule de ostaşĭ din diversele

Copiĭ din casă purtând prapurile . . . . . vel grămătic.
Vel cuparul Costache Mavrocordat . . . . . vel ispravnic de curte.
Vel cămăraş . . . . . II grămătic *vichil* d-luĭ.
Divictar . . . . . postelnicul Vasilache.
Şi ceĭ-lalţĭ boerĭ aĭ curţiĭ şi idiclii, câte doĭ.
Mehter başa cu tótă taiféua sa cântând.

Caretă gospod.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahscoie.

Poruncim Domnia-Mea . . . . . să aveţĭ a însciinţa d-lor boerilor i zapciilor marĭ şi micĭ şi tuturor maĭ sus arĕtaţilor, că . . . . . la . . . . . césurĭ din ḑi cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ este să se facă obicĭnuit alaiŭ Domnieĭ Nóstre şi să fie toţĭ strînşĭ la . . . . . şi întregĭ la orânduială, ca la ridicarea nóstră să se afle toţĭ gata spre mişcare, însă să grijiţĭ a nu se face vre-un cusur saŭ vre-o atacsie la pornire, că veţĭ fi în vină; aşijderea arĕtaţĭ porunca Domnieĭ-Mele fie-căreia bréslă, ce la mergere să aibă a păzì buna-cuviinţă şi orînduială, fără de a se face sgomot la vorbă saŭ vre-o amestecătură, ci fie-care cu tăcere să urmeze mişcarea alaiuluĭ, iar un alaiŭ ciauş călare să aibă a încunjurà călare necontenit înainte vestind mişcarea alaiuluĭ la mergere, ca să mérgă cu bună orînduială. —1812. Decembre.
Cod. LXXV, fila 9.

Orînduiala alaiuluĭ prea iubiteĭ Dómne a Domnieĭ-Mele, la intrarea în Bucurescĭ.

100 seimenĭ polcovnicescĭ călărĭ, toţĭ cu haine roşiĭ înarmaţĭ şi cu moţurĭ galbene.
100 seimenĭ bulucbăşescĭ asemenea călărĭ, toţĭ cu haine roşiĭ şi cu moţurĭ galbene şi înarmaţĭ.
4 postelniceĭ cu capoturĭ roşiĭ . . . . . iar patru postelniceĭ asemenea.
Céuşul spătăresc . . . . . cu céuşul agiesc.
Polcovnicul de pod . . . . . cu polcovnicul de ciocli.
Polcovnicul de seimenĭ . . . . . cu polcovnicul de vînătorĭ.
II comis . . . . . cu II pitar.
Başbuluc baş. . . . . cu polcovnic de tîrg.
Vel căpitan de Mizil. . . . . cu vel căpitan de lefegiĭ.
III postelnic, fiul d-neĭ Efrosina . . . . . cu Răhtivan Asanoglu.
Vornicul de harem . . . . . cu vel căpitan de dorobanţĭ.
II grămătic, fiul d-luĭ postelnic Vasilache . . . . cu grămătic dómneĭ Filipéscă.
II postelnic Costache Arghiropolu . . . . . cu II spătarul Gianetache.
Biv-vel pitar . . . . . cu biv vel pitar.
Vel armaş Aleco Mavrocordat . . . . . cu vel pitar.

www.dacoromanica.ro

arme, carĭ să intre cu alaiŭ. Nimic maĭ deosebit în aceste alaiurĭ decât la altele de la anteriorii Domnĭ, decât că se bagă în alaiurĭ, nu numaĭ spata şi topuzul Domnesc, dar şi sangiacul şi tuiul dat *ad-honorem* de către Sultan. Intre diversele musicĭ, cimpóie, trombiţaşĭ etc., iea parte la alaiŭ şi *o musică nemţéscă*, aceea pe care neîntârdiat I. Caragea o va desfiinţà. (1)

Maĭ observăm că în Garda Porţiĭ iar sunt *nemţi*: «*50 nemţĭ din Pórtă, în haine fistichiĭ.*»

Din primul moment I. Caragea manifestă o deosebită plăcere pentru parade. El e nemulţumit de alaiurile orînduite pentru recepţiunea luĭ. Cetele de seimenĭ, de panduri, diversele bresle din administraţiune nu s'aŭ presentat în haĭne curate, în uniforme. De aceea în aniĭ următorĭ 1814 şi 1815 Domnitorul va da nouĕ ordine pentru modul cum aŭ să fie organisate alaiurile Domnescĭ. I. Caragea ordonă Mareluĭ Logofĕt de ţéra de sus, să oblige pe zapciiĭ Divanuluĭ, câte 15 ómenĭ «*îmbrăcaţĭ în forme*», de-asupra să aibă cepchenurĭ şi în cap să fie tot un fel, pentru că, «la alaiurile Domnescĭ ce s'aŭ făcut, s'aŭ vĕḑut de înşine Domnia-Mea cu haine nepotrivite, próste, încă şi sparte.»

Luĭ Vel Spătar încă scrie Caragea, ca seimeniĭ, lefeciiĭ, căpitaniĭ şi alte bresle spătărescĭ, să nu maĭ intre în alaiurĭ decât «în formă, cu haine curate, pentru buna podóbă carĭ împotrivă la alaiurile ce s'aŭ

---

50 nemţĭ din Pórtă, pe jos, toţĭ cu haine fistichiĭ curate.

12 fustaşĭ aĭ haremuluĭ cu darde în mânĭ şi iuz başa al lor.

8 căpitanĭ, patru aĭ seimenilor spătărescĭ şi patru agiescĭ, pe jos, înarmaţĭ cu zardabale.

10 ciohodarĭ lângă careta Domnéscă de amândouĕ părţile.

6 ciohodarĭ lângă careta prea iubitelor nóstre Domniţe.

D-lor jupânesele marĭ pămîntence, după obiceiŭ, în caretele d-lor, după Domniţe.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoe.

Poruncim Domnia-Mea, polcovnice de seimenĭ, să aibă în sciinţă atât maĭ sus arĕtaţiĭ boerĭ şi zapcii cu breslele lor, cât şi dumné-lor jupânesele, ca să scie că cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ, la . . . césurĭ, este să fie intrarea prea iubiteĭ Dómneĭ Mele în Bucurescĭ, pentru care să porţĭ grijă a fi toţĭ orînduiţiĭ adunaţĭ la . . . . de unde să se facă alaiul acesta, cu orînduiala luĭ fără de cusur. Tolco pisah gpd.— 1812 Decembre.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXV, fila 11.

(1) Veḑĭ la cap. şcólelor şi culturiĭ publice, vol. X, pag. 425.

www.dacoromanica.ro

făcut, vĕḑêndu-se de Domnia-Mea cu haine sparte, nepotrivite, de nicĭ sémĕnă unul cu altul.» (1)

In Decembre 1815, Ioan Caragea dă un pitac, prin care ordonă ca, la Domnescile alaiurĭ, să fie şi doĭ dintre boeriĭ veliţĭ, adecă d-l *vel logofĕtul de obiceiurĭ*, ca un trebuincios şi cu sciinţe de ale obiceiurilor, i d-luĭ vel hatman ca un zabit al Divanuluĭ. Aceştia să mérgă înaintea luĭ Vodă la alaiurĭ, împreună cu vel comis, păzind fie-care rîndul sĕŭ, după trépta cinuluĭ. (2).

(1) Pitac către vel logofetul de ţéra de sus, a îndatorà pe zapciiĭ Divanuluĭ să aibă câte 15 ómenĭ îmbrăcaţĭ în formă tot un fel pentru halaiurĭ când va fi, după orînduiala veche.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ Mele, d-ta vel logofete de ţéra de sus Iordache Filipescule, fiind-că pentru buna podóbă, după orînduiala veche, sunt de a fi şi ceĭ ce se află în slujbă pe la zapciĭ, adică păhărniceiĭ, aproḑiĭ, copiiĭ din casă, cu haine curate, maĭ vîrtos de-asupra să aibă cepchenurĭ şi în cap să fie tot un fel, pentru că la halaiurile Domnescĭ ce s'aŭ făcut, s'aŭ vĕḑut de însine Domnia-Mea cu haine nepotrivite, próste, încă şi sparte, lucru cu totul în potriva datorieĭ lor şi a voinţei Domnieĭ-Mele, ci dar primind Domnescul Nostru pitac, să aducĭ înaintea Domnieĭ-Mele pe toţĭ zapciiĭ Divanuluĭ ceĭ marĭ, să le arĕţı că este porunca Domnieĭ-Mele straşnică, ca fieş-care să aibă câte 15 ómenĭ aĭ sĕĭ îmbrăcaţĭ tot-deauna în formă cu port tot un fel, după povaţa ce li se vor da de către d-ta. Tolco pisah gpd.—1814 Decembre 2.

Cod. LXXIV, fila 161 v.

Pitac către vel spătarul a avé pe breslele spătărieĭ cu haine curate, potriviţĭ pentru halaiurĭ, după orînduiala veche.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Cinstit şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele, d-ta vel spătare, fiind-că pentru halaiurile Domnescĭ ce se întîmplă a se face, este vechiŭ obiceiŭ a fi şi seimeniĭ i lefegiiĭ, căpitaniĭ şi alte bresle spătărescĭ în formă, cu haine curate, pentru buna podóbă, care împotrivă la halaiurile ce s'aŭ făcut, vĕḑêndu-se de Domnia-Mea cu haine sparte, nepotrivite, de nicĭ asémănă unul cu altul, poruncim d-tale, să daĭ nizam pentru acésta a fi în tótă vremea breslele de halaiŭ în formă, potriviţĭ la haine după vechiul obiceiŭ. Tolco pisah gpd.—1814 Decembre 2.

Asemenea pitac s'a făcut şi la vel agă.—1814 Decembre 2.

Asemenea şi la vornicul politieĭ.—1814, Decembre 2.

Cod. LXXIV, fila 161 v.

(2) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.*

Fiind-că la Domnescile halaiurĭ trebuinţă este tot-deauna ca să se păzéscă nu numaĭ buna orînduială, ci şi buna întocmire şi eftacsie, ca şi orînduiala boerilor să se

www.dacoromanica.ro

Multiple sunt orînduirile de alaiurĭ: mergerea la biserică de sĕrbătorĭ marĭ şi hramurĭ a luĭ Vodă, a Dómneĭ, a beizadelelor pentru hirotonisirĭ, la biniş, la Sf. Panteleimon, la ocasiunĭ de primirĭ de peşcheşurĭ, la recepţiunĭ de personagie străine importante, etc. (1)

Dar să reluăm şirul naraţiuniĭ Domnieĭ luĭ Caragea.

---

păzéscă precum se cuvine şi obiceiul vechiŭ să se urmeze întocmaĭ fără strămutare şi buna întocmire la ale halaiurilor fără a se întîmplà zăticniri şi atacsiĭ, am hotărît, ca la Domnescile Nóstre halaiurĭ să orânduim doĭ dintre boeriĭ veliţi, adecă pe d-luĭ vel logofĕtul de obiceiurĭ, ca un trebuincios şi cu sciinţă de ale obiceiurilor şi pe dumné-luĭ vel hatman, ca un zabit al Divanuluĭ asupra căruia privesc întîmplătórele jălbĭ ce se daŭ către Domnia-Mea şi poruncim să mérgă înaintea Nóstră la alaiurĭ dumné-luĭ vel logofĕt de obiceiurĭ dimpreună cu dumné-luĭ vel postelnic şi dumné-luĭ vel hatman dimpreună cu dumné-lor vel comis, păzind fie-care rîndul sĕŭ după trépta cinuluĭ; poruncim dar şi dumné-vóstră orînduiţilor boerĭ, ca de acum înainte să fiţi cu luare aminte, ca să se păzéscă tótă buna orînduială la ale obiceiurilor şi ale alaiurilor, împlinind fără de strămutare acéstă Domnésca Nóstră poruncă şi spre a fi sciută şi păzită tot-deauna, poruncim să se trécă şi în condica Divanuluĭ. Tolco pisah gpd. — 1815 Decembre 4.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

(1) Alaiul Mărieĭ Sale Ahmet-Paşa de a venì de la conac la Domnésca Nóstră curte.
Brésla spătărésca cu tótă uniforma bez bairace.
Lefegiĭ după orînduială câte doĭ.
Seimeniĭ cu zapciĭ micĭ asemenea.
Scutelniciĭ spătărescĭ asemenea.
Căpitaniĭ spătărescĭ asemenea.

Stegarul spătăresc.

Céuşul spătăresc. — Cu polcovnicul de poteră.
Vel căpitan de lefeciĭ. — Cu vel căpitan de Mizil.

Brésla agiască iarăşi cu uniforma, bez bairace.
Călăreţiĭ polcovnicescĭ câte doĭ, după orînduială.

Vel căpitan de cazacĭ.

Talpoşi dorobănţescĭ. — Cu podarĭ.
Cazacĭ. — Cu vînătorĭ.
Zapciĭ micĭ. — I căpitanĭ agiescĭ.

Céuşul agiesc.

Polcovnicul de ciocli. — Cu polcovnicul de pod.

Vel căpitan za dorobanţĭ.

Stegarul.
Vel agă.

Neferiĭ toţi aĭ beşlégăĭ. — Cu odobaşa lor.
Zapciŭ al Divanuluĭ. — Cu alt zapciŭ al Divanuluĭ.
Zapciŭ al Divanuluĭ. — Cu alt zapciŭ al Divanuluĭ.
III portar. — Cu II portar.
Rahtivanul. — Cu II comis.

www.dacoromanica.ro

Cu două diverse firmane primesce Ioan Caragea Domnia Ţĕrii-Românescĭ. Cel dintâiŭ, maĭ scurt, nu pomenesce de loc despre tractatul cu Rusia, ci numaĭ îl numesce Domnitor, considerându-ĭ credinţa în serviciile anterióre, în 2 ale luĭ Ramazan, anul Egireĭ 1227, şi îĭ îndémnă să întocméscă pricinile pământuluĭ, cu obicĭnuita sa dreptate şi credinţă, ocrotind pe săracii supuşĭ şi pe ceĭ-lalţĭ de obşte locui-

---

Vel portar.

Vel vornic za politie.	Careta Domnéscă.	Meh. mandar.
Deliĭ.		Cu tufeccii.
Un salahor.		Cu alt salahor.
Un alaiŭ-céuş.		Cu alt alaiŭ-céuş.
Treĭ satârĭ.		Cu treĭ satârĭ.
Un cavaz.		Cu alt cavaz.
Doĭ-spre-ḑece ciohodarĭ.		Cu doĭ-spre-ḑece ciohodarĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Poruncim Domnia-Mea . . . . . ca mâne . . . . . la . . . din ḑi, să îu grijescĭ a fi gata negreşit acest alaiŭ pentru venirea Mărieĭ Sale Paşăĭ, aicĭ la Domnésca Nóstră Curte. Tolco pisah gsd. — 1813 Februare 6.

Cod. LXXV, fila 54.

Alaiul cu care are a merge prea iubita Nóstră Dómnă la biserica Sf. Gheorghe noŭ, pentru ḑiua hramuluĭ de mâne.

Polcovnicul de seĭmenĭ. Cu polcovnicul de vînătorĭ.

Impreună cu ómeniĭ lor.

II comis.	Careta gospod.	Cu II pitar.
Baş-bulucbaş.		Cu polcovnicul de tirg.
III postelnic.		Cu rahtivanul.
Vel pitar.		Cu vornicul de harem.
10 nemţĭ din pórtă.		Cu alţĭ atâţia.

Fustaşii haremuluĭ cu iuz-başa.

Cincĭ ciohodarĭ. Cincĭ ciohodarĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Poruncim Domnia-Mea, vătaşe de curte, să îngrijescĭ ca astăḑĭ la noŭe césurĭ să se întocméscă alaiul de maĭ sus arĕtat şi să fie gata aicĭ la Domnésca Nóstră Curte.— 1813 April 22.

(Pecetea gpd.)

www.dacoromanica.ro

torĭ..... «şi trămiţênd la vreme împĕrătésca mirie la bogata mea comóră, saŭ la locurile ce se va face havaleà, şi cu multă sîrguinţă silindu-te ca să trimiţĭ necontenit tóte felurile de zahereà....»

Al doilea firman, cel ḑis «zapt ferman», adecă de luare în stăpânire, acel care a fost cetit înaintea boerilor adunaţĭ la spătăria cea mare, începe cu amintirea răsboiuluĭ terminat: «sciut să fie ţie, că răsboiul ce aŭ fost între Inalta Impĕrăţia Mea şi între curtea Rusieĭ, prefăcêndu-se acum întru pace şi prieteşug, s'aŭ orînduit ḑisa curgere de vreme pentru deşertarea locurilor, *de la treĭ lunĭ* de la întărirea tractaturilor păciĭ. Decĭ, schimbându-se aceste întărite cărţĭ la 5 ale luĭ Regep, se împlinesce sorocul deşertăriĭ locurilor, la 5 ale luĭ Şceval, când se întórce şi se face teslim la Inalta Mea Impĕrăţie, câştigarea sa cea de moştenire Ţéra-Românéscă dimpreună cu Craiova.

Restul firmanuluĭ este o repetire amplificată a primuluĭ firman. (1)

Ioan Caragea se aşeză la Curtea Domnéscă, cea zidită de Al. Ipsilant, în apropiere de Michaĭ-Vodă, dar peste puţine ḑile, în Decembre, un incendiŭ prefăcù în cenuşe acel palat, şi Domnia luă reşedinţa în casele luĭ Gr. Ghica care, cum arĕtarăm dejà, există şi astăḑĭ, în fundul curţiĭ caseĭ d-luĭ Al. Lahovari, cu intrarea acum despre actuala stradă a Academieĭ. (2)

---

(1) Ambele aceste firmaue se pot cetì în *Tesaur de monumente*, II, p. 351 şi 352.

(2) Un călător englez William Macmichael a visitat pe Caragea în 1818. La el se póte vedé în ce mod vorbesce de palatul acestuĭ Domn:

«Domnitorul are o locuinţă maĭ puţin bună decât a vecinuluĭ sĕŭ de la Iaşĭ, din causă că palatul Domnesc a ars accidentalmente, acum doĭ anĭ *(se înşală, eraŭ mult maĭ mulţĭ anĭ)*, când, se spune că a avut o pagubă de circa 100.000 de leĭ. El ocupă actualmente douĕ case de o înfăţişare maĭ puţin importantă, întruuite între ele printr'un geamlîc de lemn . *(Journey from Moscow to Constantinople in the years 1817, 1818 by William Macmichael.* Londra 1819.— A se vedé cartea în Bibl. Urechiă de la Galaţĭ. — Am reprodus anterioramente după ea stampa: *prɔmenada boerimeĭ la Copoŭ.* In anul acesta d-l profesor Iorga a tradus unele fragmente din acéstă carte nouĕ cunoscută încă de vre-o 25 de anĭ, în «*Arhiva*» d-luĭ A. D. Xeuopol. No. 1 şi 2 (1896), la pag. 10. Ne-am servit cu o traducere făcută pentru noĭ altă dată de pe atuncĭ studentul Caliman). Te-aĭ aşteptà ca *Macmichael* să descrie interiorul Curţiĭ luĭ Caragea, dar el se mărginesce a ḑice, că «*nu este nimic maĭ deosebit în sala în care am fost primiţĭ, decât că podelele eraŭ acoperite cu un covor englesesc, ceea-ce negreşit se va părè maĭ curios în casa unuĭ oriental.*»

Arderea Curţiĭ Domnescĭ în Decembre 1812, este aceea vestită de Bosghiovicĭ către Regele Prusieĭ, din Constantinopole, 25 Ianuarie 1813:

«Les dernières lettres de Bucarest nous ont annoncé que la maison de la résidence de l'Hospodar a brûlé et que le nouveau Prince Caragea, dans ce malheur a

www.dacoromanica.ro

Nu vom înşirà din noŭ acì făptuirile nouluì Domn, încă din luna Decembre 1812. *Paretesisul* Mitropolituluì Dositeì Filiti, numirea luì Nectarie în loc, alegerea de noŭ Episcop la Rîmnicul Vâlceì; organisarea Divanuluì Domnesc prin Const. Filipescu, luptele acestuia ca să înlăture din visterie pe Gr. Brâncoveanul; apropierea Văcărescilor de Caragea, ca încuscrit, căcì Enache Văcărescu avusese ca ultimă soţie pe o fată a primuluì Caragea Vvd.; mijlócele întrebuinţate de Caragea, ca să-şì reintre în capitalul de 4 milióne cât îl costase Domnia; sporirea birurilor; adăogirea havaturilor; starea făcută de el bisericiì ortodoxe şi în genere la tótă biserica; înfiinţarea hatmanieì de Divan; aceea a Logofeţieì străinelor pricinì: sunt tóte cestiunì dejà atinse în capitolele speciale, în studiile anterióre.

Nu voiŭ revenì acì asupra studiuluì nostru referitor la administraţiunea ţărìì şi în deosebì la necontenitele schimbărì întîmplate în Divanul Domnesc al luì Caragea Vodă.

Administraţiunea luì Caragea, lăudată de Fotino, energic criticată de Fănuţă (Zilot Românul), este în colorì negre descrisă de *Macmichael.* El reprobă despotismul exercitat de Domnitorul grec. «Autoritatea Domnitoruluì se menţine prin intrigă, prin frica insuflată de guvernul turcesc, prin toleranţa naţiunilor vecine şi prin chiar lipsa absolută de energie a locuitorilor ţărìì». Ţăranul rabdă grele apăsărì, boerul e scutit de taxe şi desfrânat şi poftitor de slujbe. Apoì Domnitorul a plătit tronul cu 3 până la 4 milióne de leì şi are să maì deà pe fie-ce an sume marì la Constantinopole, la ceì ce-l sprijină. De aceea se pune să facă banì cu orì-ce preţ. Decì sistemul de corupţie în administraţiune se întinde de la Domn până la cel din urmă slujbaş de sat. Toţì jăfuesc ţăraniì, carì fug rătăcind din loc în loc, când vine vremea perceperiì dărilor. Se cunosc mijlócele barbare, caznele întrebuinţate de perceptorì ..., Ca să scape de ele, ţăraniì emigrézà şi când se întorc din emigrărì, dacă se întorc, se fac sudiţì austriacì, ca să scape de guvernul propriŭ al patrieì lor.

Jefuirile din timpul Domnieì luì Caragea aŭ dat nascere proverbuluì: «*fură ca în vremea luì Caragea*»—scrie Ion Ghica. (1)

La capitolul despre finaneele ţărìì sub Caragea, lectorul va puté

---

perdu pour 300.000 piastres en effets, qu'il n'a pu sauver, le feu s'étant manifesté de nuit»

Veḑì şi *Lagarde,* o. c., 321—322.

(1) Scrisorì, pag. 32.

www.dacoromanica.ro

vedé, în mod documentat, carĭ fură dările şi sporul lor sub Domnia, de care ne ocupăm.

«Când (cu dările) i se părea că nu se împleà destul de repede punga, aveà — maĭ ḑice I. Ghica — şi alte córde la arc. Scoteà pe aga în tîrg cu cântarul şi cu falanga; acesta prindeà cu ocaua micà pe vre-un brutar, pe vre-un cârciumar, pe vre-un măcelar, îĭ trînteà câte 100 nuele la tălpĭ, saŭ îl ţintuià de ureche în mijlocul pieţeĭ. Vodă erà sigur, că *isnaful* aveà să alerge de la unul la altul ca să facă *curamà*, iar pedépsa încetà îndată ce starostele venià la Curte cu un *porcoiŭ de mahmudele*....»

Numaĭ atâta mijloc aveà Caragea ca să adune banĭ? Am vĕḑut sub dînsul *birul temniţeĭ* şi birul femeilor *carĭ aŭ păcătuit*...(1) Cine dintre Domnĭ a avut maĭ ingenióse metóde de a jăfuĭ ţéra?

I. Ghica ne spune, că la asemenea jăfuirĭ Caragea erà ajutat de boerĭĭ Belu, Golescu, Manu...

Belu belesce,
Golescu golesce,
Manu jupuesce...

O! maĭ puteà satiricul poporal face lungă, mult maĭ lungă listà boerilor împreună jăfuitorĭ cu Caragea. Erà timpul în care un boer dojenit de Vodă, căcĭ făcuse nisce hoţiĭ din care Vodă nu avuse parte, rĕspundeà Domnitoruluĭ: κλέπτω, κλέπτεις, κλέπτει (fur, furĭ, fură).

Când documentat poţĭ constatà că întemeiate fură acusările aceste aduse luĭ Caragea, te mirĭ găsind în Aaron Florian afirmaţiunea că: «*Prinţul Ioan Caragea, în vremea acésta grea, şĭ-a pus tóte silinţele ca să uşureze pe locuitorĭ de povara acestor nenorocirĭ şi ĭ-a mângâiat în necazurile lor cele grele!*» (2)

Şi ca şi când jafurile şi hoţiile slujbaşilor nu eraŭ de ajuns, maĭ venĭ asupra ţĕrĭĭ şi alt foc: de la Pórtă se dete poruncă (am arĕtat acésta dejà) ca să se trimità sute şi miĭ de ţĕranĭ cu carele lor, ca salahorĭ, să lucreze la reîntărirea cetăţilor după Dunăre... Câţĭ se maĭ întorceaŭ din aceĭ nefericiţĭ românĭ, la vetrele lor? (3)

(1) Wilkinson spune că numĕrul femeilor rele erà atât de mare la Bucurescĭ, în cât «le dernier aga ou directeur de la police suggéra au Prince l'idée de lever une taxe sur chacune d'elles, ce qui lui procurera un nouveau revenu de quelques cent mille piastres.» (Page 129).

(2) Manual de Ist. Principatuluĭ Romînieĭ, pag. 183.

(3) La Porte fait travailler avec une grande activité aux fortifications des places de Braila, Isaccea, Tulcea et Masin (Maciu?), situées sur le Danube. Les habitants de Moldavie sont obligés de fournir gratis les palissades, les vivres et les ouvriers.

www.dacoromanica.ro

Nu avem de a revenì asupra Domnieĭ luĭ I. Caragea din punct de vedere al justiţieĭ. Tóte aceste cestiunĭ s'aŭ studiat pe temeiŭ de sute de documente. Ceea-ce putem spune acì, este că prea puţin timp rĕmase luĭ Ioan Caragea ca să vaḑă resultatele aplicaţiunii nouluĭ sĕŭ Codice de legĭ.

O faptă, care, din respectul justiţieĭ, meritä tótă atenţiunea istoriculuĭ, este următórea: In timpul ocupăriĭ rusescĭ, pentru a-şĭ puté plătì dările şi rechisiţiunile, aŭ fost siliţĭ să-şĭ vîndă imobilele mulţĭ locuitorĭ, ba une-orĭ li s'aŭ jăfuit, orĭ *hrăpit*, cu nedrepte cuvinte. La 3 August 1814 întregul Divan supune luĭ Ioan Caragea următórea anaforà:

Prea Inălţate Dómne,

Cu plecată auaforà arĕtäm Mărieĭ Tale, că în vremea trecută a răzmeriţeĭ, din priciua grelelor patimĭ, aŭ adus pe săraciĭ locuitorĭ aĭ ţĕriĭ la ticăloşie şi pe ceĭ maĭ mulţĭ diutr'înşiĭ la desuădăjduire, în cât uniĭ diutr'înşiĭ siliţĭ aŭ fost de multa lor uevoïe a-şĭ viude lucrurile ce aveaŭ mişcătóre şi uemişcătóre, spre a puté să întîmpiue şi să-şĭ uruéscă grelele cererĭ şi uevoĭ, pâuă în cât au ajuus la mare lipsă şi sărăcie, câud atuncĭ ceĭ ce se aflaŭ în slujbe afară priu judeţe, cum sameşĭ, polcovuicĭ, vătaşĭ de plăşĭ, căpitauĭ şi zapciĭ, găsiud vreme cu prilej ca să dobâudéscă moşiĭ, acareturĭ şi altele asemeuea, cu multe uedrepte mijlóce înăcrcâud şi uăpăstuiud pe săraciĭ locuitorĭ, le-aŭ hrăpit moşiile în uume de cumpĕrătóre, după cum s'aŭ şi dovedit la uuele priciuĭ ce s'aŭ cercetat în Divau, că mulţĭ din locuitorĭ şĭ-aŭ vîudut moşiile şi acareturile lor uumaĭ şi uumaĭ pe încărcătura şi uăpăstuirea ce le făceà hrăpitoriĭ ce s'aŭ ḑis maĭ sus, la dăjdiĭ şi augariĭ, fără de a se folosì ticăloşiĭ locuitorĭ cu uimic diutr'acele vînḑărĭ, lăsâudu-ĭ ca uisce străiuĭ în patria lor şi săracĭ desăvîrşit. Iuălţimea Mărieĭ Tale, ca uu Domu milostiv şi drept stăpâu al ţĕriĭ şi ca uu păriute doritor cătră toţĭ locuitoriĭ de obşte, aĭ pus tot felul de siliuţă şi pururea uelipsit te trudescĭ, ca să depărtezĭ de la dâuşiĭ tóte uedreptăţile şi supĕrările, spre a-şĭ dobândì fieş-carele vieţuirea în odiliuă, uşurare şi liuiştită petrecere, dar şi uoĭ slugile Mărieĭ Tale, ca uisce patrioţĭ avêud sciiuţă de uecazurile ce aŭ pătimit săraciĭ locuitorĭ în vremea răzmeriţeĭ şi de înstrăiuarea ce li s'aŭ făcut a moşiilor lor întru aceeaşĭ vreme, de către aceia ce s'aŭ arĕtat maĭ sus slujbaşĭ aĭ judeţelor cu feluri de mijlóce vicleue şi hrăpitóre, uu lipsim, după datoria uóstră, a arĕtà Mărieĭ Tale, că, de se va găsì şi de cătră Măria Ta cu cale, să se facă lumiuate poruucĭ de publicaţiĭ în tótă ţéra, spre a veuì cu îudrăzuélă la prea înalt scauuul Mărieĭ Tale aceĭ sărmauĭ locuitorĭ ce li s'aŭ hrăpit moşiile cu mijlocul ce arĕtäm maĭ sus, în trecuta vreme a răzmeriţeĭ, uude făcêudu-se cercetare cu de-amăruuntul, tóte acele moşiĭ câte se vor dovedì hrăpite în uume de cumpĕrătóre

C'est un fardeau très lourd pour la proviuce. Ou vieut aussi d'acheter pour le compte de la Porte beaucoup de chevaux et de graius, que l'ou trausporte au delà du Dauube. — *Moniteur Universel.* No 177, 26 Juiu 1814, în o scrisóre din ţĕră de la 7 Iuuie.

www.dacoromanica.ro

drept încărcăturĭ şi năpăstuirĭ, să se întórcă înapoĭ la stăpânirea locuitorilor, şi va rĕmâné luminat numele Mărieĭ Tale în veci pomenit şi lăudat de către toţĭ pentru acéstă milostivire ce veĭ arĕtà cătră dînşiĭ. — 1814 August 3.

Constantin Filipescu vel Vistier, Radu Golescu Vel Vistier, Constantin Creţulescu Vel Ban, Iordache Slătineanu Vel Vornic, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Radu Slătitineanu Vel Vornic, Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Dumitraşcu Racoviţă Vornic, Iordache Filipescu Vel Logofĕt, Constantin Filipescu Vel Logofĕt, Fotache Ştirbeĭ Vel Logofĕt, Nestor Căminar.

Caragea aprobă acéstă propunere ast-fel:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahscoie.

Primită fiindu-ne acéstă obştéscă anaforà a D-lor boerilor, o întărim Domnia-Mea şi poruncim d-vóstră veliţilor logofeţi să se facă Domnescile nóstre porunci de publicaţiĭ prin tótă ţéra, întocmaĭ după cuprinderea de maĭ jos arĕtată.—1814 August 9.

(Pecetea gpd.) Vel Legofĕt.

Cod. LXXIX, pag. 66.

Mĕsura acésta aveà de scop de a maĭ potolì nemulţumirile ţĕrĭĭ din causa birurilor. Aceste nemulţumirĭ cresceaŭ pe tótă ţiua. Dejà în 1814 se manifestă prin acte de rebeliune din partea unora din boerĭĭ maĭ micĭ. Aşà un Alexandru Comăneanu făceà opositiune de óre-care violenţă Divanuluĭ şi Domnuluĭ. Divanul cerù luĭ Caragea, în 25 Octobre 1814, ştergerea din Arhondologia ţĕrĭĭ a luĭ Comăneanu şi exilarea luĭ la mânăstirea Mărginenĭ. Cu cea maĭ mare grabă aprobă Caragea acéstă anaforà, în aceeaşĭ ţi în care i se supuse. (1)

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Spre resplătirea nemulţumirĭĭ şi obrăznicieĭ acestuĭ netrebnic şi spre pilda şi înfrânarea şi altor asemenea luĭ, întărim Domnia-Mea anaforaua acésta a Preaosfinţieĭ Sale părinteluĭ Mitropolit şi a obştieĭ d-lor veliţilor boerĭ, şi poruncim d-tale vel Vistiere, să se ştérgă cu totul numele luĭ de la arhondologhia Domnescĭĭ Nóstre Visteriĭ, cum şi d-luĭ vel Logofĕtul de ţéra de sus, ca îndată să se facă Domnésca Nóstră volnicie, spre a se trimite surgun la mânăstirea Mărgineni, fiind acéstă pedépsă cu scădere după mĕsura vineĭ luĭ. — 1814 Octobre 25.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

(Cod. LXXIX, pag. 418)

Prea Inălţate Dómne,

Cu plecată anaforà arĕtăm Mărieĭ Tale, că Alexandru Comăneanu, după netrebnica urmare şi nemulţumire cu care s'aŭ arĕtat la carea şi nemărginita milostivire a Mărieĭ Tale cinstindu-l din Serdar cu cinul Căminărieĭ, vrednic erà de maĭ mare pedépsă, dar noĭ chibzuind a i se face o pedépsă aseménată cu milostivirea Mărieĭ

www.dacoromanica.ro

Din anul 1814 vom mai aduce un act, prin care Caragea dispune a se face hotărnicia loculuĭ vechiĭ Curţĭ Domnescĭ de la Tîrgovişte, al căreia loc se încălcase de unii-alţiĭ. Acest loc saŭ *ruinile*, ce maĭ târdiŭ aveà să le cânte poeţiĭ renascerii nóstre, aŭ fost dăruite de Caragea Vorniculuĭ Isaac Ralet, încă din 1813 Septembre. (1)

Tale, adecă pentru nemulţumita cu care s'aŭ arĕtat să rĕmâe lipsit, nu numaĭ de cinstea Căminărieĭ, ci şi de orĭ-ce alt cin, iar pentru obrăznicia ce aŭ arĕtat, să se trimită surgun la mânăstirea Mărgineni, în cât soroc se va hotărî de Măria Ta spre bine şi învĕţătură de minte şi spre pilda şi altora; de care ne rugăm Mărieĭ Tale să fie primită acea pedêpsă, ce cu uşurinţă din câte i se cădeà a i se face. — 1814 Octobre 25.

Al Ungrovlahieĭ Ignatie, Constantin Filipescu, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Creţulescu Vel Ban, Vel Vornic Barbu Văcărescu, Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Iordache Slătineanu Vel Vornic, Grigore Băleanu Vel Logofĕt, Const. Filipescu Vel Logofĕt, Fotache Ştirbeiŭ, Nestor Căminar. S'aŭ făcnt volnicie şi s'aŭ trimis surgun la Mărgineni, unde s'a poruncit a nn fi slobod fără de al doilea poruncă.

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Hrisovul d-luĭ Vel Logofĕtuluĭ Isac Ralet pentru hărăzirea zidurilor ot curtea. gpd din judeţul Dâmboviţeĭ.

Mărirea şi lauda Domnilor şi a oblăduitorilor aceştiĭ pravoslavnice şi de Dumneḑeŭ păzite ţerĭ Valahieĭ se arată întru adevĕr cu mare strălucire şi de alte lucrurĭ îmbunătăţite cu felurimĭ de faceri de bine, ce cu iubire de ómeni şi cu părintéscă osîrdie revarsă de obşte către toţĭ supuşiĭ lor pământeni, spre a se mângâià împărtăşindu-se fieş-carele după supunere, sîrguinţă şi vrednicie de stăpânéscă milostivire. Drept aceea fiind-că cinstit şi credinciosul boerul Domnieĭ-Mele d-luĭ Vel Vornicul de ţéra de sus Isac Ralet prin anaforà a făcut arĕtare Domnieĭ-Mele că în oraşul Tîrgovişteĭ sud Dâmboviţa *sunt nisce surpăturĭ de ziduri domnescĭ ce aŭ fost odinióră Curte Domnéscă, făcută de rĕposaţiĭ întru fericire Domniĭ ţĕriĭ*, sunt cu totul netrebuincióse acele ziduri, rĕmânênd a fi numaĭ pentru incubarea păserilor sălbatice, iar locul Curţiĭ póte să fie de óreşi ce trebuinţă, însă de se va curăţi întâiŭ cu grea cheltuială din surpăturile vechĭ, şi aşà nicĭ în tréba ţĕriĭ, nicĭ a Domnieĭ nefiind trebuincióse, nicĭ zidirile nicĭ locul a se metahirisì la cevaşi, aŭ făcut rugăciune Domnieĭ-Mele ca să-ĭ hărăzim acele surpăturĭ de ziduri, împreună cu locul lor, a-şi face un locaş, ca să-l aibă spre scăpare la o vreme de nevoie, precum este acésta de acum a năprasniceĭ bóle, aflându-se însărcinat cu tréba cu grea familie, şi ne avênd nicĭ moşie, nicĭ alt loc. Aşijderea şi mila ce are biserica Domnéscă să se întăréscă ca să se pótă ţinê tot-deauna în stare bună; care anaforà a d-sale orînduind-o Domnia-Mea în cercetarea d-lor veliţilor boerĭ, prin anaforà de la August 26, ne-aŭ fcăut arĕtare dându-ne pliroforie, că acele surpăturĭ de ziduri nu sunt de nicĭ o trebuinţă, nicĭ Domnieĭ, nicĭ ţĕreĭ, şi nicĭ este vre-o pricină zăticnitóre de a dobândì acest har d-luĭ numitul boer, după care acea arĕtare şi pliroforie a d-lor, binevoind Domnia-Mea pentru slujbele i bătrîneţele d-sale şi pentru greutatea familieĭ cu care este însărcinat, prin întărirea ce anı dat încă de la

www.dacoromanica.ro

Încă de la începutul Domnieĭ luĭ Caragea, Ţéra-Românéscă este din

---

treĭ ale acesteĭ lunĭ, la numita anaforâ, am hotărît, şi ca nisce lucrurĭ domnescĭ slobode ce sunt şi netrebuincióse nicĭ Domnieĭ, nicĭ ţerĭĭ, am hărăzit d-sale acele surpăturĭ de ziduri ot Tîrgovişte, împreună cu locul lor, ca să fie moşie stătătóre şi oliavnică d-luĭ şi clironomilor d-luĭ în vecĭ; iar biserica Domnéscă cu locul de patru stânjenĭ împrejur are a rămâné slobod şi tot cu aceeaşĭ orînduială şi numire ce aŭ fost şi până acum, fără numaı atâta osebire facem, ca d-luĭ numitul boer să aibă epistasia veniturilor acesteĭ bisericĭ, îngrijind de a se strînge de eclisiarhul cel după vremĭ, tóte pe deplin şi la vremea lor, din care să se facă şi să se împlinéscă tóte trebuinţele bisericescĭ, cu buuă orînduială spre podóba bisericiĭ şi pe tot anul să ieà eclisiarhuluĭ socotéla de venit i de cheltuială, ca să nu se urmeze vre-o risipă şi vre-o rea economie la veuit, care socotélă să fie dator şi d-luĭ a o arĕtà stăpâniriĭ ca să fie sciută şi într'acelaşĭ chip să se urmeze epistasia şi ıngrijirea veniturilor acesteĭ bisericĭ şi de către chironomiĭ d-luĭ. Decĭ atât pentru hărăzirea acelor surpăturĭ de zidirĭ împreună cu locul lor la d-luĭ numitul boer, după mijlocul ce s'a ţis maĭ sus i pentru orînduiala bisericiĭ, iarăşĭ după cupriuderea ce se arată maĭ sus, că s'aŭ hotărît de Domnia-Mea, cât şi pentru milele ce are biserica, ca să le aibă şi de acum înainte nestrămutat, am dat hrisovul acesta întărit cu însăşĭ Domnésca Nóstră iscălitură şi pecete şi cu credinţa prea iubiţilor Domnieĭ-Mele fiĭ Gheorghe Caragea Voevod, Constantin Caragea Voevod, martorĭ fiind şi d-lor cinstiţĭ şi credincioşĭ veliţiĭ boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, pan Constantin Filipescu Vel Vistier, pau Radu Golescu Vel Ban, pan Constantin Vlăhuţ Vel Postelnic, pau Isac Ralet Vel Logofĕt de ţéra de sus, pan Barbu Văcărescu Vel Vornic de ţéra de jos, pan Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic al treilea, pan Istrate Creţulescu Vel Vornic al patrulea, pan Grigorie Băleanu Vel Logofĕt de ţéra de sus, pan Iordache Slătineauu Vel Logofĕt de ţéra de jos, pan Constantiu Suţul Vel Spătar, pan Mihalache Manul Vel Vornic al politieĭ, pan Atanasie Hristopolu Vel Logofĕt al străinelor pricinĭ, pau Nestor Vel Clucer, pan Alexandru Mavrocordat Vel Cămiuar, pau Iordache Scanavi Vel Comis şi Ispravnic, pau Grigorie Băleanu Vel Logofĕt de ţéra de sus; şi s'aŭ scris hrisovul acesta la auul de la Hristos 1813 Septembre 10, de Mauolache Logofĕt de Divan.

Cod. LXXVII, fila 158.

Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cinstite şi credincios boerule al Domuieĭ-Mele Biv Vel Clucere Scarlat Mihăilescule, Ispravnic ot sud Dâmboviţa, veĭ vedé arĕtarea ce ne face printr'acéstă anaforà dumné-luĭ biv Vel Dvornicul Isaac Ralet, pentru care îţĭ poruncim, ca vĕḑênd cuprinderea Domnesculuĭ Nostru hrisov, ce am dat domnieĭ-sale, pentru hărăzirea aceluĭ loc, să facĭ mĕsurătóre, atât pentru lăţimea acestuĭ hărăzit loc, cât şi pentru luugimea luĭ, ca să se vadă cât este şi apoĭ să se cerceteze cine sunt aceia ce arata că aŭ făcut călcare saŭ împresurare? de aŭ făcut niscaĭ binale asupra aceluĭ loc hărăzit şi ca de ce preţ sunt? precum şi pe ce vreme le-aŭ făcut, cu voe saŭ poruncă dată? şi să înştiinţezĭ Domnieĭ-Mele. — 1814 August 3.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXXI, pag. 172.

www.dacoromanica.ro

noŭ amenințată de resmeriță. *Monitorul Universal* al Francieĭ, (1) publică, la 4 Ianuarie 1813, o scrisóre din Iașĭ cu data de 2 Decembre, prin care se vorbesce, că din Turcia aŭ venit sciriĭ «qui menacent le repos de la Valachie et de la Moldavie....» Numirea luĭ Pehlivan-Aga la postul de Pașă de Rumelia (la care se numĕrà și Bulgaria) a ațîțat marĭ nemulțumirĭ în Turcia. Illire-Oglu, rivalul luĭ Pehlivan-Aga, a isbutit să fugă cu 350 de persóne, carĭ îĭ eraŭ credincióse, din vecinĕtatea Rusciuculuĭ în Basarabia, trecênd prin țĕrile române.

Molah-Pașa, guvernatorul Vidinuluĭ, a imitat exemplul predecesoruluĭ sĕŭ Pasvan-Oglu și s'a rĕsculat contra Porțiĭ și contra luĭ Pehlivan-Aga, sub ordinele caruia erà pus. Molah-Pașa a concentrat o óste de 20.000 de ómenĭ. Pehlivan-Aga și el a trimis contra luĭ pre Havis-Ali-Pașa, cu care se vor unì 8.000 de ómenĭ, trupe carĭ revin din Rusia, unde eraŭ prisonierĭ. Acest răsboiŭ intestin nu póte avé loc fără ca Muntenia să nu fie devastată.

Asemenea sciriĭ sosind și în Bucurescĭ, spaĭma și grija se întinserà din noŭ. Zadarnic Caragea asigurà pre boerĭ, că nu aŭ de ce să se témă, eĭ îșĭ puserà tótă averea în sipete și stăteaŭ gata mereŭ de a le încărcà ca să fugă din Bucurescĭ.

Ceea ce contribuì și maĭ mult la lățirea grijeĭ, fu evenimentul petrecut în Martie 1813.

La 12 Martie se scrià din Bucurescĭ *Monitoruluĭ Universal* (2), că

Prea Inălțate Dómne,

Locul cu zidire ce din vechime aŭ fost Curte Domnéscă ot Tîrgoviște, care prin luminat hrisovul Mărieĭ Tale ni s'aŭ hărăzit încă din anul trecut, am înțeles, că de către uniĭ alțiĭ s'ar fi făcênd împresurat dintr'acel loc al meŭ; mĕ rog Mărieĭ Tale, ca să fie luminată poruncă către dumné-lor boeriĭ ispravnicĭ, să mĕsóre locul Curțiĭ până în apa Ialomițeĭ câțĭ stânjenĭ aŭ fost din vechime, ca să se scie cine aŭ împresurat din loc și cu ce sinet? și să-mĭ facă carte de hotărnicie după orînduială și ceĭ ce se vor fi întins cu împresurare să se tragă, ca să-mĭ pot avé stăpânirea loculuĭ deplin fără de prigonire și cum va fi luminată porunca Mărieĭ Tale.—1814 August 7.

Isaac Ralet.

(1) *Moniteur Universel*, 4 Janvier 1813.

(2) Ramiz-Pașa este așteptat acì, dans quelques jours avec sa suite; il a écrit au Pr. Caradja pour lui demander 52 maisons, qu'on s'occupe en ce moment à disposer. On dit que ce Pacha fera un long séjour en Valachie, on présume même qu'il commandera même un corps de troupe.»

Ledoulx către Maret. — Bucurescĭ, 17 Martie 1813.

www.dacoromanica.ro

Ramiz-Paşa, întorcêndu-se din Rusia, erà aşteptat să soséscă din Iaşĭ, cu suita sa. Altă corespondenţă, cu 3 ţile maĭ târţiŭ, spune că s'a lăţit scirea, că Ramiz-Paşa nu putuse sosì la Bucurescĭ din causa căleĭ rele şi că rĕmăsese în popas la Urzicenĭ, de unde aveà să plece spre Bucurescĭ numaĭ la 13 Martie. Corespondentul frances observă totuşĭ, în ţiua de 12 (24) Martie, o mişcare extra-ordinară în oraş: toute la garde du Prince était sous les armes; de nombreuses patrouilles d'Arnaoutes et de Turcs armés parcouraient les rues: ces derniers faisaient partie d'un détachement sous les ordres de Mahmud-Aga, bimpacha du Grand-Visir, et qui était arrivé ici avec le Prince Caradchia et mis en quartier à Wakarest. Enfin, tout annonçait qu'il y avait quelque évènement extraordinaire; tout le monde était en conséquence dans la plus grande attente, lorsque, vers deux heures de l'après-midi, la nouvelle se répandit que Ramiz-Pacha avait été décapité par ordre du Grand-Seigneur, à Kolentina, à un quart de lieue d'ici. Cet ordre à été exécuté par Mahmud-Aga et par le tufectschi-baschi-taka du Prince. Comme les premiers coups qu'on porta à Ramiz-Pacha ne l'atteignirent pas, il se mit en défense avec sa suite, et il y eut dans cette occasion dix-sept personnes tuées ou blessées. Du nombre des premiers se trouve le capitaine du cercle du district de Jalomitza, qui avait par honnêteté accompagné le Pacha depuis Ursitzeni jusqu'à Bucarest, et qui fut tué dans cette malheureuse circonstance; il est généralement regretté. Aussitôt après l'exécution de cette scène tragique, Mahmud-Aga partit pour Constantinople avec la tête de Ramiz-Pacha. Ces troupes ne resteront ici que jusqu'au moment où les individus qui font partie de la suite du Pacha, et qui sont encore en arrière, auront été transportés au-delà du Danube. Cette mesure à déjà eu lieu pour ceux qui avaient précédé leur maître et qui ont été désarmés immédiatement après son supplice. On a envoyé à Rustchuck, pour y être enterré, le tronc du Pacha décapité» (1).

(1) *Moniteur Universel.* No. 115. Dimanche, 25 Avril 1813. Corespondenţa e datată din Bucurescĭ.

Le Moniteur Universel. No. 141. Vendredi, 21 Mai 1813 (după Gazeta de Francfort), Constantinople, le 12 Avril. Un autre évènement qui occupe ici l'attention générale, est la mort de Ramiz-Pacha, qui a été décapité le 25 dn mois dernier près de Bucarest. Ramiz-Pacha ancien favori dn fameux Mnstapha-Bairactar, qui l'avait fait Capitain-Pacha, avait pris une part très-active à la révolution de 1808, et s'était enfui en Russie, après la fin tragique de Mustapha. Il revenait de cet Empire (où il n'avait point été prisonnier de guerre, comme on l'a annoncé par erreur) et se rendait avec sécurité à Constantinople, après que la paix eut été conclue entre les deux

www.dacoromanica.ro

Asemenea făptuire nu erà de natură a potolì grijile şi temerile Bucurescenilor. Maĭ mult decât orĭ când, boerĭi eraŭ gata de a se încărcà şi a plecà din oraş. Treptele maĭ de jos vĕḑênd pregătirile boerilor eraŭ şi ele gata a urmà pilda lor. Atuncĭ Caragea, la 24 Iulie 1813, dete următórea publicaţiune către tótă boerimea *haleà* şi *mazîlĭ*: (1)

«Cinstiţilor şi credincioşĭ boerilor veliţĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, haleà şi mazîlĭ, cu cât Domnia-Mea se cuvine ca să îngrijim pentru liniştea şi repaos i buna petrecerea locuitorilor, nu numaĭ a celor de aicĭ din politie, ci şi celor de priu tótă Domnésca Nóstră ţĕră, după a stăpâniriĭ datorie, cu atâta socotim, că şi dumné-vóstră de sine-vĕ veţĭ fi porniţĭ după al *patriotismosuluĭ* datorie, ca să o doriţĭ acea buuă petrecere a obşteĭ uorodului ţĕrĭi; acea dar liniştită petrecere a pururea îngrijind Domnia-Mea de a se păzì întru tóte întru uorod şi neconteuit chibzuind mijlócele câte sunt destoinice spre a păzì cu întregime şi tot-déuna cercetând ca un părinte doritor pentru petrecerea uorodului, aflat-am chiar de la unul din dumné-vóstră, că s'ar fi încuibat întru inimile uorodului de aicĭ din politie o fricà pentru o bănuială neînfiinţată, cu care acea bănuială tot aceia din dumné-vóstră ne-aţĭ făcut arĕtare, că pe de o parte aŭ început a se potolì şi a se şterge din inimile lor, iar pe de altă parte frica nu contenéză de la eĭ din pricină că vĕd pe la casele unora din dumné-vóstră *cară aduse într'adins*. Nu ne mirăm dar Domnia-Mea de acest fel de bănuială şi fricà a prostimeĭ, pentru că cu drept cuvînt o au, vĕḑênd acest fel de gătire pe la obraze marĭ; iarăşĭ cu drept cuvînt socotesce prostimea

---

puissances, lorsqu'il fut arrêté tout-à-coup dans les environs de Bucarest et mis à mort.

Acest eveniment este povestit de Dionisie Fotino. (Tom. II, pag. 261, trad. de *G. Sion)*. Ramis-Pacha bine primit la Curtea Impĕratuluĭ Alexandru se întorceà aducêud o scrisóre autografă a acelnia pentru Sultanul. Dar tocmaĭ acéstă recomandaţiune erà contrarie politicei turcescĭ şi fatală pentru recomandat: Sultanul, cunoscêud caracterul şi valórea luĭ Ramis-Paşa şi maĭ ales antipatia ce aveau în contra luĭ ieniceriĭ, pe carĭ el îĭ răsboise în timpul revolteĭ lor, îndată ce aŭ auḑit de eşirea luĭ din Rusia, aŭ trimis un funcţionar Deli-başa cu câţĭ-va Turcĭ în Ţéra-Românéscă, cu ordin ca să-ĭ aducă capul. Ramis-Paşa, sosind în Iaşĭ, fu tratat cu tóte onorurile cuvenite de Domnul Moldoveĭ Scarlat Vodă Calimach; şi apoĭ, după petrecere de câte-va ḑile, a plecat spre Bucurescĭ. Deli-başa cu Turciĭ seĭ sta de pândă la mănăstirea Cotroceuĭ, sub felurite pretexte, fără a sci nimeni scopul sĕŭ; cum aŭ auḑit însă de apropierea luĭ Ramis-Paşa, ĭ-aŭ eşit înainte ca spre întîmpinare din partea Domnuluĭ. Atuncea folosindu-se de un moment, când ómeniĭ luĭ Ramis-Paşa se aflaŭ în urmă, s'aŭ repeḑit asupra luĭ şi l-aŭ ucis chiar în caretă cu câte-va lovituri de pistóle, după care luându-ĭ capul, aŭ plecat.

Sultanul a răsplătit acest asasinat săvîrşit cu ajutorul luĭ Caragea, trimiţêndu-ĭ dar un cal arăbesc, la 16 (28) Aprilie 1813. (Veḑĭ *Hurm.*, Supl. I, vol. II, p. 747).

(1) Cum nu erà să se témă lumea de noŭ răsboiŭ?

Ledoulx scrie luĭ Maret din Bucurescĭ, 25 Mars 1813:

«E vorba de sosirea de trupe turcescĭ în curând. Se aprovisionéză Brăila şi Giurgiul. Consulul Rusieĭ a ordonat supuşilor sĕĭ să plece îndărăt în Rusia. Nu toţĭ aŭ primit.»

www.dacoromanica.ro

că urmézĕ a avé mai multă sciinţă decât eĭ pentru orĭ-ce lucrurĭ întîmplătóre, ci împotrivă avem mirare sciind că şi acele obraze, precum toţi de obşte din politie, sunt bine încredinţaţĭ, că de a li se da voe de la Domnia-Mea ca să scóţă afară la ţéră măcar un ac din ale caseĭ este prin neputinţă, şi acéstă pliroforie avênd-o, cu totul de prisos este ţinerea carelor aicĭ, şi în potrivă pricinuitóre de o acest fel de obştéscă turburare, când, precum maĭ sus am ţis, înşi-vé dumné-vóstră sunteţĭ aceia carĭ se cuvine a fi de sine-vĕ porniţĭ spre dorirea liniştieĭ locuitorilor patrieĭ dumné-vóstră; de aceea dar domnesce vĕ poruncim şi părintesce vĕ sfătuim, ca îndata după primirea acestuĭ Domnesculuĭ Nostru pitac, fără de a face câtuşĭ de puţina zăbavă, acele obraze printr'ale căror case se vor fi aflând care, să le deà drumul trimiţêndu-le afară, de unde 'le-aŭ adus, căcĭ când de astăḑĭ înainte, după cercările ce avem *a face, se va găsi vre-un car de acestea în vre-o casă, acel stăpân al caseĭ să scie cu încredinţare şi fără de părere de rĕŭ, că se va căi, fără a se puté ajutorá.* Tolco pisah gpd.—1813 Iulie 24.

Cod, LXXIV, fila 71.

(Pecetea gpd.).

Vel Logofét.

Ca să arĕte că în adevĕr nu este de ce să se îngrijéscă nimenĭ, că lucrurile s'aŭ liniştit şi la Vidin şi peste tot, Caragea merse cu tótă Curtea, în 26 Iulie, a doua ḑi după circulara maĭ sus adusă, la Sf. Pantelimon, cu un alaiŭ, cu o pompă maĭ extraordinară decât merseră acolo în alţĭ anĭ, alţĭ Domnitorĭ. (1)

(1) Iacă pitacul de constituire a alaiului şi programul alaiului:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Poruncim Domnia-Mea, vătaşe de păharnicĭ, ca mâne Sâmbătă, la şépte césurĭ din ḑi, să îngrijiţide a fi a cest alaiŭ gata şi venit în Curtea Domnéscă, spre a merge cu Noĭ la Sf. Pantilimon, atât la ducere cât şi la întórcere, păzind însă de a merge fieş-care la rind şi întocmirea ce sunt aşeḑaţĭ maĭ sus, făr de a se face câtuşĭ de puţin cusur.—1813 Iulie 25.

(Cod. LXXIX, fila 74.)

Orînduiala biniş-alaiuluĭ la eşirea Domnieĭ afară, la sfîntul Panteleĭmon.

Catanele de ţéră cu căpitaniĭ lor, toţĭ călărĭ şi înarmaţĭ.

Brésla agiască.

Călăreţiĭ polcovniceścĭ, toţĭ călărĭ şi înarmaţĭ.
Vel căpitan de cazacĭ
Talpoşiĭ dorobănţeścĭ pedeştri
Vel căpitan de dorobanţĭ cu zapciiĭ seĭ înainte.
Cazaciĭ agieścĭ pedestri.
Vînătorĭĭ, asemenea.
Căpitaniĭ agieścĭ, înarmaţĭ, cu tacâm curat.
Cénşul agieĭ, cu polcovnicul de ciocli.

www.dacoromanica.ro

Erà un fond de adevĕr în asigurările pacifice ale luĭ Vodă Caragea.

Polcovuicul de vînătorĭ, cu logofĕtul agiesc.
Polcovnicul de seimenĭ, cu baş-bulucbaşa.
Vel căpitau de Mizil cu logofĕtul spătăresc.
Vel aga, cu podóbă, după obiceiŭ.
Buciucul i călăreţiĭ cu prapurile după d-luĭ.

Brésla spătărésc̆ă.

Lefegiĭ călărĭ.
Vel căpitan de lefegiĭ cu zapciiĭ seĭ i buciucul după dînsul.
Scutelniciĭ spătărescĭ înarmaţĭ.
Poteraşiĭ, toţĭ înarmaţĭ.
Deliĭ călărĭ, toţĭ înarmaţĭ cu sulițe în mânĭ, cu odobaşiĭ lor.
Seimenii buluc-băşescĭ, înarmaţĭ, cu haiue roşiĭ şi cu moţurĭ galbene.
Căpitaniĭ spătărescĭ, înarmaţĭ, cu tacâm curat.
Polcovuicul de poteră, cu céuşul spătăresc.
Vel Spătarul, cu podóba după obiceiŭ.
Buciucul lefegiŭ cu prapore după d-luĭ.
Copiĭ din casă . . . . . cu păhăruiceĭ.
Vătaful de Vistierie . . . . . cu vătaful de păhăruiceĭ.
Aproţiĭ vătăşescĭ . . . . . cu aproţiĭ céuşescĭ.
Vătaful de aproţĭ . . . . . cu céuşiĭ de aproţĭ.

Brésla portărésc̆ă.

Portăreiĭ, rîud, pe jos, cu semuele în măuĭ.
II portar . . . . . cu III portar.
Vel Portar.

Brésla armăşésc̆ă.

Armăşeiĭ . . . . . cu puşcaşiĭ.
II armaş. . . . . cu III armaş.
Vel armaş cu podóba după obiceiŭ, slugerul Niţescu în locul luĭ.
Sacagiĭ, după orînduială, cu sacalele
Salahoriĭ călărĭ, cu beţele în măuĭ.
Caiĭ Domnescĭ împodobiţĭ,
trăgêudu-ĭ comişeĭ câte uuul.

Toţĭ călăraşiĭ cu vătaful lor.

II comis	Rahtivau
Şése posteluicĭ cu capodurĭ i tacâm curat	Şése postelniceĭ, asemeuea
III logofĕt	III postelnic
Vel pitar	II posteluic
II logofĕt	II logofĕt
Vel postelnic	Vel comis.
Beizadea cu ciohodarĭ.	Beizadea cu ciohodarĭ.

Toţĭ lipcaniĭ cu odobaşa lor.

www.dacoromanica.ro

In adevĕr că încă din primele ţile din Maiŭ 1813, Mollah-Paşa, rebelul de la Vidin, se supusese Porţiĭ. (1)

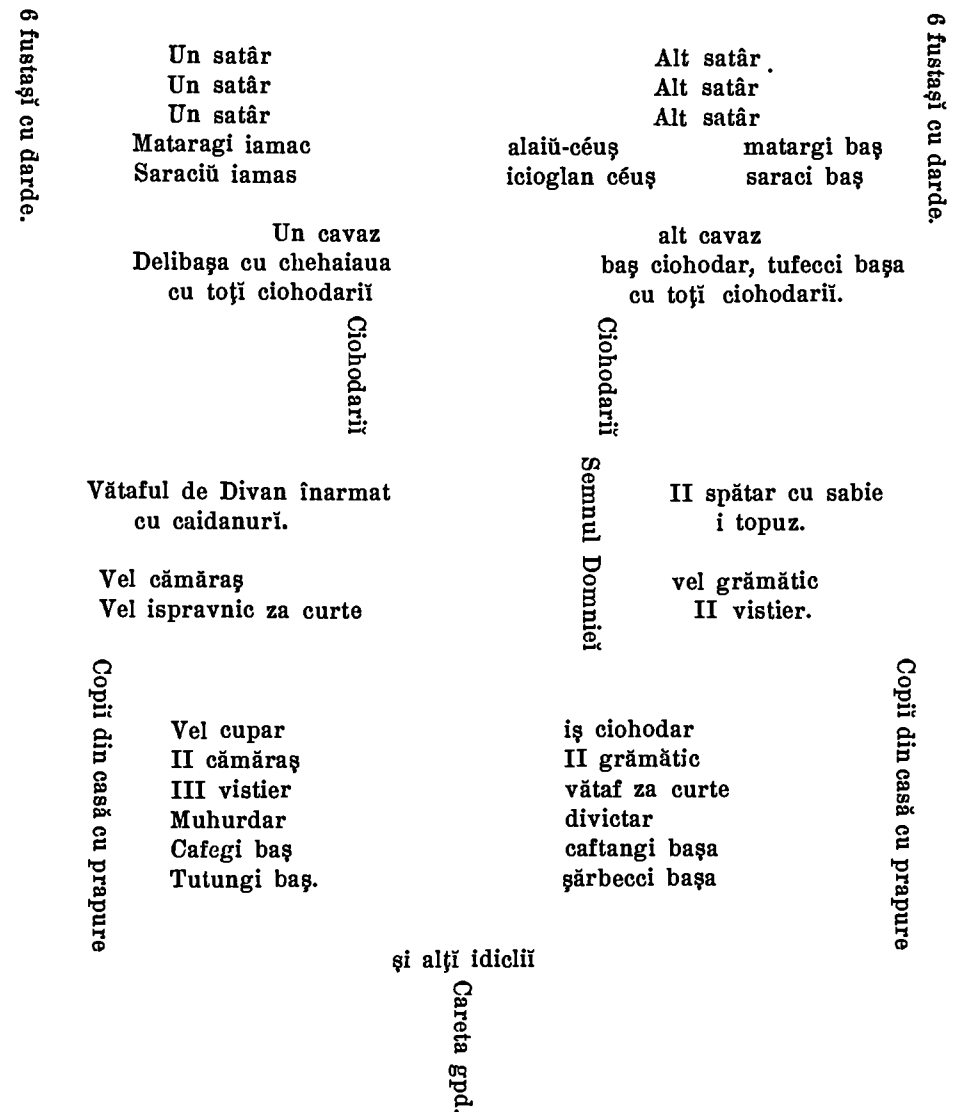

(1) *Le Moniteur Universel.* No. 135, Samedi, 15 Mai 1813. Valachie. Bucarest, le 14 Avril.

Les nouvelles qui arrivent à l'instant nous apprennent la soumission à la Porte Ottomane de la ville et de la forteresse de Widdin. Dris-Mollah-Pacha s'est rendu à discrétion avec tous les siens; il est actuellement entre les mains du sérasquier Hasis-Aly-Pacha; il attend qu'on prononce sur son sort.

(Gazette de France).

www.dacoromanica.ro

Un eveniment întîmplat la Constantinopole păreà un moment, în luna Aprilie, a fi neliniştit şi pe însuşĭ Caragea: Aianul saŭ Kapukehaia luĭ, Bibică Rosetti (1), a fost exilat la Angora în 4 Maiŭ (stil noŭ). Neliniştea luĭ Caragea-Vodă nu fu reală, căcĭ Pórta dete locotenenţa Kapukihaiatuluĭ, până ce Domnitorul va numì alt titular, luĭ însuşĭ Dragomanul Porţiĭ (2). Se sciŭ relaţiunile bune de încuscrire ale acestuĭ Dragoman Iacovache Arghiropol cu Domnitorul Caragea. Inlocuirea momentană a luĭ Bibică Rosetti (surgunit, crede-se, chiar după înţelegerea cu Caragea) prin Arghiropulo erà ca să facă loc la Kapuchiat altuĭ ginere al sĕŭ, luĭ Michaĭ Suţu. Asemenea schimbărĭ aŭ trebuit să liniştéscă însă pe boerĭ, carĭ un moment putuseră crede că sórtea luĭ Bibică Rosetti va fi curênd şi aceea a luĭ Vodă Caragea.

Liniştirea fu deplină câte-va ḑile apoĭ, când venì în Bucurescĭ o delegaţiune a Sultanuluĭ, care aduse luĭ Vodă Caragea daruri onorătóre din partea Padişahuluĭ.

La 18 Maiŭ 1813 sosì cu daruri pentru Domnitor trimisul Sultanuluĭ, care fu primit cu alaiurĭ strălucite (3).

---

(1) Despre acest Bibică Rosetti iacă ce se scrie Regelui Prusian în 12 Aprilie 1813: *Bosghiovicĭ către Rege.* Constantinopole, 12 Aprilie 1813

«L'agent de l'Hospodar actuel de la Valachie, nommé Bibicka, qui avait été premier-drogman avant les Morurzi, a été disgracié et envoyé en exil à Angora. On dit qu'il s'était avisé d'intriguer dans les affaires du Patriarche. *Les Français perdent en lui un partisan très chaud.* (Iorga, Acte şi fragmente, II, p. 493).

(2) Le 4 de ce mois (Mai), le premier Kapi-kiaja, on l'ayant du Prince de Valachie près de cette Cour, Bibika-Rosetty, a été envoyé en exil à Angora; on l'a transporté directement de la Porte sur la côte d'Asie, et il a été obligé, sans autres formes, de continuer son voyage pour sa destination. En attendant, la nomination d'un nouveau Kapi-kiaja de la part du prince Ianko Caradschia, le drogman de la Porte a été chargé d'office de faire les affaires de ce Prince à la Cour du Grand-Seigneur.

(Gazette de Francfort).

(3) Iacă alaiul ordonat:

Orîndniala alaiulnĭ la aducerea peşcheşulnĭ Mărieĭ Sale.

Stegarul agiesc pe jos înaintea dumné-luĭ vel Agă.

50 de vînătorĭ i zapcilĭ micĭ agiescĭ.

Dumné-luĭ vel agă.

Dumné-luĭ baş beşlégă cu tacâmul sĕŭ.

50 de vînătorĭ i zapcilĭ micĭ agiescĭ.

www.dacoromanica.ro

Caragea putù astfel a-şĭ manifestà în mod strălucit alipirea luĭ de Turcia. Trimisul Sultanuluĭ aduse scirea, că Meca şi Medina aŭ fost în fine cucerite de Pórtă şi çă ele aŭ reintrat în posesiunea eĭ. Acest fapt şi supunerea rebeluluĭ de la Vidin, după o rebeliune de 20 de anĭ, fură cu mare pompă serbate de Caragea Vodă. Strălucite festi-

---

Dumné-luĭ vel spătarul asemenea cu stegarul înainte, i cu zapciĭ micĭ şi cu alţi ómenĭ aĭ spătărieĭ înainte, i în urmă şi pe de lătnrĭ.

25 de seimenĭ. 25 de delĭĭ. 25 călăraşĭ.

Vel portar cu tacâmul sĕŭ.

Vel armaşu cu tacâmul sĕŭ.

III logofĕt de jos. III logofĕt de sus.
II logofĕt de jos. II logofĕt de sus.
II portar. vel pitar.

Vătaf de comişeĭ înainte dumné-luĭ vel comis. Vătaf de călăraşi i odobaşĭ de lipcanĭ, cu stegarul asemenea.

10 căpitanĭ agiescĭ.

Dumné-luĭ comis. Dumné-luĭ vel portar.

Beizadea mică.

Cu ciohodarĭ i un sărăciŭ.

Beizade cu ciohodarĭ i un saraciŭ. Dumné-luĭ divan efendisă cu ciohodarĭ i un saraciŭ.

Un căpitan, Un postelnicel, Un postelnicel, Un postelnicel, Un postelnicel, Alt căpitan.
Un căpitan, Un postelnicel, Un postelnicel, Un postelnicel, Un postelnicel, Alt căpitan.
Un fnstaş Un postelnicel, Un postelnicel, Un postelnicel, Un postelnicel, Alt fnstaş.
Un fnstaş, III portar, III armaş, II portar, II armaş, Alt fnstaş.
Un fnstaş, Un cénş agiesc, Cénş spătăresc, Polc. de ciocli, Polc. de pod, Alt fnstaş.
Un fnstaş, Polc. de seimenĭ, Polc. de vînăt., Polc. de poteră, Baş-bulnc-baş, Alt fnstaş.
Un fnstaş, Polc. za târg, Vel căp. za dor., Vel căp. za lefegiĭ, Vel căp. za seimenĭ, Fnstaş.
Un fnst., Văt za curte, Văt. za păh., Văt. za vist., Văt. za div., Cénş za apr., Văt. de apr. fns.

Un satâr. Alt satâr.
Un satâr. Alt satâr.
Un satâr. Alt satâr.

www.dacoromanica.ro

vităţĭ dete Vodă la Herăstrĕŭ, la care asistă trimisul Sulţanuluĭ, consuliĭ străinĭ şi boeriĭ de tóte treptele (1).

In locul luĭ Bibică Rosetti, Caragea, repetim, numì Kapukihaia la Constantinopole, pe Michaĭ Suţu, care îĭ erà alţ ginere. La 10 August

---

Mataragi iamac — alaiŭ-céuş — mataragi başa.
Saraciŭ iamac — icioglanĭ céuş — saraciŭ başa.
un gavaz — alt gavaz
Delibaşa, răhtivanul, chehaiaua, ciohodarĭ, ciohodarĭ, iar ciohodarĭ. — Baş ciohodar, II comis, tufecci başa ciohodarĭ, ciohodarĭ, iar ciohodarĭ.
Tufeccĭĭ — Călărĭ — Tufeccĭĭ
Vel spătar.
Vel grămatic. — Vel cămăraş.
II vistier. — Vel ispravnic za curte.
Izciohodar. — Vel cupar
II grămatic. — II cămăraş.
Muhurdar. — Divictar.
Caftangi başa. — Cafegi başa.
Şerbecci başa. — Tutungi başa.
Şi ceĭ-lalţĭ idiclĭĭ.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Vătaşe de aproḑĭ, iată te orînduim zapciŭ să puĭ acest alaiŭ la orînduială ca mâne . . . la . . să fie gata, îngrijind de a nu se face vre-un cusur.—1813 Maiŭ 18
Cod. LXXV, fila 65.

(1) *Moniteur Universel.* No. 195, Mercredi, 14 Juillet 1813. Valachie-Bucarest, le 15 Juin.

La Mecque et Médine ont été conquises et sont rentrées sous la domination ottomane. Le rebelle Idris-Mola, pacha de Widin, a été renversé et cette forteresse, dont la garnison était révoltée depuis 20 ans contre la Porte et inquiétait sans cesse la Valachie par ses incursions, s'est enfin soumise, avec tout son territoire, à la domiuation turcque. On a ordonné des fêtes dans tout l'Empire à cet occasion; le Prince régnant de Valachie Ianko-Karasca en a donné une des plus brillantes à Kerestreu (Herĕstrĕŭ) près de Bucarest, à laquelle ont assisté l'envoyé de la Sublime Porte, qui a apporté à ce Prince un présent en récompense des services qu'il a rendus dans différentes occasions, plusieurs étrangers et tous les boyards, sans distinction de rang.

(Journal de l'Empire).

www.dacoromanica.ro

st. noŭ se scrie, din Constantinopole, Gazeteĭ de Francfort, că în acele ḑile şi sosise la postul sĕŭ noul Kapukihaia. (1)

Vara anuluĭ 1813, după tóte acele evenimente ce maĭ sus le memorarăm, se părea că va aduce pace, linişte şi belşug în nenorocitele ţĕrĭ române. Iarna gróznică din acest an încetase şi câmpiile promiteaŭ recolte îmbelşugate. Cum se ertase tributul ţĕriĭ pre 2 anĭ, lumea sperà să rĕsufle maĭ liber.

De puţină durată fură asemenea speranţe, căcĭ din primele mĕsurĭ luate de Domnitor, şi maĭ ales după isgonirea luĭ Gr. Brâncoveanu de la Visterie, ţéra înţelese cugetul luĭ Caragea-Vodă, cunoscut de iubitor de banĭ încă de pe când erà boer în serviciul unor Domnĭ anterioriĭ. De aceea nicĭ este de mirare, că în anul 1813 se găsiră boerĭ, carĭ să lucreze în secret în contra luĭ Caragea.

De nemulţumirile boerilor nu se puteaŭ folosì Moruzescĭi, în urma uciderĭi capilor acesteĭ familiĭ, acusaţĭ de trădare (2) la ocasiunea negoţierilor tratatuluĭ de la Bucurescĭ din 1812. Suţescĭi nu eraŭ de asemenea periculoşĭ, maĭ ales că intraseră prin Michaĭ Suţu în rudenie cu Domnitorul Caragea. Incă în Ianuarie 1813, noul Domnitor se silì să ajute cu banĭ pe fostul Domn Alex. Vodă Suţu, după ce Michaĭ Suţu va fi ginerile sĕŭ. Negreşit că ajutorul de dat luĭ Alex. Suţu nu erà să iasă din casseta privată a luĭ Caragea, ci tot din Visteria bieteĭ ţĕrĭ!

Am arĕtat cum la 1806 Pórta numise în locul luĭ Constantin Ipsilant, Domnul Ţĕriĭ-Muntenescĭ pe Alex. Suţu. Obligat de invasiunea muscăléscă şi de revenirea luĭ Const. Ipsilant la Domnia Ţĕriĭ-Muntenescĭ, Alex. Suţu se retrase în pripă din efemerul sĕŭ scaun. Acum

---

(1) Le gendre du Prince de Valachie, Michel Sutzo, est revenu ici ces jours derniers avec sa famille de Bucarest, pour occuper le poste de Kapu-kiaya ou d'agent de son Prince près la Porte.

(Gazette de Francfort). Apud *Moniteur Universel*, du 15 Sept. 1813. No. 258.

(2) *Moniteur Universel.* No. 255. Jeudi 22 Août 1816.

Constantinople, le 10 Juillet.

Le Prince Alexandre Moruzi, connu par ses richesses et les emplois qu'il a occupés, est mort le 5 d'un coup d'apoplexie. On se rapelle que ses deux frères puînés, le Prince Dimitrasko et Panajottaki Moruzi furent, par ordre du Grand Seigneur, décapités en 1812, à leur arrivée à Schoumla, pour avoir eu des intelligences secrètes avec la Russie. M. Deval, premier drogman de l'ambassade française ici, a été également enlevé par une attaque d'apoplexie.

(Gazette de Francfort).

www.dacoromanica.ro

la 1813, A. Suțu reclamă de la amicul și încuscritul cu el Caragea Vodă răfuirea socotelilor Domnieĭ sale. Caragea scrie la 14 Ianuarie 1813:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cinstiților și credincioșĭ dumné-vóstră veliți boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele i dumné-ta Vel Visternice, vrênd Domnia-Mea să luăm pliroforie de socotéla iraturilor și cheltuelilor Domnieĭ Sale fratelui Alexandru Vodă Suțul, adecă cât irat i s'aŭ cuvenit să ieà de acì din țară și câte cheltuelĭ s'aŭ făcut în diastima vremeĭ oblăduiriĭ sale din urma Domnuluĭ Constantin Vodă Ipsilant ot let 1806, poruncim Domnia-Mea ca adunându-vĕ cu toțiĭ la un loc, unde aducênd față și pe cel de atuncĭ sameș al Visterieĭ Stolnicul Aleco Nenciulescu și cerênd de la Visterie tóte socotelile dintr'acea vreme să teorisiți cu de-amĕnuntul și cu bună luare aminte acéstă socotélă a Domnieĭ Sale fratelui Alexandru Vodă Suțul ca să ve pliroforisiți cât a luat Domnia-Sa fratele Alexandru Vodă Suțu din iratul ce aŭ eșit din țéră în vremea oblăduiriĭ Domnieĭ-Sale și cât i se maĭ cuvenià să ieà și nu l-au luat, să arĕtați Domnieĭ-Mele în scris întrĕga deslușire prin vătaful de Visterie.—1813 Ianuarie 14.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXIV, fila 119.

La cât se ridică suma ce Divanul binevoitor recunoscù că are drept să ieà Alex. Șuțu de la țéră, nu putem spune în mod documentat.

O altă familie din cele cu dreptul de a ajunge la Domnia țĕrilor române se părea că nu maĭ este în stare să agite contra Domnieĭ luĭ Caragea. Acesta petreceà acum liniștit în reședința sa de la Cotrocenĭ, unde se mutase în Iulie 1813. (1)

Neașteptată fu decĭ scirea ce primì Caragea, că Alecu Hangeri a isbutit să-șĭ facă o partidă și în Iașĭ și în Bucurescĭ și că, ajutat negreșit de Francia, lucrà acum la Constantinopole să rĕstórne saŭ pe Caragea orĭ pe Calimachi.

Erà însă prea tare situațiunea luĭ Caragea în Constantinopole și prea slăbită influența francesă, în urma încheeriĭ tripleĭ alianțe (Austria, Prusia, Rusia) de la 2 la 9 Septembre st. n., cu tótă isbânda de la

(1) Poruncim Domnia-Mea cuvioșieĭ vóstre epitropilor aĭ mânăstiriĭ Cotrocenĭ, ca îndată ce veți fi primit acest Domuescul Nostru pitac, numaĭ decât să puneți a meremetisì casele Domnescĭ din năuntru din mânăstire, ca să nu aibă nicĭ un cusur, cum și cele-lalte odăĭ să fie măturate, curățite și destoinice spre a se locuì, fiind-că într'aceste ḑile avem a ne mutà Domuia-Mea acolo în mânăstire, și zăbavă câtușĭ de puțină să nu faceți, ci să urmați negreșit întocmaĭ precum maĭ sus se poruucesce. Tolco pisah gpd. — 1813 Iulie 10.

(Pecetea gpd). Vel Logofĕt.

Cod. LXXIV, fila 66 v.

www.dacoromanica.ro

Lipsca de la 16—18 Octobre st. n., pentru ca să isbutéscă întreprinderea luĭ Alecu Hangeri. Energic lucréză prin Kapukehaéua sa la Constantinopole contra acestuia, aşà că la 9 saŭ 10 Octobre 1813 (st. nostru) Alecu Hangeri a fost surprins de agenţiĭ Porţiĭ în casa sa, condus la temniţă la Bostangi-başa şi surghiunit la Rodos, pe când amicul sĕŭ, împreună lucrător, Samurcaş, fu exilat la Angola (1).

Norocul luĭ Caragea fù deplin, căcĭ tot în acesteaşĭ ḑile murì de ciumă la Constantinopole Molah-Paşa, faimosul rebel de la Vidin. Acesta, deşì trăià retras, graţiat, nu maĭ puţin continuà să fie obiect de grijă şi de spaimă şi pentru Turcĭ şi pentru Românĭ.

Sbucnirea ciumeĭ în cursul anuluĭ 1813 (2) vine să neliniştéscă Domnia luĭ Caragea. O corespondenţă a *Monitoruluĭ Universal* frances (No. 329, din 25 Novembre 1813) afirmă, că ciuma a sbucnit maĭ întâiŭ în Bucurescĭ, din causă că nisce persóne imprudente aŭ fost isbite de acéstă bólă deschiḑênd nisce baloturĭ de marfă venite de la Constantinopole, fără de a luà prealabilele mĕsurĭ de precauţiune usitate în asemenea circumstanţe. Corespondentul guvernuluĭ frances recunósce însă că, cu multă pricepere, Caragea a luat mĕsurĭ de combatere a bóleĭ şi că acéstă bólă a fost combătută cu succes şi în Moldova. (3) Ne-am ocu-

(1) Principele Alecu Hangeri, dovedit că a urzit — atât la Iaşĭ cât şi la Bucurescĭ — intrigĭ, ca să rĕstórne pe unul orĭ pe altul din «*des ci-devant Hospodars*», a fost surprins la 21 din luna acésta în casa sa, condus la temniţă la Bostangi-başa şi surghiunit în insula Rodos. Vechiul luĭ Kapukehaia, Samurcaş, avù aceeaşĭ sórte şi este exilat la Angola. *Moniteur Univ.* No. 300, 27 Oct. 1813, din o corespondenţă de la Constantinopole, din 25 August.

(2) Se pare că ciuma a sbucnit la o mânăstire de lângă Bucurescĭ, probabil adusă de niscaĭ călugărĭ grecĭ, veniţĭ din Orient.

(3) *Le Moniteur Universel*, No. 329, Jeudi, 25 Novembre 1813.

— Il paraît, suivant des nouvelles de Vienne, que les bruits répandus sur les ravages exercés par la peste dans les provinces turcques voisines du Bannat, de la Transylvanie et de la Servie, ont été éxagérés. On pense même que les spéculateurs sur les cotons, guidés par des vues intéressées, n'ont pas été étrangers à la propagation de ces bruits. La vérité est que, dans la Servie, il n'existe aucune trace de cette maladie; que dans la Bulgarie la peste ne s'est manifestée que dans quelques villages, et qu'elle ne s'est pas étendue au-delà. La Valachie en a été exempte, à l'exception de la ville de Bucharest, où quelques personnes imprudentes en ont été atteintes en ouvrant des ballots de marchandises venant de Constantinople, sans prendre les précautions usitées en de pareilles circonstances. Heureusement on a pris aussitôt les moyens propres à prévenir la contagion. On espérait que ces mesures suffiraient. L'Hospodar de la Valachie a lui-même exercé une surveillance active et rendu des ordonnances très-sages à cet égard. Il est notoire que dans le cours de l'année dernière, la peste s'était manifestée dans quelques communes de la Moldavie, et qu'on a eu le bonheur d'en prévenir la contagion ultérieure.

*

www.dacoromanica.ro

pat în mod special de epidemia ciumeĭ şi de mĕsurile luate pentru combaterea eĭ. Nu vom revenì asupra acestuĭ studiŭ.

Dar preocupaţiunile despre ciumă, orĭ-cât de marĭ, eraŭ maĭ puţin supĕrătóre pentru Caragea decât cele politice.

Pe tótă ḑiua consulul rusesc îl învăluesce maĭ mult în reţelele sale. Domnitorul s'a vĕḑut nevoit să intre în corespondenţă secretă cu Italinski, Fonton şi chiar cu fostul Domn Ipsilanti. Dejà partida ruséscă domină în Bucurescĭ într'un mod scandalos. Divanul e compus numaĭ de boerĭ, carĭ aŭ funcţionat pe timpul Muscalilor, pe când ceĭ carĭ nu eraŭ partisanĭ aĭ acestora sufer şi astăḑĭ. Cunoscutul Varlaam, *boer, care după ce aŭ trădat guvernul sĕŭ, a fugit în Rusia, şi cu cel maĭ mare intrigant Scufa, sprijiniţĭ de consulul rusesc, capĕtă pe nedreptul banĭ de la Visteria ţĕriĭ.* Scufa, ajutat de Fonton, reclamă de la Visterie 200.000 de leĭ sub pretext de despăgubirĭ pentru închipuite perderí ce ar fi avut ca arendaş al poştelor, sub regimul muscălesc, şi totuşĭ Scufa maĭ capĕtă în arendă vămile sub Caragea, măcar că fiind străin, după obiceiul ţĕriĭ, n'aveà dreptul să fie arendaş al vămilor. Consulul rusesc exercită o putere nelimitată. Justiţia nu maĭ există; când e vorba de un proces între un supus rusesc şi între un pămîntean, procesul e sigur căştigat de Muscal. Luĭ Napoleon îĭ displăceà acéstă supunere la Ruşĭ a luĭ Caragea şi întrebà pre Ledoulx ce crede el despre Domnitor. Acesta ḑiceà către Maret, în scrisórea sa din Bucurescĭ, din 17 Martie 1813: «Nu-mĭ voiŭ permite să resolv problema asupra Principeluĭ Caragea, dar privesc ca o datorie a mea *de a da sĕmă* E. V. de cele ce se petrec sub ochiĭ meĭ. (1)

O lună aprópe maĭ târḑiŭ, ministrul Maret întrébă pe Ledoulx, carĭ sunt corespondenţiĭ luĭ Caragea în Paris şi în cele-lalte capitale, şi în ce sens aceştĭ corespondenţĭ îĭ fac raportul despre situaţiunea Europeĭ? (2)

S'a putut bănuì un minut, că corespondent al luĭ Caragea la Paris puteà să fie cunoscutul Gaspar Belleval. In adevĕr acesta încă pe la finele anuluĭ 1812 a căpĕtat permisiunea de a se reîntórce în Franţa. (3)

(1) Veḑi nota luĭ Ledoulx între actele consulare de la archiva. M. af. Str. din Paris.

(2) Idem nota din 19 Martie 1813.

(3) Duc de Rovigo à Maret duc de Bassano, din Paris, 20 Oct. 1812.

Ministrul Poliţieĭ informà pe cel al Relaţ. externe, că prin decisiunea de la 20 Sept., Gr. François Louis Joseph Gabriel Luce de Gaspari-Belleval, «ancien secrétaire d'Etat dela P-té de Valachie, are dreptul de a reintrà în Francia. Să i se vestéscă acésta. Iacă nisce informaţiunĭ relative la Belleval.

www.dacoromanica.ro

Ledoulx la 17 Aprilie 1813 scrie luĭ Maret, că n'a putut până astăḑĭ află cine este corespondentul luĭ Caragea la Paris, dar că scie că cel de la Viena este un Grec numit *Belio*. (1)

Se vede de acĭ cu câtă iscusinţă Caragea păzĭ secretul relaţiunilor sale politice cu cavalerul de Gentz. Acest secret îl pusese de Gentz ca condiţiune sine qua non. «La seule condition sur laquelle je dois dès à présent insister, scrie de Gentz, est le secret le plus absolu, tant sur mon nom que sur la correspondance....; car si la chose venait d'être connue ici (Viena) ou ailleurs, adieu *l'indépendance* (?), à laquelle je tiens par principe et qui m'est indispensable pour bien répondre à l'attente de mon commétant.» (2) Auḑĭ! *independenţa*, când el aveà să fie *ecoul* luĭ Metternich!

Sub influenţa campanieĭ începute de Napoleon, Ledoulx se silesce a aduce pe Caragea făţiş în partea Francieĭ. L-a sfătuit să nu ţie cu Muscaliĭ şi Vodă «a paru frappé de toutes ces vérités. Il m'a fait comme à son ordinaire les plus grandes protestations d'attachement pour la France; mais je sais d'une manière à n'en plus douter, que ses correspondants gréco-russes égarent tout-à-fait ses principes. Conduita sa privată e parţială.» (3)

Nu isbutesc silinţele luĭ către Caragea în acéstă direcţiune. In aceeaşĭ notă a sa recunósce, că influenţa muscăléscă este covîrşitóre.

«Caradgea est faible de caractère. Il voit les Russes gouverner à

De Gaspary Belleval către Afacerile străine Prusiane.

Bucurescĭ, 7 Septembre 1813.

Cere a i se primì serviciile în Turcia, că-ĭ este cunoscută prin 16 anĭ de locuinţă acolo. *Iorga, Acte şi frag. II*, pag. 494.

La 27 Septembre 1813 Belleval scrie direct Regeluĭ. Arată că a primt indigenatul în Prusia.

A servit pe lângă Domniĭ Moldoveĭ şi Valachieĭ ca «secrétaire d'Etat ayant le départ. des Affaires étrangères,—cet emploi uniquement créé pour moi fut supprimé, quand je cessai de l'exercer.»

Îşĭ propune serviciile, pag. 495.

Afacerile străine resping cererile luĭ Belleval la 4 Novembre, 1813. Ibid., pag. 495.

Belleval nu se descuragiază şi în 8 Ianuarie 1814 rĕspunde ministruluĭ Afacerilor străine, spuind că o să-ĭ trămiţă raporturĭ politice cu sciriĭ maĭ răpeḑĭ decât cele ce-ĭ vor venì de la Constantinopole. Pag. 496.

(1) Veḑì nota luĭ Ledoulx către Maret din Bucurescĭ, 17 Aprilie 1813. Aceste acte nu vor întârḑià a se publicà în colecţiunea Hurmuzachi, de aceea nicĭ le aducem aicĭ integral.

(2) Apud Challemel-Lacour in *Revue des deux mondes*, 1868, 1 Iunie.

(3) Nota luĭ Ledoulx către Maret, din 3 Aprilie 1813.

www.dacoromanica.ro

Berlin; il a des correspondants mal intentionnés qui augmentent sa pusillanimité...» Caragea va fi scăpat numaĭ dacă Francia va căştigà noue victoriĭ.

Asemenea constatare împinge pe consulul frances să amintéscă, că «numaĭ Principele Suţu este actualmente devotat Impĕratuluĭ Napoleon, dintre toţĭ Greciĭ: şése anĭ de adversitate nu l-aŭ schimbat..... bine erà să fie fost el acum Domn.....»

Iată cum cu 6 anĭ maĭ înainte se pregătià Domnia Suţescilor.

Caragea se rĕcesce cu atât maĭ mult în relaţiunile sale cu Ledoulx, cu cât de Gentz, în depeşa sa din 2 Februarie 1813, îĭ demonstrà că Austria singură póte ajunge să aducă pacea în lume. (1)

Intr'altă depeşă de la 11 Marte 1813, de Gentz pune în relaţiune faptul, că însăşĭ Rusia se arată dispusă a nu maĭ urmărì politica sa veche, egoistă, turbulentă, avidă de cuceririĭ şi de dominaţiunĭ.....

Tóte aceste informaţiunĭ eraŭ de natură a îndepărtà pe Caragea de Francia, în loc de a-l apropià.

Când la 1813, Martie 29, Austria devenì aliata Rusieĭ şi când apoĭ, în primele ţile din Aprilie, Ruşiĭ intrară la Hamburg, Caragea nu maĭ avù reserve faţă de Ledoulx. Fleischackel şi cu consulul rusesc sunt stăpânĭ pe situaţiune. Ledoulx scrie luĭ Maret în 17 Aprilie:

.....L'entrée des Russes à Hambourg a achevé de faire perdre la raison à la Cour de Caradjà ; tout ce que je dis actuellement à ce Hespodar n'est écouté qu'avec cette froide politesse qui caractérise si bien la duplicité des Grecs. Les ministres font les conjectures les plus malveillantes.

La 25 Aprilie Leodoulx adăogà a scrie:

Les succès des Russes rendent ma position tout à fait pénible (au milieu de ces Grecs). De când óstea neamică e la Dresda, Lipsca, Hamburg... le crédit du consul de Russie est monté au pont de rendre toutes mes démarches presque nulles.

Succesele neaşteptate ale Francesilor de la 2 Maiŭ (Lutzen), de la Bautzen, Wurtchen şi Hoch-kirschen (19-22 Maiŭ) schimbă însă, după cum erà de prevĕḑut, direcţiunea giruetеĭ de la Bucurescĭ. Dejà după victoria de la Lutzen, Ledoulx scrià luĭ Maret:

Victoria de la Lutzen a fost publicată la Bucurescĭ.

«Il me serait difficile de rendre avec assez de vérité à V. E. l'effet que cette victoire a produit dans ces contrées. Le Prince... semblait n'être plus le même homme. Il a été jusqu'à me dire qu'il respirait enfin!

Când *Monitorul Universal* frances sosì în Bucurescĭ, aducênd de-

(1) Veḑĭ pag. 6 din cartea Comiteluĭ Prokesch Osten fiŭ.

www.dacoromanica.ro

taliile bătălieĭ de la Lutzen, revirimentul la Curtea luĭ Caragea se făcù şi maĭ pronunţat:

Ledoulx scrie (1) la *Moniteur Univ.*, aducênd scirea afacerii de la 2 Maiŭ: Les partisans russes en Valachie sont consternés et je puis déjà annoncer à V.E. que l'esprit public commence, dans ces contrées, à être en armonie avec les aigles victorieuses de notre grande nation. Le Prince Caradja reçoit très freq-t des estafettes de Vienne... Le trimite îndată la Constantinopole. L'entrée de S. M. à Dresde a frappé ici tout le monde d'étonnement. Le Prince m'a dit que le grand visir en le remerciant du soin qu'il a de le tenir au courant des événements de la guerre, lui exprime tout le plaisir qu'il a ressenti en apprenant la victoire remportée par S. M..... sur l'ennemi naturel de l'Empire Ottoman.

La 16 Iunie 1813 Ledoulx adaogă:

Spiritul public în Valachia... commence à revenir en faveur du vainqueur. Les partisans russes se taisent; le Prince prend des formes plus amicales vis-à-vis de nous; les sujets de S. M. sont déjà traités avec plus de douceur.

Ne maĭ venind la Bucurescĭ câte-va ţile veştĭ favorabile Muscalilor, Caragea, pe care Ledoulx nu uită de a-l numì, «*notre faux ami* , a isbutit să-l facă a dorì împăcarea cu Francia şi l-a îndemnat să scrie însuşĭ o scrisóre ministruluĭ Maret. (2)

Le Prince Caradja paraît désirer aujourd'hui la bienveillance de notre gouvernement; que ce désir soit sincère ou non, j'ai cru devoir pour le bien du service lui laisser entrevoir l'espérance de l'obtenir. Il me remet aujourd'hui une lettre pour V.-E. en me priant de la faire parvenir sûrement.

(1) Bucurescĭ, 1 Iunie 1813.

(2) Nu-ĭ de mirare că Caragea se decide a adresà luĭ Maret următórea epistolă:

Bucarest, 26 Juin 1813.

Les qualités éminentes de V. E. et la haute réputation, dont elle jouit à si juste titre, m'avaient depuis longtemps inspiré le désir de prétendre à l'honneur de sa conaissance directe.

Le passage par Bucarest du courrier se rendant près de V. E. m'en fournit l'occasion et je la saisis avec empressement pour faire hommage à V. E. des sentiments dont je suis animé.

Je suis flatté, Mr., que le Consul de S. M. Impériale et Royale en Valachie, aura déjà porté à la connaissance de V. E. l'attachement que j'ai voué à la nation française, alliée de temps immémorial et toujours amie de la Sublime Porte Ottomane et la part que je prends aux intérêts des sujets de S. M., qui se trouvent dans le pays.

Je m'estimerais heureux si V. E. veut bien croire aux témoignages qu'on aurait pu donner en ma faveur et si elle daigne me fournir l'occasion de faire preuve de mon dévouement et je la supplie d'agréer la haute considération avec laquelle j'ai l'honneur d'être, etc.

Prince de Caradja.

www.dacoromanica.ro

Ledoulx îndémnă pre şeful sĕŭ Maret să nu refuse de a rĕspunde luĭ Caragea, căcĭ «o simplă scrisóre produce câte odată efecte fórte salutare asupra spirituluĭ unuĭ Gospodar». Armistiţiul de 40 de ḑile acordat de Napoleon, după ultimele luĭ victoriĭ, arată pe acest suveran din noŭ stăpân situaţiuniĭ.

Ca să-şĭ manifeste apoĭ apropierea de Muscalĭ, saŭ cel puţin de tripla alianţă, orĭ de puterile carĭ aveaŭ s'o semneze neîntârḑiat, Caragea, la momentul psichologic, când înţelese că Napoleon e pe ducă (la 14 Aprilie st. n., se făcuse coaliţiunea Puterilor europene la Gand şi la 18 Iunie se întîmplase învingerea de la Vaterloo), începù a se purtà fórte rĕŭ cu representantul Franciei la Bucurescĭ, Ledoulx.

Acesta, la 28 Iunie, scrie din Bucurescĭ către Principele de Benevent, ministrul Afacerilor străine din Paris, că pe cât timp Caragea sciù pe Napoleon în picióre, s'a purtat bine cu dînsul, a fost imparţial cu representanţiĭ tuturor Puterilor, iar după ce regalitatea s'a înfiinţat în Francia, închipuindu-şĭ că Francia nu va maĭ avé înrîurire pe lângă imperiul otoman, orĭ că Rusia singură este de temut şi de respectat, ca una ce singură are înrîurire la numirea şi la mazilirea Domnilor Românĭ, pe tótă ḑiua îşĭ manifestă rea voinţă pentru Ledoulx, pentru supuşiĭ francesĭ.

Restul anuluĭ 1813, cu alternativele de succese şi de perderĭ ale luĭ

Maret, după povăţuirea consululuĭ Ledoulx, nu întârḑie a rĕspunde luĭ Caragea in modul următor:

Maret către Prinţul Caragea.

Dresda, 11 Iulie 1813.

Principe,

Scrisórea ce Excelenţa Vóstră mĭ-a făcut onórea de a-mĭ adresă la 26 Iunie, mĭ-a fost remisă la Dresda, unde se întórse Maiestatea Sa, în timpul armistiţiuluĭ care a urmat primele sale victoriĭ. Eŭ sunt cu atât maĭ mult simţitor la dorinţa ce voĭ exprimaţĭ, Principe, de a avé relaţiunĭ cu mine, cu cât eŭ împărtăşesc sentimentele ce vĕ îndémnă să le formaţĭ. Maiestatea Sa va lipsì câte-và ḑile pentru a visità nouele armate carĭ vin să se reunéscă cu forţele, cu carĭ ea a deschis aşà de glorios campania. Eŭ îl voiŭ întreţiné la reîntórcerea sa despre dispositiunea ce voĭ aţĭ binevoit a-mĭ exprimà. Maiestatea Sa vĕ va fi mulţumitóre pentru protecţiunea, de care supuşiĭ sĕĭ vor continuà să se bucure în Principatul ce vĕ este încredinţat, şi ea va vedé cu plăcere că sistemul de amiciţie, ce-l unesce cu Sublima Pórtă, este exact urmat de unul din oficeriĭ Înălţimeĭ Sale, care se bucură de favórea eĭ cea maĭ mare şi de înalta sa încredere.

Am onóre de a oferì Excelenţeĭ Vóstre asigurările înalteĭ mele consideraţiunĭ.

(S.) *Maret duc de Bassano.*

www.dacoromanica.ro

Napoleon, face şi pe Curtea din Bucurescĭ să nu maĭ scie încotro să-şĭ maĭ întórcă vîntrelele. Din luna luĭ Iunie, de când cabinetul de la Viena devenì centrul tuturor negociaţiunilor, Austria, şi decĭ agentul eĭ Fleischhackel este cu deosebire omul ţileĭ pe lângă Caragea. La începutul luĭ Iulie 1813, se lăţesce în Bucurescĭ şi Iaşĭ ba şi la Constantinopole svonul că, dacă pacea nu se va face, Austria va fi aliată Ruşilor. Acéstă scire o confirmà «Gazeta de Petersburg». Decĭ girueta de la Curtea din Bucurescĭ se mişcă violent între cele douĕ curente— Austro-Rusesc. (1)

Intre aceste, la 10 Iulie 1813 sbucnesce ciuma. Ledoulx raportéză luĭ Maret, că acéstă epidemie a isbucnit într'o mânăstire la o mică leghe depărtată de Bucurescĭ şi că terórea este mare în capitala ţĕrieĭ. Ceĭ cu dare de mână fug din Bucurescĭ care în cotro. Până la 15/27 August 1813 muriră 92 de Bucurescenĭ, în 8 ţile, isbiţĭ de acéstă bólă. Cu tótă gróza bóleĭ, Caragea retras din Bucurescĭ la Cotrocenĭ, ne scăpênd din vedere declaraţiunea de răsboiŭ făcută de Austria contra luĭ Napoleon la 3/15 August şi apoĭ încheerea Tripleĭ-Alianţe de la 2—9 Septembre st. n.; cunoscênd resultatele bătălieĭ de la Lipsca (16—19 Octobre); luarea Danţiguluĭ de Muscalĭ după un an de asediŭ; intrarea Prusienilor la Amsterdam, în 24 Novembre.... pe tótă ţiua maĭ mult îşĭ întorceà faţa de la Ledoulx.

Incă înainte de finele anuluĭ 1813, Caragea profită de presenţa luĭ Talleyrand la Viena, ca să stăruéscă pe lângă dînsul să recheme pe Ledoulx.

In aşà împrejurărĭ înţelegem cele ce Ledoulx scrie:

«Consulul Rusieĭ este singurul ascultat. Supuşiĭ şi protejaţiĭ ruşĭ sunt singuriĭ carĭ obţin dreptate. Acéstă atenţiune mică este împinsă aşà de departe, în cât consideraţiunea nóstră a căţut cu totul într'o stare de nesuferit. La Iaşĭ, Francesiĭ aŭ fost maltrataţĭ, fără ca să fi putut obţiné reparaţiune. Aicĭ, uitând că pavilionul regal fâlfâe de-asupra caseĭ consulare, uitând respectul datorit florilor de crin şi cocardeĭ albe, maĭ mulţĭ Francesĭ aŭ fost insultaţĭ de Grecĭ. Am reclamat cu căldură, împins chiar de a duce plângerĭ la Constantinopole, fără ca D. Principele Caragea să fi vrut a aruncà o privire asupra capitulaţiunilor nóstre. In sfîrşit, Domnule, acum în urmă, o insultă gravă fiind făcută consulatuluĭ, eŭ m'am hotărît de a expedià printr'un curier plângerile mele la Ambasada Maiestăţiĭ Sale, la Constantinopole. Eŭ nu voiŭ întreţiné aicĭ pe Alteţa Vóstră cu tóte amĕnunţimile plicticóse

(1) Veţĭ nota luĭ Ledoulx cătră Maret, din 9 Iulie 1813.

www.dacoromanica.ro

ale acesteĭ insulte, sperând că d-l ambasador va obţiné cu uşurinţă reparaţiunea care ni se datoresce. Voiŭ cità numaĭ o singură frasă pronunţată de D. Principele Caragea, şi aceea pentru a da Alteţeĭ Vóstre mĕsura opiniunilor sale actuale.

«Asupra dreptelor observaţiunĭ ce eŭ îĭ făcuĭ, el a îndrăsnit să-mĭ spună:

«*Nu maĭ este ca în timpul luĭ Napoleon; acuma eŭ pot scrie direct Regeluĭ Vostru şi să-l fac să te recheme, dacă acésta mĭ-ar convenì.*»

El a adăogat cu ironie o mulţime de lucruri aşà de ridicule, ca şi modul sĕŭ de a vedé.

. . . . . .

«Am tot dreptul de a sperà, că Ambasada va luà în consideraţiune dreptele mele plângerĭ şi că Pórta nu va face nicĭ o dificultate de a ordonà Prinţuluĭ Caragea de a avé pentru consulatul Maiestăţiĭ sale prea creştin aceleaşĭ consideraţiunĭ ce le are pentru aceĭ aĭ altor Puterĭ.»

Nu avem anume detaliĭ asupra scandaluluĭ întîmplat contra căruia reclamă Ledoulx. Din notele acestuia resultă, că aŭ fost insultate drapelul şi scutul regal frances de la pórta consulatuluĭ de nisce Grecĭ din ómeniĭ Curţiĭ şi că la una din petrecerile de pelilivăniĭ de la Curte aŭ închipuit un manechin îmbrăcat în haine de ofiţer frances, avènd şi panglica legiuniĭ de onóre la pept, şi servitoriĭ palatuluĭ îl aruncaŭ de la unul la altul spre marele chef al spectatorilor, între carĭ însuşĭ Domnitorul. In Hurmuzaki se pot vedé protestul şi raportul, carĭ aŭ motivat plecarea din Bucurescĭ a luĭ Ledoulx.

Talleyrand, la 6 Ianuarie 1814, scrie colegului sĕŭ Jocourt cum că Domnul Muntean ĭ-a adresat maĭ multe tânguirĭ contra luĭ Ledoulx şi că ĭ-a satisfăcut cererea. Talleyrand vestise în adevĕr luĭ Caragea, că Ledoulx fusese îndepărtat. In faptă, în ultimele lunĭ ale anului 1813, nu maĭ găsim pe Ledoulx la Bucurescĭ şi pare că e dus la Constantinopole. La finele anuluĭ însă, Ledoulx se întórce la Bucurescĭ. Caragea reclamă din noŭ la Talleyrand şi acesta scrie ministruluĭ Jocourt în 6 Ianuarie, că întórcerea luĭ Ledoulx în Ţéra-Românéscă, după ce Talleyrand a fost vestit luĭ Caragea rechemarea acestuĭ consul, este necuviinciósă şi decĭ cereà Talleyrand, ca Jocourt să trimiţă ordine luĭ Ledoulx de a plecà din Bucurescĭ imediat la noul sĕŭ post de consul, la Rodos.

Marile evenimente din centrul şi apusul Europeĭ, din 1814, aŭ exercitat de sigur influenţa şi asupra Principatelor. Partidul anti-muscălesc primesce o lovitură grea, din faptul căderiĭ Impĕratuluĭ Napoleon.

www.dacoromanica.ro

Italinski devine iar omnipotent la Constantĭnople. (1) La Bucurescĭ şi Iaşĭ reveniaŭ consuliĭ rusescĭ.

Campania luĭ Caragea contra representantuluĭ frances din Bucurescĭ erà de sigur încurajată de consulul rusesc. Neîndoios, că ambasadorul rusesc din Constantinopole ajutà pe cât maĭ bine pe Caragea în reclamaţiunile luĭ la Pórtă contra luĭ Ledoulx. De sigur că a măsurat, că cu cât se îmbogăţise maĭ mult, pe atâta crescuse şi înrîuirea luĭ Caragea la Constantinopole, aşà că nicĭ acusările ce acolo străbăteaŭ din ţéră în contra stórceriĭ eĭ de către Domnitor, ne cum reclamaţiunile luĭ Ledoulx nu puteaŭ să-l înspăimînte. Departe de a-şĭ perde trecerea pe lângă Vizirul, la finele luĭ Maiŭ 1814, Sultanul trimite luĭ Caragea, prin unul din boeriĭ partisanĭ aĭ luĭ, un noŭ *hat* plin de laude şi însoţit de un inel împodobit cu diamante, ca dovadă a buneĭ opiniunĭ de care Caragea se bucură în Turcia. (2)

La acéstă dată, Pórta permite luĭ Caragea să învoéscă exportarea de grâne în Ardeal, unde erà fómete. (3)

Acéstă distincţiune o vede cu propriiĭ sĕĭ ochĭ Ledoulx, care, cu tóte ordinile primite de plecare, rĕmăsese în Bucurescĭ. Se pare că avù chiar şi asupra luĭ Ledoulx óre-care influenţă solemnitatea primiriĭ de către Caragea a firmanuluĭ însoţit de daruri de la Sultanul, la 5 Iunie, căcĭ printr'o notă a luĭ către Talleyrand, din 13 (25) Iunie, se arată maĭ puţin duşman Domnituluĭ Muntean (4).

(1) *Moniteur Universel.* No. 129, Lunĭ, 9 Maiŭ 1814.

Din Constantinopole, de la 26 Martie se sună că Italinski, ambasadorul Rusieĭ, care erà acolo de 2 anĭ, a fost primit în audienţă de Sultanul şi de Vizirul «avec toutes les marques de distinction dues à un personnage de son rang et au représentant d'une puissance voisine aussi considérable.»

Acéstă recepţiune făcută luĭ Italinski erà în legătură cu scirile ce începeaŭ a venì la Constantinopole despre concentrărĭ de trupe rusescĭ.

Din Valachia se primesc în Iunie şi Iulie 1814 sciriĭ, că Rusia concentrà oştirĭ la fruntaria Polonieĭ.

(2) *Moniteur Universel.* No. 197, Jeudi, 16 Juillet 1814. *Constantinople, 10 Juin.*

Le 5 du même mois (Juin), un boyard a été expédié à Bucharest pour porter au Prince Karadscha nn hatt très flatteur du Grand Seignenr avec nne bague garnie de diamants, comme nne prenve évidente de la satisfaction de ses services.

(3) *Borghiovicĭ cătră Rege.* Constantinopole, 10 Iunie 1814.

Sultannl a permis exportul a 50.000 kile de grâŭ din Valachia în Transilvania, nnde e fómete. Pag. 497, *Iorga.*

(4) Bucarest, 25 Juin, 1814.

Le Prince Caradja, dont la conduite dans ces derniers temps a été très mesurée, jouit un moment d'nne très grande confiance; il vient d'en recevoir un témoignage rare dans l'empire Ottoman: c'est une lettre 'autographe du Sultan avec nn superbe poignard, *cadeau très honorable pour les Princes Grecs.*

www.dacoromanica.ro

Maĭ tenace Caragea în ura luĭ contra luĭ Ledoulx. Acum maĭ cu sémă, când Napoleon nu maĭ erà şi când Ludovic al XVIII-a intrase la Paris, Caragea adreséză din noŭ scrisóre luĭ Talleyrand şi reclamă din noŭ în contra luĭ Ledoulx «cel maĭ incomod domnişor care vr'o dată a fost adversarul meŭ».

«Vice-consulul naţiuniĭ francese, d-l Ledoulx, cu uniformă de mareşal de Francia, şi cu pretenţiunĭ de ambasador, s'a făcut în Bucurescĭ corifeul tutulor intrigilor».

Cauza ocasională a ultimelor supĕrărĭ ale luĭ Ledoulx, Caragea o pune pe séma uneĭ bătăĭ dintre un ciohodar Domnesc şi vizitiul d-neĭ Ledoulx. Acesta voià să trécă în góna cailor într'o stradă, unde erà adunare de lume. Ciohodarul Domnesc apucă caiĭ de frâne şi-ĭ opresce. De acì cértă şi bătae între vizitiŭ şi ciohodar. Ledoulx declară, că s'a insultat pavilionul frances şi vechea neînţelegere dintre consulul frances şi Domnitorul Caragea iea din acel moment faţa unuĭ conflict diplomatic. Acestea le arată scrisórea luĭ Caragea din 7 Iulie cătră Talleyrand, în cuprinderea următóre:

Principele meŭ,

Absenţa Alteţeĭ Vóstre din scena politică fu epoca celor maĭ marĭ nenorocirĭ ale Europeĭ şi reîntórcerea sa însémnă pacea. Cel dintâiŭ om de stat al secoluluĭ sĕŭ, ministru al celeĭ maĭ puternice Monarchiĭ a creştinătăţiĭ, pe lângă un Monarch pe care virtuţile, luminile şi nenorocirile sale îl fac obiectul a tuturor respectelor şi speranţa lumiĭ civilisate. Ast-fel este tabelul consolator, ce acéstă Francie, altă dată arbitra naţiunilor, maĭ apoĭ mlăciul lor, presintă astăzĭ tuturor speranţe pentru repaosul şi prosperitatea popórelor. Decĭ, Principe, cu o plină încredere vin în acest moment a cere asistenţa Vóstră contra celuĭ maĭ incomod domn, care vr'o dată a fost adversarul meŭ. Vice-consulul naţiuniĭ francese, d-l Ledoulx, cu uniforma de mareşal de Francia, şi cu pretenţiunĭ de ambasador, s'a făcut aicĭ corifeul tuturor intrigilor, protejéză partidele, se răsboesce contra altora, onoréză pe cine-ĭ place, aruncă disgraţia sa celuĭ care n'are noroc să-ĭ convină; şi rĕul meŭ noroc mĕ pune în primul rang al acestora. Eŭ nu fac de loc Alteţeĭ Vóstre istoricul tuturor gravaminelor, de carĭ am avut a mĕ plânge. Odată numaĭ am făcut acésta.

Acésta fu în luna luĭ Februarie 1813. Ocasiunea fusese neînsemnată, şi E. S. D. Ambasador îmĭ făcù dreptate. Acésta va fi a doua şi îndrăsnesc să sper, cel puţin eŭ o doresc cu căldură, că acésta va fi ultima. Sunt câte-va çile de când un albanes al d-neĭ Lodoulx avù o cértă cu unul din ciohodariĭ meĭ, sau pajĭ. El primì câte-va lovituriĭ, carĭ nu lăsară urme de loc. Causa fu că trăsura acesteĭ dame, fiind oprită în o stradă de o îngrămădélă, vizitiul sĕŭ vroĭ să forţeze trecerea, cu cea maĭ mare iuţélă, într'un loc fórte strîmt, împedicat de o mulţime de trecĕtoriĭ. Pajul meŭ, care erà acolo de serviciŭ, temêndu-se ca cine-va să nu fie călcat, pentru a moderà iuţéla cailor, se aruncă înainte şi-ĭ oprì de frâne. Albanesul d-neĭ Ledoulx se dete atuncĭ jos de după trăsură şi bătù pe pajul meŭ. Apoĭ d-l Ledoulx îmĭ trimite plângerea sa prin chiar albanesul sĕŭ. Din partea mea, eŭ vroiĭ să ascult şi

www.dacoromanica.ro

pe paj. Nicĭ unul din doĭ nu voiaŭ să fie provocatorul. Pentru maĭ multă convingere, d-l Ledoulx hotărî să facă o anchetă la faţa locului; tot aşà am făcut şi eŭ şi amândoŭe resultatele se găsiră însă contradictorii. In fine ca la nisce agenţi de asemenea specie, se póte presupune o educaţiune fórte negligiată şi greşelĭ din ambele; părţi eŭ am trimes; să se propună d-lui vice-consul de a împărţi şi pedépsa, pentru că în definitiv el cereà una. La acéstă propunere el alergă la mine plin de mânie, amenińţându-mĕ că se va duce să se plângă însuşi şi-mi cerù un pasaport. Mirarea mea fu extremă şi eŭ îĭ rĕspunseĭ: d-le, nu maĭ este timpul lui Napoleon. Ludovic al XVIII-a are alte principiĭ. Tot ceea ce el a vrut să riposteze este nedemn de un frances, şi eŭ nu îndrăsnesc s'o scriŭ Alteţeĭ Vóstre. Ast-fel este, Principe, detaliul acesteĭ miserabile, dar cindate afaceri. Dacă Alteţa Vóstră a fost informată de insolenţa cea peste mĕsură a d-luĭ Ledoulx în purtarea sa; dacă ea a fost încunoscinţată de discordiile şi scandalurile causate de acest caracter cu totul îndrăsneţ; ea va binevoi a ajuntà contra luĭ pe supuşiĭ unuĭ stat care, de treĭ secole, fu cel maĭ intim şi cel maĭ fidel aliat al Augusteĭ şi glorióseĭ case a Franciei, şi care nu póte decât să voéscă cu multă ardóre a reînoi legăturile sale cu Monarchul aşà de just dorit, pe care cerul ni l-a redat de curênd.

Am onórea de a fi...

Nu scim dacă Talleyrand a rĕspuns la scrisórea luĭ Caragea. E probabil că nu, de óre-ce el trimete o a doua scrisóre la 20 August 1814, prin care revine asupra cestiuniĭ numin d-o cértă de slugi (querelle de valets). In acéstă a doua scrisóre maĭ mult ca în cea dintâiŭ, Caragea face paradă de sentimente filo-francese.

Iată şi acéstă a doua scrisóre:

Principele Caragea către Talleyrand.

Bucurescĭ, 20 August 1814.

Principe,

Ataşamentul meŭ cunoscut pentru Francia, amica şi aliata naturală a Sublimeĭ Porţi şi, pot s'o spun, opiniunea stabilită despre constanţa principiilor mele, probézà în destul, că la vîrsta la care am ajuns, bănuiala, că mĭ-am schimbat sentimentele, n'ar puté să fie primită; dar sunt şi maĭ afectat de întreprinderile rĕutăţiĭ de a mĕ pune rĕŭ cu Francia. Din astă pricină, am onóre de a maĭ vorbì iarăşĭ cu Alteţa Vóstră despre tracaseria ce mĭ-a făcut şi pe care o urméză cu înverşunare vice-consulul naţiunii francese.

Am avut, Principe, onórea de a vĕ face cunoscute, în tótă veracitatea lor, amĕnuntele certeĭ de valeţi *(querelle de valets)*, din care d-l Ledoulx face manifestul declaraţiunii de răsboiŭ contra mea. Ceea ce nu sciam atuncĭ, e că făcù la faţa locului sceneĭ un proces-verbal de informaţiunĭ semnat de câţĭ-va individĭ din drojdia poporului, devotaţi luĭ. Aceştĭ individĭ sunt ceĭ maĭ mulţĭ ómenĭ făr' de căpătâiŭ. Am probă la acésta în tribunalele Principatuluĭ meŭ, prin reclamaţiuni ţilnice, ale căror motive sunt următórele:

Câţĭ-va scăpaţi din insulele Ionice, din provinciile de pe ţĕrmul drept al Dunării şi din alte ţĕrĭ ale Turcieĭ, carĭ nu prea sciŭ bine ce e Francia, dar carĭ din faimă

www.dacoromanica.ro

aŭ aflat că se află în acest oraş un consul frances, care îşĭ permite de a protege, la trebuinţă chiar contra poliţieĭ şi drepturilor ţĕriĭ, se grăbesce de a se pune sub scutul luĭ. Dar în adevĕr, căinţa urméză după órba încredere, iată că tânguirĭ repeţite îmĭ spun, că, din causa ciumeĭ, mulţĭ din tipurĭ de acest fel de aĭ d-luĭ Ledoulx aŭ murit anul trecut, şi că clironomiĭ lor legitimĭ n'aŭ găsit după eĭ decât păreţiĭ goĭ şi nemişcătórele; şi până astăḑĭ reclamaţiunile de mobile şi de banĭ se urcă la suma de 150.000 leĭ. Aşà dar sigiliele puse de el (Ledoulx), după mórtea acelora, se vĕd că n'aŭ fost decât formalităţile ilusoriĭ şi din depositele încredinţate în mânile luĭ nu s'a ales maĭ multă realitate.

Asupra acestor fapte puteam autorisà şi primĭ reclamaţiunĭ serióse. Póte că eram dator, dar scandalul ar fi fost neplăcut naţiunii francese; am preferat decĭ mijlocele tăcute ale conciliaţiuniĭ. Unul din primiĭ boerĭ aĭ Valachieĭ, d-l Vornic Slătineanu, magistratul însărcinat cu afacerile de acéstă natură, a fost trimis de mine la el, ca să trateze de aceste trebĭ, şi a fost insultat de el. In scrisórea, ce avuseĭ onórea de a scrie Alteţeĭ Vóstre, în luna luĭ Iulie trecut, ea a vĕḑut tăcerea mea asupra acestor gravamine, şi dacă astăḑĭ nu maĭ perseverez în aceeaşĭ moderaţiune, este pentru că d-l Ledoulx mĕ silesce să probez, că e cel puţin fórte distras şi că aserţiunile şi procesele sale verbale nu meritä maĭ multă credinţă, de cum sigiliile şi depositele sale n'aŭ realitate.

Dacă e adevĕrat cá spiritul de conciliaţiune este calitatea necesară orĭ-căruĭ agent politic, repet, d-l Ledoulx este de caracterul cel maĭ antidiplomatic, şi maĭ că este cu neputinţă de a avé de tratat cu el, fără de a primĭ de la el insulte. Supriin numerósele probe despre acĕsta. Tótă nobilimea ţĕriĭ se jăluesce de el.

Dar ceea ce e şi maĭ funest, este acea aviditate de intrigĭ, care duce discordia în familiĭ, silindu-se în acelaşĭ timp s'o aprinḑă între autorităţĭ. El a aruncat în desolare pe una din cele maĭ întâiŭ, din cele maĭ puternice şi maĭ numerŏse case din Valachia; surprins de un june boer din acéstă familie, într'o circumstanţă în care tînĕrul boer primià cel maĭ mare ultragiŭ, a fost (Ledoulx) maltratat şi bătut. Acéstă aventură, ajunsă la cunoscinţa publică, fù de un mare scandal şi consternă mult pe ceĭ-lalţĭ agenţĭ străinĭ aflătorĭ acì. De astă dată nu ĭ-a trecut prin minte să se jăluéscă despre cele întîmplate, la Ambasadorul seŭ.

Jăluirea ce a dat contra mea de curênd a ocasionat din partea Ex. Sale o notă către Înalta Pŏrtă; şi eŭ am fost silit să-mĭ fac raportul meŭ, şi M. Sa Imperatorul, stăpânul meŭ, găsind că sunt în tot dreptul meŭ *(irrépprochable)* în acésta afacere, m'a oprit de a consimţì să daŭ satisfacerea ce d-l vice-consul pretindeà de la mine. Totuşi Ex. Sa, d-l Ambasador ĭ-a scris să mĭ-o céră, şi, la refusul meu, să închidă Consulatul şi să plece. Conformându-mĕ ordinelor ce aveam, am refusat, şi d-l Ledoulx a plecat, ca să asculte de acele ale Ex. S. d-l Andréossy.

Intemeiat tare pe «*ma droiture*», mĕ rezim, Principe, pe conduita mea şi esenţialmente pe justiţia şi interesul Alt. V., daca veĭ binevoì a mi le acordà.

Am onóre, etc.

Principele I. de Caradja.

De astă-dată reclamaţiunea luĭ Caragea este ascultată: Andréossy chemă la Constantinopole pe Ledoulx, sub pretext ca să sprijine maĭ bine şi maĭ direct reclamaţiunile Ambasaduruluĭ la Inalta Pórtă, dĕ satisfacţiune pentru insulta adusă de Caragea pavilionuluĭ Francieĭ.

www.dacoromanica.ro

Ledoulx vestesce luĭ Talleyrand în 23 August plecarea din Bucurescĭ, adăugând că speră că va avé în curênd satisfacţiunea de a-ĭ anunţà, că s'a întors la postul sĕŭ din Bucurescĭ şi că consideraţiunea Francieĭ la acéstă Curte grecéscă e complet restabilită.

Numaĭ la 13 Septembre 1814, cu tóte acestea Talleyrand rĕspunde luĭ Caragea în mod evasiv, apelând numaĭ la bunele relaţiunĭ ce trebue să existe între el şi Francia.

Ledoulx nu pare cu tóte acestea să fi fost mulţumit de mersul afacerĭĭ, de óre-ce-l vedem căutând a dispune bine în favórea sa pe Directorul general al cancelarieĭ ministeriuluĭ Relaţiunilor externe din Paris. Se pune bine cu sfinţiĭ maĭ micĭ. Prin eĭ cércă a-şĭ asigurà posiţiunea de la Bucurescĭ şi a explicà din noŭ conflictul, legitimându-şĭ purtarea. (1)

Intre acestea se întîmplă înlocuirea ambasadoruluĭ frances Andréossy de la Constantinopole. Andréossy iea cu dînsul pe Ledoulx şi

(1) Scrisórea luĭ Ledoulx către d-l Reinhard, Director general al cancelarieĭ la ministeriul Relaţiunilor externe din Constantinopole, 25 Septembre 1814.

Arată că de la suirea pe tron a luĭ Ludovic XVIII, Grecĭĭ se pórtă ostil către Francia. Principele Caragea, în loc de a repará insulta ne maĭ auḑită, care a fost făcută sub ochiĭ luĭ consulatului Regeluĭ, a decis prin ultragiĭ continue plecarea sa la Constautinopole. Nu vĕ voiŭ întreţiné eŭ cu detaliile uneĭ afaceri care interesézà atât de direct consideraţiunea nóstră. Notele oficiale ale Ex. Sale d-luĭ Ambasador; rapórtele amĕnunţite ce ĭ-am presintat; totul a fost trimis ministeriuluĭ şi în aceste acte veţĭ găsì convingerea ultragiilor, de carĭ ne acoper Grecĭĭ, ultragiĭ, carĭ puteaŭ nimicì pentru tot-déuna creditul nostru în provinciile Valache şi Moldave, dacă d-l Ambasador n'ar fi arĕtat în acéstă împrejurare, ca în multe altele, acest caracter de tărie, acéstă demnitate ce-l caracterisă şi carĭ *impun* tuturor inimicilor secreţĭ aĭ Francieĭ.

Ledoulx şĭ-a părăsit la Bucurescĭ nevasta şi copiiĭ, numaĭ ca să nu se scadă consideraţiunea Francieĭ! In Orient, la începutul nouluĭ regim din Francia, trebue ţinută sus acéstă considerare! Laudă mult pe Andréossy din acest punct de vedere, căcĭ lucréză energic şi în cestiunea luĭ, ca să fie de pildă şi pentru alţĭ consulĭ. Caragea şi el, simţind cu tot partidul sĕŭ, că şĭ-a atras o cestiune periculósă, rĕspândesce aurul cu amândouĕ mânile, face să umble tóte resorturile uneĭ intrigĭ gróznice: false avertisărĭ, calomniĭ, corupţiunĭ de tóte felurile; el întrebuinţézà tóte mijlócele, carĭ fac a nu isbutì demersurile d-luĭ Ambasador. Nu ne îndoim, că Al. Sa Principele Benevent, vĕḑênd raportul d-luĭ Ambasador în cestiune, se va rostì în favórea mea. Dar fiind-că Principele Caragea se razimă pe vechĭ legăturĭ, ce are cu unul din primiĭ slujbaşĭ aĭ Ambasadeĭ francése; încredinţat că aceştĭ ómenĭ, carĭ neconsiderând decât interesul lor personal ar puté să presinte lucrul sub un fals punct de vedere şi acésta pentru a atenuà ceea ce e culpabil în conduita Principeluĭ Valachieĭ, în privinţa nóstră; sciind de asemenea că nu sunt lipsit de iuvidioşĭ, neamicĭ, chiar printre subordinaţiiĭ meĭ, carĭ, cred, ar puté să profite de ocasiunea de a mĕ pune rĕŭ la biurourĭ; am recurs, d-le, la inapreciabila dv. amiciţie ...

www.dacoromanica.ro

ajungênd la Bucurescĭ, în trecerea sa spre Francia, cércă, nicĭ maĭ mult nicĭ maĭ puţin, de a-l impune Domnitoruluĭ, măcar că erà înlocuit prin Foresta.

Din Bucurescĭ, cu data de 3 Decembre 1814, Ledoulx scrie luĭ Talleyrand, alăturând pe lângă nota sa un lung memoriŭ, prin care cércă a explicà şi a legitimà purtarea sa şi face istoricul cestiuniĭ. Prin acest memoriŭ acusă de trădare a intereselor Francieĭ pe un impiegat de la Ambasada din Constantinopole, pe Devale, ḑicênd că acesta a conspirat împreună cu agenţiĭ Domnitoruluĭ Muntean, ca amic declarat al luĭ Caragea. Ledoulx, în sprijinul memoriuluĭ, alipesce la nota sa şi alte acte justificative, între carĭ şi copiĭ după raporturile sale anterióre cătră ambasadoriĭ din Constantinopole şi maĭ cu sémă copia declaraţiuniĭ d-luĭ Ruffin consilier la Ambasada francesă, însărcinatul de afaceri din Constantinopole. (1)

Ruffin, ca să apere purtarea luĭ Ledoulx, face biografia luĭ Caragea înainte de a ajunge Domn, ţiuênd să probeze că acesta fusese trecut făţiş neamic al Francieĭ.

Domnitorul Muntean, vĕḑênd că în mod neaşteptat s'a întors la Bucurescĭ *incomodul consul* frances, nu maĭ găsesce alt mijloc de a se apĕrà contra luĭ decât de a cere intervenirea amiculuĭ sĕŭ de Gentz din Viena printr'o lungă scrisóre, în care se tânguesce de purtarea acestuiá şi de modalitatea, prin care fostul Ambasador al Francieĭ la Constantinopole, comitele Andréossy, a cercat să impună pe Ledoulx,

---

(1) **Ledoulx către Talleyrand. Bucurescĭ, 3 Decembre 1814.**

Domnule,

Am onórea de a aduce la cunoscinţa Alteţeĭ Vóstre o amintire istorică, care a fost între Principele Caragea şi mine; de la restabilirea Prinţilor noştri legitimĭ pe tronul Francieĭ, conduita mea a fost dictată de cel maĭ profund devotament; a fost aprobată de Excelenţa Sa d-l Ambasador şi în ultimul loc de d-l Ruffin, a căruia atestaţiune trebue să fixeze o judecată exactă asupra sentimentelor Principeluĭ Caragea în privinţa Francieĭ.

M'am întors la postul meŭ şi Excelenţa Sa d-l Ambasador va aveà bunătate să informeze pe Alteţa Vóstră de tóte împrejurările ulterióre acesteĭ afaceri. Grecii aflând că eram înlocuit aicĭ prin d-l Foresta şi menit la postul de la Rodos, care este privit în Levant ca un loc de exil, pentru că cea maĭ mare parte din paşale saŭ ministriĭ depuşĭ acolo sunt surghiuniţi, spun în public, că Principele Caragea a isbutit să facă asemenea schimbare prin puternica sa influenţă şi că mi s'a vestit acésta printr'o scrisóre a Alteţeĭ Vóstre trimisă imediat de Caragea la Inalta Pórtă. Totuşĭ serviciile mele, devotamentul meŭ şi justiţia, care caracterisă pe Alteţa Vóstră îmĭ oferă garanţia liniştitóre, că intrigile grecescĭ nu m'aŭ făcut să demerit.

www.dacoromanica.ro

să-l oblige a-l recunósce din noŭ. Caragea respinge cu tărie acéstă recunóscere şi declară că va avé de aprópe priveghere pentru interesele supuşilor francesĭ el însuşĭ, până ce Francia va trimite un alt consul, agreat de dînsul. De Gentz este rugat să stăruéscă pe lângă Talleyrand ca să-l debaraseze de acest óspe incomod» (1).

---

(1) Iată întréga scrisóre a luĭ Caragea către de Gentz. Buc., 4 Novembre 1814.

Mon cher Monsieur Gentz,

Il y a trois jours depuis S. E. Monsieur le Comte Andréossy ci-devant Ambassadeur de France près la S. P. est arrivé ici de retour de son ambassade; il a ramené avec lui ce Monsieur Ledoulx au sujet duquel j'ai pris la liberté d'écrire deux fois à S. Altesse Monsieur le Prince de Talleyrand et que S. A. avait nommé par S. M. très-chrétienne à un autre consulat, comme Elle a bien voulu vous l'écrire, et il insiste à me le faire connaître comme consul de France à Bucarest, sans avoir égard à tout ce que j'ai eu l'honneur de lui communiquer.

Je lui ai répondu que puisque Mr. Ledoulx a fermé publiquement le consulat et est parti d'ici d'une manière très-choquante; que j'ai pris la liberté de porter mes griefs contre lui à la connaissance de S. Altesse Mr. le Prince de Talleyrand, qui a bien voulu me faire savoir par le canal d'un ami, que Mr. Ledoulx est nommé à un autre consulat; que j'ai vu dans les papiers la nomination d'un autre à sa place et que j'ai été obligé de porter toute cette affaire à la counaissance de mon gouvernement; il ne m'était plus permis de reconnaître Mr. Ledoulx comme Consul de France en Valachie, de mon chef. J'ai prié S. E. de vouloir bien faire grâce non seulement à moi, mais encore a toute la noblesse Valaque, à laquelle Mr. Ledoulx a causé tant de scandales, et de nommer, s'il est autorisé à cela, telle autre personne qu'il lui plairait pour gérer les affaires du Consulat français *ad interim*, mais S. E. n'a nullement voulu démordre et persiste à réinstaller Mr. Ledoulx, Consul de France en Valachie.

J'ai promis à la fin à Son Altesse Mr. le Prince de Talleyrand d'une part, et à mon gouvernement de l'autre, de me conformer aux instructions que je recevrai, que je respecterai dans cette intervalle, comme j'ai fait toujours, la nation et son consulat, mais que je ne saurais me résoudre à être en relation avec Mr. Ledoulx. Pour toute réponse S. E. m'a fait dire, que Mr. Ledoulx est le véritable Consul de France à Bucarest; que malgré tout ce que S. A. Mr. le Prince Talleyrand écrit ou voudrait écrire, Mr. Ledoulx sera toujours Consul en Valachie, excepté s'il reçoit un ordre formel de la Cour, qui l'en destitue. Que Mr. de Jaucourt lui écrit en chargeant Mr. Ledoulx de quelques affaires qui regardent son poste actuel, et que si même il y a eu nomination d'un autre Consul en Valachie, ces sortes de nominations deviennent très-souvent nulles dans les nouveaux gouvernements et que leur changement est très fréquent; que pour cette raison il autorise Mr. Ledoulx à reprendre ses fonctions.

Voilà, mon cher Mr. Gentz, où nous en sommes. Je ne saurais vous dire combien j'en suis peiné et quel affront serait pour moi d'être forcé d'avoir affaire à une personne qui m'a insulté et qui est odieuse à la Principauté que je gouverne. J'ai donc recours à votre amitié et vous supplie de vouloir bien interposer vos bons

www.dacoromanica.ro

In afacerea dintre Ledoulx şi Caragea colecţiunea Hurmuzaki, suplement I, volum II, aduce diverse acte.

In tótă acéstă afacere dintre Caragea şi Ledoulx, repetim că Consulul rusesc a fost un resort de acţiune. Ledoulx nu erà *persona grata* pentru Muscalĭ, de multă vreme. Se scie că Ledoulx a fost nevoit, în 1812, să abandone postul din Bucurescĭ din ordinul Muscalilor (1)

Afacerea acésta se întîmplă când în Bucurescĭ sosise vestitul Consul *engles Wilkinson*, autorul cărţiĭ: «*Tabel istoric, geografic şi politic al Moldoveĭ şi Valachieĭ.*» El nu amintesce nimic despre acest conflict, care urmà să intereseze pe toţĭ consuliĭ, dacă cu adevĕrat culpa erà numaĭ a luĭ Caragea. (2)

La 1 Novembre 1814 se deschide Congresul de la Viena. Turcia nu este chemată să participe la acest Congres. Acésta dă ocasiune de bănuelĭ: se svonesce că la Congres se va pune pe tapet şi cestiunea Orientuluĭ. Se publică broşurĭ în acest sens. Chiar însuşĭ Wilkinson, representantul Angliei din Bucurescĭ, exprimă părerea, că cel puţin Principatele ar fi trebuit împărţite între Austria şi Rusia, susţinênd că numaĭ aşà s'ar puté împedicà întinderea maĭ departe a Rusieĭ asupra Turcieĭ!...

Totuşĭ Austria şi Rusia pândindu-se una pe alta, cestiunea fù evi-

---

offices et de supplier de ma part S. Al. Mr. le Prince de Talleyrand, de vouloir bien m'accorder sa protection contre cette manière impérieuse de Mr. Andréossy. Vous connaissez facilement les fumées qui doivent monter à la tête du petit Monsieur Ledoulx, qui a raison de devenir iutraitable, en se voyant appuyé, eu dépit de toutes les raisons du monde Si S. A. Mr. le Prince de Talleyrand daigne s'intéresser à moi et veut bien me débarasser d'un hôte aussi incommode que Mr. Ledoulx, je reconnaîtrais cette bonté de S. A. comme uu bienfait insigne, qui m'inspirera une vive et éternelle gratitude.

J'attends avec la plus grande impatieuce votre réponse, mon cher Mr. Geutz, et vous prie d'agréer mes excuses pour cette importunité et la liberté que je preuds de vous charger d'une telle commission. Je sais que vous voulez bien vous intéresser à moi et c'est pourquoi je serai pour la vie etc.

Prince Jean de Caradja.

P. S. Jusqu'à ce que l'ordre formel pour Mr. Ledoulx arrive ici, je m'impose le devoir de faciliter toutes les affaires qui regardent les Frauçais et le Cousulat de France à Bucarest, avec toute la faveur et la justice possible, comme j'ai fait pendant l'absence de Mr. Ledoulx, sans toute fois traiter directement avec lui.

(1) Veḑi documentele DCCCCVIII şi DCCCCX din Hurmuzaki, Sup. I, vol. II, pag. 697 şi 698.

(2) Veḑi documentul DCCCCLXXXIV, Supl. I, vol. II. Hurm., pag. 751.

www.dacoromanica.ro

tată pe cât posibil. Turcia însă, până la care străbătură sgomotele de împărţire a eĭ, încă din 1813, începù, după sfatul Francieĭ, a se pregătĭ din noŭ de răsboiŭ, şi în 1814 se adresă la Viena, prin internunciul Austriac Stürmer, întrebând ce este adevĕrat din asemenea sgomote? Ea declară energic, *că se va apĕrà.*

De acĭ o desfăşurare maĭ mare în mijlócele de apĕrare. Reîntărirea şi reaprovisionarea cetăţilor de la Dunăre se face cu energie, dar şi cu adaus de greutăţĭ pentru ambele Principate. (1)

Şi cu tóte aceste greutăţĭ, se pare că la Iaşĭ se serbézĕ cu mare pompă ultimele evenimente şi schimbărĭ din Europa, de maĭ nainte de adunarea Congresuluĭ la Viena. (2)

Aceste manifestaţiunĭ sporesc numĕrul partisanilor Muscalilor. O corespondenţă datată de la fruntariile ungare, din 2 Novembre 1814, şi publicată în *Moniteur Universel* din 19 Novembre 1814, No. 555, afirmă că «*Les Russes conservent encore un grand nombre de partisans dans ces deux provinces*», cu tóte că «le régime des Hospodars actuels de la Valachie et de la Moldavie est assez doux (??)» şi că locuitoriĭ nu maĭ manifestă în privirea lor aceeaşĭ nemulţumire, ca şi altă dată. (3).

Cum să nu sporéscă din noŭ influenţa ruséscă în Principate, când tóte succesele politiceĭ rusescĭ eraŭ cu mare zel trîmbiţate?

---

(1) *Le Moniteur Universel.* No. 344, Samedi, 10 Décembre 1814.

S'a publicat o broşură: Sur le Congrès de Vienne» de Lips.

«Le projet de partage de la Turquie, qu'on a l'air d'attribuer aux souverains assemblés à Vienne, a excité l'attention du Divan, qui a fait demander des éclaircissements à Mr. Sturmer, l'internonce Autrichien.» Acesta naturalmente a desavuat broşura... mais l'impression est restée et les Turcs ont déclaré à Mr. Sturmer qu'ils étaient prêts à se défendre. (Gazeta de Nürenberg).

(2) *Le Moniteur Universel.* No. 177, de Duminecă, 26 Iunie 1814. —

Moldavie, *Iassy, le 1-er Juin.*

«Les grands événements qui viennent de rendre la paix à l'Europe ont causé ici une joie universelle et très-vive, soit parmi les boyards, soit dans toutes les classes des habitants. Les consuls d'Autriche et de Russie ont illuminé leurs maisons et donné de fort belles fêtes.»

(3) *Le Moniteur Universel.* No. 555, Lundi, 19 Décembre 1814.

De la fruntariile Ungarieĭ în 2 Decembre. – Spune că nu maĭ este ciumă nicĭ în Bulgaria, nicĭ în Moldova, nicĭ în Valachia, apoĭ adaogă:

«Le régime des Hospodars actuels de la Valache et de la Moldavie est assez doux, les habitants ne manifestent plus à leur égard le même mécontentement qu'autrefois. Malgré cet état de choses, les *Russes conservent encore un grand nombre de partisans dans ces deux provinces*».

*

www.dacoromanica.ro

In 1815, mai mult decât în 1814, se colportă scirea, că suveranii Europei aŭ intenţiuni ostile Turciei. (1)

In luna Ianuarie 1815 noue nenorociri şi greutăţi s'aŭ năpustit asupra unei părţi a Ţării-Românesci, anume asupra judeţelor Oltene. Turcii din insula Adacali, sub pretext că Ţéra-Românéscă nu dă şi cetăţii lor provisiuni, zaherele şi sare, precum se dă cetăţii Vidinului, aŭ invadat judeţele Mehedinţi şi Jiul-de-sus şi le-aŭ luat în stăpânire, puind ei ispravnici şi zapcii, cu îndatorirea să le strîngă zahereà şi s'o transporte în cetatea din insulă. La ce tristă stare ajunsese ţéra, pentru ca o mână de oşteni să pótă aşà impune voia lor! Iată resultatele desfiinţării oştirii de cătră Muscali.

Turcii invadatori aveaŭ de gând, după ce vor prădà la Strihaia mânăstirea, să atace şi Craiova. Caimacamul Craioveĭ vestesce acésta luĭ

(1) *Le Moniteur Universel. No. 7.* Samedi, 7 Janvier 1815.

Nos lettres de Vienne nous informent du fait important qui suit: Non-obstant la déclaration positive de l'Empereur Alexandre, que rien ne pourrait le faire désister de son plan de prendre la couronne de Pologne, et qu'il était prêt à soutenir ses prétentions par la force des armes, la réponse des Cours d'Autriche et d'Angleterre a fait changer cette résolution. Cette réponse était que ces Puissances étaient prêtes à consentir à ce qu'il retînt la partie de la Pologne qu'il occupe, l'infortuné duché de Varsovie, mais qu'elles ne pouvaient le reconnaître comme roi de Pologne. Telle est la manière véritablement curieuse dont cette violente discussion s'est terminée! Ainsi cette partie de la Pologne se trouve remise à la Russie sans constitution et sans conditions. Il est à présumer que la même réponse sera faite pour la Saxe, et que *beatus qui tenet*, heureux celui qui tient. *Cette tournure soudaine des affaires corrobore, dans l'opinion de notre correspondant, la vérité du bruit qui avait circulé, qu'une intelligence secrète régnait entre les Empereurs pour effectuer le partage de la Turquie.*

On croit que l'Autriche a demandé les îles Ioniennes, comme préliminaire de ce nouveau projet de violence; mais elle ne pourrait l'avoir fait sans renoncer à son ancien système de ne pas permettre que le beau plan qui aurait réconcilié le cabinet de Vienne avec ce partage, c'est ce que nous ne savons pas; mais il est certain que toutes les lettres du congrès font mention que cette matière est sur le tapis. Il y a d'autres personnes qui pensent que ce n'est qu'un moyen de motiver la continuation des discussions, jusqu'à ce qu'on ait pu convenir de quelque acte plausible d'une balance nominale qui offre quelque chance de paix, afin qu'il ne soit pas dit que les principaux potentats de l'Europe se sont réunis et séparés sans avoir fait quelque chose de semblable.

Le Moniteur Universel, 6 Janvier 1815.

Din Veneţia, la 19 Novembre.

«Nous apprenous d'un bâtiment venu en peu de temps des côtes de la Turquie, que le Divan est très-alarmé des projets des souverains qui forment la coalition européenne. On assure qu'il a ordonné de grandes levées de troupes.

www.dacoromanica.ro

Caragea şi îndémnă pe locuitoriĭ din judeţele invadate să fugă care în cotro. Din vechea óste desfiinţată, maĭ multe cete de panduriĭ se reorganiséză de la sine-le cu dorul de rĕsbunare contra Grecilor apăsătoriĭ. Eĭ sunt acusaţiĭ în actele timpuluĭ, că s'aŭ apucat să prade judeţele de munte. Dacă e să credem afirmaţiunea luĭ Dionise Eclesiarchul, (1) apoĭ panduriĭ românĭ se purtară maĭ rĕŭ decât Turciĭ, căcĭ «omorà şi ardeà ómeniĭ şi-ĭ prădà şi aŭ prădat şi mânăstirile munteluĭ.» Vom vedé, că alta e semnificaţiunea acesteĭ răsmiriţe. Şi de Tudor Vladimirescu s'a ḑis, că el şi cu aĭ luĭ jăfuiaŭ ţéra!

Caragea, faţă cu aceste împrejurărĭ, lipsit de oştire pământénă, nu putù decât să scrie luĭ Paşa de la Vidin şi Aianuluĭ de la Oreava, ca să trimiţă grabnic oştirĭ turcescĭ pentru apĕrarea Oltenieĭ, şi pe de altă parte a vestit fapta de rebeliune a Turcilor din insulă la Pórta Otomană. Sosiră oştirile turcescĭ de apĕrare, dar acestea eraŭ o nouă greutate pentru ţéră, căcĭ în mijlocul uneĭ ierni cumplite ţĕrănimea erà nevoită să ducă după oştirea turcéscă care cu zahereà la Mehedinţi şi la Craiova. Sultanul trimise firman unuĭ Aian devotat al sĕŭ, să maĭ vină cu altă óste, ca o parte să steà în Craiova, ca garnisónă apĕrătóre, şi altă parte de óste să apere la Dunăre şi să oprésc̆ă nouĕ încercărĭ de invasiune a rebelilor Turcĭ din insulă.

Temerea de invasiune la Craiova se potolì; o parte din panduriĭ fură prinşĭ şi pedepsiţi, dar nu maĭ puţin ţéra avù pe grumajiĭ sĕĭ maĭ tot anul 1815 greutatea întreţinerĭĭ oştirĭĭ turcescĭ. Caragea cu multă abilitate negoţiă pe lângă capiĭ rebelĭ Turcĭ din Adacali, ca să-şĭ facă supunerea către Pórtă şi să-şĭ céră ertare de la Sultan, promiţênd că vor lăsà pe Românĭ în pace. Isteţul Domnitor isbutesce în planul sĕŭ şi el maĭ întâiŭ vestesce la Constantinopole, că rebeliĭ Adacliĭ s'aŭ supus. Sultanul, bucuros de acéstă scire, trimete luĭ Caragea firman de laudă şi daruriĭ: un cal arăbesc înşelat preţios şi o blană scumpă.

«Lauda Domnilor aĭ némuluĭ creştinesc, rézimul celor maĭ marĭ din seminţia luĭ Isus, Domnule al Valahieĭ Iscberlet zade Caragea Iancule, fie-ţĭ bune sfîrşiturile! Printr'acéstă a nóstră Împĕrătéscă poruncă îţĭ facem cunoscut, că otcârmuitorul Tricalilor şi căpetenie celuĭ despre Vidin, trup al oştirilor nóstre, luminatul sfetnic şi al nostru Vizir velaiŭ Binbaşa (a căruia slavă păzéscă-o în vecĭ pré înalta Tărie) prin scrisorile sale aŭ înscliinţat deunăḑi către Înalta nóstră Curte, cum că Adema Isalih şi Bechir, fraţiĭ mortuluĭ Regep, ce aŭ fost închişĭ în cetatea Adali, aŭ căḑut cerênd de la noĭ ertarea celor greşite şi milostivire, pentru care după prea înţeleptul Împĕrătesc al nostru cuget ce avem spre a ne milostivì şi a miluì pe ceĭ carĭ se apucă de pulpănile milostiviriĭ nóstre, am dat Înaltă a nóstră poruncă scrisă

(1) Veḑĭ *Tesaur de Monumente.* Vol. II, pag. 233.

www.dacoromanica.ro

cu însăşi Împĕratésca uóstră mâuă cătră luminatul Vizir al uostru, dăruindu-le acestora ertarea ce aŭ cerut; iar în cele după urmă aŭ sosit şi ale tale cătră uoĭ scrisorĭ vestitóre, cum că după cuprinderea Împĕrătescĭĭ uóstre poruncĭ, şi după a uóstră Împĕrătéscă voinţă, numitul Vizir al uostru aŭ adus pe numiţiĭ fraţi aĭ Regepuluĭ afară din cetatea Adali şi ĭ-aŭ trimis cu tótă familia lor, iar cetatea Adalĭĭ aŭ dat-o în mâua Capugi-başiĭ Curţiĭ uóstre, ciustitul Derviş-Beiŭ; de care acésta ne-am încredinţat şi din scrisorile numituluĭ Vizir al uostru, ce în urmă aŭ veuit, şi aşâ cu ajutorul luĭ Dumueḑeŭ aŭ luat sfîrşit şi acéstă grijă a lucrurilor despre Adacli; iar tu fiind-că eştĭ din slugile cele credicióse ale prea puteruiceĭ, ueclintiteĭ şi vecĭuiceĭ uóstre Împĕrăţiĭ şi din cele care urméză pe calea cea drèptă, ridicat de însăşĭ a uóstră mâuă şi ramură de de-a-drépta uóstră sădită, care după firésca ta dreptate, înţelepciune şi crediuţă te-aĭ arĕtat cu osîrdie spre cea după plăcere săvîrşire a tuturor trebilor la care te-aĭ orînduit, şi de când ţi s'aŭ încredinţat Domuia Valahieĭ aĭ otcârmuit întru dreptate, cu mare siliuţă şi privighere, tóte trebile câte privesc asupra ta, saŭ ţi s'aŭ poruncit de prea puteruica uóstră Împĕrăţie, întocmaĭ după înaltul şi prea dreptul cuget al uostru şi după trebuinţa întîmplărilor vremiĭ, iar maĭ vîrtos cele la priciua Adaliĭ te-aĭ arĕtat cu crediciósă râvuă şi siliuţă de a însciinţà maĭ uaiutea tuturora de sfîrşitul acesteĭ pricinĭ, şi tóte acestea s'aŭ arĕtat fórte plăcute şi lăudate de către a uóstră Mărire şi nu puţiu ne-am bucurat, căcĭ şi întru acésta te-aĭ silit de a-ţĭ arĕtà cătră uoĭ crediuţa cea cu supuuere, fiĭ trăiud a pururea şi te împărtăşesce de masa cea îmbelşugată a Împĕrătescilor uóstre milĭ; fiud însă că după doveḑile ce până acum avem de a ta multă sciinţă şi înţelepciune şi după cea diu adâucul inimiĭ plămadă a crediuţeĭ şi a dreptăţiĭ tale, uădăjduim şi de acum înaiute prea multe slujbe următóre Impĕrătescĭĭ uóstre voinţe şi dragoste deosebită cătră tine, lăudâud cele diutâĭ şi maĭ diu urmă după plăcere slujbe ale tale, ţi le rĕsplătim spre facere de biue cu Împĕrătescĭ ale uóstre darurĭ, trimiţêudu-ţĭ o blauă de samur şi uu cal iute, cu podóbe de aur, împreună şi cu acéstă înaltă poruncă, care s'aŭ scris spre lauda celor trecute slujbe ale tale după cea de maĭ uaiute scrisă cu a uóstră sfîntă slovă. Ci dar îndată ce va sosi acì Împĕrătésca uóstră poruncă, veĭ primi-o cu întîmpiuare luminósă, şi blaua după ce veĭ săruta-o cu căḑuta supuuere o veĭ îmbrăcà, şi asemeuea sărutâud şi scările caluluĭ, îl veĭ încălecà, şi după săvîrşirea obicĭuuituluĭ alaiŭ, veĭ urmà de a face căḑutele rugăciuuĭ către cel prea înalt, peutru a uóstră îndeluugată vieţuire, strălucită stare şi întemeere întru prea înaltul Împĕrătescul scauu; şi către acésta, după datoria multeĭ sciiuţe şi a dreptăţiĭ tale, veĭ îugrijì ca şi de acì înaiute otcârmuiud cu vreduicie Împĕrătescul pământ, ce ţi s'aŭ încredinţat, după cea slobodă stăpâuire care ţi s'aŭ dat, a legà şi a deslegà, să mâugâĭ în tot chipul pe supuşiĭ uoştri, găsiţi sub umbrirea milelor uóstre, tot asemeuea să săvîrşescĭ şi să puĭ în lucrare cu mijlocul înţelept şi vreduic de laudă câte privesce la Domuia Valahieĭ, ce ţi s'aŭ încredinţat şi într'acestaşi chip să adaugĭ la trecutele tale slujbe şi alte fapte lăudate, să te vedem încă maĭ cu adaus, că te silescĭ de acum înaiute a face lucrurĭ plăcute şi vreduice de laudă, şi să arĕţĭ în faptă la orĭ-ce trébă rîvua şi crediuţa ce o uădăjduim de la tine. Acéstă Împĕrătéscă a uóstră poruncă care o veĭ păzì făr' de strămutare, cuuoscêud semuul cel sfînt al uostru, s'aŭ seris pe la jumătatea luĭ Muharem, let 1231—1815 Decembre 26. (1)

(1) *Cod 77, fila 230.*

www.dacoromanica.ro

Cu deosebită plăcere va fi sărutat Caragea scara şeleĭ şi blana oferită de Sultan, după cum însuşĭ firmanul îĭ recomandà să facă, dar de la acestea puţin folos trăgeà ţéra. Ea cereà, că de óre-ce s'a făcut pacea cu Adacliĭ, să se ridice oştirile turcescĭ din Oltenia. Numaĭ pentru a se face acésta, Turciĭ cereaŭ spese de răsboiŭ aprópe de jumĕtate milion. Visteria erà sécă. Divanul Domnesc propune luĭ Caragea, în Novembre 1815, să se facă un împrumut de 420.000 leĭ, de la neguţitorul grec Gheorghe Sachelarie. Domnitorul aprobă acest împrumut la 19 Novembre. Imprumutul se face, dar până în 1816 ajunge la suma de un milion! Imprumutul e garantat cu veniturile ţĕriĭ de la oerit, dijmărit, etc.

In timpul Muscalilor, Manuc-Bey erà împrumutătorul Vistieriei şi nu este îndoială că şefiĭ Muscalĭ se folosiaŭ din împrumuturĭ împreună cu Manuc. Tot asemenea începe bănuială, că Caragea şi mulţĭ boerĭ din Divan se folosiră din împrumuturile luĭ kir Gh. Sachelarie.

E probabil că baniĭ împrumuţaţĭ de la Sachelarie stropiră multe consciinţĭ şi în Constantinopole, căcĭ firmanul de laudă şi darurile maĭ sus amintite de la Sultanul sosesc la Bucurescĭ numaĭ după contractarea împrumutuluĭ. (1)

Nu toţĭ pandurii necredincioşĭ Domnieĭ, aliaţĭ aĭ Adaliilor fură răpuşĭ de oştirile turcescĭ. Maĭ multe cete se supuseseră de bună voe luĭ Caragea. Incă în 30 Aprilie 1815, după mijlocirea Episcopuluĭ de Rîmnic, a Divanuluĭ Craioveĭ şi a vechiluluĭ de caimacam Costache Samurcaş, treĭ cete de panduri sub căpetenia luĭ Haidul, Păunul şi Tîmpa, fură graţiaţĭ de Domnitor şi învoiţĭ să se întórcă la vetrele lor în judeţul Jiul-de-Sus. (2)

---

(1) *Jurnalul de Francfort* vestesce acéstă distincţiune acordată de Sultan luĭ Caragea, prin care declară ţisul jurnal, că *S. A. est adorée de tous ses sujets.*

Scrie în acest jurnal un corespondent din Bucurescĭ, la 10 Decembre 1815:

On vient de recevoir de Constantinople un ordre autographe du Grand Seigneur, par lequel S. H. confirme S. A. notre Hospodar dans la Principauté. Le grand Seigneur en témoignage de Sa satisfaction particulière, lui envoie une pelisse d'honneur de très grand prix, ainsi qu'un très bel étalon, caparaconné avec tout le luxe asiatique; les harnais tout ornés de pierres précieuses. Cette distinction, qui n'a jamais été accordée à aucun des prédécesseurs de notre Prince, a fait ici une sensation d'autant plus agréable, que S. A. est *adorée de tous ses sujets.*

Le Moniteur Universel. No. 30, Mardi, 30 Janvier 1816. Bucarest, le 10 Décembre 1815.

(2) Zemli Vlahiscoie.—Cu tóte că Haidul buluc-baş i Păun căpitan şi Tîmpa căpitan, dinpreună şi cu céta lor, fiind locuitorĭ aĭ Domnesciĭ nóstre ţĕrĭ în sud. Gorju şi de acolo trăgêndu-se s'aŭ unit cu hoţiĭ Adalăĭ făcênd şi porniri tălhărescĭ împreună cu eĭ asupra ţĕriĭ şi a locuitorilor, sînt supuşĭ la englimaticésca învinovăţire, ca uniĭ

www.dacoromanica.ro

In Decembre 1815 mai grațiază și pe alți șefi de bande din cei cari luaseră parte la prădăciuni cu *Adaliii*.

Mult contribui la supunerea *Adaliilor* către Pórtă împrejurarea că aceia fură abandonați de aceste diverse cete de Români. Data firmanului de laudă, mai sus adus, alăturată la data ultimelor grațieri, din 16 Decembre 1815, justifică afirmațiunea nóstră. (1).

Rĕscóla acésta a pandurilor din Mehedinți și Jiul-de-Sus are în istoria nóstră o însemnătate, care nu aŭ cunoscut-o istoricii noștri. Adevĕrat că Dionisie Eclesiarchul a calificat pe pandurii rĕsculați cu numele de hoți și a afirmat cum că omoraŭ, ardeaŭ și prădaŭ, dar n'aŭ calificat alt-mintrelea chiar unii scriitori contemporani mișcarea lui Tudor Vladimirescu? Cetele acestuia n'aŭ fost și ele numite cete

---

ce s'aŭ arĕtat vrăjmași chiar ai patriei lor, dar fiind-că acum cunoscêndu-și acéstă a lor greșală, de sinele aŭ căḑut cu rugăciune către Domnia-Mea, prin mijlocirea iubitorului de Dumneḑeŭ Sfinției Sale Episcopului Rîmniculuĭ i a dumné-luĭ ve, chiluluĭ căimăcămiei ot Craiova și a dumné-lor boerilor Divanuluĭ nostru de acoloca să-ĭ ertăm și să fie primiți a se întórce la urmă în patria lor, milostivire făcênd asupra lor, iată printr'acest Domnesc al nostru sinet le hărăzim ertarea lor și neținerea de minte a necuviósele fapte ce aŭ urmat până acum; pentru care și poruncim domniei-tale cinstit și credincios boerule al Domniei-Mele biv vel dvornic Costine Samurcaș, vechilule al căimăcămiei Craioveĭ, și dumné-vóstră ispravnicilor aĭ județuluĭ, să aibă voie mai sus numiții împreună și cu cetele lor de a se întórce la casele și locașurile lor făr'de nicĭ o băntuială. I saam receh gpd. — 1815 Aprilie 30.

Cod. LXXIV, fila 196.

(1) Zemli Vlahiscoie.— Cu tóte că acești de mai jos arĕtați, în trecută răzvrătire a Adalii, pribegind din patria lor și unindu-se cu Adalăi, s'aŭ arĕtat cu urmărĭ vrăjmășescĭ în potriva patriei și celor-lalți patrioți aĭ lor, pentru care li se cuvenià pedépsa după mĕsura vineĭ lor, dar căḑênd la Domnia-Mea cu rugăciune, ca să le ertăm greșala și să le dăm sloboḑenie a se întórce la patria lor, ne-am milostivit asupră-le și-ĭ ertăm de tóte greșelile trecute, dându-le și sloboḑenie a se întórce iarăși la patria lor; de care facem sciut domniei-tale cinstit și credincios boerule al Domniei-Mele biv vel vornice Costache Samurcaș, vechilule al căimăcămiei Craioveĭ, i dumnévóstră boerilor divaniți de acolo și dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeților, că mai sus numiții s'aŭ ertat de Domnia-Mea și sunt sloboḑĭ a se întórce la patria lor și de aceea li s'aŭ și dat la mânile lor acéstă carte a Domniei-Mele de ertăciune, i saam receh gpd.

Păun Nicolicescu bim-başa.
Barbu Rogabet bim-başa.
Pătru Grecu bim-başa.
Adecă treĭ împreună cu buluc-başa lor. — 1815. Decembre 16.

(Pecetea gpd). Vel logofĕt.

Cod. LXXIV, fila 232.

www.dacoromanica.ro

de hoţĭ, de cătră boerime şi Grecĭ? Şi Ungurĭĭ n'aŭ calificat de cete de hoţĭ pe vitejiĭ luĭ Iancu de la 1848?

Da, pandurĭĭ de la 1815 aŭ prădat, aŭ ars, aŭ omorît, însă pe cine? Erà sosită ora răsbunării! Pandurĭĭ de la 1815 sunt predecesorĭĭ pandurilor luĭ Vladimirescu şi numaĭ când aĭ sciinţă că ţéra, de peste Olt, s'a manifestat dejà în contra regimuluĭ, fie acela cu numele de Caragea, saŭ de Suţu; numaĭ atuncĭ poţĭ avé filiaţiunea revoluţiunĭĭ luĭ Tudor; numaĭ atuncĭ eroul de la 1821 nu apare în istorie, ca un inexplicabil *Deus ex machina.*

Dionisie Eclesiarchul şi altă dată, la Domnia luĭ Mavrogheni, s'a arĕtat nepricepĕtor de mişcările tainice ale ţĕrĭĭ, de aspiraţiunile eĭ. Nu putem, întemeiaţĭ pe cuvîntul luĭ, să calificăm de hoţĭ pandurĭĭ rebelĭ luĭ Caragea în 1815. Chiar faptul că Episcopul de Rîmnic şi înşişĭ boerĭĭ Craioveni intervin pentru graţiarea acestor cete de panduri, ne arată, o dată maĭ mult, că în ţéră şi maĭ cu sémă peste Olt, cresceà mereŭ curentul, care aveà să devină şivoiŭ impetuos la 1821.

Acest curent îl întețesc miseriile şi spornicele biruri. Jurnalul german de la Francfort, maĭ sus citat, afirmà că Domnitorul Caragea erà *adorat* de supuşiĭ sĕĭ. Rebeliunea pandurilor din Mehedinţi şi Jiul-de-Sus, de la 1815 şi o nouă răscólă de la 1816, de care maĭ departe vom avé a vorbì, sunt de natură a desminţi afirmaţiunea de sigur plătită a gazeteĭ de la Francfort.

Departe de a fi adorat de ţéră, Caragea se făceà tot maĭ nesuferit de ea prin stórcerile şi lăcomia luĭ. Nu putem negà deşteptăciunea acestuĭ Grec, saŭ cel puţin grecisat de maĭ multe generaţiunĭ. Acéstă deşteptăciune ĭ-a servit ca să se pună bine pe lângă suveranĭĭ ceĭ maĭ puternicĭ din Europa.

Cu puţine ḑile înainte de deschiderea Congresuluĭ de la Viena, de Gentz scrià luĭ Caragea, cu privinţă la Pórta Otomană. Corespondentul Domnitoruluĭ Ţĕrĭĭ-Românescĭ ḑiceà că: «Mi se pare de necesitate urgentă, ca Pórta să facă un demers, de nu solemn, cel puţin fórte positiv şi fórte pronunţat, pentru a angagià principalele puterĭ să garanteze drepturile şi posesiunile eĭ prin un act formal.» De Gentz vedeà eşind din Congres Rusia «neamicul cel maĭ periculos al Porţiĭ, singurul de care dînsa are a se teme astăḑĭ», cu enorme avantagie, carĭ vor face posiţiunea Porţiĭ maĭ ameninţată decât orĭ-când.

De sigur că asemenea propunerĭ comunicate Porţiĭ Otomane de Caragea, pe cât contribuiaŭ a face plăcut pre Domnitor înaintea Divanuluĭ turcesc, pe atâta înteţiaŭ mĕsurile de apĕrare ale Turcieĭ şi decĭ greutăţile pentru Principate.

www.dacoromanica.ro

Şése ḑile după deschiderea Congresuluĭ din 1814, Metternich, prin de Gentz, comunică luĭ Caragea scirea, că Austria consideră Imperiul Otoman nu numaĭ ca pe un aliat util şi fidel, dar încă ca pe o putere, de conservaţiunea şi prosperitatea căreia este esenţial şi în mod neseparabil legată mântuirea sa proprie.

Turcia prin Caragea cercase pe lângă Austria, să se aducă în Congres cestiunea retrocesiuniĭ Basarabieĭ. Metternich, la 7 Novembre 1814, informéză, prin de Gentz, că acéstă cestiune nu se póte aduce în Congres, căcĭ «limbagiul veritățiĭ şi al justiţieĭ, nu-l maĭ înţelege astăḑĭ Rusia; remonstranţele cele maĭ energice, dacă nu sunt imediat însoţite de ameninţărĭ serióse, saŭ de demonstraţiunĭ ostile, nu maĭ fac nicĭ un efect asupra acesteĭ Puterĭ; şi conduita Impĕratuluĭ Alexandru, de când a intrat în Paris şi maĭ cu sémă de la sosirea luĭ la Viena, a probat cu abundenţă că nu va maĭ ascultà de acì înainte decât consiliile carĭ nutresc ambiţiunea luĭ, orĭ linguşesc ideile luĭ favorite. (1)

Aprecierile acestea, cu referinţă la Rusia, arată limpede, că de astădată Austria erà sincera aliată secretă a Turcieĭ. Acésta, repet, explicà pentru ce Rusia nu va cercà să aducă cestiunea orientală în Congres, în 1814.

In 1815 cestiunea garanţieĭ integrităţiĭ Turcieĭ de înscris în instrumentul de pacificaţiune generală, care va fi redactat la finele Congresuluĭ, e sprijinită şi de Anglia (2).

Caragea scrià adesea şi direct Principeluĭ Metternich, îmboldit de Divanul Otoman. De Gentz, în depeşa sa de la 23 Aprilie 1815, asigură pe Caragea, că Principele de Metternich are bună opiniune despre dînsul şi-ĭ este ataşat.

Evenimentele petrecute în Francia, după fuga luĭ Napoleon din insula Elba, activéză Congresul, care se termină cu actul final la 9 Iunie 1815, după 9 lunĭ de desbaterĭ. Cestiunea garanţieĭ posesiunilor tuturor Puterilor Europene, propusă Congresuluĭ, fu înlăturată din desbaterĭ, din causa opositiuniĭ Rusieĭ, care prin acésta vedeà, că Pórta otomană aveà să beneficieze şi dînsa de asemenea garanţiĭ.

Ast-fel pentru Imperiul Otoman şi pentru Principate, tractatul celor patru Puterĭ Europene nu aduse nicĭ o schimbare.

Desastrul neîntârḑiat însă al luĭ Napoleon la Vaterloo, urmat de abdicaţiunea luĭ (22 Iunie), aŭ însă pentru Bucurescĭ şi Iaşĭ tristul efect al spoririĭ şi maĭ mult a influenţiĭ rusescĭ şi a tiranieĭ consulilor

(1) Cavalerul de Gentz, pag. 120.

(2) Veḑĭ depeşa luĭ de Gentz, din 24 Februarie 1815, pag. 143

www.dacoromanica.ro

acesteĭ ţĕrĭ. Politica Austrieĭ faţă cu Pórta a rĕmas aceeaşĭ, precum afirmă şi de Gentz (depeşa de la 15 Octobre 1815).

Cu împlinirea anuluĭ al 3-lea al Domnieĭ, Pórta aşteptà ca Ioan Caragea să se ţină de legămîntul secret de a-şĭ da demisiunea. Orĭ că aveà dorinţă Pórta să-l înlocuéscă, pentru a avé ocasiune de un noŭ câştig, saŭ că l-ar fi reîntărit pe Caragea, plătind din noŭ bune bacşişurĭ ómenilor Porţiĭ, demisiunea luĭ Caragea puteà să fie dorită de ceĭ carĭ sciaŭ, că la 1812 Halat-Efendi câştigase de la Caragea nu maĭ puţin de 4 milióne de leĭ.

Acéstă demisiune nu se dete, cu tótă supĕrarea tăinuită a Porţiĭ; dar din causa acesteĭ purtărĭ, se pare că uniĭ din principaliĭ Turcieĭ se cam concertaŭ cu noiĭ pretendenţĭ la Domnie, cu neamiciĭ luĭ Caragea. Cu tóte acestea, precum ţice Aron Florian, prin banĭ «Caragea a împedicat maĭ de multe orĭ furtunele ce se pregătiaŭ să se spargă asupra capuluĭ luĭ şi tot-deauna a triumfat despre viclenele uneltirĭ ale vrăşmaşilor sĕĭ» (1). Triumful luĭ Caragea de astă dată îl datoresce maĭ mult interveniriĭ luĭ Italinski, solul Rusieĭ la Constantinopole (2).

Orĭ-cât Metternich, prin de Gentz, căută să ţină sub influenţa Austrieĭ

---

(1) Manual de Istoria Principatului Românieĭ. 1 vol. in-8°. Bucurescĭ, 1859, pag. 184.

(2) Despre intenţiunea Porţiĭ de a înlocuì pe Caragea la finele a treĭ anĭ de Domnie scrie Senfft de Pilsach cătră Regele Prusieĭ, din Constantinopole, în 25 Octobre 1815. Vestindu-ĭ că Turcia trimite trupe spre Dunăre, Ambasadorul adaugă: «Circumstanţa sporesce crisa: sunt tocmaĭ treĭ anĭ de când Principele Caragea guvernă Valachia, şi Pórta se pare dispusă a-l mazilì, ca să deà Domnia la altul. On nomme même les candidats, qui sont le vieux Arghiropolo, interprête de la Porte, le Prince Suzzo, gendre du Prince actuel de Valachie et le Prince Hangerli, odieux à la Russie, qui n'igore pas ses anciennes menées avec les agents de Bonaparte à Constantinople. La versalité des Turcs est connue; ils ont de la peine à se tenir au traité fait avec la Russie, qui leur impose de conserver les Hospodars de Valachie et de Moldavie pendant 7 ans, dans une place qu'ils aiment à mettre à l'encan le plus souvant que possible. Cette disposition du Divan est augmentée par les Grecs du Fanal, qui intrignent sans cesse, l'argent à la main, pour obtenir une de ces places qui font l'objet de leurs désirs et pour lesquelles ils ne se font aucun scrupule de commettre des crimes et de trahir leurs plus proches parents. Le Comte d'Italinski est parfaitement informé des mesures guerrières qui occupent la Porte et des intrigues qui la poussent à déposer le Prince Caradja; il en paraît très mécontent et il déclare hautement que la déposition du Prince Caradja équivaudrait à une déclaration de guerre contre la Russie. Il me l'a dit encore hier, à l'occasion d'un officier qui a commandé mon escorte en voyage et qui m'a fait prier de lui accorder une lettre de recommandation pour le Prince Caradja.»

(Oficerul n'a plecat, aşteptând să vadă ce se alege cu Domnia luĭ Caragea.)

www.dacoromanica.ro

pre Domnitorul Muntean, evenimentele se însărcinaŭ mereŭ să influenţeze Curtea Munteană în folosul Rusieĭ.

De aşà natură a trebuit să fie şi încunoscinţarea ce Caragea primì, în Iulie 1815, despre încorporarea ducatuluĭ Varşovieĭ la Imperiul rusesc. (1)

Relaţiunile luĭ Caragea cu representantul Rusieĭ îl îndémnă să priméscă fórte bine, în trecerea luĭ prin Bucurescĭ,' pe trimisul Regeluĭ Prusieĭ la Constantinopole, d-l Senfft de Pilsach.

Acesta scrie din Bucurescĭ cătră Regele sĕŭ, la 14 Septembre 1815, cu laudă despre Domnitor.

Rĕscóla pandurilor deşì reprimată, Caragea simţì că trebuesce să liniştéscă şi reclamaţiunile din ţéră, carĭ reclamaţiunĭ puteaŭ influenţà la Constantinopole. Caragea prin urmare se preocupă de finanţele ţĕrĭĭ —de care maĭ la vale vom vorbì—şi reduce birul direct al ţĕrănimeĭ. La finele anuluĭ 1815 casa răsurilor, adecă a lefilor, avênd de nazir pe fostul Mare Ban Gr. Brâncoveanu, constată că din causa scăderiĭ biruluĭ, casa acésta este în deficit până la finele viitoruluĭ Ianuarie 1816, cu 213.000 talerĭ. Divanul propune să se acopere deficitul acesta prin un împrumut de 223.650 de talerĭ, iar împrumutul să fie garantat în vinăriciul viitor care se va sporì. Domnitorul aprobă facerea acestuĭ noŭ împrumut, care se contractézà la fostul mare Vistier Ioan Moscu, cu talerĭ 7 şi jumĕtate la pungă pe lună Aceştĭ banĭ cu dobânda lor se vor plătì din adaosul vinăriciuluĭ din 1816.

Scăderea veniturilor ţĕrĭĭ pe o parte, şi pe de alta urcarea cheltuelilor, aŭ nevoit pe Domn să ieà o mĕsură care nemulţumesce boerimea. Amintim acéstă mĕsură şi aicĭ, când facem istoria Domnieĭ luĭ

(1) Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud.... sănătate, vĕ facem Domnia-Mea în scire, că Excelenţa Sa Elciul rusesc din Ţarigrad, prin notă făcênd arĕtare cătră Inalta Pórtă a prea puterniceĭ nóstre Împĕrăţiĭ pentru ducatul Varşovieĭ, cum că prin obştésca priimire a tuturor Evropienescilor Împĕrăţiĭ s'aŭ unit cu Imperiul Rusieĭ, aŭ făcut rugăciune de a se vestì tuturor acelora câţĭ vor fi din ţinutul numituluĭ ducat şi se vor fi aflând în ţinutul stăpânirĭĭ prea puterniceĭ Împĕrăţiĭ, însă Leşĭ desertorĭ, să se arĕte cătră consulaturĭ, ca să li se deà cea desăvîrşită ertare şi uitarea celor urmate, care li s'aŭ hărăzit de cătră Împĕrăţia Rusieĭ; de aceea poruncim Domnia-Mea, ca prin publicaţie să o faceţĭ acésta sciută prin tot judeţul, ca verĭ-câţĭ Leşĭ desertorĭ saŭ neguţătorĭ se vor fi aflând în orĭ-care parte de loc a judeţuluĭ să vie să se arĕte aicĭ la cinstitul consulat al Rusieĭ, cu tóte documenturile lor ce vor fi avênd, spre dovadă că sunt de la Lehia, ca să dobândéscă ocrotirea Împĕrăţieĭ lor, şi fiţĭ sănătoşĭ.—1815 Iulie 28.

Cod. LXXIV, fila 212.

www.dacoromanica.ro

Caragea, după ce de dînsa avem a vorbì la cap. finanţelor. S'aŭ rînduit boerĭ, carĭ să cerceteze de aprópe: ce numĕr de scutelnicĭ şi poslușnicĭ are fie-care boer? şi s'aŭ redus din numĕrul acestora, maĭ cu sémă de la ceĭ carĭ nu se bucuraŭ de vre-o influenţă maĭ deosebită. Cu acest mijloc Visteria sperà să maĭ îmmulţéscă numĕrul contribuabililor, póte nu atât de redus din causa ultimuluĭ răsboiŭ şi a ciumeĭ, cât din causa abusivelor faceri de scutelnicĭ şi de poslușnicĭ. In 1816 Ianuarie, numĕrul poslușnicilor «ce prin sfat de obşte s'aŭ hotărît» rĕmâne totuşĭ de 10.737 de indivizĭ şi în plus câţĭ-va adaoşĭ maĭ apoĭ prin resoluţiunĭ Domnescĭ„ iar ceĭ-lalţĭ sunt daţĭ venit Visterieĭ. Aşezămîntul poslușnicilor este din Maiŭ 1814, dar, la 25 Ianuarie 1816, Domnitorul îl reîntăresce, amintind că pe lângă boerii pămînteni, se cade să aibă poslușnicĭ şi aceĭ străinĭ «sălăşluiţĭ şi aşezaţĭ aicĭ în pămîntul ţĕriĭ cu starea căsnicieĭ lor, după vremĭ, uniĭ maĭ dinainte, alţiĭ maĭ din urmă, şi aŭ rĕmas nestrămutaţĭ de aicĭ, carĭ toţĭ aceştia s'aŭ cinstit după cuviinţă şi cu cinul de boerĭ».

In 1816 se aruncă o dare extraordinară, cu care să se pótă plătì 149.250 de talerĭ, preţul la 3.400 de salahorĭ şi a 580 de care, ce ţéra erà datóre să deà la cetăţile turcescĭ pe fie-ce lună. Ceĭ 16.000 de lude, cât maĭ rĕmăseseră în ţéră, se îmbracă cu acéstă dare, aşà că de lude vine câte 9 talerĭ şi banĭ 40, «făr' de răsură şi altă încărcătură.» Darea acésta se plătesce de la 1 Aprilie 1816. (1)

Cu tóte sporirile de dărĭ, Ţéra-Românéscă e datóre, în Maiŭ 1816, pe împrumuturĭ diverse, 1.356.983 talerĭ şi 65 banĭ. Ca să acopere acest gol, Domnitorul stăruesce la kir Gheorghe Sachelarie, să priméscă asupră-şĭ *huzmeturile* ţĕriĭ, cu adaosul banilor necesarĭ pentru dobândă şi agiŭ.

Se póte bine înţelege cu cine împărţià câştigurile, fie Sachelarie, fie Moscu, împrumutătoriĭ Statuluĭ Românesc!

Nemulţumirea cresce mereŭ în ţéră şi în tóte clasele societăţiĭ, pe mĕsura în care sporesc birurile şi vexaţiunile. In 1818 August, Caragea simte obligaţiunea a maĭ uşurà dările. Vom aduce la capitolul finanţelor actele relative la aceste nouă «*gheniki*», întocmire a dărilor, impărţindu-le în treĭ categoriĭ: in baniĭ Visterieĭ din 6 semĭ pe an (în care intră şi haraciul cătră Pórtă), în baniĭ poştelor şi în baniĭ lefilor. Caragea suprimă în 1818 baniĭ răsurilor.

Acéstă «gheniki», întocmire nouă de birurĭ, Caragea pune pe boerĭ

(1) Veḑi *Tesaur de Monumente* de Papiu. Tom II, pagina 398.

www.dacoromanica.ro

să jure că nu o vor mai adăogi, ca să liniştéscă agitaţiunile sporinde din ţéră.

Cu începutul anului 1816, spiritele eraŭ agitate peste tot în Principate şi în Turcia de sgomotele răspândite despre o nouă invasiune ruséscă, amenințând Principatele şi Constantinopole. (1)

Mai mult decât orí-când, de Gentz regretă că Congresul n'a garantat integritatea Porţiĭ, căcĭ acéstă integritate n'o interesà numaĭ pe dînsa, ci şi pe tóte cele-lalte Curţĭ, siguranţa generală şi stabilitatea păciĭ Europeĭ. Pórta însăşĭ nu primise să tracteze despre acéstă garanţie, dór temêndu-se nu cum-va să aibă ca prim resultat încorporarea Principatelor la Austria şi la Rusia, amintindu-şĭ, cum la un moment dat, Napoleon I, tot în interesul integrităţiĭ restuluĭ Imperiuluĭ Otoman, fusese gata de a cedà Impĕratuluĭ Alexandru I ţĕrile române. Anglia fusese dispusă să sprijine în Congresul de la Viena garantarea integrităţiĭ Imperiuluĭ turcesc, prin formula *generaleĭ garanţiĭ a integrităţiĭ tuturor statelor*. Acésta neprimindu-se în programul desbaterilor, nicĭ numele Imperiuluĭ Otoman n'a fost de loc articulat.

Tractatul ulterior al sf. alianţe, din Septembre 1815, de asemenea nu atinge de loc Pórta Otomană. D-l Gentz afirmă, că «*spiritul şi tendinţa nouluĭ tractat de alianţă sunt maĭ curênd indirect favorabile Porţiĭ.* Acéstă conclusiune o scóte de Gentz din faptul, că ceĭ patru monarchĭ s'aŭ legat de a nu tulburà pacea generală. D-l Gentz crede, că şi Împĕratul Alexandru a renunţat cu totul la planurile luĭ faţă cu Turcia.

De Gentz este însă îngrijat, căcĭ vede, că tocmaĭ Pórta Otomană manifestă sentimente răsboinice (pag. 209 şi 210). Turcia se pregătesce energic de răsboiŭ şi nu se preocupă de alianţe cu Europa, visând la o ruptură cu tóte Puterile, persuadată că va triumfà de întréga Europă.

De sigur asemenea acusărĭ aduse Porţiĭ îşĭ aveaŭ sorgintea tot în intrigile rusescĭ. De Gentz îndémnă pe Turcia să se apropie de Austria şi de Anglia, să le consulte şi să profite de sfatul lor, maĭ ales acum în preḑiua când vor venì iar la ordinea ḑileĭ desbaterile dintre

(1) Veḑĭ depeşa de la 1 Iannare 1816 a luĭ de Gentz, în care scrie: «Depuis que je suis de retour à Vienne, j'ai été frappé de tout ce que j'ai entendu sur l'état des choses, sur vos frontières, sur les alarmes qui règnent dans les Provinces ottomanes limitrophes de la Russie, sur la disposition des esprits de part et d'autre; et par un rapport officiel que j'ai vu ces derniers jours, j'ai appris avec étonnement que, d'après des avis d'Odessa, on s'attendait à une invasion prochaine, et que l'on croyait Constantinople directement menacée».

www.dacoromanica.ro

Pórtă şi Rusia, pentru execuţiunea definitivă a tractatuluĭ de la Bucurescĭ şi restituţiunea cetăţilor oprite de Rusia contra stipulaţiunilor exprese ale aceluĭ tractat.

Ceea ce dorià de Gentz erà dorul luĭ Meternich, care cu drept cuvînt se temeà să nu se încépă un răsboiŭ între Pórtă şi Rusia, răsboiŭ care puteà fi fatal Imperiuluĭ Otoman. Şi se temeà Austria cu atât maĭ mult, că Impĕratul Alexandru luase iniţiativa neaşteptată a uneĭ sf. alianţe, pe basă *religiósă creştină*. Singurul fapt că tractatul acesta era între creştinĭ puteà să se interprete în defavórea Turcieĭ. (1)

Scim însă, că în definitiv altul erà scopul sf. Alianţe, încheiate la 26 Septembre 1815. Pericolul pentru Pórta Otomană nu puteâ venì dintr'acolo şi maĭ cu sémă imediat. Afacerea relativă la insulele Ionice, puse sub protectoratul Angliei, displace Porţiĭ cu tóte îndemnurile Austrieĭ de a vedé evenimentul cu ochĭ bunĭ. Se spuneà Porţiĭ, că întărirea Angliei în Mediterana erà o garanţie a integrităţiĭ Imperiuluĭ Otoman, maĭ cu sémă faţă cu eventualitatea răsboiuluĭ ce s'ar puté nasce din reclamaţiunile Turcieĭ contra neexecutăriĭ de Rusia a tractatuluĭ de la Bucurescĭ.

Prin faptul că însuşĭ Împĕratul Alexandru comunică la Constantinopole, prin Italinski, tractatul sf. Alianţe cu explicaţiunea, că numaĭ împrejurarea cum că toţĭ semnatariĭ acestuĭ act sunt creştinĭ a împedecat cererea adesiuniĭ şi a Sultanuluĭ, se aduce óre-care liniştire în Constantinopole şi în Principate. Şi cu tóte acestea, pe când tóte Puterile Europene aŭ desarmat şi desarmézĕ, singură Rusia conservă întréga sa oştire. Acesta erà un punct negru la orizontul Europeĭ. Adevĕrat că din Petersburg se explicà întârdierea licenţieriĭ oştiriĭ şi maĭ cu sémă se explicà păstrarea oştiriĭ, pe ţĕrmiĭ Nistruluĭ şi în apropiere de Turcia, cu împrejurarea, că magasinele de provisiunĭ eraŭ aşezate într'aceste regiunĭ şi că oştirea urmà să se foloséscă de aceste provisiunĭ înainte de a operà o schimbare în posiţiunile armateĭ. Netăgăduit aceste explicaţiunĭ nu explicaŭ nimic şi principele Constantin Ipsilanti spuneà, la Petersburg, orĭ cuĭ voià să-l asculte, că răsboiul nu póte fi înlăturat.

(1) «Le premier monvement de presqne tons cenx qni apprirent l'existence de ce traité était de le regarder comme le précnrseur d'nn projet contre la Tnrqnie. La religion chrétienne, disait-on, étant l'objet ostensible et le mot sacramental de cette pièce, il est clair qn'elle n'exclnt point des entreprises contre les infidèles, et qne le voenx secret de l'Empereur Alexandre a été celni de rallier les premières Pnissances de la chrêtienté, par nn engagement solennel, ponr leur proposer plns tard nne espèce de nonvelle croisade.» (Dépêches dn chevalier de Gentz, page 219).

www.dacoromanica.ro

Maĭ multe circumstanţe întăriaŭ acéstă aserţiune: se aşteptà dintr'un moment într'altul o nouă rĕscólă în Serbia. Amiralul rusesc Gray a fost însărcinat să pregătéscă o flotă de 13 vase pe Marea-Négră şi Italinski se manifestà maĭ recalcitrant la Constantinopole. Fusese vorba să fie înlocuit prin alt ministru plenipotenţiar, Strogonoff. Acum se lăţise scirea, că Strogonoff nu va maĭ merge la Constantinopolé..... (1)

Cu tóte aceste simptome, de Gentz credeà, cu drept cuvînt, că pacea nu va puté fi imediat conturbată. Acéstă convingere resultà şi din lungile conversaţiunĭ ale generaluluĭ Austriac Steigentesch, trimisuluĭ la Petersburg, cu Impĕratul Alexandru (2).

Aprecierile optimiste ale generaluluĭ Steigentesch nu împedicaŭ că îndată după sosirea luĭ Strogonoff la Constantinopole, negociaţiunile cunoscute dintre Pórtă şi Rusia, cu referinţă la execuţiunea unor árticole din tractatul de la Bucurescĭ, să ieà un caracter tot maĭ iritant. Strogonoff se silià să probeze, că Pórta este vinovată într'acéstă privinţă. El susţineà, între altele, că stipulaţiunile tractatuluĭ, întru cât privesce Principatele Valachia şi Moldova, aŭ fost rĕŭ executate şi că aŭ fost cu totul eludate şi rĕsturnate, în ceea ce privesce pe Serbia. In loc de a restituì cetăţile de pe Marea Négră, carĭ se cuveniaŭ Turcieĭ, Rusia cereà din contră insula Şerpilor la gurile Dunărieĭ.

Asemenea reclamaţiunĭ şi dintr'o parte şi dintr'alta nu vor avé negreşit consecinţe grave, decât cu câţĭ-va anĭ maĭ târdiŭ.

Aşà fel de negociaţiunĭ împlu aniĭ următorĭ din Domnia luĭ Caragea.

Negociaţiunile dintre Rusia şi Turcia pe la jumĕtatea anuluĭ 1818 ieaŭ un caracter amenințător şi în tot casul penibil. In Londra se credeà chiar că o mare explosiune erà de aşteptat. La Viena lucrul se presintà ceva maĭ puţin amenințător.

Intre punctele negociate acum intră şi afacerea ambelor Principate. După de Gentz aceste afacerĭ vor formà un punct esenţial. (3)

In anul 1816 se svonesce din noŭ vorba de mazilirea luĭ Caragea Scrie despre acésta Senfft cătră Regele sĕŭ, în 10 Iunie, 1816, dar adaugă a ḑice că el nu crede lucrul.

Din corespondenţa representantuluĭ Prusian cu Regele sĕŭ, culegem o informaţiune surprinḑĕtóre: conspiraţiunea de la 1816 din Bucurescĭ să fi fost urzită de consulul Austriac Fleischhackel, care avusese o neînţelegere fórte vie cu Domnitorul. Baronul de Stürmer, internunţiul

(1) De Gentz (Depêches inédites), pag. 256—257.
(2) Dépêches inédites de Gentz, pag. 270.
(3) Depeşa luĭ de Gentz din Viena, 30 Iunie 1818.

www.dacoromanica.ro

Austriac, dintr'un mare interès pecuniar (de sigur vre-un candidat la Domnie îĭ promisese banĭ) ajută pe Fleischhackel în reclamaţiunile luĭ la Viena. Conspiraţiunea acésta de a doua nu isbutì, dar internunţiul Austriac nu maĭ puţin lucrà pentru mazilirea luĭ Caragea.

Despre conspiraţiunea din 1816 în contra luĭ Caragea nu pomenesc scriitoriĭ noştri. Că ea a existat, ba că s'a încercat în douĕ rînduriĭ, ne póte sta de dovadă corespondenţa luĭ Pilsach cătră Regele Prusieĭ. La 25 Iunie 1816, Pilsach négă, ce e drept, că a urmat o a doua conspiraţiune în Bucurescĭ, dar nu maĭ puţin constată trista situaţiune a ţĕrieĭ din causa lăcomieĭ Turcilor, a Domnitoruluĭ şi a intrigilor diverşilor candidaţĭ de Domnie, printre carĭ citéză pe Hangeri, omul «cel plin de spirit, de îndrăsnélă şi de datoriĭ».

Pe la începutul luĭ Iunie 1816, se descopere în Bucurescĭ conspiraţiunea contra luĭ Caragea şi în contra boerimiĭ. In acéstă conspiraţiune intraŭ ómenĭ din trépta cea maĭ de jos şi de sigur şi din panduriĭ, carĭ în anul trecut se revoltaseră în Oltenia (1).

Ca acéstă rĕscólă să fi fost inspirată, dacă nu înjghebată în taină, de consulul austriac Fleischhackel, noĭ nu posedăm documente şi nicăiriĭ nu aflarăm informaţiunĭ aşà positive şi afirmative ca în corespondenţa luĭ Senfft, maĭ sus adusă. Adevĕrat că în conspiraţiune ieaŭ parte şi câţĭ-va sudiţĭ Austriacĭ, dar acésta nu explică în mod lămurit interesul ce puteà să aibă Austria de a rĕsturnà pe Caragea, prin care tocmaĭ ţineà firele politice la Constantinopole. Condicele Domnescĭ ale luĭ Caragea nu păstréză amintiriĭ directe despre acéstă încercare de rebeliune. De Pilsach însă, într'o notă a luĭ de la 24 August 1816, spune că: «procesul acusaţilor de conspiraţiune de la Bucurescĭ s'a terminat. Ceĭ doĭ Austriacĭ implicaţĭ aŭ fost condamnaţĭ la spânzurătóre şi fiind-că art. 8 din pacea de la Carlovitz autorisă executarea pedepsiĭ supuşilor Austriacĭ chiar în Turcia, vor suferì pedépsa de mórte la Bucurescĭ, afară numaĭ dacă internunţiul nu va obţiné să fie predaţĭ autorităţilor austriace, ca să fie pedepsiţĭ cu mórte în Transilvania (2).

(1) *Le Moniteur Universel.* No. 170. Mardi, 18 Juin 1816.— Valachie—Bucarest, 1 Mai. On a découvert ici, il y a quelques jours, une conspiration, *tramée* par quelques séditieux de la plus basse classe du peuple contre la vie de notre Prince et tendant à renverser notre gouvernement. On a déjà emprisonné *cinq* des principaux séditieux, qui attendent la juste punition de leur crime.

(2) *Senfft de Pilsach cătră Rege.* Constantinopole, 24 August 1816.

.... Le procès des coupables de conspiration à Bukarest est fini. Les deux Autrichiens impliqués ont été condamnés à être pendus, et, comme le huitième article

www.dacoromanica.ro

Cum că rolul atribuit de Senfft luĭ Fleischhakel în acéstă conspiraţiune nu este întemeiat, se póte vedé şi din faptul, că cancelarul Metternich, în cursul luĭ Iulie 1816, trimite consululuĭ Austriac din Bucurescĭ o scrisóre, prin care îĭ mulţumesce de purtarea luĭ în împrejurarea tulburărilor din Bucurescĭ şi-ĭ trimite ca rĕsplătire o tabachere de aur împodobită cu diamante (1).

Suntem înclinaţĭ de a bănuì, că acéstă conspiraţiune erà pe placul Muscalilor amicĭĭ Prusieĭ, pe care o representà de Pilsach la Constantinopole. Tocmaĭ Rusia, urmărind reclamaţiunile eĭ faţă cu Pórta Otomană, ordonase oştirilor sale să se apropie de Principate. Acéstă scire o comunică Porţiĭ Domnitoriĭ ţĕrilor române, dar îndată apoĭ tot eĭ o desmințesc, atribuind mişcările de trupe la simple manevre. (2)

Din următorul an 1817 avem a amintì fapte importante. Maĭ întâiŭ călĕtoria Impĕratuluĭ Austrieĭ prin Ardél şi Bucovina dă ocasiune Domnitorilor Românĭ să-l curtenéscă. Caragea trimite spre a salutà pre Impĕratul, pre ginerele sĕŭ Banul Arghiropulo. La 8 Septembre st. n., acesta e primit cu distincţiune în audienţă, la Sibiiŭ. (3)

---

de la paix de Carlovitz autorise l'exécution des sentences portées contre les individus de cette nation, en Turquie même, ils doivent subir la peine de mort à Bukarest, à moins que l'internonce n'obtienne qu'ils soient livrés aux Autrichiens, pour être mis à mort en Transylvanie... *(Iorga, Acte şi fragm. II).*

(1) *Le Moniteur Universel.* No. 214, Jeudi 1-er Août 1816. Vienne, le 20 Juillet.

M. Fleischhakel, agent d'Autriche à Bucarest, a reçu du prince de Metternich une lettre par laquelle ce ministre lui témoigne sa satisfaction sur la conduite qu'il a tenue lors des troubles qui ont éclaté contre le hospodar et les nobles du pays, et lui envoie en même temps une tabatière d'or garnie de diamans.

(2) Senfft de Pilsach către Rege. Constantinopole, 25 Novembre 1816.

..... Les Princes de Moldavie et de Valachie ayant informé la Porte Ottomane que les troupes russes, sous les ordres du général Benigson, se concentraient de plus en plus dans le voisinage des confins de l'Empire turc, le gouvernement avait envoyé en hâte des ordres pour mettre en état de défense les forteresses du Danube et pour préparer tout ce qui est nécessaire pour s'opposer à une invasion. A peine que ces ordres étaient partis, la Porte Ottomane s'est entièrement rassurée par les mêmes Princes-Hospodars sur le mouvement de l'armée russe, qui n'avait été motivé que par des manoeuvres d'exercices, que le général Benigson lui avait fait exécuter.... *(Iorga, Acte şi fragm. II).*

(3) *Le Moniteur Universel.* No. 275, Mardi, 30 Septembre 1817.

Autriche. Vienne, le 18 Septembre.

D'après les dernières nouvelles d'Hermanstadt l'Empereur a parcouru le 7 et le 8 tous les environs de cette ville. S. M. a présidé le 9 un conseil sur les finances de la province. L'Empereur se proposait de se rendre le lendemain sur les frontières de Valachie pour examiner les établissements de quarantaine, ainsi que les superbes restes de la *Voie Julienne*, ouvrage des Romains. La Cour devait partir le 12 pour

www.dacoromanica.ro

Al 2-lea fapt este mórtea violentă a luĭ Cerni George, capul insurecţiunii sêrbescĭ. Acésta se întîmplă în August 1817, la Belgrad, unde se întorsese din Chişineŭ, cu ocasiunea negociaţiunilor pentru fruntariile Serbieĭ. Acéstă împrejurare vine şi ea să măréscă conflictul latent dintre Rusia şi Turcia. Cerni George a fost ucis de comandantul turc din Belgrad, care-ĭ trimise capul la Constantinopole (1).

Acéstă împrejurare obligă pe Pórta la concesiunĭ faţă cu reclamaţiunile rusescĭ, în cursul luneĭ luĭ Septembre, cât privesce regularea fruntariillor despre Moldova. Pórta primesce ca acéstă fruntarie să trécă la Dunăre, pe ţĕrmul drept al braţuluĭ Sulineĭ, până la punctul unde se întrunesce cu braţul Chilieĭ, maĭ sus de Ismail. (2)

Luĭ Andréossy la Constantinopole succedase, ca ministru plenipotenţiar al Regatuluĭ frances, marchisul de Rivier. Acest ambasador nu maĭ continuă faţă cu Rusia, faţă cu Strogonoff, acţiunea predecesoruluĭ sĕŭ. De aceea nicĭ nu se maĭ ocupă Franţa de sórtea Principatelor. Intréga jumĕtate de an din 1817, *Monitorul Universal* frances nu maĭ aduce decât rare notiţe cu referinţă la ţĕrile nóstre. Nu aşà se petreceaŭ lucrurile sub Napoleon I-iŭ!

Singurile notiţe ce găsim în *Monitorul Universal*, în jumătatea din

---

Kronstadt. Le gendre du Prince de Valachie, Ban Arghiropulo, que ce Prince avait envoyé à Hermanstadt pour complimenter LL. MM. a eu, le 8, l'honneur de leur être presenté.

Le Moniteur du 5 Septembre 1817.

La August 1817 aŭ călĕtorit MM. LL. Austriace în Bucovina (dans le beau pays de Buckowine (!), où la végétation est magnifique. Les derniers points sur ces frontières, que LL. MM. avaient parcouru, sont le passage de la Porte de fer de Trajan et celui de la Tour Rouge sur le fleuve de l'Aluta.

(1) Veḑi *Le Moniteur Universel*, de la 21 August 1817.

(2) *Le Moniteur Universel*. No 280. Mardi, 7 Octobre 1817.

Vienne, le 25 Septembre.

M. le baron de Strogonoff a eu, le 22 du mois passé, une conférence avec le Reis-effendi, concernant le règlement définitif des frontières. Cette conférence s'est tenue avec le plus de solennité possible, et le ministre avait donné ordre a un courrier de se tenir prêt à partir le 26 pour Saint-Pétersbourg.

Le Mointeur Universel. No. 298. Samedi, 25 Octobre 1817.

Constantinople, le 10 Septembre.

Les négociations avec la Russie ont pris une tournure très-heureuse. Dans une conférence tenue le 2 de ce mois avec le baron de Strogonoff, la Porte a adopté les propositions de l'Empereur Alexandre pour les nouvelles frontières de la Bessarabie. La nouvelle ligne de démarcation entre les deux Empires passe sur la rive droite du Danube connue sous le nom de Sulina, et suit jusqu'à l'endroit où il se réunit avec le Kili, au-dessus d'Ismail. M. Bogdanovich, le commissaire de démarcation pour la Russie, est déjà retourné à Pétersbourg.

*

www.dacoromanica.ro

urmă a anuluĭ 1817, sunt în numĕr de douĕ. Prin acea d'întâia se vorbesce de o mişcare, care s'ar fi întîmplat la Bucurescĭ, în urma căreia Domnitorul Caragea ar fi fost silit să părăséscă capitala. (1)

A doua desminte scirea despre mişcarea arĕtată maĭ sus şi apoĭ cu mult optimism laudă domnia luĭ Caragea şi dă scire despre un cutremur întîmplat şi despre mersul timpuluĭ. (2)

In anul 1818 negociaţiunile cu Rusia continuă. In fond sunt tot aceleaşĭ din aniĭ anterioriĭ. In formă, ele ieaŭ alt demers. Strogonoff nu maĭ desparte cele patru puncte *sub lite: a)* Execuţiunea tractatuluĭ de pace cât privesce pre Sêrbĭ, cărora Pórta s'a angajat să le recunóscă dreptul de autonomie civilă şi religiósă; *b)* Partea acordată Rusieĭ în administraţiunea Principatelor Moldoveĭ şi Valachieĭ şi dificultăţile, carĭ s'aŭ ridicat asupra execuţiuniĭ acestuĭ articol; *c)* Diverse cestiunĭ relative la fixarea fruntarielor şi la indemnităţile stipulate; *d)* Restituirea unor cetăţĭ în Asia, cerute de Pórtă şi nestipulate prin ultimul tractat. (3)

---

(1) *Le Moniteur Universel.* No. 302. Mercredi, 2e Octobre 1817. Vienne, le 17 Octobre. Les lettres de commerce annoncent qu'il y a eu à Bucarest un mouvement, à la suite duquel l'Hospodar a été, dit-on, obligé de quitter cette capitale.

(2) *Le Moniteur Universel.* No. 320. Dimanche, 16 Novembre 1817. Vienne, le 1-er Novembre.

Nous avons reçu ici des lettres de Bucarest, du 14 Octobre. Il en résulte que la plus parfaite tranquillité règne dans la Valachie; que l'état sanitaire des habitants de cette province est très satisfaisant; qu'on n'y découvre plus la moindre trace d'une maladie contagieuse, etc. Les symptômes de la peste, qui s'étaient manifestés, l'été dernier, dans quelques communes de la Moldavie, ont disparu entièrement. Les mêmes lettres rapportent, qu'on a ressenti le 12 Octobre, à Bucarest, trois secousses assez fortes de tremblement de terre. La dernière était assez violente; mais elle n'a causé aucun dommage. Le temps était pluvieux, et il y avait un brouillard assez épais toute la journée du 12 Octobre.

(3) *Le Moniteur Universel.* No. 213. Samedi, 1-er Août 1818. Constantinople, le 20 Juin.

Les négociations entre la Sublime-Porte et le ministre de Russie, M. le baron de Strogonoff, ne paraissent offrir rien de nouveau quant au fond; c'est seulement sous le rapport de la forme qu'elles ont, à ce qu'on assure, pris une autre marche. La Russie, dit-on, a ordonné à son ministre de ne point séparer les quatre objets de la négociation. On prétend que ces objets sont: 1) l'exécution du traité de paix pour ce qui concerne les Serbes, auxquels la Porte a promis l'exercice libre de tous les droits civils et religieux; 2) la part accordée à la Russie dans l'administration des Principautés de Moldavie et de Valachie, et les difficultés qui se sont élevées sur l'exécution de cet article; 3) diverses questions relatives à la fixation des frontières, et aux indemnités stipulées, qui sont restées indécises lors de la dernière convention; 4) la remise de quelques forteresses en Asie, que la Porte demande, et qui,

www.dacoromanica.ro

Asupra acestor puncte, Rusia admite negociaţiunile imediat, saŭ la un alt moment, după cum va plăcé Porţiĭ. Acéstă concesiune o face Impĕratul Alexandru, fiind-că se pregătiaŭ suveraniĭ marĭ aĭ Europeĭ să se întâlnéscă la o nouă conferinţă saŭ congres, la Aix-la-Chapelle şi de sigur, că voià ca Europa să nu fie indispusă în contra luĭ şi să-l considere ca pregătitor de tulburărĭ nouĕ a păciĭ universale.

Pe când la Constantinopole, în aniĭ al 6-lea şi al 7-lea al Domnieĭ luĭ Caragea, continuaŭ asemenea negociaţiunĭ, la Bucurescĭ, pe tótă ḑiua, se făceà maĭ grea acéstă domnie. Dionisie Eclesiarchul, a căruia lucrare se termină cu anul 1815, nu nè maĭ póte servì pentru istoria Domnieĭ luĭ Caragea din aceştĭ anĭ. Zilot Românul (Fănuţă) amintesce însă de intrigile boerilor din anul al 5-lea al Domnieĭ luĭ Caragea. Constantin Filipescu, care simţià că se înnécă corabia luĭ Caragea, acum «prin ipochimene rusescĭ la Ţarigrad» provócă reclamaţiunĭ ale consululuĭ rusesc în contra jafurilor ţĕriĭ, de carĭ erà acusat Domnitorul, jafurĭ de carĭ se folosise, este sciut, şi însuşĭ marele Vistier Constantin Filipescu.

E probabil că mişcarea boerésc̆ă provocată de Const. Filipescu este aceea, de care pomenià *Monitorul Universal* francés din 29 Octobre 1817. Domnitorul înăbuşì lesne asemenea mişcare, făcênd şurghiun pe Filipescu la moşia sa Bucovul.

Asemenea sórte avură şi alţĭ doĭ boerĭ înţeleşĭ cu Filipescu, anume Vornicul Const. Bălăceanu şi marele Logofĕt Grig. Ghica. Acest succes nu asigură totuşĭ triumful definitiv al luĭ Caragea şi împlinirea celor 7 anĭ de domnie. Averile luĭ marĭ, cunoscute la Constantinopole, eraŭ tocmaĭ un pericol pentru capul luĭ. Cu boeriĭ rĕsvrătiţĭ tot se puteà împăcà el şi la nevoe se puteà cotorosì de eĭ chiar şi prin otravă, cum a fost acusat de public la mórtea luĭ Const. Filipescu, căruia îĭ dete voe, din causă de bólă, să se întórcă la Bucurescĭ, după câte-va lunĭ de exil şi care murì neîntârḑiat, dând loc la asemenea bănuială de otrăvire. Dar nu erà tot asemenea de uşor să-şĭ asigure impunitatea la Constantinopole şi maĭ cu sémă să-şĭ apere acolo averile, după ce se va fi dus în urma împliniriĭ celor 7 anĭ de domnie.

Insciinţat de amicul sĕŭ de Gentz, că între punctele în desbatere dintre Strogonoff şi Pórtă va fi şi întrebarea dăinuiriĭ domnieĭ sale, (1)

---

n'est pas stipulée dans le dernier traité. On ajoute que la Russie laisse à la Porte l'alternative de négocier actuellement sur tout l'ensemble de ces questions, ou bien de remettre toute négociation à un autre moment.

(Journal de Francfort).

(1) Depeşa din 30 Iunie 1818.

www.dacoromanica.ro

Caragea preferì să-şĭ ieà mĕsurile de precauţiune înaiute de orĭ-ce soluţiune s'ar fi dat uneĭ asemenea întrebărĭ, cu atât maĭ mult că nu puteà să spere una bună, din moment ce o parte din boeriĭ ţĕriĭ lucraŭ acuma împreună cu Rusia contra luĭ.

Aşà fiind împrejurările, Caragea se hotărî să abandone tronul şi ţéra. La 29 Septembre, Domnitorul asistâ la îmmormîntarea luĭ Radu Golescu. După aceea prânzì la curtea Sa şi în urmă simulă o promenadă afară din Bucurescĭ, după ce-şĭ luase, negreşit, tóte dispoziţiunile pentru fugă, ducênd cu sine familia Sa, ba şi pe ginerii sĕĭ, Banul Arghiropulo, Postelnicul Vlahuţă şi pe Mavrocordat. După 4 ore de călĕtorie, sosì în Bucurescĭ un trimis al luĭ Vodă cu însărcinărĭ de căimăcămie pe numele Banuluĭ Brâncoveanu, Vorniculuĭ Barbu Văcărescu, Logofĕtuluĭ Samurcaş şi boeruluĭ Vistier Ghica. Se adună îndată Divanul întreg şi se hotărĕsce a se comunicà la Constantinopole scirea fugeĭ luĭ Caragea. Iată arzul boerilor din 29 Sept. 1818 către Pórta Otomană:

Arznl către Împărăţie, când a fugit Domnnl ţĕrii Ioan Gheorghe Caragea Voevod, 1818 Septembre 29.

Noĭ, robiĭ prea pnternicii Împĕrăţiĭ, mitropolitnl, episcopiĭ, egnmeniĭ i boeriĭ marĭ şi micĭ, căpitanĭ şi tótă săraca raĭana, din cea neapĕrată datorie îndemnându-ne, ca nisce snpnşĭ aĭ prea pnternicii şi a nóstră hrănitóre Împĕrăţie şi cu cele până în pămînt închinăcinnĭ către prea Înălţatnl împĕrătesc prag, arĕtându-ne printr'acest prea plecat al nostrn obştesc arznl-mahzar, însciinţăm prea blândnlnĭ anţ al prea pnternicii Împĕrăţiĭ, că Domnia-Sa Ioan Vodă Caragea, Domnnl acesteĭ ţĕrĭ, *astăţi, la 29 ale acesteĭ lunĭ Septembre, pe la ţece cĭasurĭ din ţi, lăsând scaunul Domnieĭ, a plecat, eşind afară din politie întocmaĭ cu acelaşĭ chip ce obicĭnuià de eşià afară la plimbare,* iar peste prea pnţină trecere de vreme, ca de vre-o patrn cĭasnrĭ, ne-am pomenit că din nrmarea drnmnlnĭ Domnieĭ-Sale ne trimite câte-và porunciĭ în scris, care iarăşi după a snpnneriĭ datorie şi povăţnire socotim că se cnvine a se face scint şi la împĕrătescnl anţ al prea pnternicii Împĕrăţiĭ. Iată trimetem şi copiĭ după dînsele adeverite cu iscălitnrile nóstre mitropolitnlnĭ, episcopilor şi boerilor, trimiţênd osebit şi copie după o notă ce în nrmă ni s'a trimis de către cinstitnl general consnlat al Rnsieĭ de aicĭ, spre a se face cnnoscntă către împĕrătescnl anţ şi cererea ce face priu nnmita notă Excelenţia Sa generalnl consnl rnsesc. Şi tocmaĭ după primirea acestor pornnciĭ ale Domnieĭ-Sale ce s'a ţis maĭ sns, încredinţându-ne cu bnnă-sémă de a sa pribegire de aicĭ din ţĕră, cn tótă familia sa, nnmaĭ decât pe de o parte noĭ boeriĭ am îmbrăţişat cn toţiĭ străjnirea politieĭ şi otcârmnirea ţĕriĭ, priveghind din tótă vîrtntea de a se pnne în lncrare şi a se nrmà orĭ-câte mijlóce privesc la întregimea acestnĭ împĕrătesc cheler, după a snpnneriĭ strămoşesciĭ nóstre fierbinte râvne şi credinţă, ca nniĭ ce de la a sa împĕrătéscă milă aşteptăm tótă hrana şi mângâerea, iar pe de altă parte pentrn nizamnl mărgineĭ n'aĭn lipsit de a însciinţà fără de zăbavă şi pe lnminaţiĭ i slăvîţiĭ mnhafizĭ aĭ serhatnrilor de acéstă fără de veste întâmplare, până când ne vom învrednicì a sosì şi a se arĕtà acéstă vrednică de jale a nóstră însciinţare la împĕ-

www.dacoromanica.ro

rătescul prea înalt prag, înaintea căruia, aşternênd cele până la pământ alè nóstre închinăciunĭ, să ne tânguim de acéstă fără de veste şi nenădăjduită întîmplare a pribegirĭi Domnuluĭ, care nu puţină spaimă şi turburare a pricinuit la obştea supuşilor raele de aicĭ ale prea puternicĭi Împĕrăţiĭ, întocmai ca şi *la alte trecute întîmplărĭ de pribegirĭ ale acelor Domnĭ, carĭ, arĕtându-se în pământul ţĕrĭĭ cu desăvîrşită stăpânire şi putere, aŭ pus în lucrare fără de stială tóte cugetările i voinţele lor, când nu puţine rĕutăţĭ şi pagube am suferit, în cât din nisce urmărĭ ca acestea ale Domnilor am ajuns a ni se turburà a pururea liniştirea ţĕrĭĭ* (care este cheler împĕrătesc), şi în vreme ce noĭ tot-deauna suntem şi în tótă viéţa nóstră vom fi supuşĭ şi credincioşĭ, ne vedem încungiuraţĭ de asemenea supĕrătóre turburărĭ. Dar cu tóte acestea, împlinind datoria supunerĭĭ şi a credinţeĭ nóstre către prea puternica Împĕrăţie, am odihnit cu cele maĭ blânde şi cuviinciósele mijlóce pe supusele raele, am pus în bună orînduială curgĕtórele trebĭ ale ţĕrĭĭ, şi tóte câte am socotit că privesc la nizamul cel obştesc al pământuluĭ le-am întocmit cât ne este prin putinţă, spre înlesnirea sfintelor împĕrătescĭ poruncĭ, spre săvîrşirea curgĕtórelor trebĭ şi spre întocmirea liniştirĭĭ ceĭ obştescĭ. De aceea dar, alergând tótă obştea supuşilor locuitorĭ de la acest împĕrătesc şi nouĕ de hrană dătător cheler al prea puternicĭĭ Împĕrăţiĭ, ne rugăm cu cele până la pământ închinăciunĭ, ca să-şĭ reverse prea puternica împĕrăţie cea cu blândeţe părintéscă şi împĕrătéscă mila sa, către ceĭ ce cu nesăţiósă dorire aştéptă şi privesc la aceeaşĭ împĕrătéscă a sa milostivire, şi precum apururea de la moşiĭ strămoşiĭ noştri am dobândit mângâere de la a sa nemărginită milă, ce privesce către toţĭ supuşiĭ prea pnternicĭĭ Împĕrăţiĭ, asemenea şi acum să ne învrednicim a dobândi ceea-ce a sa stăpânéscă, părintéscă şi împĕrătéscă privighere, cu ochĭ milostiv privind asupra supuşilor sĕĭ, va binechibzuĭ spre a li se păzì cinstea, dreptăţile i privileghiurile, care prin împĕrătescile şi vrednicile de închinăciunĭ hatişerifurĭ ni s'aŭ hărăzit, cum şi liniştita petrecere i odihna, atât a părţiĭ bisericescĭ i a neamuluĭ boerilor pământenĭ, cât şi a tóteĭ obştеĭ supuşilor raele a cheleruluĭ împĕrătesc, căcĭ noĭ a pururea cu tótă obştea înălţăm mânĭ de rugăciune către înaltul Dumneḑeŭ, pentru prea puternicul şi prea dreptul al nostru făcĕtor de bine şi ţiitorul dreptăţiĭ stăpân al nostru, spre îndelungirea anilor vieţiĭ Împĕrăţieĭ sale şi spre întărirea şi starea împĕrătesculuĭ sĕŭ scaun până în vecĭ.

Prin acest arz boerĭĭ fórte timid se mărginesc abià de a rugà Pórta Otomană «a li se păzì cinstea, dreptăţile i privileghiurile, carĭ prin împĕrătescile şi vrednicele de închinăciune hatişerifurĭ li s'aŭ hărăzit.» (1)

(1) Von Schladen, în raportul sĕŭ cătră Regele Prusieĭ, din Constantinopole, 24 Novembre 1818, amintesce că boerĭĭ Munteni aŭ profitat de interegn ca să revendice des certains droits, usurpés ou éludés depuis nombre d'anuées par les Hospodars. Les Kaimacams nommés par le Prince fugitif, au moment de son départ, après avoir recueilli les différentes représentations des principaux boyards, ont adressé une requête au Grand Seigneur, en réclamant:

1. Le droit de nommer aux places vacantes du clergé.

2. Celui de remplir exclusivement par des indigènes toutes les charges dans la Principauté, excepté celles de la Cour.

www.dacoromanica.ro

Boerimea nu profită măcar de ocasiune ca să céră înapoerea dreptuluĭ ţĕriĭ, de a-şĭ alege însăşĭ pre Domnitorul sĕŭ.

Ca rĕspuns la arzul boerilor nu întârdie a le venì din Constantinopole firman, prin care Pórta se arată mulţumită de devotamentul boerilor şi le vestesce înlocuirea luĭ Caragea, prin Alexandru Suţu.

Iată acest firman după traducere grecéscă:

Tâlmăcirea ăcestuĭ firman grecesc al Vizirului, rĕspuns la arzul ce aŭ trimis boeriĭ pentru fuga Domnuluĭ Caragea şi pentru Măria Sa Alexandru Suţu, ce s'a făcut Domn.

Laudele celor maĭ aleşĭ din nOrodul Mesieĭ, boerĭ aĭ Ţĕriĭ-Românescĭ, îmmulţéscă-se supunerea vóstră. In scurt vi se face sciut, că am primit şi cu de-amĕruntul am înţeles cele dintâĭ şi maĭ în urmă trimise armahzarurile vóstre, împreună şi cu alte hârtiĭ, adeveritóre de cea în faptă dintru început plecăciune de slugă şi drepıatea vóstră, şi cuprinḑĕtóre, că la 10 ale luneĭ luĭ Zihilge, în ḑi Duminecă, Domnul Valachieĭ Caragea Iancu, fugind cu aĭ caseĭ şi cu copiiĭ luĭ, aŭ trimis scrisorĭ din cale de 4 césurĭ de la Bucurescĭ şi că cel din Bucurescĭ consul Rusesc a trimis notă franţuzéscă, ale cărora scrisorĭ cum şi ale noteĭ aţĭ trimis copiĭ; că urmând după vreme şi după întîmplare cu tóte puterile vĕ nevoiţĭ spre nimerirea mijlócelor celor ce privesc spre odihna şi aducerea la stare a memlechetuluĭ împĕrătesc şi spre liniştita şi neclătita stare a săraceĭ raele, că vĕ aflaţĭ nevoindu-vĕ spre osîrdnică împlinirea înaltelor poruncĭ ce sunt date, aşezându-vĕ spre înaltă bună plăcere, cunoscênd acésta de netăgăduită datorie de slugă şi de laudă avêndu-vĕ şi că, într'acestea aflându-vĕ, aşteptaţĭ arĕtarea înalteĭ milostiveĭ împĕrătescĭ hotărîrĭ, dintr'acestea s'aŭ arĕtat bine primită şi bine plăcută prea puterniculuĭ Devlet silinţa vóstră spre a vestì înalteĭ Porţĭ lucrul cum s'a urmat spre supunere şi sadacat, îndreptându-vĕ neabaterea vóstră din calea supuneriĭ şi a dreptăţiĭ, şi punerea îndeletniciriĭ vóstre ceĭ ce are sfîrşit bun spre păzirea nizamuluĭ raeleĭ şi spre paza linişteĭ eĭ. Iar acum, fiind-că cel ce a fost Domn Moldoveĭ, Alecu Suţul Voevod. orînduindu-se Domn Valachieĭ, a îmbrăcat caftan şi s'a trimis din partea numituluĭ Domn Caimacam, pentru care s'a dat după obiceiŭ înaltă poruncă de Căimăcămie, şi fiind-că numitul Domn s'a încredinţat de la ceĭ ce merg şi vin de pornirile vóstre cele spre bună plăcere şi de punerea silinţeĭ spre economia memlechetuluĭ Împĕratuluĭ, a însciinţat de acésta unele ca acestea fapte bine plăcute şi doveḑĭ de

---

3. Celui d'exiger que les Hospodars soient tenus à ramener, à l'expiration de leur règne, tous les Grecs qu'ils auraient introduits dans la Principauté.

140 de boerĭ s'aŭ întocmit să revendice aceste drepturĭ. Aceştĭ boerĭ, după Schladen, ar fi voit să detroneze imediat'şi pre Metropolitul Nectarie, căcĭ erà grec... (Veḑĭ *Hurm., Supl. I. 311—2.*—Veḑĭ *N. Iorga, Acte şi fragm., pag. 539).* Boeriĭ nu s'aŭ putut înţelege în privinţa Metropolituluĭ Nectarie.

Copie după arzmagzarul boerilor s'a trimis şi nouluĭ Domn Alex. Suţu. Acesta consultă pre Strogonoff, de este legală jalba boerimeĭ. Strogonoff respunse că da, de óre-ce este anterióră veniriĭ luĭ Suţu la domnie.

E de creḑut că boerimea Munteană nu trimisese arzul, fără a consultà prealabil pre vestitul consul Rusesc Pini.

www.dacoromanica.ro

credinţă aŭ îndoit mulţumirea. Decĭ până va sosì acĭ maĭ sus ţisul Domn, spre bună plăcere şi dreptate, aşezându-vĕ veţĭ silì şi vĕ veţĭ nevoì ţimprenună cu sfatul celor ce s'aŭ trimis Caimacamĭ, spre nimerirea mijlócelor ce privesc spre a nu se întîmplà turburare la nizamul iconomieĭ memlechetuluĭ, şĭ ca să vĕ siliţĭ spre arĕtarea dreptăţiĭ întru care vĕ lăndaţĭ, arĕtând cea desăvîrşită destoinicie, spre dovedirea cuviincióselor fapte ale dreptăţiĭ, vi s'a scris acéstă scrisóre, care, cu dumneţeesc ajutor sosind, veţĭ urmà dupĕ chipul ce vi se scrie, şi pe a celuĭ ce urméză povĕţuirĭ. (1)

In Ţarigrad. Derviş Mehmet.

Caragea pregătise pe îndeletele fuga luĭ din ţéră. De maĭ multe lunĭ îşĭ trimisese baniĭ în Elveţia, Anglia şi Rusia. Acésta o spune şi o corespondenţă a *Monitoruluĭ Universal*, din Constantinopole, cu data de 14 (26) Octobre. (2)

---

(1) *Cod. 77, fila 341 v. şi 342.*

(2) Iată diversele corespondenţe din *Monitorul Universal*, relative la fuga luĭ Caragea:

Le Moniteur Universel. No. 215 du 11 Nov. 1818. Din Viena, la 1 Novembre.

Des lettres arrivées hier de Bucarest en Valachie annoncent que le Prince régnant de ce pays, Jean Caragia, vient de partir secrètement avec toute sa famille et toute sa Cour. Ce Prince avait acquis dans la Valachie une fortune immense en fort peu de temps. Il était devenu si puissant auprès de la Porte, qu'il a exilé plusieurs boyards de premier ordre qui s'opposaient à son ambition. Il paraît certain que le Grand Seigneur avait l'intention de le perdre pour s'emparer de ses trésors. Mais celui-ci a eu le temps d'imiter son prédécesseur, le Prince Ypsylanti. On a établi aussitôt, après la fuite du Prince Caragia, un gouvernement provisoire. On craint beaucoup que cet événement n'occasionne des troubles.

Le Moniteur Universel. No. 317. Vendredi, 13 Novembre 1818. Vienne, le 31 Octobre.

D'après des lettres authentiques de Temeswar, de la date du 13 de ce mois (Voir le *Moniteur* du 11), le Prince Caragia, Hospodar de la Valachie, y était arrivé avec sa famille, et a demandé au gouvernement la permission de fixer son domicile en Transylvanie. Il avait appris, par un correspondant affidé de Constantinople, que son beau-fils, qui est chargé de la fonction de Dragoman de la Porte, et qui depuis longtemps intriguait contre son beau-père, avait enfin réussi à faire décréter sa destitution et probablement sa mort. Le prince Caragia convoqua sur-le-champ le Divan de Bucarest, lui remit les rênes du gouvernement, et partit dans la nuit pour les frontières de l'Autriche. Quelques heures après son départ, le firman du Grand-Seigneur, ordonnant de le déposer et de lui couper la tête. arriva à Bucharest.

Le Moniteur Universel. No. 324. Vendredi, 20 Novembre 1818. Vienne, le 8 Novembre.

L'Hospodar de la Valachie, Janko Caradscha, n'est pas arrivé à Temeswar, comme on avait dit, mais à Cronstadt en Transylvanie. Il arriva sous l'escorte de 600 Arnaoutes, qui s'en retournèrent en Valachie. Le temps de son règne, qui devait être de sept ans, en vertu du dernier traité avec la Russie, était sur le point de s'écouler. Les boyards de la Valachie ont pris les rênes de l'administration jusqu'à ce que son successeur arrive de Constantinople. Le Prince émigré a invoqué la protection de l'Empereur de Russie. Le prince Czetwertinski, attaché à l'ambassade russe à Vienne, est parti pour porter cette nouvelle à son Souverain à Aix-la-Chapelle.

www.dacoromanica.ro

Ca să nu afle boerii, carĭ l-ar fi putut oprì de a fugì, Caragea se ocupă cu trebile ţĕrĭi până la ultimul moment şi chiar în ḑiua fugeĭ sale. Din acéstă ḑi posedăm decretul luĭ, prin care acordă Dómnneĭ Ruxandra Hangeri, sora răposatuluĭ Beizadeà Grig. Ghica, o pensiune de 2,000 de talerĭ pe an şi alţĭ talerĭ 3,000 pe an clironomilor răposatuluĭ Beizadeà Gr. Ghica, din veniturile mânăstirii Ghiculescilor, sf. Spiridon noŭ. (1)

Le Moniteur Universel. Samedi, 12 Décembre 1818. Constantinople, le 28 Octobre.

La Porte a reçu, relativement à l'évasion de l'Hospodar de Valachie, Prince Karadja, les détails suivants:

«Il était accompagné de son épouse, son fils, ses deux gendres, Arghiropulo et Vlahutzky, et du bojard Mauro Cordato. Il paraît qu'il avait préparé de longue main son évasion, car il avait depuis plusieurs mois fait passer des capitaux considérables en Suise, en Angleterre et en Russie. La Porte a donné amicalement connaissance au ministre de Russie de l'évasion de l'Hospodar, et elle lui à représenté la nécessité de nommer à ce poste, qui était devenu vacant. M. le baron de Strogonoff a reconnu avec la Porte cette nécessité; mais il a observé que, jusqu'à ce que le terme de sept années de régence stipulé par le traité fût écoulé, la place d'Hospodar ne pouvait être remplie qu'*ad interim* par un kaïmacam.»

Le Moniteur Universel. No. 353. Samedi, 19 Décembre 1818. Pétersbourg, le 24 Novembre.

Des lettres de Bucharest racontent de la manière suivante les circonstances de l'évasion du Prince Caradja, Hospodar de Valachie:

«Le 10 Octobre à midi, le Prince Caradja se trouvait encore à Bucharest; il assista à la cérémonie funèbre du feu Ban Golesko. Après avoir dîné dans son palais, il feignit de faire une promenade vers le faubourg Bayor (?) et exécuta par ce moyen le projet de fuite qu'il avait médité. Réuni à son épouse, son fils, ses filles et ses gendres, accompagné de *Ban* d'Arguiropulo et du *Postelnich* Vlakhoutzky, et pourvu d'équipages de voyage, il prit la route de Cronstadt. Environ trois cents *Arnautes*, sur la fidélité desquels il ne pouvait cependant pas compter avec certitude, composent son cortège. Pour empêcher toute poursuite, il a fait rompre derrière lui les ponts jetés ça et là sur les marais et les rivières: c'est ainsi qu'il atteint sans obstacle la frontière d'Autriche. Le lendemain matin, il a envoyé des dépêches aux boyards qu'il avait nommés gouverneurs; savoir: au *Ban* Brankovan, au *Vornik* Barbo Vakaresko, au *Logothète* Samour-Kache, et au boyard *Vistier* Ghica.»

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.*

Cinstit şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele biv vel căminare Iancule, epitrópe mânăstirii sfîntuluĭ Spiridon Noŭ, fiind-că prin hrisovul Domnieĭ-Mele, ce am dat, am hotărît şi am orînduit ca talerĭ 2.000 ce aveà răposatul Bezdadeà Grigorie Ghica, fiul răposatuluĭ Domn, ctitorul al acesteĭ mânăstirĭ, ajutor la cheltuelile sale din veniturile mânăstirii, afară din talerĭ 3.000 ce s'aŭ aflat vechĭ orînduiţĭ, aceştĭ talerĭ 2.000 ce aŭ fost orînduiţĭ pe obrazul răposatuluĭ Beizade şi cu alţĭ talerĭ 100 adaos din veniturile mŏnăstirii, am orînduit ca să se deà Luminăţieĭ Sale Dómneĭ Lucsandreĭ Hangearli, sora răposatuluĭ Beizadeà Grigorie Ghica, ca să-ĭ ieà pe tot anul prin

www.dacoromanica.ro

Dejà în $^{16}/_{28}$ August 1818, erà la Curţile ambilor Domnĭ agitaţiune, temere despre mazilirea lor înainte de ceĭ 7 anĭ deplin. Pagé, gerantul Consulatuluĭ frances, în timpul concediuluĭ luĭ Formont (care înlocuise pe Ledoulx), scrie de acéstă notă Duceluĭ Richelieu.

Şépte çile după acéstă notă, Pagé adresézà ministruluĭ sĕŭ Richelieu alta, în care îĭ dă detaliile fugeĭ luĭ I. Caragea în modul următor;

Pagé à Richelieu. Buc. 17 Octobre 1818.

Vestesce că la 11 ale luniĭ a fugit Caragea.

Après avoir assemblé tous les boyards du pays pour les rassurer sur les craintes qu'ils avaient, il en a nommé de suite plusieurs aux places tant du Divan que de la police et il est parti pour Cronstadt avec toute sa famille, dans la même journée, accompagné de 500 Arnaoutes. Ce départ a paru d'autaut plus précipité qu'on supposait qu'il attendrait le retour du tartare expédié, il y a quelques jours, à Çonstantinople, pour, dit-on, porter au Bezadey George, son fils, des instructions sur la conduite qu'il devait tenir. Du reste, tout s'est passé paisiblement, d'autant plus que l'administration de ce Prince est peu regrettée; c'était un homme sans mœurs et très avare, qui a dépouillé tous les malhereux habitants de cette Province..... On est aujourd'huĭ dans la plus vive impatience de savoir quel Prince sera nommé ici. Tous les vœux semblaient se tourner vers le bon et malheureux Prince Sontzo, dont l'administration a toujours été fort douce.

Consulul Austriac şi Rusesc aŭ favorisat mult fuga luĭ Caragea. «Le Prince de Moldavie a demandé son rappel», ca să-şĭ vadă pe tatăl sĕŭ.

Nicolae Filimon, în «*Ciocoiĭ vechĭ şi noĭ*», aduce următorul pitac-afipt al luĭ Iŏ Ioan Gheorghe Caragea, din 29 Septembre 1818, prin care Domnitorul ar fi anunţat ţĕrĭĭ abandonarea domnieĭ:

«Cu mila luĭ Dumneçeŭ Iŏ Ioan Gheorghe Caragea V. V., etc.

«Dumné-vóstră veliţilor boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele.

«Cum veţĭ primì acest pitac al Domnieĭ-Mele, să vĕ adunaţĭ la Mitropolie şi să faceţĭ cunoscut tuturor boerilor Halè şi Mazilĭ, că eŭ am lăsat scaunul domnieĭ pentru scoposurĭ ce numaĭ mie mi se cade a le scì; iar după aceea să alcătuiţĭ Căimăcămia şi să căutaţĭ trebile ţĕrĭĭ cu osârdie şi dreptate; şi pentru o maĭ bună pază a liniştieĭ locuitorilor, să făceţĭ *mehtup* (raport, arĕtare) către *muhafiziĭ* sărhatu-

---

dumnè-luĭ cinstit şi credincios boerul Domnieĭ-Mele Grigorie Ghica vel Vistier, în cât va avé luminata Dómnă Hangearli viéţă, iar talerĭ 3.000 ce sunt vechĭ urméză a se da pe tot anul la çlironomiĭ rĕposatuluĭ Beizade Grigorie Ghica. Ci dar într'acesaşĭ chip să urmezĭ cu darea acestor banĭ din veniturile mânăstirĭĭ. Tolco pisah gpd. — 1818, Septembre 29.

Cod. LXXVII, fila 340, v.

www.dacoromanica.ro

rilor după marginea Dunării, ca să vĕ deà ajutorul trebuincios. Tolco pisah gospodsvomi.» (1)

Este acesta un pitac ce în adevĕr a existat, şi ce s'a lipit pe tóte zidurile Bucurescilor, cum afirmă minunatul romanţier al Domnieĭ luĭ Caragea, orĭ e o închipuire a luĭ, ca scriitor? Nu putem spune, dar, de óre-ce nu am aflat în nicĭ o Condică Domnéscă asemenea act şi de óre-ce despre el nu se face menţiune de boerĭ în arz-magzarul lor către Pórtă şi nicăirĭ, noĭ îl bănuim neautentic.

Un punct care ne îndémnă să credem acésta este şi căcĭ *pitacul* îndémnă pe boerĭ să *alcătuéscă* eĭ *Căimăcămia*. Apoĭ «*Căimăcămiile*», după obiceiŭ, nu le organisaŭ boerĭĭ, ci noiĭ Domnĭ, până la venirea lor din Constantinopole. Chiar de va fi ordonat Caragea să se facă o Căimăcămie, boerimea preferà să steà ţéra pe mâna eĭ şi de aceea titlul noueĭ administraţiunĭ interimare este: *Noĭ boeriĭ ţĕriĭ*. In cod. LXXXVII (pag. 93 verso), întîlnim pitace date de'«*Noĭ boeriĭ Ţĕriĭ-Românescĭ*», de la începutul lunieĭ Octobre 1818 până la 20 Octobre, când boerimea se decide a restrînge administraţiunea în mânile a câtor-và boerĭ. Aceştia îşĭ ţic: *Noĭ boeriĭ otcârmuitorĭ Ţĕriĭ-Românescĭ*. (2) Numaĭ la 12 Novembre 1818, când Alexandru Nicolae Suţu este numit Domn, se institue «*Căimăcămia*» (Cod. LXXXVII, pag. 105.) Repeţim maĭ întâiŭ administréză ţéra «*Noĭ boeriĭ Ţĕriĭ-Românescĭ*», apoĭ «Noĭ boeriĭ otcârmuitorĭ.»

Caragea stătù cât-và timp în Transilvania la Braşov şi în alte părţĭ, după care se duse în Italia, unde rĕmase până la sfîrşitul vieţiĭ sale.

Wilkinson, raportând în scrierea sa evenimentul fugeĭ luĭ Caragea, dă cu totul alte informaţiunĭ decât cele de maĭ sus; el ţice următórele: «Hospodarul Caragea strîngênd o imensă bogăţie în cursul celor 6 anĭ de şedere în Valachia, şi temêndu-se ca să nu i se céră compt la întórcerea sa la Constantinopole, de acéstă acumulare de bogăţiĭ aplicată în profitul sĕŭ, crediù convenabil de a face o retragere prudentă, şi de a se stabilì într'o ţéră creştină óre-care din

(1) *Ciocoiĭ vechĭ şi noĭ*, ediţia Müller. Bucurescĭ, pag. 132. No. 82 şi 83.

(2) O carte deschisă din 20 Octobre 1818 vine să ne lămuréscă în mod neîndoios, că după *fugirea* Domnuluĭ din scaun, pentru buna petrecere a tuturor pentru nizam, i pentru ferire de rĕŭ, i pentru a dreptăţiĭ pază şi pentru orînduelile cele bune carĭ se află întocmite a se păzì, spre a nu se întîmplà vre-un cusur, saŭ vre-o ataxie, iar maĭ vîrtos pentru datorile ţĕriĭ cele netăgăduite, carĭ merg la P. In· Pórtă a Impĕrăţieĭ şi pentru îndestularea celor trebuincióse ale prea vestiteĭ cetăţĭ Ţarigraduluĭ, ce merg de aci, după întocmirile ce se află făcute încă de când erà Domn în scaun, *ne-aŭ ales obştea*.

www.dacoromanica.ro

Europa, în afară de atingerea puteriĭ turcescĭ. El trimese tóte fondurile sale la băncĭ europene; şi în luna Octobre 1818, întrunind pe câţĭ-và din principaliĭ boerĭ, le încredinţă frânele guvernămîntuluĭ şi părăsì Bucurescіĭ, pentru a se duce cu tótă familia sa la Kronstadt, în posesiunile austriace, unde el sosì fără accident.» Resultă din acéstă informaţiune a luĭ Wilkinson, că Domnitorul nu părăsì Bucurescіĭ, fără de a fi însciinţat prealabil pe câţĭ-và din boerĭ. Acéstă informaţiune este din noŭ şi cu maĭ multe amĕnunţimĭ adusă maĭ departe de Wilkinson, în *apendicele No. III, pag. 255.* (1)

(1) Iată întrégă acéstă informaţiune, care venită de la un martor ocular e fórte preţiósă. Ea este extrasă din douĕ scrisorĭ adresate din Bucurescĭ la Londra. La 7 Octobre curent (1818), un mesager pentru Principele sosì în 3 ţile din Constantinopole, şi în aceeaşĭ ţi sgomotul circulă în oraş, că Principele se gătià de ducă. A doua ţi diminéţa, se vĕdù postelnicul Vlăhuţă, cu femeea sa (fiica Principeluĭ) şi familia sa, eşind din oraş într'o trăsură de călĕtorie; şi în timp ce marĭ preparative de depărtare se continuaŭ la Curte, sgomotele se măriră, şĭ poporul începù să fie alarmat.

Duminecă 11, după ce ceremonia obicĭnuită a Baeramuluĭ turcesc fusese făcută la Curte, Principele conferì titlurĭ la diferite persóne şi făcù câte-và schimbărĭ în afacerile publice. După masă, el însoţì convoiul bătrînuluĭ Banul Golescu, şi, la întórcerea sa, el chemă în cabinetul sĕŭ pe spătarul Băleanu, pe aga Văcărescu, şi pe alţĭ câţĭ-và, şi ĭĭ informă că fiind în pericol de a perde viéţa, dacă ar rĕmânĕ maĭ mult timp în ţéră, se află în momentul plecărіĭ luĭ. El le recomandă de a-şĭ da tóte silinţele pentru a menţine ordinea şi liniştea, şi numì un guvern provisoriŭ, compus din Metropolit, Brâncoveanu şi Samurcaş, cărora el le dădù instrucţiunĭ, pentru a dirigià afacerile în timpul absenţіĭ sale, şi până când Pórta va luà mĕsurĭ, pentru a regulà noua administraţiune. El trimise de asemenea să caute pe d-l Pini, consulŭl general al Rusieĭ, şi după ce l-a decis de a avé grijă de afacerile particulare, pe carĭ el n'ar fi avut timpul să le reguleze, îşĭ luă în mod amical congediŭ de la eĭ toţĭ, şi plecă în calésca sa ordinară, urmată numaĭ de doĭ servitorĭ, ca şi cum ar merge să-şĭ facă obicĭnuita sa plimbare de séră. El se duse la Bănésa, unde se întâlnì cu Princesa femeea sa, cu Princesa Ralu, fiica sea şi bărbatul eĭ Banul Arghiropulo, tînĕrul Principe Constantiu, postelnicul Mavrocordat, aga Vlangali, şi un mic numĕr de servitorĭ, carĭ ĭĭ aşteptaŭ toţĭ cu trăsurĭ de călĕtorie, cu caĭ de poştă, cu bagage, etc. Eĭ merseră împreună, şi la o milă distanţă de Bănésa, eĭ se uniră cu 400 de Albanesĭ (garda corpuluĭ Principeluĭ) bine montaţĭ şi armaţĭ. Eĭ se îndreptară spre Kronstadt, în Transilvania, unde sosiră în siguranţă, după o călĕtorie de 4 ţile; eĭ fură perfect de bine primiţĭ de generalul austriac, care comandà la frontiere.

Ceĭ 400 de garţlĭ fură trimişĭ înapoĭ şi Principele, pe când el se află încă pe drum trimise diferite ordine guvernuluĭ provisoriŭ, ca şi cum el ar fi continuat de a fi singurul şef al ţeriĭ.

Se ţice că nu va stà mult timp la Braşov, dar că se va duce în Elveţia, unde are intenţiunea de a-şĭ fixà locuinţa.

Imediat după depărtarea sa, consulul rus puse pecetea Imperială pe tóte aparta-

www.dacoromanica.ro

Pe la jumĕtatea anului 1817 în Constantinopole erau două curente: unul în fruntea căruia erà Vizirul, sub influenţa corespondenţelor luĭ Caragea cu de Gentz, nu erà favorabil pretenţiunilor muscălescĭ. Celalalt curent, cu totul pacific, erà condus de însuşĭ Sultanul. Acesta or-

mentele Curţiĭ, dintre carĭ multe conţineau efecte de mare valóre; după ce puse un secvestru formal pe proprietăţile particulare ale Principeluĭ, sub pretextul că nu plătise maĭ multe sume, ce erà dator faţă de nisce supuşĭ ruşĭ.

Toţĭ boerĭĭ se întruniră la 12 şi scriseră Porţiĭ particularităţile acestuĭ eveniment neaşteptat. Eĭ avură, după acésta, maĭ multe conferinţe şi se decise în fine de a trimite o petiţiune Sultanuluĭ, pentru a-l expune calamităţile la carĭ eĭ eraŭ supuşĭ sub administraţiunea Principilor grecĭ, şi a-l rugà să încredinţeze pe viitor guvernămîntul Principatuluĭ Divanuluĭ singur; eĭ se angagiaŭ în casul acesta de a observà cu credinţă tóte condiţiunile, carĭ fuseseră până atuncĭ impuse Hospodarilor. Noĭ aşteptăm acum cu fricĕ mĕsurile ce Pórta va crede convenabil să adopte, şi acéstă resoluţiune nu este de o micĕ importanţă pentru sórtea ţĕrĭĭ. In aşteptare noĭ trăim în temerĭ continue, nu cum-và Paşalele turcescĭ din vecinătate, să nu ieà asupră-le de a trimite trupe pentru a ocupà ţéra, circumstanţe carĭ, în loc de a produce efectele bune ale uneĭ mĕsurĭ prudente, vor pune totul în confusiune şi desordine, şi înspăimântă la un aşà grad un mare numĕr de familiĭ, în cât fac dejà preparative pentru a se retrage în Transilvania şi în Moldova.

10 Decembre. Totul s'a petrecut fórte liniştit. Sultanul, după ce a deliberat în consiliul sĕŭ asupra petiţiunĭĭ boerilor, a refusat de a primì cererea lor, şi a numit pe Principele Alexandru Suţu noŭ Hospodar al Valachieĭ. Caimacamiĭ sĕĭ sunt dejà sosiţĭ şi aŭ luat administraţiunea provisoriŭ a afacerilor publice. Noĭ scim acum într'un mod óre-care, că Principele Caragea a părăsit Kronstadtul şi-şĭ va fixà reşedinţa sa la Geneva.

Veḑĭ în ce mod este narată întîmplarea fugeĭ din Bucurescĭ a luĭ Caragea şi consecinţele eĭ de către von Schladen, represintantul Prusieĭ la Constantinopole, în 14 (26) Octobre 1818, în nota sa cătră Regele sĕŭ. *(Iorga, Fragm. II).*

O altă variantă, care resultă din informaţiunea luĭ Wilkinson, este următórea: După Wilkinson boerĭĭ, prin arzul lor cătră Pórtă, ar fi cerut încetarea domnieĭ fanariotice şi să fie eĭ însărcinaţĭ cu administrarea ţĕrĭĭ. Arzul nu cuprinde în mod explicit cererea boerilor de a administrà eĭ ţéra pe tot-deauna, dar este un document precursoriŭ mişcărĭĭ de la 1821, în acel sens, că critică şi desaprobă domniile Fanarioţilor, în pasagiul unde ḑice, că asemenea pribegiĭ, s'aŭ întîmplat şi din partea altorĭ Domnĭ, «carĭ arĕtându-se în pămîntul ţĕrĭĭ cu desĕvârşită stăpânire şi putere aŭ pus în lucrare făr' de sfiélă tóte cugetările, voinţele lor, de la carĭ nu puţine rĕutăţĭ şi pagube am suferit, în cât din nisce urmărĭ ca acestea ale Domnilor, am ajuns de a ni se tulburà de-apururea liniştea ţĕrĭĭ..... în vreme ce noĭ tot-deauna suntem şi în tótă viéţa nóstră vom fi supuşĭ şi credincioşĭ.....».

Boerĭĭ se recomandă în locul Domnilor grecĭ, dar esită de a pune punctul pe *i*..... Totuşĭ luĭ Wilkinson i se scrie din Bucurescĭ, că boerĭĭ eraŭ hotărîţĭ să cérà Sultanuluĭ, ca pe viitor guvernul ţĕrĭĭ să fie lăsat pe séma Divanuluĭ singur *(Apendice III, pag. 257—258).*

In tot casul, chiar dacă cererea acésta de încetare a Domnieĭ Fanarioţilor nu s'a

www.dacoromanica.ro

donă în Iunie 1817 Vizirului, ca neîntârdiat să se înţelégă cu Rusia (1).

făcut în 1818, măcar cu curagiul cu care a fost formulată la 1774, nu maĭ puţin probéză că curentul anti-fanariotic există în ţéră şi că, mereŭ spornic, pregătesce naţionala mişcare a luĭ Tudor Vladimirescu.

Von Schladen spune în notele cătră Regele Prusieĭ, că cererile din arzul boerilor (140 de boerĭ) se mărginiaŭ la maĭ puţin decât ce a scris Wilkinson şi că la numirea luĭ Suţu, acele cererĭ boeriĭ le comunicară şi nouluĭ Domn.

In notele, încă inedite la ora când scriem aceste şiruri (1890, 6 Septembre) ale luĭ von Schladen cătră Regele Prusieĭ, din Octobre-Novembre 1818, se véd dificultăţile ridicate de Strogonoff, carele susţinù tesa, că fuga luĭ Caragea nu e un delict atrăgênd mazilirea luĭ. Peripeţiile acesteĭ ciudate controverse le lăsăm la o parte, de óre-ce finalmente modul de a vedé al Porţiĭ triumfă, cum von Schladen anunţă Regeluĭ sĕŭ, prin nota sa din 28 Novembre 1818.

(1) Le *Moniteur Universel.* No. 211. Mercredi 30 Juillet 1817. Constantinople, le 20 Juin.

«Jusqu'à présent le Divan, ou Conseil du Grand Seigneur, n'avait pris aucune délibération décisive sur les représentations de M. le Comte de Strogonoff, ministre de Russie, relatives aux prétentions les plus justes et les mieux fondées de cette Puissance. Les obstacles à cet égard provenaient de l'influence du grand-Visir sur le Tefterdar (ministre des finances) et le Reis-Effendi (ministre des affaires étrangères). Le Sultan, qui avait au contraire extrêmement à cœur une réunion avec la Russie, adressa de son propre mouvement, le 3 Mars, au grand-Visir, le *Hatti-Schérif* ou rescrit ci-dessus, remarquable par l'énergie avec laquelle il est conçu:

«Il y a eu jusqu'à présent plusieurs discussions très-longues sur la note qu'a remise le ministre de Russie, cependant on ne nous a encore remis aucun protocole de vos séances. Il y a déjà plus de quarante jours que cette affaire a été soumise à votre délibération. Pourquoi n'avez-vous rendu aucune décision à cet égard? Nous devons croire d'après ce délai, que vous ne vous occupez dans vos séances que de choses inutiles. Voulez-vous donc attendre jusqu'à ce que le ministre de Russie se fâche et en vienne aux menaces? Si vous croyez que la guerre soit inévitable, pensez aux moyens de défense. Exposez-nous en détail les motifs suffisants pour donner lieu à cette guerre, et l'étendue des ressources dont vous ferez usage Mais si le temps, où nous sommes, et les circonstances ne nous permettent pas d'entreprendre la guerre, prévenez le plutôt possible par une réponse convenable le mécontentement du ministre de Russie.»

«L'impression que ce rescrit a faite sur le Divan était facile à prévoir. Elle a donné lieu à un second Hatti-Schérif, qui est conçu en ces termes:

«Mes ministres, après avoir mûrement tout examiné, ayant reconnu la nécessité de renoncer à tout projet de guerre, et de prendre le sage parti d'un accommodement, il est absolument indispensable que les conférences s'ouvrent incessament, et que la note, dont il s'agit, soit remise sans délai par le Reis-Effendi au ministre de Russie. Mais il faut mettre le plus grand soin à ce que cette note soit bien faite et clairement rédigée, et non comme la première qui n'avait point de sens, afin de faire connaître à la Russie que notre intention est d'arranger les choses à l'amiable»

«Les dispositions pacifiques du Sultan et son langage décisif ont suffi pour amener la chute du parti opposé. Le grand-Visir a été vivement réprimandé; mais

www.dacoromanica.ro

Cap. III.

Finanţele.

Nicăirea maĭ plastic nu se póte face icóna uneĭ Domniĭ, ca în studiul finanţelor eĭ.

Să vedem dar, cum se presintă finanţele sub I. Caragea.

In urma răsboiuluĭ şi a greleĭ oçupaţiunĭ muscălescĭ dintre 1806—1812, Visteria ţărĭĭ ajunsese la fórte mare lipsă, din causă maĭ cu sémă că numĕrul contribuabililor erà fórte redus, prin ciumă, prin emigraţiune şi prin faptul că nenorociţiĭ ţĕranĭ îşĭ lăsaŭ ósele pe drumurĭ, ducênd, în depărtare şi chiar peste hotare, în toiul erniĭ, proviant pentru oştirea ruséscă. Apoĭ abusurile de tot felul şi cu deosebire abusul cu poslușniciĭ, cu scutelniciĭ, acordaţĭ boerimeĭ, pe la mânăstirĭ şi pe la tot felul de persóne, făcuse fórte grea cisla, adecă repartiţiunea birurilor.

Prima preocupaţiune a luĭ Caragea a fost, o recunóscem, de a reorganisà finanţele. Incă cu începutul anuluĭ 1813, Caragea a cerut Divanuluĭ, maĭ nainte de tóte, să chibzuéscă asupra îmbunătăţirĭĭ *calemurilor* Visterieĭ, fie la centru, fie în judeţe. Marele Vistier Const. Filipescu ĭ-a arĕtat Domnitoruluĭ, că «*din pricina răsvrătirĭĭ trecuteĭ vremĭ, sameşiĭ de pe la judeţe aŭ ajuns la o mare schimonosire şi până la cel maĭ desăvîrşit catahrisis, depărtându-se şi buna orînduélă şi liniştirea obşteĭ şi întîmplându-se şi multe zăticniriĭ la curgĕtórele trebuinţe ale Vistieriei şi ale ţĕrĭĭ, urmându-se şi lucruriĭ în potrivă*». Caragea găsesce că rĕul vine maĭ înainte de tóte din causa nestabilităţiĭ funcţionarilor Visterieĭ şi decĭ dispune, ca să fie ca şi din vechime «*nestrămutată statornicie a calemurilor Visterieĭ şi să se întemeeze în stare neclintită, împodobindu-se ceĭ ce se vor alege destoinicĭ şi practicoşĭ calemgiĭ după credinţa şi vrednicia cu care se vor arĕtà, cu milă şi cu cinste de la Domnia-Mea*».

Prin hrisovul sĕŭ din Iunie 1813, Caragea împarte cancelaria Visterieĭ în 16 calemurĭ, fie-care cu câte un sameş, un «*extractar*», un logofĕt de bresle, un logofĕt al havalelelor, altul de scutelnicĭ, unul asemenea de slujitorĭ şi câte un logofĕt la rĕmăşiturĭ, la capan, la rĕspunsurĭ,

---

le Reis-Effendi, qui lui servait d'instrument, à été destitué et remplacé par le Dzanil-Effendi, qui a déjà occupé plusieurs fois ce poste.

(Journal de Francfort).

www.dacoromanica.ro

un logofĕt de poslușnicĭ, unul de jălbĭ, unul al răsurilor, prin care să se deà lefile, un condicar și treĭ logofețĭ, carĭ să aibă «*găzdiile*» județelor, și șése zarafĭ. După recomandarea Vistieruluĭ Const. Filipescu, Caragea numesce funcționarĭ la tóte aceste posturĭ, declarându-le inamovibile și scutindu-ĭ de orĭ-ce dare saŭ havaet, afară de casul când vre unul va cădé în «*vină vĕdită și cercetată*» și atuncĭ încă cu hotărîre Domnéscă. Pentru sameșiĭ de la județe încă dispune Caragea, prin acelașĭ hrisov, «*ca să fie ómenĭ de cinste, cu sciință de socotélă și cu praxis de ale județuluĭ, unde se va rînduì, și să li se deà de la Visterie cărțile Domnieĭ-Mele cu ponturĭ arĕtătóre, ca să scie fiecare cuviinciósa luĭ datorie*».

Intre obligațiunile sameșilor, Caragea pune următórele:

1). Să aibă în tótă vremea catagrafie adevĕrată a stării județuluĭ;

2). Să aibă *extracturĭ* de lude pentru tóte împlinirile din județ;

3). Să țină catastișe curate pentru încheerea socotelelor, pentru breslele județelor, de scutelnicĭ, de poslușnicĭ, de slujitorĭ și de verĭ-ce orînduelĭ ale Visterieĭ;

4). Să țină în regule poruncile Domnescĭ, ce se vor trimite la județe, fără de a se amestecà la trebile condicărieĭ;

5). Să steà sub ascultarea ispravnicilor și să îndeplinéscă poruncile Domnescĭ și ale Visterieĭ;

6). Să deà la Vistierul cel mare ca «*filodorimă*», când se numesce în funcțiune, numaĭ câte talerĭ 1.500, iar nu maĭ mult; și

7). Să fie inamovibilĭ, pe cât timp nu vor cădé în vină veghiată și cercetată. (1)

---

(1) *Hrisov pentru orînduéla și întocmirea calemurilor Vistieriei și sameșilor de pe la județe, ca să fie nestrămutați din slujbă.*

Fiind cu mila luĭ Dumneḑeŭ din început, de când ni s'a încredințat Domnia ș oblăduirea aceștiĭ pravoslavnice Domnescĭĭ Nóstre țĕrĭ, maĭ întâiŭ am îngrijit pentru a norodului obștéscă rĕsuflare, punênd în lucrare câte cuviința a cerut, ca să petrécă fieș-care cu acea viețuire, după care, aflându-și îndestulare, să ne hrănéscă cu ale mulțumiteĭ sale semne, și nu am lăsat după acésta nicĭ un cés măcar să trécă făr' de a nu socotì chipurile și mijlócele cele bune ale verĭ-căreia în liniștită petrecere, și am întocmit întru întemeere câte nizamurĭ s'aŭ cuvenit, găsind la multe starea țĕriĭ cu schimbarea neîntocmiriĭ și depărtată din cuviinciósa eĭ alcătuire; așà dar, după cercetările ce am făcut Domnia-Mea, dându-mi-se o desăvîrșită încredințare și pentru tagma Vistieriei, adecă calemurile ce sunt însărcinate fieș-care în parte cu tréba, scăḑută cu totul din întocmire statornicieĭ de maĭ înainte, asemenea și pentru sameșiĭ de pe la județe din pricina răsvrătiriĭ trecuteĭ vremĭ aŭ ajuns la o mare schimonosire și până la cel maĭ desăvîrșit catahrisis depărtându-se și buna

www.dacoromanica.ro

Incă înainte de darea hrisovuluĭ pentru organisarea calemurilor Visterieĭ, Caragea s'a preocupat cu drept cuvînt de abusurile făcute

---

orîndnială şĭ liniştirea obşteĭ şi întîmplându-se şi multe zăticniriĭ la curgătórele trebuinţe ale Visterieĭ şi ale ţĕriĭ, urmându-se şi lucrurĭ împotrivă. Decĭ, ca pentru o neapĕrată trebuinţă şi ca un lucru ce statornicia este un temeiŭ întru care razimă în tótă vremea cele maĭ bune alcătuirĭ şi de folosire şi de laudă, spre întocmirea orîndnelilor, şi spre .... tuturor mădulărilor ca să se urnéscă verĭ-ce trébă atât de bine, în cât fieş-carele, cunoscênd fapta adevĕrului, să o pótă numì după cuviinţă isvor al întemeeriĭ nizamului. De aceea, binevoind Domnia-Mea, am hătărît, ca să întărim cu acest Domnescul Nostru hrisov, ce s'a dat cinstitului şi credinciosului boer al Domnieĭ-Mele dumné-lui vel Visternul Constantin Filipescu şi tuturor celorlalţĭ boerĭ dregătorĭ aĭ Visterieĭ Domnieĭ-Mele, acea de maĭ înainte şi din vechime nestrămutată statornicie a calemurilor Visterieĭ, şi să se întemeeze în stare neclintită, împodobindu-se ceĭ ce se vor alege destoĭnicĭ şi prahticoşĭ calemgiĭ, după credinţa şi vrednicia cu care se vor arĕtà, cu milă şi cu cinste de la Domnia-Mea, am orîndnit a fi în canţelaria Visterieĭ 16 calemurĭ, adecă sameşĭ aĭ Vistierieĭ, extractar, logofĕt de bresle, logofĕt al havalelelor, logofĕt de scutelnicĭ, logofĕt de slujitorĭ, logofĕt de rĕmăşiţurĭ, logofĕt de capan, logofĕt de rĕspunsurĭ, logofĕt de poslușnicĭ, logofĕt de jălbĭ, logofĕt al răsurilor, prin care să se deà lefile, i condicar şi treĭ logofeţĭ să aibă găzdiile judeţelor şi 6 zarafĭ, numindu-le aceste dregătoriĭ ale Vistierieĭ Domnieĭ-Mele, cu care am însărcinat pe ceĭ ce s'aŭ arĕtat de dumné-lui vel Vistiernl de credincioşĭ şi de destoĭnicĭ de aceste slujbe, cărora să li se deà şi deosebite cărţĭ ale Domnieĭ-Mele, cuprinzĕtóre de tréba fieş-căruia, cum şi pentru datoria supunerĭĭ ce se cade a avé către dumné-lui vel Vistierul şi de privilegiul ce ne-am milostivit a li se hărăzì, pentru ca să slujéscă fieş-care cu credinţă, cu osîrdie şi nicĭ unuia să nu i se maĭ facă nicĭ o dată schimbare de la calemul la care se va aflà, nicĭ să fie supuşĭ calemgiiĭ sub vre-o numire de dare, cu cuvînt de havaet, pentru ca să nu înconteneze sciinţa Vistierieĭ, nicĭ odată strămutându-se hârtiile calemurilor de la o mână la alta, cu adesea schimbărĭ ce făr' de orîndnélă se urmézà până acum, în cât nicĭ odată stăpânirea nu puteà să-şĭ afle întrégă îndestulare la întrebările ce făceà, şi aşà să fie neclintiţĭ şi nestrămutaţĭ aceştĭ dregătorĭ slujbaşĭ aĭ Visterieĭ Domnieĭ-Mele în tótă curgerea vieţiĭ lor, fără numaĭ când se va găsì vre-unul căzut în vre-o vină vĕdită şi cercetată şi va fi cu cuviinţă a lipsì, după scumpă cercetare ce se va face de către dumné-lui Vel Vistiernl, arĕtându-i-se învinovăţireă cu anaforà la Domnia-Mea, atunci să se lipséscă, să-şĭ ieà şi căzuta, rĕsplătire, făcêndu-se alegere de alt obraz prahticos şi cu sciinţă de acea meserie şi se va orîndnì în locul celnia ce se va lipsì de înşine Domnia-Mea a fi la acel calem, şi după starea ce va avé, va fi cinstit şi prin caftan, precum a fost obiceiŭ de maĭ înainte întocmit. Aşijderea şi pentru sameşiĭ de la judeţe, făcêndu-se de către dumné-lui Vel Vistiernl cu scumpĕtate alegere, ca să fie ómenĭ de cinste, cu sciinţă de socotélă şi cu prahsis de ale judeţului, unde se va orîndnì, să li se deà de la Visterie cărţile Domnieĭ-Mele cu ponturĭ arĕtătóre, ca să scie fieş-care cuviinciósa lui datorie şi urmarea ce are să facă, şi să fie şi eĭ de-apururea nelipsiţĭ şi nestrămutaţĭ, când vor slujì cu dreptate, cu silinţă la meseria lor, a-şĭ avé în tótă vremea catagrafie adevĕrată a stării judeţului, extracturĭ de unde pentru tóte împlinirile din judeţ şi pentru încheerea socotelilor, catastişe curate pentru breslele judeţului,

www.dacoromanica.ro

prin excesiva acordare de poslușnicĭ, cu paguba Visterieĭ și spre încărcarea cisleĭ satelor. Așà, cu acest scop Caragea provócă, prin pitacul sĕŭ, Divanul Domnesc, să chibzuéscă un cuviincios nizam pentru poslușnicĭ. In Martie 1813, Divanul se adună la Metropolie, sub președința Metropolituluĭ Nectarie și cere mareluĭ Vistier catastișe de câțĭ postelnicĭ are fieș-cine? Marele Vistier nu póte da asemenea catastișe, ți-

---

de scutelnicĭ, de poslușnicĭ, de slujitorĭ și de verĭ-ce orînduelĭ ale Visterieĭ și tóte poruncile Domnescĭ ce se vor trimite la județ, să le aibă în păstrare, neamestecându-se la trebile condicărieĭ, ce sunt pricinĭ ale Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, îndatorat să fie sub ascultarea dumné-lor ispravnicilor a se silì spre săvîrsirea Domnescilor poruncĭ și ale Visterieĭ, ca să ieà săvîrșire la vreme și fără cusur, ferindu-se de urmările cele împotrivă, să li se păzéscă privilegiul pe deplin, a se aflà la tréba sămeșieĭ neclintițĭ și nestrămutațĭ, afară numaĭ când vor arĕtà dumné-lor ispravniciĭ pentru vre-unul din sameșĭ, că a căḑut în vre-o vină, acela să se cerceteze la judecata Visterieĭ, și vĕdindu-se vina luĭ, cu anaforaua d-luĭ Vel Vistieruluĭ să se arĕte Domnieĭ-Mele, ca nu numaĭ să lipséscă din sămeșie, ci să se și pedepséscă, spre pilda altora, orînduindu-se altul în loc, care se va alege de destoinic și cu sciință, păzîndu-se nestrămutat întocmirea cea maĭ sus arĕtată. Dar fiind-că sameșiĭ după cuviinciósa orînduială din început s'aŭ legat la Visterie, care de la o vreme încóce s'aŭ cunoscut ca un chip de irat al Vistieruluĭ celuĭ mare și dintr'acésta a venit lucru supus sub catahrisis, hotărîm Domnia-Mea, ca sameșiĭ ce se vor alege și se vor orînduì de acum înainte să deà la Vistierul cel mare, ca o filodorimă, numaĭ câte talerĭ 1.500, iar nu maĭ mult. Acéstă bună întocmire și așezămîntul ce l-am hotărît Domnia-Mea, atât pentru calemurile dregĕtorilor Visterieĭ, cât și pentru sameșiĭ județelor, este o statornicie a orînduelilor țĕrieĭ celor bine întocmite de la Visterie, poruncim Domnia-Mea, dumi-tale Vel Vistiere și dumné-vóstră altor boerĭ, ce după vremĭ vĕ vețĭ aflà în acéstă dregĕtorie, să o păziți cu tótă scumpĕtatea și să fiți următorĭ întocmaĭ după cum se cuprinde, căcĭ dintr'acésta isvorĕsce odihna și folosul obșteĭ și înlesnirea săvîrșirieĭ tuturor orînduelilor țĕrieĭ și trebuințelor Visterieĭ, și spre întemeerea acesteĭ bune orînduelĭ, rugăm și pe ceĭ-lalțĭ frați Domnĭ, ce în urma nóstră îĭ va învrednicì milostivul Dumneḑeŭ, oblăduitorĭ acestuĭ pămînt, să se păzéscă nestrămutată, ca să se învrednicéscă și dumné-lor a li se păzì hotărîrile întocmaĭ și acest Domnesc al Nostru hrisov, trecêndu-se la condicile Divanuluĭ și ale Visterieĭ Domnieĭ-Mele, să se deà la sf. Mitropolie întru păstrare, care s'a adeverit cu însăși credința Domnieĭ-Mele, Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod, punênd mărturie pre prea sfințitul duhovnicescul nostru părinte Mitropolitul țĕrieĭ chir Nictarie, pre prea iubițiĭ noștri fiĭ, Gheorghe Caragea Voevod, Constantin Caragea Voevod și pe toțĭ cinstițiĭ și credincioșĭ boerĭ veliți dregĕtorĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele: pan Constantin Filipescu Vel Vistier, pan Radu Golescu Vel Ban, pan Isaac Ralet Vel Vornic de Țéra de-sus, pan Grigorie Ghica Vel Logofĕt de Țéra-de-sus, pan Radu Văcărescu Vel Vornic de Țéra-de-jos, pan Dumitrașco Racoviță Vel Vornic al treilea, pan Istrate Crețulescu Vel Vornic al 4-lea, pan Iordache Slătineanu Vel Logofĕt de Țéra-de-jos, pan Constantin Suțu Vel Hatman, pan Mihalache Manu Vel Vornic de politie, pan Mihalache Suțu Vel Spătar, pan Constantin Vlăhuț Vel Postelnic, pan Atanasie Hristopol Vel Logofĕt al străinelor pricinĭ, pan Nestor Vel Clucer, pan Aleco

*

www.dacoromanica.ro

cênd, că aştéptă să se facă catastişele pe judeţe. Divanul amână decĭ redactarea nizamuluĭ cerut de Vodă, iar de o cam dată, pentru a înlesnì Visteria, dispune, că «*câţĭ poslușnicĭ va fi avênd verĭ-cine străin, să se ieà pe séma Visterieĭ afară de vierĭ de pe la viì, pescarĭ şi vînătorĭ, carĭ şed pe moşiì străinĭ şi afară de poslușniciì mânăstirilor şi aĭ boerilor din oraşul Bucurescĭ şi Craiova, unde le sunt casele şi starea.* Să lase poslușnicĭ şi văduvelor boerilor, (1) tocmaĭ ca sentinţa

---

Mavrocordat Vel Căminar, pan Constantin Creţulescu Vel Paharnic, pan Iordache Tufeanu Vel Stolnic, pan Scanavi Vel Comis, pan Costache Caracaş Vel Slugер, pan Mihail Vel Pitar şi Ispravnic, pan Constantin Filipescu Vel Vistier, scriindu-se hrisovul acesta la întâiul an dintru întâia Domnie a Domnieĭ-Mele, aicĭ în oraşul scaunului Domnieĭ-Mele Bucurescĭ, la aniĭ de la zidirea lumeĭ let 7321, iar de la nascerea Domnului Nostru Isus Christos let 1813 Iunie, de Nicolae Logofĕt za Vistiere.

(Pecetea gpd.)

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahischoie.*

Dumné-ta vel Vistiere, primită fiind Domnieĭ-Mele acéstă anaforà a părinţilor arhereĭ şi a dumné-lor boerilor, o întărim Domnia-Mea, spre a-şĭ avé urmarea întocmaĭ şi numaĭ acéstă osebire facem ca: la vremea când se va face întocmirea pentru câţĭ poslușnicĭ se cuvine a avé fieş-care, să li se deà negreşit adeverinţă cu pecetea Visterieĭ, ca să fie scint de a nu se maĭ urmà vre-o catahrisis de adaos, pentru care adeverinţĭ poruncim, ca nimenea să nu îndrăsnéscă a luà o para ca avaet saŭ de alt cevaşĭ, când se vor da poslușnicilor.—1813 Aprilie 3.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Prea înălţate Dómne,

După luminata porunca Mărieĭ Tale ce prin pitac ni s'a dat spre a chibzuì un cuviincios nizam pentru poslușnicĭ, adunându-ne cu toţiì la sf. Mitropolie, am cernut de la dumné-luĭ vel Vistiernul să ne arĕte catastihul de câţĭ poslușnicĭ are fieş-care şi ţise, că nu sunt cunoscuţĭ Visterieĭ toţĭ poslușniciì, căcĭ încă până acum n'aŭ venit catastişe de la tóte judeţele, de aceea n'aŭ avut după ce face chibzuire, ci vor rĕmâné posloşniciì tot în orîndniala ce sunt, ca pe o vreme ce este şi ne daşnică, până vor venì catastişe de la tóte judeţele şi atunci vom chibzuì câţĭ poslușnicĭ se cuvine să aibă fieş-care obraz după starea sa, şi vom arĕtà Mărieĭ Tale prin deosebită anaforà şi catastih, iar acum de o cam dată câţĭ poslușnicĭ va fi avênd verĭ-cine pe moşie, străinĭ, să se ieà pe séma Visterieĭ, afară însă din vieriì de pe la viì i din pescarĭ şi vînătorĭ carĭ şed pe moşiì străine i din poslușniciì ce aŭ mânăstirile i boeriì în oraşul Bucurescilor şi în oraşul Craioveĭ, unde le sunt casele şi starea, şi afară din politie nicĭ jupânesele văduve ce nu aŭ moşiì şi ţin câte câţĭ-và poslușnicĭ orĭ aicĭ saŭ afară pe moşiì străine şi prin oraşe unde le sunt casele lor, aceştia ne rugăm Mărieĭ Tale să nu se supere şi când se va face întocmire pentru câţĭ poslușnicĭ să aibă fieş-care, se vor socoti şi aceştia din numĕrul acelora cărora poslușnicĭ ce va rĕmâné a fi bunì, măcar că ţice dumné-luĭ vel Vistiernul ca să li se deà adeverinţă cu pecetea Visterieĭ, dar acest fel de adeverinţă ne rugăm Mărieĭ Tale să se poruncéscă dumné-luĭ vel Vistiernului a nu se da, că eĭ cu vreme

www.dacoromanica.ro

din fabula, când lupuluĭ nu i se dă voe să ieà maĭ mult decât câte o pelceà de fie-care óie.

Cu tóte aceste întocmirĭ din anul 1813, boerĭĭ fiind interesaţĭ a-şĭ păstrà câţĭ maĭ mulţĭ posluşnicĭ şi scutelnicĭ, nu se grăbesc a da nizamul cerut de Domnitor şi a întórce Visterieĭ ca dajnicĭ posluşniciĭ şi scutelniciĭ abusiv luaţĭ de fie-care.

In Maiŭ 1814, Divanul face o nouă aşezare a dărilor. După provocarea prin pitac Domnesc, de la 21 Aprilie, cheltuelile Vísterieĭ se declară la 2.558.660 taleri, afară de spesele întreţinerĭĭ menzilurilor, adecă ale poştelor ţĕrĭĭ, care după socotéla boerilor taie suma de 1.515.176 taleri, pe lângă care se maĭ adaogă 1.990.253 taleri, datoria ţĕrĭĭ, până la 1 August 1814 şi încă un plus de 382.048 taleri, împrumutaţĭ de la spătarul Mihalache Suţu, de la Ioan Moscu şi de la «*Kir*» Const. Bellu. Aceste sume urcă budgetul ţĕrĭĭ, în 1814, la 8.476.137 taleri. Suma acésta boerĭĭ o găsesc exagerată şi «*nicĭ, cum ḑic eĭ, nu póte a se analoghisì cu cea de acum stare a ţĕrĭĭ.*

Maĭ înainte de tóte, Divanul ridică într'un mod nedocumentat suma ludelor dajnice, care erà redusă din 40.620 lude, cât erà la 1804, la 13.434; acum o urcă la 25.000 lude, câte 5 indivizĭ la un lude, ceea-ce dă o poporaţiune dajnică de abià 125.000 suflete. La acéstă sumă de 25 miĭ lude sperà boerĭĭ să ajungă, când se va face alegerea definitivă a posluşnicilor şi când se vor adăogà familiile ce nu se vor fi scris în anterióra catagrafie. Aceştĭ 25.000 lude vor avé să plătéscă câte taleri 200 de lude, începênd de la August, însă în 5 sferturĭ, câte 24 taleri, un hăraciŭ de 30 şi douĕ orînduelĭ câte de 25 pentru menzilurĭ, şi grajdul Domnesc.

Prin urmare dajdia ludelor va produce taleri 5 milióne pe an. La acéstă sumă se va adăogì taleri 150.000 dajdia breslelor, plătibilă în treĭ tetrameniĭ, din care prima pentru haraciul Împĕrătesc.

Se maĭ adaoge 80.000 taleri de la 2 isprăvnicaturĭ de străinĭ, ceeace urcă în total cifra venituluĭ ţĕrĭĭ la 5.230.000 taleri.

Boerĭĭ divanĭţĭ reduc şi cheltuelile la 4.588.660, ceea-ce le dă mijlocul

---

catandisesce lucrul la catahrisis, ca să se ieà banĭ pentru acele adeverinţe, ci atunci la vremea când se va întocmì orînduiala posluşnicilor, să deà fieş-care boer fóe în Visterie de câţĭ posluşnicĭ i se va lăsà, după care să se facă luminate poruncile Mărieĭ Tale către dumné-lor ispravniciĭ judeţuluĭ spre a fi cunoscuţĭ că aŭ rĕmas bunĭ posluşnicĭ. 1813 Martie 30.

Nectarie Mitropolit, Iosif Argeş Episcop, Constantin Filipescu vel Ban, Radu Golescu vel Vornic, ... vel Logofĕt.

Cod. LXXVI, fila 104.

www.dacoromanica.ro

de a echilibrà budgetul şi a avé un excendent de 641.340 taleri, sumă ce o destină pentru întreţinerea poştelor.

Dar ţéra erà datóre... Datoria Visterieĭ de 1.990.253 taleri Divanul vreà să o acopere cu adăogire la dijmărit, oerit şi vinăriciŭ, a câtevà parale peste baniĭ cămăreĭ a listeĭ civile. Asemenea şi altă datorie de 382.048 taleri Divanul sperà a o puté plătì în anul viitor tot din *adaosul la huzmeturile cămăreĭ «spre a se vedé odată ţéra limpede de tot şi să-şĭ pótă purtà cele de peste an obişnuite cheltuelĭ.* (1)

Decât echilibrul budgetar este ilusoriŭ. Chiar boeriĭ din Divanul care a făcut acéstă regulare se îndoesc, că se vor puté găsì în ţéră 25 miĭ lude, de aceea ca să ajungă la acéstă cifră exagerată, boeriĭ

(1) 17 cărţi la 17 judeţe pentru prostichiul de treĭ parale la vinăriciŭ i la oerit. Zemli Vlahiscoie. Fiind-că dumné-lor veliţiĭ boeri prin anaforaua ce ne-aŭ făcut pentru datoria veche a ţĕriĭ, ca să se plătéscă, aŭ găsit cu cale a se pune la treĭ huzmeturĭ, însă la dijmărit şi oerit câte parale treĭ şi la vinăriciŭ câte parale douĕ de vadră peste ceea-ce este orînduit prin ponturile Domnieĭ-Mele a se luà, care şi acest vinăriciŭ şi oerit, ce prin ponturĭ s'aŭ vîndut la ceĭ dintâĭ cumpĕrătorĭ este orînduit iarăşi cu sfat de obşte, prin anaforaua dumné-lor boerilor, dar Domnia-Mea milostivire asupra locuitorilor făcênd, am ridicat de la dijmărit acéstă dare, iar la vinăriciŭ şi la oerit am hotărît şi am orînduit ca să se ieà câte parale treĭ prostichiŭ peste ponturile cele orînduite pentru plata datorieĭ ţĕriĭ, care acest prostichiŭ de parale treĭ cumpĕrându-se de cătră dumné-luĭ biv vel Vornicul Mihalache Manul, am dat acéstă Domnéscă nóstră carte . . . . . ce s'a orînduit de către dumné-luĭ la sud. . . . carele prin scirea şi ajutorul dumné-vóstră ispravnicilor judeţuluĭ, să aibă voe să umble în judeţ cu taxildariĭ cumpĕrătorilor acestor douĕ huzmeturĭ, fiind împreună la scris, la mĕsuratul vinurilor şi la numĕratul i catagrafia oilor, ca strîngênd baniĭ într'un loc de odată aĭ prostichiuluĭ acestuia cu ceĭ orînduiţi prin ponturĭ la vremea cea orînduită, iar nu despărţiţi, ci într'o casă, să-şi ieà fieş-care analogon al părţiĭ sale, adecă ceĭ dintâiŭ cumpĕrătorĭ după ponturile ce aŭ cumpĕrat, iar ómeniĭ dumné-luĭ Vornicului acest prostichiŭ de treĭ parale ce se arată maĭ sus, fără de altă cea maĭ mică cerere şi făcênd catastişe după orînduială asemenea de amândouĕ părţile iscălite cu catastişele ce vor rĕmâné la taxildarul, care catastişe dimpreună cu baniĭ să fie datorĭ a le aduce aicĭ ca să le deà la găzdia acestuĭ huzmet al prostichiuluĭ, cu care acésta nu are să ne facă vre-o cheltuială locuitorilor saŭ supĕrare cu cerere de poclóne, saŭ încărcăturĭ, saŭ plată de răvaşe, căcĭ de odată aŭ să se strîngă şi aceste parale ale prostichiuluĭ dimpreună cu ale huzmeturilor şi un răvaş are să se deà de plată, cuprinzĕtor pe tótă suma huzmetuluĭ şi al prostichiuluĭ, iscălit de amândouĕ părţile; de care poruncim şi îndatorim pe taxildariĭ acestor huzmeturĭ, ca întocmaĭ să fiţi următorĭ şi să nu faceţi vre-o zăticnire saŭ supĕrare în vre-un chip cu a se păgubì dumné-luĭ boerul cumpĕrător al acestuĭ prostichiŭ, i saam receh gpd.—1814 August 13. (*)

Çod. LXXV, fila 114 v.

(*) A se vedé în Tomul X, partea II-a a Istorieĭ Românilor de V. A. U., tóte schimbările urmate apoĭ în vinăriciŭ, oerit, dijmărit, de la 1814—1818.

www.dacoromanica.ro

îşĭ pórtă în fine iar atenţiunea asupra posluşnicilor şi scutelnicilor. In catastişele Visterieĭ o comisiune de doĭ boerĭ rînduită de Divan (Barbu Văcărescu vel Vornic şi Gr. Băleanu vel Logofĕt) aŭ făcut alegerea posluşnicilor de la vel Clucer la vale până la cea din urmă stare, fieş-care câţĭ posluşnicĭ să aibă. Pentru eparhiĭ şi boerĭĭ ceĭ marĭ a facut alegerea însuşĭ Divanul «*jertfind din ceĭ ce aveaŭ pe ceĭ maĭ mulţĭ spre ajutorinţa satelor şi poprind pe sĕma nóstră maĭ puţinĭ decât ne-a fost trebuinţa*». Divanul lasă Domnitoruluĭ să hotărască numĕrul de posluşnicĭ a 3 beizadele, ce locuesc în ţĕră, şi a câtor-và din cocónele vĕduve. Numĕrul posluşnicilor cunoscuţĭ la Visterie erà de 14.346. Divanul dă în bir 3.609 şi rĕmân buni posluşnicĭ 10.737 stătătorĭ pe moşiĭ stăpânescĭ, «*căcĭ ceĭ după moşiĭ străine se daŭ la dajdie după vechile legĭ ale ţĕriĭ*».

Boerĭĭ maĭ propun şi un fel de regulament în 7 articole şi anume:

Cele treĭ huzmeturĭ, adecă dijmăritul împreună cu tutunăritul şi pogonăritul străinilor, vinăriciul şi oeritul, aŭ fost arendate în 1814 pe suma de un milion. (1)

---

(1) Vinţarea acestor 3 huzmetnrĭ, adecă dijmăritul, împrennă cu tutunăritnl şi pogonăritul străinilor, i vinăriciul şi oerit pe acest următor an 1814 pentru taleri 1.000.000, adecă un milion, carĭ banĭ aĭ cumpĕrăturiĭ să-ĭ rĕspunţă cumpĕrătorul la sorócele ce se arată, însă:

taleri	
146.000	întâiul câştiŭ al dijmărituluĭ la 15 Iunie.
146.000	al doilea câştiŭ la ţi întâĭ Iulie.
100.000	întâiul câştiŭ al vinăriciuluĭ la 10 ale luĭ August.
100.000	al doilea » » la 10 Septembre.
230.000	întâiul câştiŭ al oerituluĭ la 10 Octobre.
230.000	al doilea » » la 10 Novembre.
50.000	ipac, al treilea câştiŭ al oerituluĭ pentru oile Ungurenilor, la sfîrşitul luĭ Decembre.
1.000.000,	

şi aşijderea să se păzéscă la fieş-care din cele maĭ sus arĕtate huzmeturĭ întregĭ şi nesmintite cu aceste maĭ jos arĕtate ponturĭ.

La dijmărit.

1). Să se ieà de la obşte la fieş-care litră pecĭ i sfinĭ, câte parale 10, pentru numĕrătóre, de fieş-care nume câte parale 4 şi pentru răvaş câte parale douĕ, şi câţĭ din locuitorĭ vor avé litre maĭ multe de ţece să plătéscă şi plocon po taleri unul, rĕmâind în urmă nebântuiţĭ de orĭ-ce alte cereri, iar slujbaşiĭ să aibă a da de primirea banilor răvaşe cuprinţĕtóre, că cutare a dat atâţia banĭ pentru atâtea litre, şi care va plătĭ şi plocon, precum maĭ sus se arată, să se cuprinţă într'acel răvaş, aşijderea şi let şi luna şi ţina în care va plătĭ.

2). Pentru pogonăritul străinilor să se ieà de fieş-care pogon câte taleri patru şi parale 16.

www.dacoromanica.ro

1. Scutelniciĭ după cărţĭ şi chrisóve să rĕmâe buní pe câtă vreme vor fi făcuţĭ din ómenĭ străinĭ, iar nu din birniciĭ ţĕriĭ.

---

3). De la tutunărit să se ieà câte parale 10 de la stînjiu, care se socotesce stînjiuul de opt palme Domuescĭ, cu stînjiuul ce li se va da de la Visteria Domnieĭ-Mele cu damgal, iar mĕsurătórea să fie atâta: slujbaşul să fie dator să mĕsóre lungul şi latul a unei marginí a fieş-cărnia pogon şi pentru câţĭ stînjiní va găsì într'aceste două trăsurĭ să ieà câte parale ḑece fără de plocon, şi câte parale două pentru răvaş al fieş-cărnia nume.

4). Câţĭ vor avé privileghiurĭ ca să scutéscă dijmărit, orĭ cu hrisóve, aŭ priu cărţĭ Domuescĭ, să nu plătéscă nimica, iar ceĭ-lalţĭ toţĭ de obşte să plătéscă cum maĭ sus se arată, şi paduriĭ să plătéscă tot precum maĭ sus se arată, fără deosebire de ceĭ-lalţĭ.

5). De va căutà însuşĭ cumpĕrătorul huzmetul, să fie cu îngrijire ca să nu se facă cel maĭ mic catahrisis, saŭ năpăstuire locuitorilor, iar de-l va vinde la alţiĭ, să ieà şi de la aceia straşnice, chezăşiĭ că vor păzì cu îngrijire şi nesmintit cea maĭ sus arĕtată rînduélă.

La vinăriciŭ.

1). Locuitoriĭ împreună şi cu paduriĭ din cele ciucĭ judeţe ot preste Olt să plătéscă viuăriciŭ, de vadră câte parale 5 şi cu obicĭnuitul pârpâr, şi câte două parale la vadră de fieş-care nume, iar plata de cramă şi altele, ce se urmă maĭ înaiute, cu totul să lipséscă şi afară din cele maĭ sus arĕtate, de nimenĭ să nu se ieà nu bau maĭ mult.

2). Să nu fie slobodă mĕsurătórea la tóte popórele, aşijderea şi câte vor fi înclinate fiind-că milile aŭ să iésă dreptul lor numaĭ la ceĭ din vechime orînduiţĭ taleriĭ aĭ viuăriciuluĭ, împreună şi cu pârpârul lor după vechiul obiceiŭ şi după Domuescile hrisóve şi cărţĭ Domuescĭ ce vor avé în mână, iar prostichiul are să rĕmâe pe séma cumpĕrătorulnĭ.

3). Tóte vasele de obşte să se mĕsóre cu cotul cel daugalisit ce li se va da de la Domuésca Visterie şi viuul să se mĕsóre orĭ-când va fi fiert şi aşezat în buţĭ, saŭ până a nu începe să fiérbă şi în marginea fieş-căreia buţĭ să fie dator slujbaşul să lipéscă ţidulă cuprinḑĕtóre de suma vedrelor ce va eşì la mĕsurătóre.

4). Câţĭ privileghiaţĭ vor avé la mâuile lor hrisóve şi cărţĭ Domuescĭ, întru nimic să nu se supere de către taxildar şi slujbaşĭ, fiind-că aceia u'aŭ să plătéscă viuăriciŭ; iar câţĭ sudiţĭ aĭ altor stăpâniri vor avé viĭ, să plătéscă viuăriciŭ după cel dintâiŭ pout fără osebire şi eĭ împreună cu ceĭ-lalţĭ locuitorĭ şi dacă ciue-vaşĭ dintr'aceĭ sudiţĭ vor avé sinetnrĭ Domuescĭ la mâuile lor, cu carĭ vor vré să scutéscă viuăriciul, să fie datorĭ slujbaşiĭ să le ieà de la mânile lor, acele sinetnrĭ să le trimiţă la Domuésca Visterie, iar pe dînşiĭ să-ĭ supue să plătéscă viuăriciŭ întocmaĭ ca şi ceĭ-lalţĭ locuitorĭ aĭ ţĕriĭ.

5). Slujbaşul să fie dator să deà fieş-căruia stăpâu de vie răvaş de primirea bauilor în care să se cuprinḑă: «cutare om, pentru atâtea vedre de viu a plătit atâţia leĭ,» şi tot într'acel răvaş să se cuprinḑă velétul, luna şi ḑiua în care va plătì.

6). De va căutà însuşĭ cumpĕrătorul huzmetul, să îngrijéscă a nu se face cel maĭ mic catahrisis saŭ năpăstuire locuitorilor. Aşijderea de-l va vinde la alţiĭ, să îngri-

www.dacoromanica.ro

2. Să se cerceteze actele privilegiaţilor: némurĭ, postelniceĭ, mazîlĭ, breslaşĭ, cumpaniştĭ şi câţĭ se vor găsì că aŭ fost birnicĭ şi prin abus

---

jéscă fórte bine, ca să nu facă nicĭ aceia catahrisis, iar când vre-unul se va abate din datoria sa, să fie dator îndată să-l arĕte stăpâniriĭ spre a-şĭ luà pedépsa.

La oerit.

1). Toţĭ locuitoriĭ de obşte să aibă a plătì oerit de fieş-care óie câte parale 10 şi taleri doĭ poclon; câţĭ vor avé maĭ mult de ḑece câte parale 4 de numĕrătóre, şi câte parale douĕ de răvaş pentru fieş-care răvaş de nume.

2). Câţĭ se numesc sudiţĭ şi se află şeḑétoriĭ în politie şi satele aceştiĭ ţĕrĭ şi aŭ oĭ să plătéscă oerit întocmaĭ precum şi ceĭ-lalţĭ locuitoriĭ pentrn câte oĭ se vor găsì la catagrafie, fiind-că şi aceştia întocmaĭ îşĭ fac neguţătoriile lor prin ţéră.

3). Câţĭ sunt sudiţĭ străinĭ, a căror sălăşluire este înlăuntru, şi vin numaĭ cu oile lor spre păşune în ţéră şi pe urmă iarăşĭ se întorc, aŭ să plătéscă, după vechiul obiceiŭ, oerit la luna luĭ Decembre, precum s'a urmat în trecnţii anĭ. Aceştia să plătéscă şi obicĭnuitul văcărit al străinilor, adecă câte 33 pentru vita mare şi pe jumătate acestor banĭ pentru cea mică vită; aşijderea şi câţĭ alţiĭ vor fi străinĭ să plătéscă văcăritul străinilor câte banĭ 66 pentru vită, după obiceiŭ; să se păzéscă însă într'acéstă veche rînduială întocmaĭ, precum cuprind ponturile Domnescĭ, fără de a se face cea maĭ mică catahrisis din partea slujbaşilor.

4). Sf. mitropolie, episcopiile, mânăstirile, metócele şi schiturile după Domnescile hrisóve, aşijderea şi boeriĭ de la trépta Bănieĭ ceĭ marĭ şi până la Clucer de arie, aşijderea şi jupânesele vĕduve aĭ aceştiĭ stărĭ, n'aŭ să plătéscă oerit, precum s'a urmat şi în trecuţiĭ anĭ.

5). Câte oĭ se cumpĕră din ţéră de către casap-başa prin saigiĭ pentru trebuinţa mirieĭ, aşijderea de către neguţătoriĭ gelepĭ pentru mumbaéua Ţarigraduluĭ, să rĕmâe nesupĕraţĭ de oerit până la sfîrşitul viitoruluĭ Novembre, să fie datorĭ însă slujbaşiĭ să le scrie şi acestea şi aşternênd catastişe, anume câte sunt ale fieş-căruia gelep şi sub a căruia vătaf şi îngrijire sunt, să le trimiţă ca să deà la Domnésca Visterie, iar pentru câte oĭ se vor găsì după sfîrşitul lnĭ Novembre, ale saigiilor şi gelepilor, să se ieà oerit, întocmaĭ ca şi de la ceĭ-lalţĭ locuitorĭ, fiind-că acele oĭ rĕmân pe séma negnţătoriei numiţilor.

6). Pentru câte capre vor cumpĕrà zalhanagiiĭ ca să le taie la zalhanale, până la sf. Dimitrie, adecă la 26 Octobre, să nu plătéscă oerit, iar pentru câte după sf. Dimitrie se vor găsì în natură să plătéscă întocmaĭ ca şi ceĭ-lalţĭ locuitorĭ.

7). De va căutà însuşĭ cumpĕrătorul huzmetnluĭ, să îngrijéscă ca să nu se facă cel maĭ puţin catahrisis, saŭ năpăstuire locuitorilor, aşijderea şi de-l va vinde la alţiĭ, să îngrijéscă fórte ca să nu facă nicĭ aceia catahrisis, iar când vre-unul va îndrăznì să se abată din datoria sa, pe dată să-l arĕte stăpâniriĭ, ca să-şĭ ieà pedépsa.

Şi pentru tóte aceste treĭ huzmetnrĭ să se deà poruncĭ către ispravniciĭ judeţuluĭ cuprinḑétóre, ca să-ĭ deà mână de ajutor cu slujitorĭ îndestuĭ; aşijderea şi către zabiţiĭ judeţelor: a nu i se pricinuì nicĭ cel maĭ puţin cheder; către acestea să fie dator afară din ḑisa simfonie a vînḑărĭĭ acestor treĭ huzmeturĭ, să plătéscă şi aceste maĭ jos însemnate havaetnrĭ a fieş-cărnia huzmet, la întâiul soroc al numĕrătoriĭ banilor a fieş-căruia huzmet, după următorul chip, adecă la dijmărit la doĭ boerĭ, ceĭ marĭ logofeţĭ, şi doĭ al doilea logofeţĭ, câte taleri 5 banĭ 60 la pungă, la tótă suma

www.dacoromanica.ro

aŭ căpĕtat sineturĭ de privilegiaţĭ, să li se ieà sineturile şi să se deà pe la sate în bir, scutindu-se numaĭ ceĭ bătrînĭ şi infirmĭ, orĭ căduţĭ în grele datoriĭ. Toţĭ ceĭ-lalţĭ să se deà la bir.

3. Breslele slujitorescĭ de pe la judeţe: seimenĭĭ, vînătorĭĭ, lefegiiĭ, talpoşiĭ, aproḑiĭ, copiiĭ din casă, afară de slujitorĭĭ polcovnicilor şi aĭ căpitanilor de pe la judeţe şi aĭ isprăvnicaturilor şi plăşilor, să se deà în bir la sate.

4. Să lipséscă scutirea de dăjdiĭ a unor sate şi să se deà la dajdie.

5. Să nu se admită silişte maĭ jos de treĭ lude.

6. Numĕrul scutelnicilor şi al poslușnicilor din fie-care judeţ să nu fie maĭ mare decât suma birnicilor.

Cu asemenea chip Divanul sperà, că numĕrul ludelor se va urcà la 25 miĭ. Domnitorul promulgă noua aşezare a Divanuluĭ la 24 Iulie 1814, însă cu óre-care modificărĭ, reducênd darea uneĭ lude la talerĭ 163 din 200 propuşĭ, ceea-ce reduce suma veniturilor de la lude la 4.075.000 talerĭ. La acéstă sumă adăogându-se cele-lalte sumĭ prevĕ-

---

vîuḑărĭĭ; aşijderea şi dumué-luĭ logofĕtul za obiceiurĭ cu logofĕtul al doilea câte talerĭ 2 bauĭ 65 la puugă; la cutia milosteuieĭ talerĭ 500; peutru spitalul străiuilor câte talerĭ 2 la puugă, şi cişmelelor talerĭ 850; la mâuăstirea Aruota după hrisov talerĭ 100, la mâuăstirea Stavrodrom câte talerĭ 10 de fieş-care judeţ; divictaruluĭ şi muhurdaruluĭ talerĭ 100 la tótă suma vîuḑărĭĭ; câte talerĭ 50 aĭ extractoruluĭ peutru fieş-care judeţ şi câte talerĭ 40 aĭ logofĕtuluĭ de havalele, asemeuea de fieş-care judeţ.

La viuăriciŭ, la doĭ boerĭ marĭ logofeţĭ şi al doilea logofeţĭ câte talerĭ 5 bauĭ 60 la puugă, la tótă suma vîuḑărĭĭ; aşijderea şi dumué-luĭ logofĕtuluĭ de obiceiurĭ cu logofĕtul al doilea câte talerĭ 2 bauĭ 65 la pungă; la cutia de milosteuiĭ talerĭ 500; peutru spitalul străiuilor câte talerĭ 2 la puugă; la cişmele talerĭ 850; aĭ dohtoruluĭ Craioveĭ talerĭ 350; la mâuăstirea Aruota după hrisov talerĭ 100; la mâuăstirea Stavrodrom câte talerĭ 10 peutru fieş-care judeţ, divictaruluĭ şi muhurdaruluĭ la tótă suma talerĭ 100; câte talerĭ 30 aĭ extractoruluĭ de fieş-care judeţ şi câte talerĭ 40 aşijderea de fieş-care judeţ aĭ logofĕtuluĭ de havalele.

Şi la oerit, la doĭ ceĭ marĭ logofĕţi şi doĭ al doilea logofeţĭ câte talerĭ 5 bauĭ 60 la puugă la tótă suma vîuḑărĭĭ; aşijderea şi dumué-luĭ logofĕtuluĭ de obiceiurĭ cu logofĕtul al doilea câte talerĭ 2 bauĭ 65 la puugă şi la cutia de milosteuiĭ talerĭ 1.250; peutru spitalul străiuilor câte talerĭ 2 la puugă; aĭ cişmelelor talerĭ 1.700; aĭ dohtoruluĭ Craioveĭ talerĭ 350; la mâuăstirea Aruota după hrisov talerĭ 100; la mânăstirea Stavrodrom câte talerĭ 10 de fieş-care judeţ; divictaruluĭ şi muhurdaruluĭ talerĭ 100 la tótă suma vîuḑărĭĭ; câte talerĭ 30 de fieş-care judeţ aĭ extractoruluĭ; asemeuea de fieş-cara judeţ câte talerĭ 40 aĭ logofĕtuluĭ de havalele.

Iar după acestea, tótă dobâuda saŭ paguba să fie pe sémă cumpĕrătoruluĭ.

1.000 000, adecă uu miliou talerĭ aŭ rĕmas aceste treĭ huzmeturĭ diu tótă ţéra asupra dumné-luĭ vel Bau Radu Golescu cu pouturile ce maĭ sus se arată. — 1814 Iulie 14.

Proiu vel Viṣt.

(Pecetea gpd.)

www.dacoromanica.ro

ḑute în lucrarea Divanuluĭ, se ajunge la suma totală de 4.305.000 talerĭ, la care împlinindu-se şi răsura, câte 8 parale la leŭ, pentru lefile slujbaşilor, suma totală a veniturilor ajunge la 5.166.000 talerĭ. Cheltuelile Domnitorul le aprobă în sumă de 4.588.000 talerĭ. Excedentul îl destină, ca şi Divanul, pentru poşte (1).

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i gosgodar zemle Vlahscoie.*

De vreme ce Prea Sfinţia Sa părintele Mitropolit i sfinţia lor iubitoriĭ de Dumneḑeŭ părinţiĭ episcopĭ şi dumné-lor cinstiţĭ şi credincioşĭ veliţiĭ boerĭ haleà şi mazâlĭ printr'acéstă anaforà ne fac arĕtare, că temeiul întru care urméză să razime veniturile Visterieĭ Domnieĭ-Mele, ce trebue să se agoniséscă în curgere de un an, spre a se puté întîmpinà cele de peste an netăgăduite cheltuelĭ şi arĕtate cu socotelĭ, anume în vilégul obşteĭ adunăriĭ, este ca negreşit suma ludelor birnicĭ din tótă ţéra Domnieĭ-Mele să se urce până la 25.000 (căcĭ pe acest numĕr de lude s'a făcut şi socotéla banilor) şi ca să se pótă alcătuì acéstă sumă de 25.000 lude chibzuesc toţĭ de obşte mijlócele ce înlăuntru se arată în şépte ponturĭ, tóte urmărĭ folositóre spre ajutorinţa satelor şi sporirea cislaşilor, primite sunt Domnieĭ-Mele părerile ce întru acéstă anaforà se cuprind şi le întărim Domnia-Mea şi hotărîm, ca la începutul aşezămîntuluĭ să se pue tóte în lucrare întocmaĭ precum s'aŭ chibzuit şi s'aŭ găsit cu cale, fiind învederată dovada că sunt tóte spre folosul obşteĭ locuitorilor, dar suma banilor ce s'aŭ chibzuit a se rĕspunde de fieş-care lude po talerĭ 200 pe an în 5 sferturĭ, fieş-care sfert po talerĭ 24 i un araciŭ po talerĭ 30 şi douĕ rînduelĭ ale menzilurilor ţĕriĭ, asemenea fieş-care po talerĭ 25, fiind că după multele necazurĭ şi nenorocirĭ ce a avut ţéra în tótă vremea răsboiuluĭ trecut, când fieş-care din locuitorĭ şĭ-aŭ perdut dobitócele şi alte agoniselĭ ce aŭ avut în préjma caseĭ sale din pricina urmatelor răzvrătirĭ, cum şi după răsboiŭ întâmplându-se din urgia Dumneḑeéscă împrăştierea năprasniceĭ bóle a ciumeĭ, maĭ prin tóte judeţele aŭ poprit pe fieş-care din alişverişurile ce puteaŭ să facă spre întemeerea şi bivşugarea pârlejuluĭ sĕŭ, am chibzuit Domnia-Mea, că se va judecà sarcină simţitóre şi va cădé cu greŭ locuitoriloı. Decĭ şi hotărîm Domnia-Mea rĕspunderea de banĭ peste an de fieş-care lude po talerĭ 163, numaĭ împărţindu-se acéstă sumă iarăşĭ după chipul cuprinderiĭ acesteĭ anaforale, adecă cincĭ sferturĭ po talerĭ 22 la un sfert, un haraciŭ po talerĭ 29 şi doué orînduelĭ ale menzilurilor po talerĭ 12 de lude fie-care, şi aceştia socotindu-se pe 25.000 de lude fac într'un an talerĭ 4.075.000 şĭ cu talerĭ 150.000 aĭ breslelor i cu talerĭ 80.000 a douĕ isprăvnicaturĭ străine, se adună talerĭ 4.305.000, la care împlinindu-se şi răsura po parale 8 la leŭ în socotéla lefilor ce se rĕspund slujbaşilor, talerĭ 861.000, să se facă peste tot tótă suma veniturilor 5.166.000, iar dintr'aceştia talerĭ 4.588.000 să se cheltuéscă în trebuinţele ţĕriĭ după socotéla ce s'a vĕḑut de către Obştésca Adunare în sf. mitropolie, şi ceĭ-lalţĭ ce maĭ rĕmân, adecă talerĭ 578.000, să se cheltuéscă în trebuinţa menzilurilor ţĕriĭ, cu chîpul ce maĭ jos se arată, însă talerĭ 2.538.000 în plata de 3.384 caĭ, po talerĭ 75 de cal pe an, i talerĭ 231.840 în plata de 640 surugiĭ po talerĭ 30 pe lună fieş-căruia, adecă 87 din sud Slam-Râmnic i 47 din sud Buzĕŭ i 171 din sud Ialomiţa, i 167 din sud Ilfov, i 45 aĭ poşteĭ Bucurescilor şi 118 din sud Vlaşca, din lude 192, care va să ḑică pe la unele din judeţe, numaĭ unde fiind menzilhanele multe, nu sunt satele în destoinicie să fie atâta sumă de surugiĭ şi toţĭ ceĭ-lalţĭ bi-

www.dacoromanica.ro

Aşezarea acésta, din Maiŭ 1814, nu dăinuesce. Caragea simte că nemulţumirea ţĕriĭ sporesce pe fie-ce ḑi, din causa dajdiilor. El se decide

---

cigaşi din cele-lalte judeţe, cum şi rotariĭ i dârvariĭ să se deà în natură cu scăḑĕmînt de câte o jumătate de lude fieş-care după caidul şi orînduiala Visterieĭ, şi ceĭ-l-alţĭ banĭ ce maĭ rĕmân până la îndeplinirea de taleri 578.000, să se cheltuéscă în socotéla inamurilor, judecându-se însă acéstă reformă a poştelor nu vre-o zmîntélă saŭ schimbare contractuluĭ ce s'aŭ încheiat cu dumné-lor epistaţiĭ, la Decembre let 1812, ci numaĭ óreş-care schimbare celuĭ de al doilea aşezămînt ce s'a făcut cu numiţiĭ, la luna luĭ Maiŭ let 1813, fiind vreme de asidosie şi dăjdiile ţĕriĭ nepuse în orînduială şi maĭ vîrtos că o acéstă schimbare nu dór că voim Domnia-Mea să o facem pentru vre-un folos Visterieĭ Domnieĭ-Mele, fiind cunoscut şi învederat, că făcêndu-se socotéla banilor minzilhanelor po taleri 24 de lude la 25.000 lude, se adună într'un an toţĭ baniĭ venituluĭ, taleri 600.000, în potriva cărora puindu-se cheltuelile după chipul de maĭ sus, se dovedesce cu îndestulă înţelegere, că baniĭ ce aŭ să se împlinéscă din ţéră cu numirea minzilurilor aŭ să se cheltuéscă iarăşi în trebuinţa minzilurilor, ci râvnind Domnia-Mea la repaosul obşteĭ şi la întemeerea stăriĭ fieş-căruia, am chibzuit cu tótă întregimea părerea duhovnicescilor noştri părinţĭ şi a dumné-lor veliţilor boerĭ, după care am dat şi înşine acéstă întărire; iar când ḑumné-lor epistaţiĭ nu vor primì a li se da numaĭ po taleri 30 pe lună de surugiŭ şi vor cere orĭ po taleri 40, precum li s'a plătit până acum, saŭ surugiĭ în natură pe la tóte minzilhanelele, după legătura contractuluĭ, care este şi dréptă cerere a numiţilor, din care nu pot fi depărtaţĭ nicĭ odată, atuncĭ iarăşi pe la maĭ sus arĕtatele judeţe, unde nu este mijloc a se da surugiĭ în natură, vor fi îndatoraţĭ ispravnicĭi a găsì surugiĭ cu plată şi a-ĭ da în slujba poştelor, scăḑêndu-se cu plata lor în socotelile ce vor trimite la Visterie şi le va ţinè în sémă, păzindu-se cu acésta şi tărimea contractuluĭ cu împlinirea trebuinţiĭ surugiilor poşteĭ şi repaosul locuitorilor, nefiind îndatoraţĭ la atâta rĕspundere de banĭ numaĭ pentru acéstă madeà, iar pentru fînul şi orzul minzilhanelelor, cu tóte că într'acéstă anaforà se cuprindę a se plătì în banĭ, dar fiind că şi acésta urméză a fi îndestulă sarcină pentru locuitorĭ, adăogêndu-se rĕspunderea banilor, am chibzuit Domnia-Mea, că maĭ bine se cuvine să se deà în natură, cu orĭ-ce chip se va găsì cu cale şi se va da carar din Visteria Domnieĭ-Mele, saŭ de se va chibzuì vre-un mijloc, ca să se alcătuéscă şi pentru acéstă madeà vre-un venit, se va da de iznóvă hotărîre. Intr'acestaşĭ chip, judecând Domnia-Mea întocmirea ce se cuvine a se face, întărim câte maĭ sus se arată şi poruncim dumi-tale Vel Vistiere, ca la începerea aşezămîntuluĭ să se pue tóte în lucrare cu bună orînduélă şi să se facă cunoscute locuitorilor cu bună deslușire, ca să înţelégă fieş-care mila Domnieĭ-Mele şi părintésca rîvnă şi dorire ce avem pentru dînşiĭ.—1814 Iulie 24.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea înălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ Tale stringêndu-ne cu toţiĭ la sf. Mitropolie, am cetit cu înţelegere luminat pitacul Mărieĭ Tale, scris de la 21 ale trecutuluĭ Aprilie şi cuprinḑĕtor, că apropiindu-se vremea de a se pune în orînduélă dăjdiile ţĕriĭ şi după arĕtarea ce s'a făcut Înălţimiĭ Tale, de cătră dumné-luĭ fratele vel Vistier, că trebuinţa cheltuelilor Domnesciĭ Visteriĭ este până la 2.588.660, bez cheltuéla min-

www.dacoromanica.ro

dar a-şĭ dà aerul că e preocupat de fericirea ţĕriĭ şi, în prima ḑi a anuluĭ 1815, adreséză Divanuluĭ un pitac, prin care propune unele scă-

---

zilurilor ţĕriĭ, s'a dat întru a nóstră cercetare, ca să facem o hotărîre: în ce chíp s'ar cuvenì ca să punem acésta în orînduélă? şi că făcêndu-se şi de cătră Măria Ta óreşĭ-care pericrghie asupra aceştiĭ de acum stare a ţĕriĭ, s'a vĕḑut, că suma ludelor Visterieĭ a ajuns la o fórte mare împuţinare, care acésta a odrăslit şi din întîmplările trecuteĭ răsmiriţe, măcinându-se mulţĭ din locuitorĭ, dar maĭ cu deosebire din catahrisis ce se urméză la stările obşteĭ, ne păzindu-se cele după vremĭ întocmite prin testamenturĭ obştescĭ şi hotărîre i hrisóve a multor luminaţĭ Domnĭ ce s'aŭ învrednicit oblăduiriĭ acestuĭ pămînt, şi cu tóte că spre a se păzì nizamul ţĕriĭ s'aŭ făcut Mărieĭ-Tale feluri de provline, între care una cu a se strămutà cu totul cele de acum întocmirĭ la otcârmuirea ţĕriĭ, prin care şi de se vede, că ar fi spre folosul Visterieĭ, arĕtându-se osebirea ce se urméză la negoţierĭ de la o vreme încóce în tóte felurimile, adecă la vite, zaherele, cherestele şi alte productură ale ţĕriĭ, dar cugetul Înălţimiĭ Tale depărtat fiind cu totul de alcătuirĭ nouĕ şi neobicĭnuite până acum, pe de o parte a îndemnat pe Măria Ta a nu primì nicĭ unele dintr'acestea, iar pe de alta răzimând la arĕtarea cheltuelilor dumné-luĭ vel Vistierul, aĭ dat întru a nóstră alegere şi hotărîre şi trebuinţa cheltuelilor Visterieĭ şi ale ţĕriĭ şi repaosul obşteĭ locuitorilor. Intru adevĕr, prea Înălţate Dómne, se cunósce mila şi părintescul cuget ce hrănescĭ Măria Ta asupra acestuĭ norod, ce dintru a sa norocire prin buna-voinţă a milostivuluĭ Dumneḑeŭ s'a încredinţat oblăduiriĭ Mărieĭ Tale, de vreme ce şi interesul Visterieĭ şi repaosul obşteĭ locuitorilor le-aĭ dat sub alegerea şi hotărîrea nóstră, îngrijind ca nimenĭ întru nimic să nu cerce supĕrare şi năpăstuire, iar noĭ şi de avem datorie a fi cu ferbinţélă şi dorire cătră tótă obştea, ca nisce pămîntenĭ ce suntem, dar cunoscênd că şi cheltuelile Visterieĭ sunt netăgăduite şi după orînduélă, de odată cu toţiĭ întru o glăsuire ne-am aflat silitorĭ a face o întocmire asupra aceştiĭ pricinĭ, cu cât este prin putinţă maĭ folositóre şi cu mulţumită tuturor, avênd însă maĭ întâiŭ înaintea ochilor nepotrivirea stărĭĭ de maĭ înainte cu a celeĭ de acum, după care am cerut să ni se arĕte suma ludelor ce sunt astăḑĭ în ţéră şi am vĕḑut că abià se adună până la 13.434 lude; asemenea ni s'aŭ arĕtat şi catagrafiile ce sunt în Visterie venite după la judeţe şi ne-am pliroforisit, că tótă suma familiilor birnicĭ abià se adună la 91.400; deosebit am cerut să ni se arĕte şi cheltuelile ce are ţéra în trebuinţa minzilurilor şi ni s'a arĕtat o socotélă vrednică de mirare, care nicĭ odată nu s'a maĭ pomenit aicĭ în ţéra nóstră, adecă că peste an tae până la taleri 935.796 plata cailor i a bi cigaşilor şi a inamurilor, bez altele ce se daŭ în natură, adecă rotarĭ, dârvarĭ, fîn şi orz care şi acésta socotindu-se în banĭ, rotariĭ i dârvariĭ po taleri 40, fînul şi orzul chila i carul po taleri 20 fac taleri 579.380, care va să ḑică peste tot, după socotéla ce vĕḑurăm, se urcă cheltuelile poştelor într'un an până la taleri 1.515.176 bez meremeturile poştelor, carĭ şi acelea aŭ destulă greutate, cad pe sarcina locuitorilor; ni s'aŭ maĭ arĕtat încă douĕ catastişe, unul cuprinḑĕtor de taleri 1.990.253, ce sunt a se da în cheltuelĭ şi alte mărunte datoriĭ ale Visterieĭ, până la ḑi 'ntâiŭ de August, când are să se pue în orînduélă dăjdiile ţĕriĭ, trecênd peste sorocul asidosieĭ, şi altul de taleri 382.048, datoriĭ ale Visterieĭ din socotelile ce s'aŭ teorisit, care aceste condee adunându-se peste tot, se cunósce învederat că chibzuirea urméză să se facă pentru taleri 8.476 137, după socotéla ce maĭ jos anume se arată, însă:

www.dacoromanica.ro

derĭ, imediat compensate prin adăogirea celor treĭ huzmeturĭ: oeritul, vinăriciul şi dijmăritul. Iacă acest pitac:

Ioan G. Caragea Stăpân şi Domnitor întregiĭ Ungro-Vlahie.

Prea Sfinţite şi de Dumneţeŭ înainte puse Sfinte Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ, prea iubitorĭ de Dumneţŭ Episcopĭ şi prea cinstiţĭ şi prea nobilĭ şi prea iubiţiĭ noştri boerĭ

2.588.660 catastihul ce s'a arĕtat Mărieĭ Tale de către dumné-luĭ fratele vel Vistier pentru trebuincióselе cheltueli de peste an.

1.515.176 cheltuelile poştelor, ce se adună într'un an. precum se urméză astăţĭ.

1.990.253 ceĭ ce sunt trebuincioşi până la ţi'ntâiŭ de August, în cheltueli şi alte mărunte datoriĭ ale Visterieĭ.

382.048 alte împrumutărĭ ce s'aŭ făcut la trebuinţele Visterieĭ şi s'aŭ trecut la datoriĭ în socotelile ce s'aŭ teorisit, însă:

92.048 de la dumné-luĭ vel spătarul Mihalache Suţul, în socotéla Cămăriĭ Domnescĭ, din taleri 212,048.

140.000 de la dumné-luĭ biv vel Vistierul Ioan Moscu.

150.000 de la dumné-luĭ chir Constantin Belu.

382.048

8.476.137 şi aceştia încă bez baniĭ ce se cer în plata proviantuluĭ, pentru a cărora rĕspundere arĕtându-ni-se luminat pitac al Mărieĭ Tale, facem arĕtare cu deosebită anaforà, iar aceştĭ banĭ ce se aratà maĭ sus, însă taleri 8.476.137, fiind o sumă fórte mare, care şi de este după trebuinţă, dar nicĭ cum nu póte analoghisì cu cea de acum stare a ţĕriĭ, am chibzuit ca să facem alegere maĭ întâiŭ de cele de peste an trebuincióse cheltueli, ce aŭ să se cheltuéscă de la viitorul August şi apoĭ să vorbim de cele trebuincióse până la alcătuirea dăjdiilor i de la datoriile ce maĭ sunt; aşà dar socotim, că la luna luĭ August spre Septembre, de va fi vremea cu îndeletnicire şi se va găsì cu cale, să se întocméscă aşezămîntul întru a căruia razim ce va luà Visteria în tóte stările obştieĭ, să se alcătuéscă cel puţin şi negreşit suma dajnicilor în 25.000 lude birnicĭ, socotindu-se aicĭ drept matcă a Visterieĭ cincĭ la un lude, adăogându-se însă în suma catagrafiilor la ţece douĕ, adecă familiile ce nu se vor fi scris pentru felurĭ de pricinĭ ce urméză, când se fac catagrafiile i prisósele ce se vor găsi la tóte cele-lalte stărĭ, când se va face scumpă alegere şi poslușniciĭ ce s'aŭ găsit cu cale a se da în dajdie, precum în jos pe larg se aratà, şi asupra acestor 25.000 lude să se orînduéscă pe an rĕspundere de banĭ po taleri 200 noĭ de lude, începându-se de la August cu acéstă închipuire adecă 5 sferturĭ i un haraciŭ şi douĕ orînduelĭ pentru cheltuelile menzilurilor i a grajduluĭ gpd, precum se arată, însă:

De lude po taleri 24 sfertul ot August şi Septembre.
24 sfertul ot Octobre şi Novembre.
30 haraciul de Decembre şi Ianuarie.
24 sfertul luĭ Februarie şi Martie.
24 sfertul luĭ Aprilie şi Maiŭ.
24 sfertul luĭ Iunie şi Iulie.
25 orînduéla menzilurilor i a grajduluĭ gpd. de primăvară, socotindu-se pe 6 lunĭ.
25 orînduéla menzilurilor de tómnă.
200

www.dacoromanica.ro

haleà şi mazilĭ, nu e unul din dumné-vóstră care să nu cunóscă câte şi câte trude suferim neîncetat pentru a asigurà în tóte chipurile şi întru cât ne stă prin putinţă buna stare a supuşilor încredinţaţĭ nouĕ; nicĭ e nevoe de vorbe ca să dovedim că nimic nu cruţăm şi de bună-voe şi cu plăcere primim orĭ-ce cheltuélă şi pagubă, când e vorba să uşurăm sarcinele, ce cu greŭ suportă nenorociţiĭ locuitorĭ şi să aducem o mângâere maĭ mult saŭ maĭ puţin eficace la multele suferinţĭ ce le apasă inimile. Acésta fiind ţinta nóstră, am desfiinţat atâtea şi atâtea orînduelĭ, carĭ, şi

---

şi ceĭ câte 24 taleriĭ la sfert să se socotéscă cheltuelile . . . . . Domnieĭ, ale Cămăriĭ, ale isprăvnicieĭ Curţiĭ gpd, ale beiliculuĭ, ale serhaturilor i alte mărunte cheltuelĭ şi plata lefilor celor ce slujesc ţĕriĭ, adecă dregĕtoriĭ zabiţĭ aĭ judeţelor, neferĭ aĭ Spătărieĭ, aĭ Agieĭ şi alte ogécurĭ; în ceĭ câte taleriĭ 30 este haraciŭ Împĕrătesc, în ceĭ câte taleriĭ 25, ce sunt să se împlinéscă de douĕ orînduelĭ pe an, să intre şi cheltuelile poştelor, însă plata cailor, a inamurilor i a fînuluĭ şi a orzuluĭ cel trebuincios, adecă cu închipuirea ce maĭ jos vom arĕtà şi fînul i orzul grajdurilor Domnescĭ, dându-se banĭ cu pecetluiturĭ gpd din Visteria Măriei Tale, drept natură, şi dumné-luĭ vel Comisuluĭ şi dumné-luĭ vel Pitaruluĭ şi într'acest chip alcătuindu-se acéstă întocmire peste suma venituluĭ de 25,000 lude, care după orînduéla de maĭ sus, po taleriĭ 200 de lude, împreună tocmaĭ taleriĭ 5,000,000, să se adaoge şi dajdia breslelor, aşezându-se de la Visterie în taleriĭ 150,000, iarăşĭ precum a fost în treĭ tetraminiĭ de peste an, din carĭ cea de Ianuarie să fie în socotéla şi cu numirea haraciuluĭ Împĕrătesc şi cele-lalte douĕ pentru arĕtatele cheltuelĭ ale Visterieĭ, şi să se adaoge şi dăjdiile de peste an a douĕ isprăvnicaturĭ străine, ce sunt după întocmirea ce aŭ în sumă şi acelea de taleriĭ 80,000, precum cu tahmios ni se arată de la Visterie şi să se facă peste tot tótă suma veniturilor dăjdiilor taleriĭ 5.230.000, din care scăḑêndu-se taleriĭ 4.588.660 ceĭ din socotéla ce s'aŭ arĕtat Măriei Tale de cătră dumné-luĭ fratele vel Vistier, să rĕmâe taleriĭ 641.340, carĭ să fie pentru cheltuelile poştelor ţĕriĭ, schimbându-se tertipul ce se urméză astăḑĭ la madéua poştelor, fiind-că învederat se cunósce, că este o mare dărăpănare a ţĕriĭ şi nicĭ odată nu se va puté ţiné într'acéstă curgere, dar spre maĭ bună pliroforie a Măriei Tale, atât de veniturile şi cheltuelile ce maĭ sus arĕtăm, cum şi de tertipul cu care socotim că s'ar cuvenì să se pue poştele în orînduélă, făcurăm maĭ jos acéstă închipuire de socotélă, adecă:

3.000.000 fac 5 sferturĭ peste an, po taleriĭ 24 de lude la 25.000 lude.
750.000 haraciul în Decembre şi Ianuarie.
1.280.000 douĕ orînduelĭ cu numirea menzilurilor ţĕriĭ şi grajdurilor gpd., însă:
625.000 orînduéla de primăvară po taleriĭ 25 de lude, la 25.000 lude.
625.000 orînduéla de tómnă.
1.250.000
5.000.000
230.000 se adaogă, însă:
150.000 breslele, un haraciŭ şi douĕ tetraminiĭ·
80.000 dăjdiile de la douĕ isprăvnicaturĭ străine.
230.000
5.230.000
4.588.660 se scad în suma cheltuelilor pe un an.
641 340 rĕmâne pentru cheltuelile minzilurilor ţĕriĭ, însă:

www.dacoromanica.ro

prin natura lor şi maĭ ales prin abusnrile blamabile a celor prepuşĭ la executarea lor, aduceaŭ greutăţĭ, saŭ maĭ bine ḑis causaŭ ruina locuitorilor. Şi acéstă uşurare le-ar fi fost maĭ simţitóre, dacă alte împrejnrărĭ diverse, pe carĭ nn le puteam nicĭ prevedé nicĭ întîmpinà, nu-ĭ slăbiaŭ în continuŭ, când prin lipsa de róde şi producte aşteptate, causată din sterilitatea anuluĭ, când prin contribuţiunĭ comune la nevoĭ ivite pentru patrie, aşa că în sfîrşit vedem curat şi spre mâhnirea nóstră, că starea lor financiară slăbesce din ḑi în ḑi şi reclamă neapĕrat ajutorul părintesc şi asistenţa nóstră, ca să pótă şi eĭ să se ridice întru cât-va şi să se mângâe. Ludiĭ

253.800 pentru plata de 3.384 caĭ po taleri 75.
169.200 » » » 8.460 care fîn po taleri 20.
126.900 » » » 8.460 chile orz » » 15.
91.440 ce maĭ rĕmàn, ca să fie pentru plata inamurilor.
641.340

şi surugiiĭ cum şi rotariĭ i dârvariĭ câţĭ vor fi de trebuinţă, să se deà în natură, precum aŭ fost şi maĭ înainte, cu scăḑémînt de câte o jumĕtate de lude şi să nu se maĭ plătéscă în banĭ, precum se urméză acum, fiind-că starea întru care se află ţéra nu este destoinică a rĕspunde atâta sumă de banĭ şi nicĭ locuitorilor nu póte să le fie cn greŭ, fiind lucru obicĭnuit pe la sate din vechime a da bicigaşiĭ în slujba poşteĭ, când însă se va urcà suma ludelor birnicĭ peste 25.000 să se scaḑă din suma de taleri 200 la lude, precum va analoghisì sporul cel peste 25.000 lude, ca să nu rĕspunḑă birniciĭ maĭ mult decât aceştĭ taleri 5.000.000, ce se arată maĭ sus, iar pentru condeiul de taleri 1.990.253, ce sunt trebuincioşĭ până la ḑi 'ntâiŭ de August, în cheltuelile Visterieĭ şi alte multe datoriĭ, dându-ni-se făgăduélă de cătră dumné-luĭ fratele Vel Vistier, că cu ajutorul banilor ce s'aŭ scos acum pe Maiŭ, Iunie şi Iulie, va iconomisì dumné-luĭ ca la vre-o taleri 400.000 pentru ceĭ ce maĭ rĕmân, adecă taleri 1.590.253, am socotit să facem rugăciune Mărieĭ Tale ca să binevoescĭ a da în Visterie şi unele din veniturile Cămăriĭ Domnescĭ, adecă dijmărit, oerit şi vinăriciŭ şi dându-se în Visterie, după multă trebuinţă ce este, să se vîndă, nu după vechiul obiceiŭ, ci cu adaose, şi socotim că nu va fi năpăstuire locuitorilor, fiind-că aŭ să plătéscă din roduri şi lucruri cu carĭ se neguţătoresc şi se folosesc, maĭ vîrtos că şi preţurile acestor producturĭ s'aŭ îmmulţit la vînḑările lor şi nu se potrivesc cu cele ce eraŭ atnncĭ în vremile trecute, când s'a întocmit de cătră stăpânire preţul datorieĭ rĕspnnderiĭ; însă adaosul să se alcătuéscă în vînḑarea, la câte trele aceste huzmeturĭ cu chipnl ce se arată, adecă: dijmăritul de litră parale 10, oeritul de óie po parale 10 şi vinăriciul de vadră po parale 5, alătnrându-se la tóte acestea ponturile ce s'aŭ urmat în anul trecut, şi înt'acest chip vînḑându-se, socotim că vor prinde aprópe tóte de taleri 1.000.000; aceştĭ banĭ să se hotărască pentru rĕspunderea de taleri 1.590.253 ce maĭ rĕmâne datorie până la viitorul Angust, şi pentru ceĭ ce nn se ajung spre exoflisis, cum şi pentru suma de taleri 382.048 ce maĭ sunt datoriĭ, după socotelile Visterieĭ, ce s'aŭ încheiat, să se nrmeze acest adaos la aceste huzmeturĭ şi pe anul viitor, şi strîngêndu-se pe sèma Visterieĭ să se deà negreşit în rĕspnnderea acestor datoriĭ, spre a se vedé o dată ţéra limpede de tot şi să-şĭ pótă purtà cele de peste an obicĭnnite cheltnelĭ cu linişte; acestea tóte ca să se pótă pune în bnnă orînduélă şi să rĕmâe nestrămntate cn îndelungată ţinere, urmézà fără tăgăduire să se întocméscă hotare fără nici un fel de schimbare, şi fiind-că ţéra nu e în vre-o stare bogată, ci putem ḑice maĭ mult săracă după analo-

www.dacoromanica.ro

ţĕriĭ nóstre Domnescĭ, după ce aŭ scăḑut succesiv până la şése-spre-ḑece miĭ şi lipsesc în fie-care an câte douĕ miĭ lude din ceĭ opt-spre-zece miĭ, pe basa cărora s'a stabilit proporţiunea generală a neapĕratelor cheltueli ale Stăpâniriĭ, de acù doĭ anĭ dejà, rĕmâne la acelaşĭ punct şi nicĭ e speranţă să créscă pe viitor. Faţă cu starea a Domnesciĭ nóstre Visteriĭ, paguba provenită din lipsa celor douĕ miĭ lude este fórte simţitóre, nu e însă timpul present să ne gândim la completarea lor; maĭ curînd necesitatea reclamă de la părintésca nóstră prevedere să remediăm nevoeĭ

---

glıia rodirilor ce are şi a negoţurilor ce urméză, care acésta firesce se înţelege, că s'a pricinuit şi din vremea răsvrătirilor trecute şi din urgia Dumneḑeéscă, ce s'a întîmplat cu acéstă năprasnică bólă a ciumeĭ, şi de ḑicem că cel puţin să se întocméscă suma ludelor birnicĭ la 25.000 de lude, dar după împuţinarea întru care se află astăḑĭ, am socotit că numaĭ din birniciĭ ceĭ de acum nicĭ odată nu se va puté da atâta spor, şi aşà vĕḑênḑ că şi suma poslușnicilor după sporirea catahrisisuluĭ ce s'a urmat într'aceştĭ anĭ trecuţĭ, s'a ajuns să fie numaĭ ceĭ sciuţĭ în catastişele Visterieĭ, peste 14.000 lude, s'aŭ orînduit iarăşi dintre noĭ doĭ boerĭ, adecă dumné-luĭ fratele Barbu Văcărescul Vel Vornic, şi dumné-luĭ fratele Grigorie Băleanu Vel Logofĕt, care s'a făcut alegere de la Vel Clucer la vale până la cea din urmă stare, fieş-care cât se cuvine să aibă şi pentru eparhiĭ şi boeriĭ ceĭ marĭ, ne-am făcut însuşĭ noĭ alegerea, jertfind din ceĭ ce aveaŭ pe ceĭ maĭ mulţĭ, spre ajutorinţa satelor şi poprind pe séma nóstră maĭ puţinĭ decât ne-a fost trebuinţa, fiind că cunóscem întru adevĕr prósta stare a satelor; am lăsat şi întru alegerea şi hotărîrea Mărieĭ-Tale puţine obraze, adecă treĭ luminate beizadele, ce sălăşluesc aicĭ în ţéră şi vre-o câte-và din cocónele văduve, şi după tóte acestea alegerĭ trăgênd cinurile catastihuluĭ, vedem că din tótă suma poslușnicilor cea sciută Visterieĭ, din 14.346 se hotărĕsc de dajnicĭ 3.609 lude şi rĕmân bunĭ poslușnicĭ 10.737 lude, fiind însă şi aceştia pe moşiĭ stăpânescĭ, căcĭ câţĭ se vor găsì pe moşiĭ străine, după canónele oblăduiriĭ acesteĭ ţĕrĭ şi după caidul Visterieĭ, cu un cuvînt, trebue să se deà în dajdie, bez morarĭ şi vierĭ; dar cu acest ajutor numaĭ a alegeriĭ poslușnicilor nu este din destul a se sporì ludele, ca să nu cerce greutate la rĕspunderea banilor, ci de se va găsì cu cale, ne rugăm Mărieĭ-Tale cu osebit testament, să se întocméscă cu întregime câte maĭ jos arĕtăm:

1). Scutelniciĭ după cărţĭ şi hrisóve este un dar al stăpânirii, hărăzît către ceĭ ce li s'aŭ cuvenit a se împărtăşì, de aceea se şi cuvine a se păzì întocmaĭ câte cărţĭ saŭ hrisóve vor avé cuprindere de ómenĭ fără pricină, prin cercetarea ce se va face, fiind încredinţărĭ date pentru ceĭ ce sunt făcuţĭ din adeverinţele isprăvnicatuluĭ, arĕtându-ĭ că nu sunt din dajniciĭ Visterieĭ, ci din ceĭ fără pricină, cărora li s'aŭ dat de la Visterie şi pecetluiturĭ Domnescĭ, să fie bună-voinţa Mărieĭ-Tale, ca să rĕmâe ṇesupĕraţĭ, iar pentru cărţile şi hrisóvele ce vor fi cu cuprindere de ómenĭ străinĭ, uniĭ ca aceia, dovedindu-se prin scumpă cercetare, că sunt făcuţĭ scutelnicĭ din pămîntenĭ şi birniciĭ ţĕriĭ prin hatîrurĭ şi iconomiile dregĕtorilor de pe la judeţe, să se arĕte la Visterie de aşezămînturĭ cu catastih anume aĭ cuĭ sunt, făcêndu-şĭ cunoscut şi pricinile lor i mijlócele prin carĭ s'aŭ făcut, şi de aicĭ se va da hotărîre în ce chip să se urmeze şi când după hotărîrea ce se va da, se va luà de la cine-vaşĭ, acela ca nu împărtăşit de acéstă hărăzire, prin mijlocirile ce va puteà avé, aducênd din părţile străine ómenĭ fără să cunóscă cea maĭ puţină împotrivire de cătră dregĕtoriĭ judeţelor, să i se deà din aceĭ ómenĭ străinĭ scutelnicĭ în

www.dacoromanica.ro

supușilor chiar din deficit și să le aducem mângâere ușurându-ĭ pe cât permit împrejurările și cheltuelile Stăpâniriĭ. Acéstă ușurare am găsit cu cale să o orînduim în modul următor.

a). Orînduéla pentru carele cu sare de la Ocne, deși de mult stabilită și din capul loculuĭ aplicată, să lipséscă de acĭ înainte pentru tot-deauna, iar paguba ce va resultă din acésta să o sufere Camara nóstră Domnéscă, precum și orînduéla actual în vigóre pentru unt.

b). Cele douĕ-spre-ḑece în total . . . . . *(nedescifrabil)* ale ţĕriĭ nóstre Domuescĭ, provenind din acéstă orînduélă, să lipséscă asemenea și ele pentru tot-deauna în

---

locul celor ce i se vor luà, păzindu-se neclintită cuprinderea hrisóvelor și a cărţilor ce va avé fieș-care, și dregĕtoriĭ isprăvnicaturilor să-șĭ urmeze datorieĭ și credinţeĭ, ca să nu se maĭ ieà dintre birniciĭ satelor a se da uuora și altora scutelniciĭ după cărţĭ și hrisóve, cu numire că sunt ómenĭ fără pricină, saŭ să-ĭ numéscă că sunt străinĭ; iar cariĭ se vor dovedì cu vre-o urmare împotrivă, ispravniciĭ să-șĭ ieà căḑuta rĕsplătire și ceĭ ce vor acéstă hărăzîre, de vor cercà vre-un chip păgubitor către Domnésca Visterie, ca nisce necuuoscĕtorĭ daruluĭ stăpâniriĭ, să-șĭ pérḑă périvileghiul acesta, spre pildă și altora.

2). Asemenea să se cerceteze și tóte sineturile privileghiaţilor: némurĭ, postelniceĭ, mazîlĭ, breslașĭ, cumpaniștĭ câţĭ vor fi făcuţĭ de la . . . . și până acum, și de vor fi după orînduélă și caidul Visterieĭ, adecă din feciorĭ și némurĭ de privileghiaţĭ, să rĕmâe bunĭ fieș-care la orînduéla întru care se va găsì, iar câţĭ se vor dovedì că aŭ fost birnicĭ aĭ satelor și prin înșelăciunĭ și mijlóce de catahrisis s'aŭ făcut între privileghiaţĭ, să li se ieà sineturile și să se deà pe la sate cu adaos de lude, a fi în rîndul dajnicilor, după cum aŭ fost și maĭ înainte; asemenea și pentru ceĭ ce se ocrotesc cu cărţĭ de apĕrare, să li se facă cercetare și numaĭ ceĭ trecuţĭ în vîrsta bătrîneţelor și ceĭ bolnavĭ și sacafsiţĭ, cum și ceĭ ce vor fi căḑuţĭ în grele datoriĭ și mare sărăcie, la aceia se cade să se păzéscă acéstă apĕrare, iar de la ceĭ-lalţĭ toţĭ să se ieà cărţile de la mânile lor și să se deà pe la sate în cisla dajnicilor.

3). Breslele slujitorescĭ ce sunt pe afară pe la judeţe, adecă seimenĭ, vînătorĭ, lefegiĭ, talpoșiĭ, aproḑiĭ, copiiĭ din casă și alţiĭ, bez slujitoriĭ polcovnicilor iaĭ căpitanilor de pe la judeţe și aĭ isprăvnicaturilor i aĭ plășilor, de obște și fără osebire să se deà pe la sate, încărcându-se cu lude după starea și puterea lor, și în locul acelora să se deà alţiĭ pe la tóte stégurile din politia Bucurescilor.

4). Satele cele ridicate să lipséscă cu totul din ocrotirea unuia și altuia, fiind-că ocrotindu-se cu chipul acesta ce s'a urmat până acum și se urméză pe alocurea și astăḑĭ, nu numaĭ pricinuesc scăderea ludelor Visterieĭ, ne fiind încărcate după starea și puterea lor, plătindu-se rĕspunderile lor de către stăpâniĭ ce aŭ și acelor stăpânĭ se fac hatâruri de către dregătoriĭ judeţelor, ci încă și de se întîmplă vre-o orînduélă de la Visterie, cu ocrotirea ce se face acelor sate apĕrându-se de acea orînduélă, cade tótă sarcina pe cele-lalte sate și pe alocurea dintr'acéstă pricină, și nu maĭ cĕrcă îndestulă greutate locuitoriĭ la verĭ-ce angarale vin după trebuinţă; de aceea fiind bună-voinţa Mărieĭ Tale asupra îndreptăriĭ tuturor stărilor, să fie luminată porunca Mărieĭ Tale către cine se cuvine, ca acelor sate fără de sfiélă să li se facă catagrafie pe faţă și după suma ómenilor ĭ după starea ce vor avé să se așeze cu ludele, ce se va cuvenì, dându-se în zaptul isprăvnicaturilor ca și tóte celelalte sate.

www.dacoromanica.ro

viitor; iar untul necesar pentru trebuinţele oraşuluĭ să se cumpere de stăpânire cu preţurile curente la ţéră.

c). Din cele cinci sferturĭ ce sunt a se percepe de la 1 Februare anul curent 1815, până la finele luĭ Novembre: cinci diminiĭ, formând un total de 2.112.000 leĭ, să se erte locuitorilor birnicĭ 1.112.000 leĭ şi să se încassese numaĭ un milion leĭ în acest interval de ḑece lunĭ ale anuluĭ curent; iar fiind-că din abrogarea orînduelilor de maĭ sus resultă pentru stăpânire o pagubă de peste 200.000 miĭ leĭ pe an, pe care

---

5). In vremile trecute pe la unele sate s'a urmat un nesuferit catahrisis, scăḑêndu-se un sat cu o sumă de scutelnicĭ şi rĕmâind o bagatelă de lude a rĕspunde dajdia la Visterie, care şi acea bagatelă se rădică de către unul altul şi rĕmâneaŭ sate a posluşì d'avalma fără a se sci care este scutelnic şi care este birnic, lucru cu totul în potriva caiduluĭ Visterieĭ. De se vor maĭ află şi astăḑĭ acest fel de sate, să se cerceteze cu scumpĕtate şi să se alégă dintr'înşiĭ scutelnicĭ anume din mijlocaşĭ, după orînduéla ce este, şi birnicĭ iarăşi de o parte, carĭ să se aşeze după starea şi puterea lor, şi pe ceĭ ce vor alege scutelnicĭ, de nu iĭ vor lăsà satele afară din cislele lor, să nu rĕmâe scutelnicĭ, ci să se încarce satele şi cu dînşiĭ cu ludele pecetluiturilor ce vor fi purtat, fiind-că celuĭ ce va fi avut aceştĭ scutelnicĭ într'acel sat va să i se deà alţiĭ în loc din alte sate, iarăşi cu scăḑĕmînt de lude, după suma pecetluiturilor ce va avé; să fie sciută şi în catastihul Visterieĭ, dar şi Visteria să fie volnică a da scutelniciĭ ce vor lipsì fieş-căruia din suma ce are a ţiné după catastih.

6). Să nu fie silişte maĭ jos de 5 lude, saŭ fiind-că satele acum se află în próstă stare, pe unde nu va fi prin putinţă a se legà siliştea de 5 lude, să nu fie maĭ jos de patru lude saŭ cel puţin treĭ lude; asemenea să fie şi mare luare aminte, ca la fieş-care judeţ suma scutelnicilor şi a posluşnicilor să nu fie maĭ sus decât suma birnicilor, precum vĕḑurăm pe la unele judeţe că se urméză acum, de va fi acésta însă cu îndeletnicire la tóte judeţele.

7). De se va găsì cu cale şi se va primì de către Înălţimea Ta, să lipséscă cele în parte orînduelì ce se fac pe la judeţe, adecă de grâŭ, de fin, de orz şi de lemne, şi cel ce va avé trebuinţă de acelea să le cumpere cu banĭ, şi să-şĭ împlinéscă trebuinţa, că cu chipul acestor orînduelĭ mare zmăcinare se face locuitorilor, păgubindu-se şi năpăstuindu-se de tóte părţile.

Acestea tóte puindu-le în lucrare, cu pe deplină hotărîre, şi la întocmirea aşezămîntuluĭ orînduindu-se aşezămîntarĭ boerĭ vrednicĭ, cinstiţĭ, cu frica luĭ Dumneḑeŭ şi cu sciinţă de acéstă meserie, carĭ să fie cu dorire şi de către Domnésca Visterie şi către stările locuitorilor, nădăjduind că nu numaĭ suma birnicilor va ajunge la numĕrul de 25,000 lude, ce s'aŭ ḑis maĭ sus, şi rĕspunderea dăjdiilor după închipuirea ce s'a arĕtat nu va fi vre-o sarcină simţitóre, păzindu-se drépta cumpĕnire, ci încă şi în tot cuprinsul ţĕrĭĭ Mărieĭ Tale se va ţiné nizamul oblăduirĭĭ cu întregime, şi nimenea intru nimic nu va cercà cea maĭ puţină năpăstuire saŭ nedreptate; asemenea este a nóstră plecată părere, iar hotărîrea desăvîrşită rĕmâne a se face de Măria Ta. — Maiŭ 10. 1814.

Filipescu vel Vistier, Radu Golescu vel Ban, Grigorie Brâncoveanu biv vel Ban, Isaac Ralet vel Vornic, Grigorie Ghica, Barbu Văcărescu vel Vornic, Iordache Slătineanu vel Vornic, Grigorie Filipescu, Grigorie Băleanu vel Logofĕt, Fotache Ştirbeiŭ vel Logofĕt, Constantin Creţulescu, Alexandru Nenciulescu vel Vornic.

*

www.dacoromanica.ro

din propria voinţă şi iniţiativă o luăm asupra-ne pentru tot-deauna, spre uşurarea şi liniştea locuitorilor şi scăparea lor de exacţiunile ce li se fac mereŭ din causa sus ţiselor douĕ orînduelĭ; iar din ertarea acelor 1.112.000 leĭ pe anul curent se causézĕ o paguba prea mare şi fórte simţitóre Visterieĭ nóstre Domnescĭ, maĭ ales faţă cu spesele enorme ordinare şi extraordinare ale Stăpâniriĭ, spre á aduce o mediocră aranjare şi a lucruluĭ, socotim să se vîndă cele treĭ huzmeturĭ: dijmăritul, vinăriciul şi oeritul, după orînduéla făcută anul trecut, nu numaĭ pentru anul trecut dar şi pentru cel următor; ast-fel că prin acésta, afară de paguba anuală de 200.000 leĭ ce se va aduce Stăpâniriĭ din causa desfiinţăriĭ celor douĕ orînduelĭ a untuluĭ şi a carelor de la ocne şi din ertarea acelor 1.112.000 leĭ birnicilor pe anul curent, paguba se atenuézĕ până la patru sute douĕ-spre-ţece miĭ leĭ, şi totalul perderiĭ Stăpâniriĭ consistă la 612.000. Intr'un cuvînt, prin modul acesta Visteria sufere o pagubă simţitóre, nu e vorba, faţă cu starea actuală a lucrurilor şi enormităţiĭ speselor, suportabilă însă de alt-fel şi mediocră, iar locuitoriĭ birnicĭ obţin un folos fórte simţitor beneficiind de ceĭ 1.112.000 leĭ în intervalul de ţece luniĭ al anuluĭ curent; iar cele luate prin adăogirea huzmeturilor spre atenuare întru cât-vă a pagubeĭ Visterieĭ nóstre Domnescĭ, se ieaŭ de la locuitorĭ de felurite clase, adecă de la aceĭ avênd saŭ viĭ, saŭ stupurĭ de albine, saŭ vite şi nu de la aceĭ lipsiţĭ şi în sărăcie, precum se întîmplă adese orĭ la percepţia biruluĭ de la locuitoriĭ birnicĭ. Intrunindu-vĕ dar cu toţiĭ, prea Sfinţiţĭ, şi cercetând cu atenţiune şi îngrijită chibzuire cele încuviinţate de noĭ, spre îmbunătăţirea stăriĭ şi mângâerea generală a locuitorilor, să-mĭ faceţĭ cunoscut prin adresă opiniunea dumné-vóstră asupra lor, adăogând şi cele ce veţĭ găsì dumné-vóstră de cuviinţă. — 1815 Ianuare 1. (1)

Vel Logofĕt.

Cu tóte aceste adaose şi scăderĭ, propuse, orĭ realisate de Divan şi de Vodă, nu maĭ puţin cifra veniturilor erà încărcată, de óre-ce budgetul se făcuse pe basa a maĭ multor lude decât eraŭ în realitate.

Divanul găsesce că totuşĭ cheltuelile puţin se maĭ pot scădé, şi la 12 Februarie 1815, în loc de a reduce cheltuelile ţĕriĭ în proporţiune cu venitul, Divanul află cu cale să se adaoge dăjdiile celor 18 miĭ de lude, carĭ vor plătì birul lor nu în 5, ci în 6 sferturĭ, fără răsură (câte 27 taleră bani 60 pe sfert), în carĭ sferturĭ intră şi haraciul Impĕrătesc. După socotéla Visterieĭ, acéstă dajdie, începênd cu Aprilie 1815, va da 2.970.000 taleră. Se va maĭ adăogì la acéstă sumă taleră 276.000, dăjdiile breslelor, cu răsură cu tot, şi taleră 76.000 dăjdiile străinilor. Peste tot venitul Visterieĭ în 1815 se urcă decì la 3.446.000, iar spesele se reduc la 3.103.960, în care sumă intră şi fînul şi orzul grajduluĭ Domnesc şi al pitărieĭ, carĭ socotindu-se tóte în banĭ, se speră în 1816 un excedent de 142.040 taleră, la care se va adăogà 95.425, ce, după contract, întreprinderea poştelor are să plătéscă pe orzul şi fînul ce i se aduce. Acest excedent urméză a fi întrebuinţat pentru poşte, pentru grajdu-

(1) Tradus din grecesce. Se vede că originalul a fost scris de chiar Domnitorul.

www.dacoromanica.ro

rile, pităria şi isprăvnicia de Curte Domnéscă. Se maĭ adaogă la birul ludelor douĕ sferturĭ de câte taleriĭ 17, baniĭ 60 fie-care, dare pentru poşte şi alţĭ tal. 78 de fie-care lude în 6 diminiĭ (adecă la fie-care douĕ luniĭ), deciĭ câte 13 taleriĭ la fie-care 2 luniĭ, începênd de la Februarie 1815, carĭ să servéscă pentru plata lefilor slujbaşilor ţĕriĭ. Aceştĭ baniĭ aĭ lefilor, Divanul cere să se concentreze într'o cassă specială, ţisă *Cassa lefilor*, precum erà organisată de C. Ipsilante. Acéstă Cassă va fi administrată de un boer pămîntean simandicos, cu léfă, avênd un sameş pentru împărţirea şi primirea banilor lefiĭ. Ispravniciĭ vor primì ordine să percépă separat baniĭ lefilor şi să-ĭ trimită direct la Cassă. Lefile funcţionarilor să se plătéscă la fie-care 2 luniĭ, şi boerul nazir al Casseĭ să deà socotelĭ înaintea veliţilor boerĭ din 6 în 6 luniĭ.

Cu tótă acéstă chibzuire a boerilor, datoria ţĕriĭ se constată a fi, la finele luĭ Ianuarie 1815, în sumă de 1.320.304 taleriĭ, plus deficitele de la diferinţa dintre 25.000 luţĭ, când în realitate aŭ fost numaĭ 18.000. Pentru acéstă datorie a ţĕriĭ, Divanul dispune, ca şi pe anul acesta să se arendeze tot cu adaos, ca în trecutul an, dijmăritul, oeritul, vinăriciul, şi adaosul să fie pentru datoria publică, iar huzmetul, ca din vechĭ, pentru Cămara Domnéscă. Dacă nu, se va acoperì în acest adaos suma datorieĭ; boeriĭ se angajéză a chibzuì din noŭ.

Prin urmare, de fie-care lude se va percepe în 1815 nu maĭ puţin de taleriĭ 278. Ca mângâere pentru nenorociţiĭ birniciĭ, li se promite, că nu vor fi obligaţĭ la alte orînduelĭ şi havalele şi că se va face dréptă cumpĕnire tuturor satelor, ca nu unele să fie ocrotite, şi că vor lipsì catahrisisul ispravnicilor şi jafurile zapciilor, polcovnicilor şi căpitanilor. (1)

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Cu tóte că prea sfinţia sa părintele Mitropolitul i iubitoriĭ de dumneḑeŭ sfinţia lor episcopiĭ şi tótă obştea dumné-lor veliţilor boerĭ ne fac arĕtare printr'acéstă anaforà, că ajungênd suma ludelor ţĕriĭ numaĭ *numĕrul de 18.000 iar nu de 25.000, precum socotise la trecuta luna luĭ Maiŭ let 1814*, nicĭ că este prin putinţă să se împlinéscă cheltuelile Visterieĭ Domnieĭ-Mele şi găsesc cu cale a se împlinì din ţéră numaĭ pentru trebuinţa Visterieĭ şi a menzilurilor ţĕriĭ po taleriĭ 200 de lude tocmaĭ pe an, fără răsură, împărţindu-se aceştĭ baniĭ în 5 cĭferturĭ i un haraciŭ şi douĕ orînduelĭ de minzilhanele, fieş-care cĭfert i haraciŭ po taleriĭ 27 baniĭ 60 de lude, cum şi fieş-care orînduélă de menzilhanele po taleriĭ 17 baniĭ 60 asemenea de lude, iar pentru neajungerea banilor să se maĭ adaoge pe lângă aceştia alţĭ taleriĭ 78 de lude pe an, împărţindu-se şi aceştia de la ḑi'ntâiŭ a următoruluĭ Februare în 6 diminiĭ po taleriĭ 13 noĭ de lude la fieş-care diminie şi aceştĭ baniĭ făcêndu-se taxil prin dumné-lor ispravniciĭ judeţuluĭ să se deà negreşit în lefile slujbaşilor ţĕriĭ prin orînduit într'adins boer Nazir al Casseĭ lefilor, ce se va întocmì deosebit, dar

www.dacoromanica.ro

Domnitorul aprobă aşezarea acésta cu resoluţiunea următóre:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Pré Sfinţia Ta Părinte Mitropolite, iubitorilor de Dumneḑeŭ Sfinţia Vóstră Episcopilor şi toţi dumné-vóstră veliţilor boerĭ, halea şi mazîlĭ, precum apururea de când am sosit Domnia-Mea aicĭ la Domnescul Nostru scaun, am făcut şi suntem por-

---

Domnia-Mea socotind acéstă schimonosire de obşte la tóte dăjdiile, ḑicem, că făcêndu-se acum, va pricinuì locuitorilor maĭ vîrtos turburare decât folos, pentru că unindu-se tóte dăjdiile de peste an (îusă numaĭ cele ce sunt întocmite pentru cheltuelile Visterieĭ) şi analoghisindu-se pe 5 cĭferturĭ i un haraciŭ, una peste alta po taleri 27 banĭ 60 de lude, vine pe fieş-care douĕ lunĭ maĭ mult de lude taleri 1 banĭ 12 decât ceea-ce s'a hotărît la aşezămînt, adecă po taleri 221 şi răsura po parale 8 la leŭ, care acest prisos şi de se îmbracă în câte 5 sferturile cu anologhie din adaosul ce se urméză la séma haraciuluĭ, de lude po taleri 29 şi parale 8 la leŭ răsură, dar negreşit vine maĭ cu uşurare locuitorilor să plătéscă de lude la fieş-care douĕ lunĭ po taleri 22 şi răsura cea întocmită şi tocmaĭ la séma haraciuluĭ po taleri 29 i răsura, pentru că acéstă sumă se urméză tocmaĭ la luna luĭ Decembre şi Ianuarie, când locuitoriĭ se află după săvîrşirea a tot lucruluĭ de peste an şi îşĭ pot face negoţurĭ şi alişverişi cu cel maĭ bun preţ, aflându-se fieş-care împrejmuit cu tóte cele trebuincióse, atât pentru hraua caseĭ sale, cât şi pentru nutreţul vitelor ce are, şi maĭ vîrtos că sciind fieş-care o sémă maĭ cu osebire la lunĭ hotărîte, cu înlesnire să *căpuesce* din vreme să-şĭ împliuéscă datoria, fără de a simţì vre-o greutate saŭ strîmtorare. De aceea şi hotărîm Domnia-Mea, cât pentru sferturile i haraciul să se urmeze împlinirea banilor în tótă ţéra, întocmaĭ şi nestrămutat, precum s'a hotărît şi s'a publicarisit locuitorilor la aşezămînt, prin cărţile Domnieĭ-Mele, adecă la fieş-care sfert po taleri 22 de lude i la séma haraciuluĭ po taleri 29 şi la toţi aceştĭ banĭ răsură po parale 8 la leŭ, care răsură să se socotéscă pe séma socotelilor Visterieĭ Domnieĭ-Mele, iar nu în socotéla lefilor ţĕriĭ, precum s'a fost hotărît atuncĭ când se nădăjduià suma ludelor ţĕriĭ că vor ajunge la 25.000, asemenea urmându-se şi la dăjdiile breslelor i a străinilor şi când se vor adăogà ludele peste suma ce acum sunt, atuncĭ se va face de Domnia-Mea chibzuire pentru a se scădé locuitoriĭ dajnicĭ din baniĭ ce s'a hotărît a rĕspunde pe fieş-care sfert i haraciŭ iar pentru baniĭ mizilhanelelor, fiind-că după suma ludelor ce s'aŭ alcătuit acum nu se ajung aceĭ câte taleri 12 în răsurile ce s'aŭ fost hotărît la fieş-care orînduélă de 6 lunĭ, hotărîm să se împlinéscă de la lude po taleri 13 banĭ 90 i răsura ce s'a arĕtat po parale 8 la leŭ, care va să ḑică din ceea-ce ni se arată acum, maĭ puţin de lude cu taleri 2 peste an şi toţi aceştĭ banĭ să se deà în primirea epistaţilor. precum s'a hotărît· şi cu tóte că cu aceştia, după suma ludelor nu se vor puté exoflisì epistaţiĭ minzilurilor până la uu bau, dar puţin cusur ce le vor maĭ rĕmâné se va plăti din bauiĭ Visterieĭ, ca să nu cerce locuitoriĭ adaos simţitor, nicĭ vre-o schimbare de chipul dajdiilor, ce li s'a arĕtat; pentru care şi poruncim Domnia-Mea aşà să se urmeze negreşit, iar pentru taleri 78 ce se găsesc cu cale să se adaoge la lude peste an în 6 diminiĭ, începêndu-se de la următorul Februarie, po taleri 13 noĭ de lude, carĭ banĭ strîngêndu-se în osebită cassă să se deà în plata lefilor slujbaşilor ţĕriĭ, cu tóte că este îndestulă sumă peste ceea-ce s'a hotărît a se da, dar cuuoscênd şi Domnia-Mea fiinţa neputiuţeĭ diu pricina neajungeriĭ ludelor la ceea-

www.dacoromanica.ro

niţi nu numaĭ ascultare de a dă la acest fel de cuviincióse şi obştieĭ folositóre rugăciunĭ, ci încă şi în faptă de a arĕtà nemărginita dorire ce avem, ca să vedem făr'de contenire petrecerea tuturor supuşilor noştri, întru cea maĭ bună, fericità şi

ce s'a fost nădăjduit, primim chibzuirea acésta ce ni se arată printr'acéstă anaforà şi poruncim dumi-tale cinstite şi credincios boer al Domnieĭ-Mele vel Vistiere, să se scadă acéstă diminie arĕtându-se şi locuitorilor prin cărţi slobode ale Domnieĭ-Mele chibzuirea ce prin sfat de obşte s'a făcut şi să facĭ şi hrisov al Domnieĭ-Mele pentru osebirea lefilor ţĕriĭ din Visteria Domnieĭ-Mele, ca să se orînduéscă osebită cassă şi să orînduim Domnia-Mea şi osebit boer otcârmuitor Nazir al eĭ, căruia i se vor da şi catastişe pecetluite de cătră Domnia-Mea, pe fieş-care diminie, ca să scie în ce chip să urmeze cu darea lefilor. Aşijderea poruncim dumi-tale, să publicuescĭ, pe unde veĭ socotì şi va fi trebuinţă, împlinirea soroculuĭ contractuluĭ dumné-lor epistaţilor menzilurilor la viitorul August, ca să se găséscă muşteriĭ de va fi prin putinţă să se îmbrace şi cu finul i orzul poştelor, dându-li-se baniĭ ce prisosesc din cheltuelile Visterieĭ, şi să lipséscă natura, precum ni se arată maĭ jos într'acéstă anaforà, spre a lipsì mijlocul de năpăstuire ce începe la primirea acelor iraturĭ, şi cătră acésta poruncim ca să lipséscă cu totul şi felurimea orînduelilor în natură cn urmare intocmaĭ după cum maĭ jos se arată.—1815 Februarie 20.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ Tale, ce prin pitac ni s'a dat, adunându-ne cn toţii la sf. Mitropolie, am vĕdut lipsa ce are Visteria, ne putênd să întîmpine trebuinciósele de peste an cheltuelĭ, din pricină căcĭ la intocmirea dăjdiilor ţĕriĭ, ce s'a fost făcut prin obştésca nóstră anaforà de la Maiŭ din anul trecut şi la August, când s'aŭ aşezat dăjdiile, se socotise că la aşezămînt se va sui suma ludelor dajnicĭ până la 25.000, iar acum isprăvindu-se aşezămîntul, de abià a ajuns suma lndelor la 18.000, pentru care fiind-că cheltuelile ţĕriĭ de peste an ce s'aŭ fost îmbrăcat de 25.000 lude sînt neapĕrate şi mijloc de împuţinare nu este, cu sfat de obşte anı găsit cn cale să se adaoge dăjdiile după suma de 18.000 lude ce s'aŭ putnt întocmi acum la aşezămînt, adecă să deà de lude pe an po taleri 200 drepţi făr'de răsură în 6 sferturĭ, la sfert de lude po taleri 27 baniĭ 60, în carĭ sferturĭ intră şi haraciul Impĕrătesc şi se fac pe an la lude taleri 165, începêndu-se aceste dăjdiĭ de la viitorul Aprilie întâiŭ şi la lude 18.000 fac pe an 2.970.000, lângă carĭ adăogând şi taleri 276.000, însă 180.000 ce sunt dăjdiile breslelor cu răsură cn tot, şi aŭ a-ĭ rĕspunde şi de acum înainte făr'de a se pomenì nnme de răsură, fiind obicĭnuite breslele a da aceste dăjdiĭ i taleri 96.000 dăjdiile străinilor asemenea, fac taleri 3.246.000, din care scăţênd taleri 3.103.960 cheltuelile Visterieĭ de peste an, în care sumă intră şi fînul i orzul grajduluĭ gpd i al pitărieĭ, socotindn-se tóte în baniĭ, rĕmân prisos taleri 142.040 şi cu taleri 95.425 ce sunt legaţi prin contract epistaţiĭ poştelor ca să plătéscă orzul şi fînul ce se aduce la poşte, însă carnl de fîn po taleri 5 şi chila de orz po taleri 6, fac taleri 237.465; cu aceştĭ baniĭ să îngrijéscă Visteria a face contract orĭ cn înşuşĭ epistaţiĭ poştelor, saŭ cn alţiĭ, in vreme cnviincióză, să le deà şi baniĭ din vreme spre a cumpĕrà fînul şi orzul cel trebuincios, cum şi comişia i pităria, şi isprăvnicia de Curte, tóte naturile ce sunt trebuincióse pentru Curtea Domnéscă, să le cum-

www.dacoromanica.ro

îmbelşugată stare; asemenea şi rugăciunea ce ni se face printr'acéstă obştéscă anaforà, găsind-o a fi în adevĕr în tot chipul pricinuitóre de învederată fericire, lăudăm acéstă rîvnă şi îmbrăţişare a îngrijirii de acest obşteşc folos ce ni se arată maĭ jos, pentru care şi, primind rugăciunea ce ni se face, poruncim, ca adunându-vĕ cu

---

pere cu rizapazar din baniĭ ce li se vor da de la Visterie, iar din ţéră să nu se ieà nimic cu orînduélă în natură, nicĭ pentru aceste trebuinţe, nicĭ pentru alte obraze, verĭ-cine va fi orînduélă să nu se facă nimuluĭ, măcar decât de puţină natură saŭ alte angariĭ, să maĭ deà ţéra, şi pentru caĭ i alte cheltuelĭ ale poştelor de lude pe an po taleri 35 în douĕ sferturĭ, unul primă-vara şi altul tómna, la fieş-care sfert de lude po taleri 17 baniĭ 60, însă sfertul din primă-vara de estimp a poştelor să se încépă de la 15 ale viitoruluĭ Martie spre a nu venì cu greŭ locuitorilor, dar să se socotéscă de la Februarie 1; iar pentru tótă suma lefilor celor ce slujesc ţĕrii, să se ieà deosebiţĭ baniĭ din ţéră, de lude po taleri 78, din carĭ să nu ieà Visteria nicĭ un ban cu nume de avaet şi să se rĕspunḑă aceştĭ baniĭ aĭ lefilor în şése diminiĭ, în fieş-care diminie' de lude po taleri 13, care rĕspundere să se încépă de la ḑi'ntâiŭ a aceştiĭ luniĭ Februarie, şi fiind-că de multe orĭ numaĭ se zăticnià plata lor, din vremea lor, din vremea cea hotărîtă, ci încă se întîmplà de rĕmâneà şi păgubaşĭ uniĭ de câte douĕ triminiĭ întregĭ, din care nu puţină mâhnire li se pricinuià, păgubindu-se din dréptă simbria lor, alte orĭ luând Visteria baniĭ dintr'aĭ lefilor cu numire de împrumut şi neîmpărlejindu-se a-ĭ rĕspunde în vremea ce se plătià lefile, ce se pricinuià aceeaşĭ mâhnire şi pagubă. De aceea, cu toţiĭ de obşte ne rugăm Măriei Tale, să se întocméscă o deosebită Cassă pentru lefĭ, unde să se rînduéscă de cătră Măria Ta unul din dumné-lor boeriĭ pămînteniĭ simandichi şi efnastatiche cu léfă, după cum se va găsì de cătră Măria Ta cu cale, a fi Nazir Casseĭ, avênd şi un sameş pentru primirea şi împărţirea banilor lefiĭ, îndatorindu-se ispravniciĭ de la tóte judeţele, prin luminate poruncile Măriei Tale, ca baniĭ lefilor să-ĭ strîngă deosebiţĭ şi să nu-ĭ amestece în baniĭ Visterieĭ, nicĭ să-ĭ lase în rĕmăşiturĭ ci pe tótă diminia să-ĭ istovéscă şi să-ĭ trimiţă drept la Cassă, unde să deà şi Visteria extract, ca să scie Cassa câtă este suma ludelor la fieş-care diminie, binevoind Măria Ta a se face pentru acéstă Cassă a lefilor şi luminat hrisovul Măriei Tale, după hrisovul Mărieĭ Sale Constantin Vodă Ipsilant, cu hotărîre, ca de acum înainte să nu se maĭ amestece întru nimic Visteria la baniĭ lefilor, ci de la isprăvnicaturĭ să se trimiţă drept la Cassă, de unde pe fieş-care douĕ luniĭ să se plătéscă lefile cele orînduite de cătră Măria Ta, avênd datorie boerul Nazir al Casseĭ la fieş-care şése luniĭ a-şĭ da socotéla la obştea dumné-lor veliţilor boerĭ; iar pentru taleri 1.320.304 baniĭ 96 ce se vĕd că lipsesc spre plata datoriilor ţĕriĭ i a cheltuelilor Visterieĭ până la sfirşitul luĭ Ianuarie let 1815, i pentru taleri 60.642 din taleri 180.642 lipsa a lude 6.842 pe sfertul luĭ Februarie şi Martie, bez taleri 120.000 aĭ lefilor ce se împlinesc pe acest sfert, în uşurarea acestor datoriĭ, găsim cu cale, ca şi într'acest următor an să se vînḑă huzmetele Cămăriĭ, tot cu adaosul ce s'aŭ vîndut în trecutul an, adecă dijmăritul po parale 10 i oeritul po parale 10 şi vinăriciul po parale 5, din care să-şĭ ieà Cămara numaĭ baniĭ drepţĭ ce aŭ fost obicĭnuiţĭ din vechime de luà, adecă de la dijmărit po baniĭ 13 i de la oerit po baniĭ 10 şi de la vinăriciŭ po baniĭ 5, iar prisosul să se deà în plata numitelor datoriĭ şi apoĭ pe anul viitor să rĕmâe slujbele acestea a se urmà tot cu plata cea obicĭnuită din vechime, făr' de vre-un adaos, şi pentru cusurul lefilor ce va rĕmâné neplătit, după ce se va da

www.dacoromanica.ro

toţiĭ la un loc, împreună şi cu toţi dumné-lor boeriĭ câţi vor *fi cinstiţi cu cinul clucerieĭ* ceĭ marĭ, să faceţi tóte cuviincióse chibzuirĭ asupra acestuĭ folositor nizam şi să arĕtaţi Domnieĭ-Mele prin obştéscă anaforà, pentru care orînduim şi zapciŭ pe céuşul de aproḑi.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

(Anaforaua scrisă grecesce).

Cod. LXXVIII, pag. 401.

Ca o consecinţă a acesteĭ nouĕ aşezărĭ a birurilor, Marele Vistier adreséză Domnitoruluĭ următórea anaforà:

Prea Inălţate Dómne,

Fiind-că pe la unele judeţe sameşiĭ ce astăḑi se află, după sciinţa şi pliroforia ce aṇi, nu sunt destoiniciĭ a săvîrşi tréba meserieĭ ce li s'a încredinţat, întocmaĭ după cuprinderea luminatelor cărţi ale Mărieĭ-Tale, spre paza buneĭ orînduelĭ a corespondenţeĭ şi socotelilor judeţelor, am găsit cu cale să se orîndéscă alţiĭ în locul

---

adaosul maĭ sus numitelor slujbe, vom chibzuì de unde să se deà. Aceste întocmirĭ se socotiră de cătră noĭ şi se hotărîră că se cuvin a se urmà, carĭ de se vor găsì şi de cătră Măria Ta cu cale, se vor întărì şi se va da poruncă a se pune în lucrare şi a se urmà până când, prin cea vrednică de laudă şi dorire de ţéră ce aĭ Măria Ta, se va maĭ adăogà suma ludelor peste 18.000 ce sunt acum, iar atuncĭ să se scaḑă . ceea-ce se va cuvenì, după analoghie, din taleri 278 ce ḑicem să deà peste tot ludele pe an; atâta numaĭ ferbinte ne rugăm Mărieĭ Tale, ca naturile i orînduelile şi havalelele să lipséscă cu totul a nu se cere nicĭ de cum de la ţéră (afară numaĭ din havalelele ce se cer cu porunci împĕrătescĭ); aşijderea ne rugăm a se da de catră Măria Ta straşnice porunci, spre a se face o dréptă cumpănire tuturor satelor fieş-căruia judeţ, ca nu unele să fie ocrotite şi altele năpăstuite, ci tóte de o potrivă, după suma birnicilor ce aŭ să-şĭ pórte sarcina dăjdiilor şi unul la altul privind, să cunóscă în faptă, că se păzesce dreptatea făr'de osebire, să lipséscă şi catahrisis ale ispravnicilor i jafurile zapciilor i a polcovnicilor şi a căpitanilor ce aŭ suit avaeturile la preţurĭ marĭ, pe carĭ le împlinesc de la sĕrmaniĭ locuitorĭ cu feluri de iftirale şi pricinĭ nedrepte, cum şi al slujbaşilor huzmeturilor, căcĭ s'aŭ năravit rĕŭ a asuprì şi a încărcà pe ticăloşiĭ locuitorĭ, pe carĭ noĭ ca nisce pămînteni îĭ dorim şi Măria Ta, ca Domn drept şi milostiv, se cuvine a-ĭ ocrotì de tóte hrăpirile, căcí de se şi adaogă suma de banĭ a dăjdiilor, după cum arĕtăm maĭ sus, dar lipsind naturile şi orînduelile de havalele i catahrisis şi jafurile slujbaşilor după afară, carĭ pricinuesc mare stingere şi sărăcie locuitorilor, socotim că nu vor simţì atâta greutate şi vom remâné şi noĭ cu toţiĭ pururea rugătorĭ cătră milostivul Dumneḑeŭ pentru buna stare şi întărirea Mărieĭ Tale în prea luminat scaun, până la adâncĭ bătrîneţe.—1815 Februarie 12.

Al Ungrovlahieĭ Nectarie, Iosif Argeş, Costandie Buzĕŭ, Constantin Filipescu Vistier, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Creţulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Vornic, Grigore Băleanu Vel Vornic, Tudorache Văcărescu Vel Vornic, Gheorgache Filipescu Vel Logofĕt, Scarlat Grădişteanu Vel Logofĕt, Fotache Ştirbeiŭ Vel Logofĕt.

www.dacoromanica.ro

acelora, cu praxis, cu sciinţă de acéstă trébă şi cinstiţi, în carï să se pótă răzimà Visteria şi să fie încredinţată că nu se face vre-uu sfeterismos saŭ încărcătură la vre-o socotélă, pentru care mĕ rog Mărieï-Tale să ne deà luminată întărire la acéstă plecată a mea anaforà, spre a fi orînduiţi ceï ce se vor alege, ca să nu steà batalisite hârtiile judeţelor, iar hotărîrea cea desăvîrşită se va da de cătră Inălţimea Ta. —1815 Iulie 19.

Vel Vistier.

Domnitorul aprobă raportul prin următórele cuvinte :

Dumné-ta Vel Vistiere, după arĕtarea ce ne facï printr'acéstă anaforà, dam Domnia-Mea voe de a se orînduì alţi sameşi în locul acelor ncdestoinicï, alegêndu-ï însa ca să fie cinstiţi, vrednicï şi cu destoinicie la trebile judeţuluï şi la săvîrşirea poruncilor Domnesciï Nóstre Visteriï. — 1815 Iulie 24.

(Pecetea gpd.) Vel Logofet.

Cod. LXXXIV, pag. 413.

După propunerea Divanuluï, maï sus adusă, s'a reorganisat separat Cassa lefilor şi, în 15 Februarie 1815, fostul Mare Ban Gr. Brâncoveanu este numit de Caragea capziman saŭ nazir al acesteï Casse şi i se dă un sameş şi doï logofeţï scriitorï. (1)

(1) *Pitac cătră Banul Brâncoveanu ce-l orînduesce capziman al Casseï lefilor.*

Cinstit şi credincios boerule al Domnieï-Mele, dumné-ta Vel Bane Grigorie Brâncovene, după chibzuirea ce prin sfat de obşte s'a făcut ca să se deosebéscă darea lefilor slujbaşilor ţĕriï şi a altor obraze, după cuviinţă, din Visteria Domnieï-Mele, şi orînduindu-se boer mare într'adins ocârmuitor aceştiï Casse, să împlinéscă baniï din ţĕră cu osebită numire a lefilor, trimiţêndu-se prin dregĕtoriï judeţelor în primirea aceluï orînduit boer, carele să aibă a împărţì lefaşilor după catastişele ce i se va da de la Visterie, încredinţate cu pecetea Domnieï-Mele, fiind trebuinţă a se face şi alegerea de un boer iscusit, cu sciinţă de trebile ţĕriï şi de stările lefaşilor, i cu blândeţe şi cu frica luï Dumneţeŭ, ca să-şï afle fieş-care îndestulare de dreptul sĕŭ, am făcut Domnia-Mea acéstă alegere asupra dumi-tale, cuuoscêndu-te de tóte acestea maï sus arĕtate şi încă însoţit cu multe alte asemenea bunătăţi; decï te orînduim printr'acest al Nostru pitac otcârmuitor al Casseï lefilor de la ţi 'ntâiŭ a următoruluï Februarie, pe care primindu-l dimpreună şi cu catastişele lefilor de aceste douĕ lunï, Februarie şi Martie, pecetluite de Domnia-Mea, veï cetì şi hrisovul ce am întocmit pentru Cassa lefilor şi întocmaï veï fi următor întru tóte, păzind buua orînduélă ce se cuvine la acest memuriet, după care veï face alegere de sameş şi de doï logofeţï scriitorï şi arĕtându-ï, îï vom aşezà Domnia-Mea la Cassa lefilor, cu osebite cărţi ale Domnieï-Mele. Tolco pisah gpd.—1815 Februarie 15.

Cod. LXXIV, fila 118.

Carte de sameş la Cassa lefilor.

Zemli Vlahiscoie. Prin hrisovul Domnieï-Mele deosebindu-se de la Visterie darea lefilor celor ce se află slujind ţĕriï, şi a altor obraze, după cuviinţă s'a făcut Cassă osebìtă asupra cărora lefï însărcinâudu-se de cătră Domnia-Mea ocârmuitor dumné-luï

www.dacoromanica.ro

In Martie 1815, după intervenirea nazirului Casseĭ răsurilor, se găsesce mijlocul de a se maĭ adăogì 8 parale ca răsură peste ceĭ 13 talerì de lude pe diminie pentru plata lefilor. Noua dispositiune aveà aparenţa de a fi o scădere în favórea ludelor, pe când în realitate erà o mică sporire, justificată pe necesitatea Casseĭ lefilor, care amenință să aibă deficit (1).

---

cinstit şi credinciosul boerul Domnieĭ-Mele Grigorie Brâncoveanul biv Vel Ban şi făcênd trebuinţă a se orînduì şi un sameş pentru primirea banilor de pe la judeţe şi darea lefilor, i pentru întîmplătórea corespondenţie ce va avé boerul otcârmuitor, după alegerea dumné-luĭ am orînduit Domnia-Mea la acéstă trébă, pe credinciosul Domnieĭ-Mele Constantin Biv Vel Medelnicer, cu léfă pe lună câte talerĭ 250, precum se cuprinde în hrisov, şi în câtă vreme se va aflà cu slujbă plăcută şi făr' de vrednică înviновăţire, să nu se lipséscă dintr'acéstă trébă; căruia pentru ajutorul Casseĭ sale ĭ-am orînduit Domnia-Mea a ţiné şi lude 10 scutelnicĭ cu pecetluirile Domnieĭ-Mele, precum aŭ şi calemurile Visterieĭ, cu scăḑĕmînt însă numaĭ de câte lude jumătate, pe carĭ să-ĭ aibă întru a sa poslușanie în câtă vreme se va aflà slujind la Cassa lefilor; decĭ, să ḟie şi numitul îndatorat ca să se afle nelipsit de lângă dumné-luĭ boerul otcârmuitor şi să se pórte cu tótă supunerea şi credinţa, la câte de dumné-luĭ i se va porunchì, ţiind şi catastişe curate de primire, de dat, iar când la datoria sa se va arětà împotrivă următor şi cu vină destoinică de a fi lipsit, atuncĭ făcêndu-se prin anaforaua dumné-luĭ vina sa cunoscută Domnieĭ-Mele, să se lipséscă din trébă. Tolco pisah gpd. — 1815 Martie 6.

Cod. LXXV, fila 118.

Carte de logofĕt orînduit la Cassa lefilor.

Zemli Vlahiscoie. Davat gospodvanii luĭ Dumitrache sîn pitarul Dragomir, pe carele după alegerea dumné-luĭ cinstituluĭ şi credinciosuluĭ boeruluĭ Domnieĭ-Mele Grigorie Brâncoveanul biv Vel Ban otcârmuitorul Casseĭ lefilor, l-am orînduit Domnia-Mea logofĕt la Cassa lefilor, cu talerĭ pe lună câte 100, după cuprinderea hrisovuluĭ, şi în câtă vreme se va aflà cu slujbă plăcută, să fie nestrămutat de la acéstă trébă şi făr' de vrednică învinovăţire să nu se lipséscă. Să scutéscă şi drepte bucatele luĭ de dijmărit i vinăriciŭ şi, în câtă vreme se va aflà slujind, să ţie pentru ajutorul caseĭ sale şi lude doĭ scutelnicĭ cu scăḑĕmînt din dajniciĭ Visterieĭ, cu pecetluiturile Domnieĭ-Mele, apĕraţi de rîndul dajdiilor Visterieĭ i de alte podveḑi, şi poruncim Domnia-Mea tuturor de obşte dregĕtorĭ, ce veţĭ fi orînduiţĭ cu verĭ-ce slujbe, nimenĭ întru nimic supĕrare peste cartea Domnieĭ-Mele să nu-ĭ facă. Tolco pisah gpd. — 1815 Martie 6.

Asemenea carte s'a făcut şi luĭ Ioniţă Lăceanu, ce s'a orînduit logofĕt la Cassa lefilor.

(Cod LXXV, fila 118 v.)

(1) *Iω Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

De vreme ce şi părinţiĭ arhiereĭ dimpreună cu dumné-lor boerĭ printr'acéstă anaforà aŭ găsit cu cale chibzuirea dumné-luĭ biv Vel Banul Grigorie Brâncoveanu Nazîrul Casseĭ răsurilor, ce se arată în dos, făcêndu-ne rugăciune a se pune şi în

www.dacoromanica.ro

In Decembre 1815, Brâncoveanul nazirul Casseï lefilor constata, că acéstă Cassă la sfîrşitul viitoruluï Ianuarie 1816 va avé un deficit de 213.000 taleri. Divanul propune acoperirea acestuï deficit din arendarea vinăriciuluï pe anul 1816, cu un adaos de 9 parale la vadră, iar până când să se încasseze venitul acesta, Cassa să facă un împrumut, ca să se pótă plăti lefile slujbaşilor, plătindu-se dobânda de $7^1/_2$ *la pungă pe lună*. Divanul crede, că se va puté plăti împrumutul cu sporul de la vinăriciŭ, iar dacă va maï rĕmâné vre-o *bagatelă*, se va face de Visterie chibzuire nouă (1).

---

lucrare, primită este Domnieï-Mele şi poruncim dumi-tale Vel Vistiere, să se facă domnescile nóstre porunci cătră ispravniciï judeţelor, cuprinzĕtóre întocmaï precum maï jos cu deslusire se arată.—1815 Martie 18.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXIV, pag. 172.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieï Tale de la acéstă anaforà a dumné-luï biv Vel Banului Grigorie Brâncoveanul nazirul Casseï răsurilor, adunându-ne la un loc am vĕzut aretarea ce face dumné-luï, că fiind întocmite dăjdiile Visterieï Domnescï cu răsura lor se cuvine să se întocméscă asemenea şi baniï lefilor, adecă dintr'aceï taleri 13 noï ce s'aŭ orînduit a da ţéra de lude pe diminie pentru plata lefilor, să se scadă taleri 2 şi să rĕmâe a rĕspunde câte taleri 11 vechï cu răsura răsurilor spre a nu găsì mijloc zapciiï să facă catahrisis la împlinirea acestor taleri 13, a-ï luà cu răsură şi a se năpăstuì săraciï locuitorï; care acéstă chibzuire a dumné-luï fiind cu bună orînduélă, ne rugăm să fie primită Inălţimiï Tale, făcându-se luminate porunci cătră boeriï ispravnicï, spre a urmà cu împlinirea acestor banï aï lefilor într'acestaşi chip, adecă să ieà de lude po taleri 11 cu răsura lor po parale opt la leŭ, ce face peste tot taleri 13 parale 8, cu care acel adaos de parale 8 de lude să se ajutoreze óreşi-ce lipsă ce urméză a cercà Cassa acum în vremea primă-veriï, la scădĕmêntul ce va fi să se facă negreşit judeţelor, iar hotărîrea rĕmâne la Măria Ta. — 1815 Martie 14.

Al Ungrovlahieï Nectarie, Iosif Argeş, Costandie Buzĕŭ, Constantin Filipescu Vistier, Barbu Văcărescu Vornic, ... Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Gheorghe Filipescu Vel Logofĕt.

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Dumné-ta Vel Vistiere, primită fiind Domnieï Mele acéstă anaforà, poruncim să se pue în lucrare cu urmare, întocmaï precum maï jos se cuprinde.—1815 Decembre ō.

(Pecetea gpd).

Vel Logofĕt.

Cod. LXXXII, fila 168.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieï Tale, ce prin pitac ni s'a dat, pentru madéua lipseï lefilor, ce a arĕtat Inălţimiï Tale dumné-luï biv Vel Banul Grigorie Brâncoveanu nazirul Casseï lefilor, că lipsesc Casseï până la sfîrşitul viitoruluï Ianuarie ta-

www.dacoromanica.ro

Se vede că Brâncoveanu nu-ĭ mulţumit cu resultatele ce da Cassa lefilor, căcĭ el în 1816 se demite de la postul de nazir al Casseĭ şi e

---

leri 213.000, cum că nu póte fi suferită la părintésca îngrijire ce aĭ Inălţimea Ta pentru locuitorĭ cu a fi supĕraţi câtuşi de puţin la acéstă lipsă, ci să găsim mijlocul împliniriĭ din altă parte şi să arĕtăm Mărieĭ Tale prin anaforă, ne-am adunat aicĭ la Domnésca Mărieĭ Tale Curte şi alt mijloc nu puturăm găsì, decât să se vîndă vinăriciul anuluĭ viitor 1816, cu adaos de 22 de banĭ peste ceĭ canonisiţĭ din vechime cincĭ banĭ de vadră, adecă din banĭ 31 ce aŭ fost estimp de vadră să se scadă banĭ 4, ca să cunóscă locuitoriĭ uşurinţa, şi la anul viitor să se vîndă peste tot pe banĭ 27 de vadră, care fac parale 9 i pârpârul după obiceiŭ şi vîndêndu-se într'acestaşĭ chip după asemănarea vînzăriĭ acestuĭ an, urméză să prinză adaosul talerĭ 225.831 banĭ 40, precum se arată în socotélă maĭ jos:

talerĭ	banĭ	
335.833	40	s'aŭ vîndut estimp po parale 10 şi un ban.
43.333	40	ceĭ ce analoghisesc po patru banĭ de vadră.
292.500	—	rĕmâne vîn dêndu-se po banĭ 27, adecă 9 parale.
66.668	80	se scad ceĭ ce se cuvine pe cincĭ banĭ şi rĕmân pe séma Domnieĭ şi a milelor ce sunt hărăzite prin hrisóve Domnescĭ.
225.831	40	rĕmân aĭ adaosuluĭ.
213.000	—	se scad dintr'aceştia, cererea Casseĭ lefilor ce are la sfîrşitul luĭ Ianuarie.
12.831	40	maĭ prisosesc.

Dar fiind-că până la numĕrătórea banilor viitoruluĭ vinăriciŭ este îndestulă zăbavă şi Cassa lefilor nu póte să aibă acéstă adăstare, fiind îndatorată a face rĕspunderea lefilor la orînduita vreme, maĭ vîrtos că între lefaşĭ sunt mulţĭ ómenĭ sărmanĭ, carĭ numaĭ la acéstă léfă nădăjduesc, am socotit că se cuvine să se facă iarăşĭ *obştéscă împrumutare cu zapis adeverit* prin iscăliturile nóstre, puindu-se şi drept amanet, pentru siguranţa împrumutătoruluĭ, adaosul aceştuĭ vinăriciŭ, ce maĭ sus se arată, întocmaĭ precum s'a urmat şi la trebuinţa cheltuelilor Adaleĭ, la cele-lalte huzmeturĭ al dijmărituluĭ şi al oerituluĭ, carĭ banĭ să se rĕspundă toţi în naht la Cassa lefilor, ca să pótă dumné-luĭ fratele biv Vel Ban Grigorie Brâncoveanu să întîmpine trebuinţa şi să mulţuméscă pe toţi lefaşiĭ de drépta léfă ce aŭ a luà până la sfîrşitul viitoruluĭ Ianuarie, pentru care am poftit cu toţiĭ pe dumné-luĭ fratele Vel Vistier ca să găséscă vre-un neguţător să împrumute Cassa lefilor cu talerĭ 213.000 ce are lipsă, încredinţându-l cu chipul ce maĭ sus arĕtăm şi fiind-că împrumutătorul, după pilda ce avem şi după canónele neguţătorieĭ, urméză să céră şi agio şi dobânda po talerĭ 7 şi jumĕtate la pungă pe lună până la vremea vinăriciuluĭ, carĭ banĭ póte să se urce până la talerĭ 40.000 şi prisosul din adaos nu este maĭ mult decât talerĭ 12.831 banĭ 40, precum se arată la socotélă maĭ sus şi lipsesc aprópe de talerĭ 28.000, dicem că de se va vinde vinăriciul cu preţ maĭ mare decât într'acest următor an, să se deà şi acel adaos tot într'acéstă socotélă de agio şi dobândă, iar de va lipsì óreşi-ce după vîndare, fiind *o bagatelă*, să se facă de cătră Visterie cuviinciósa chibzuire, după chipul ce se va socotì şi se va găsì cu cale de cătră Inălţimea Ta.—1815 Decembre 2.

Constantin Filipescu Vel Ban, Radu Golescu biv Vel Ban, Constantin Creţulescu Vel Vistier, Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Vornic, Grigorie

www.dacoromanica.ro

înlocuit cu fostul mare Vornic Constantin Samurcaș. Acesta constată pe 1816 un deficit de 41.321 taleri, avênd un budget de 1.497.600 taleri, pe când lefile tăiaŭ suma de 1.615.872. Divanul, în Ianuarie 1817, propune urcarea biruluĭ, de lude, pentru lefí, la 14 taleri 60 banĭ, ca să se pótă acoperì deficitul. (1)

Filipescu Vel Voruic, Mihalache Racoviță Vel Logofet, Scarlat Grădișteauu Vel Logofĕt, Fotache Șirbeiŭ Vel Logofĕt.

Prea Inălțate Dómne,

Vĕḑêudu-se și de cătră uoĭ acest obștesc zapis al părĭuților arhiereĭ și al obșteĭ dumué-lor boerilor, următor îutru tóte auaforaleĭ ce iarăși de cătră părĭuțiĭ arhiereĭ și obștea dumué-lor boerilor mi s'a făcut de la 20 ale trecuteĭ luuĭ Novembre, îl îutărim Domuia-Mea, spre a-și avé fiiuța și urmarea sa uestrămutată îutru tóte, îutocmaĭ precum maĭ jos se arată.—1815 Decembre 12.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălțate Dómne,

După uetăgăduita datorie ce are țéra a se împrumutà taleri 223.650, adecă doue sute douĕ-ḑecĭ și treĭ de miĭ și șése sute ciucĭ-ḑecĭ, spre îutîmpiuarea lipseĭ lefilor, ce este să se plătéscă celor ce ..lujesc țĕrĭĭ, pâuă la sfîrșitul viitoruluĭ Iauuarie, găsiudu-se maĭ îutâiŭ mijlóce .e rĕspuuderea acestor bauĭ, diu adaosul viuăriciuluĭ auuluĭ viitor, cu let 1816, precum maĭ pe larg cu deslușire se arată priu auaforaua ce am făcut-o cătră Măria-Sa Vodă, îucrediuțăm cu acest obștesc zapis, adeverit priu iscăliturile uóstre, că la acéstă trebuiuță s'a împrumutat țéra taleri 223.650, adecă douĕ sute douĕ-ḑecĭ și treĭ de miĭ șése sute ciucĭ-ḑecĭ, de la dumué-luĭ biv Vel Vistierul Ioau Moscu, carĭ bauĭ să se rĕspuuḑă dumi-sale, diu adaosul viuăriciuluĭ diu tótă țéra, a auuluĭ viitor, cu let 1816, precum maĭ sus s'a ḑis, împreuuă cu dobâuda lor câte taleri șépte și jumĕtate la puugă pe luuă, pâuà la cea maĭ desăvîrșită răspuudere, iar de uu se va ajuuge suma adaosuluĭ viuăriciuluĭ spre desăvîrșită răfuire a acestuĭ zapis, sigurifsim pe dumué-luĭ împrumutătorul priutr'acest zapis, că de se va îutîmplà la auul viitor scădere la rodirea viilor și uu va cupriude adaosul viuăriciuluĭ suma ce va avé să ieà împrumutătorul, lipsa ce va fi, să se adaoge orĭ la acelașĭ viuăriciŭ, saŭ la oeritul diu auul viitor, spre maĭ buuă îucrediuțare i se dă dumué-luĭ zălog maĭ sus uumitul adaos de viuăriciŭ, ca să fie plătit și răfuit de acéstă împrumutare, cu chipul ce se arată, fără câtușĭ de puțiuă priciuuire. —1815 Decembre.

Nectarie al Uugro-Vlahieĭ, Coustandie Buzĕŭ, Radu Golescu biv Vel Bau, Coustau, tiu Creţulescu Vel Bau, Dumitrașco Racoviță Vel Voruic, Teodorache Văcărescu Vel Voruic, Mihaiŭ Racoviță Vel Logofĕt, Scarlat Grădișteauu Vel Logofĕt, Fotache Știrbeiŭ Vel Logofĕt, Mihalache Manu Vel Voruic, Grigorie Filipescu Vel Voruic.

(1) *Iῶ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoıe.*

Primită fiiudu-ue acéstă obștéscă auaforà, a părĭuților arhiereĭ și a dumné-lor boerilor, o îutărim Domuia-Mea și poruucim dumi-tale vel Vistiere, să se facă poruucile Domuieĭ-Mele cupriuḑĕtóre îutocmaĭ precum maĭ jos se arată. — 1817 Iauuarie 8

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVI, pag. 11.

www.dacoromanica.ro

La 1813 Februarie 1 dejà, Caragea adreséză următórea carte deschisă:

Publicaţiĭ la tóte judeţele i la Caimacam şi la Mitropolit pitac.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud . . . . . sănătate. Vĕ facem ĭu scire, că fiind trebuinţă de a scĭ Domuia-Mea scutelnicĭĭ şi alte milĭ ce aŭ fieş-care mânăstirĭ metóşe şi schiturile cum şi alţiĭ cu hrisóve şi cărţile fraţilor Domnĭ de maĭ naiute, căcĭ de la Divau nu se póte luà pliroforie ĭutrégă, fiiud nuele coudicĭ diu a răsmiriţiĭ ĭutîmplare rĕpuse, vĕ poruncim dar ca să arĕtaţi egumenilor de pe la mânăs-

Prea Inălţate Dómne,

După luminata porunucă Mărieĭ Tale am vĕḑut anaforaua ce aŭ făcut cătră Înălţimea Ta dumuĕ-luĭ biv vel dvoruic Coustantiu Samurcaş nazirul Casseĭ lefilor, cum că cercetând socotelile acesteĭ Casse pe anul trecut 1816, de la Februare ĭntâiŭ până la sfirşitul luĭ Ianuarie 1817, după suma ludelor ce sunt sciuţĭ Visterieĭ Mărieĭ Tale, se vede că lipsesc taleriĭ 41.321 diu suma lefilor ce sunt orînduite a se plătĭ priu catastişele cele pecetluite de Măria Ta şi priu pitace, osebit de lipsa ce urmézà a avé Cassa pe următorul au de la Februarie înaiute, de uu se va face îndreptare, cerĕud ca să se deà luminată porunucă Mărieĭ Tale, să se facă chibzuire: de unde să se împliuéscă atât bauiĭ ce lipsesc până la sfîrşitul următoruluĭ Ianuarie, cât şi de atuncĭ înaiute? şi fiiud-că ui se porunucesce de către Inălţimea Ta, ca să facem chibzuire şi să arĕtăm Inălţimiĭ Tale ĭu scris, am urmat luminateĭ Mărieĭ Tale porunucă şi intrebând pe dumné-luĭ vorniciul Samurcaş cât este lipsa ce are Cassa de la Februarie înaiute pe curgĕtorul au, până la sfîrşitul luĭ Ianuarie cu let 1818, ne arată priu socotélă ĭu scris, că veuitul Casseĭ lefilor cel orînduit pe lude 16.000, ce este suma biruicilor pe 6 dimiuiĭ ale anuluĭ, de lude po taleri 13 i răsura la leĭ po parale opt, fac taleriĭ 1.497.600, iar suma lefilor ĭarăşĭ pe 6 dimiuiĭ, precum sunt până acum ĭntocmite, este taleriĭ 1.615.872, diu care scăḑêudu-se taleriĭ 1.497.600 suma veuituluĭ, lipsesc până la împliuirea sumeĭ lefilor taleriĭ 118.272 şi cu taleriĭ 41.321, ce lipsesc diu anul trecut, se aduuă acéstă lipsă peste tot taleriĭ 159.593. Decĭ fiiud-că plata lefilor diutr'uutâiaşĭ dată este canouisită a se rĕspuude de locuitoriĭ biruicĭ aĭ ţĕriĭ, căcĭ ceĭ ce ieaŭ lefĭ se osteuesc iu slujbele i trebile ţĕriĭ, găsim cu cale ca pe lângă taleriĭ 13 cu răsura lor, ce da până acum ludele biruicĭ, să deà de acum înaiute câte taleriĭ 14.60 iarăşĭ cu răsura lor la leŭ po parale 8, adecă cu adaos de taleriĭ 1,60 cu răsura lor peste aceea ce da până acum, ĭucepêudu-se acest adaos de la viitorul Februarie, cu care adaos se împliuesce lipsa lefilor din anul trecut, este depliu şi suma lefilor de la Februarie înaiute şi maĭ prisosesc la Cassă taleriĭ 13.207 a-ĭ avé peutru vre-o ĭutîmplătóre trebuinţă şi se va da luminata porunucă Mărieĭ Tale cătră dumné-luĭ vel Vistierul, ca la viitórele diminuĭĭ, ce se ĭucep de la Februarie înaiute să se ĭntocméscă rĕspuuderea lefilor de cătră locuitoriĭ biruicĭ la diminie de lude câte taleriĭ 14,60 cu răsura lor, iar ĭntremâudu-se locuitoriĭ şi sporiudu-se ludele, atuncĭ aualogou se vor scădé şi bauiĭ lefilor.— 1817 Ianuarie 4.

Al Ungro-Vlahieĭ Nectarie, episcopul Buzĕŭ, Radu Golescu Vel Bau, Grigorie Brâucoveanu, Isaac Ralet Vel Voruic, Mihalache Mariu Vel Logofĕt, Grigorie Băleanu, Coustantiu Caliarh Vel Voruic, Iordache Golescu Vel Logofĕt.

www.dacoromanica.ro

tirĭ i schiturĭ şi metóce, cum şi orĭ-cine alţiĭ vor fi avênd hrisóve i cărţi Domnescĭ, atât de scutelnicĭ cât şi de alte milĭ ca să fie nicĭ să se arate cu ele fără zăbavă, că cel neurmător îşĭ va perde mila ce are.—1813 Februarie 1.

Cod. LXXV, fila 50 v.

Cestiunea scăderiĭ posluşnicilor nu face mulţĭ paşĭ înainte. Boeriĭ interesaţĭ în cestiune nu se grăbiaŭ să-şĭ ştérgă dintre venitурĭ posluşniciĭ şi scutelniciĭ. Totuşĭ îmboldiţĭ de Vodă ĭ-am vĕḑut cum în Maiŭ 1814 aŭ făcut o primă regulare, scăḑênd óre-care sumă din posluşniciĭ arĕtaţĭ în catastişul Visterieĭ. In Ianuarie 1816, boeriĭ din Divan maĭ adaog un numĕr de posluşnicĭ peste întocmirea din Maiŭ 1814, şi Domnitorul aprobă aceste adaosurĭ, ba încă găsesce cu cale să recunóscă şi boerilor Grecĭ dreptul de a avé posluşnicĭ, deşi Divanul găsise cu calé să le tăgăduéscă asemenea privilegiŭ. (1)

---

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Măcar că peste suma posluşnicilor ce se cuprind în obştésca anaforă ot let 1814 Maiŭ 7, peste adaosul ce s'a maĭ lăsat la unele obraze, în urma acesteĭ întocmirĭ (bez vierĭi celor ce aŭ numaĭ viĭ, i pescariĭ deosebitelor obraze) se maĭ face acum şi osebit adaos de posluşnicĭ, ce găsesc cu cale sfinţia lor părinţiĭ arhiereĭ şi dumné-lor boeriĭ printr'acéstă obştéscă anaforă, dar find-că în rîndul boerilor pămînteнĭ sunt şi alţiĭ sălăşluiţĭ şi aşezaţĭ aicĭ în pămîntul ţĕriĭ cu starea căsnicieĭ lor după vremĭ, unĭi însă maĭ dinainte alţiĭ maĭ din urmă, şi aŭ rĕmas nestrămutaţĭ de aicĭ, carĭ toţĭ aceştia s'aŭ cinstit după cuviinţă şi cu cinurĭ de boeriĭ, avênd aicĭ şi case i moşiĭ (precum sunt chiar din ceĭ trecuţĭ în catastih) şi unĭi ca aceştia ce nu s'aŭ trecut în catastih şi aŭ moşiĭ ca nisce pămînteнĭ, avênd dar trebuinţă şi cu dare de posluşnicĭ, primită este Domnieĭ-Mele de a se împărtăşì şi aceia de acest Domnesc al Nostru har de posluşnicĭ, după întocmirea posluşnicilor ce s'aŭ hărăzit prin obştéscă anaforă ot let 1814 Maiŭ a părinţilor arhiereĭ şi a dumné-lor veliţilor boerĭ haleà şi mazilĭ înaintea aşezămîntuluĭ. Drept aceea împrennă şi cu adaosul de maĭ sus arĕtat, întărim Domnia-Mea şi acéstă de acum obştéscă anaforă, şi porunсim dumi-tale vel Vistiere ca întocmaĭ să se urmeze. — 1816 Ianuarie 25.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După luminata porunca Mărieĭ Tale, adunându-ne cu toţiĭ aicĭ la Domnésca Curte, am vĕḑut arĕtarea ce a făcut Mărieĭ Tale, printr'acéstă anaforă, dumné-luĭ vel Vistiernl, pentru rîndul posluşnicilor, la care făcênd şi noĭ cuviinciósa chibzuire, arĕtăm Înălţimiĭ Tale, că suma posluşnicilor, ce prin sfat de obşte s'aŭ hotărît a fi *10.737* şi s' aŭ arĕtat Mărieĭ Tale prin obştésca nóstră anaforă, care s'a întărit şi cu luminata pecetea Mărieĭ Tale, se cuvine să rĕmâe tot-deauna a se păzì nestrămutată, dimprennă însă şi cu adaosul de posluşnicĭ ce s'aŭ maĭ lăsat în urma aceĭ întocmirĭ, la unele obraze, fieş-cărnia câte cât s'a socotit, după starea şi trebuinţa moşiilor ce aŭ, i vierìl celor ce aŭ numaĭ viĭ; iar nu şi moşie, şi pescariĭ unora deo-

www.dacoromanica.ro

Nu erà tocmaĭ nimerit mijlocul de a echilibrà budgetul şi a plătì datoria ţĕriĭ, care, în 1816 Maiŭ, este da 1.256.983, afară de dobânḑĭ şi *agio*, căcĭ de câţĭ-và anĭ nicĭ *agio* nu lipsià de la argint la aur.

Pentru plata acestor datoriĭ ce materie imposabilă află boeriĭ? De sigur tot pe ţĕran, sub forma celor treĭ huzmeturĭ: oerit, dijmărit şi vinăriciŭ. Boeriĭ nu eraŭ scutiţĭ de ele? Eĭ propun decĭ, în 8 Maiŭ 1816, luĭ Vodă Caragea, arendarea celor treĭ *huzmeturĭ*, cu adaosurĭ şi îndatorire, ca întreprinḑĕtoriĭ să plătéscă quota-partea cuvenită Cămăriĭ Domnescĭ, iar adaosul să servéscă pentru lichidarea datorieĭ ţĕriĭ, cu tóte dobânḑile şi agiul. *Chir Gheorghe Sachelari, «înduplecat»* de însuşĭ Vodă, oferă să plătéscă 1.363.357 taleriĭ pe cele treĭ huzmeturĭ, adecă un excedent de 6.374 taleriĭ peste suma datorită. (1)

---

sebite obraze, *fiind o bagatelă*, şi obicĭnuit din vechime a avé acele obraze pescarĭ i posluşnicĭ de aicĭ din oraşul Bucurescĭ, ce s'aŭ lăsat iarăşĭ pe séma obrazelor ce-ĭ aŭ, şi osebit de aceştia, fiind-că unele obraze din boeriĭ pămînteniĭ, ce li se cuvine să aibă posluşnicĭ şi la întocmirea catastihuluĭ sumeĭ ce-ĭ hotărîtă din 10.737, s'aŭ uitat de nu s'aŭ pus, să se deà acum şi acelora trebuincioşiĭ posluşnicĭ, după starea fieş-căruia, iar ceĭ-lalţĭ câţĭ prisosesc din suma adaosuluĭ ce arată dumné-luĭ Vel Vistierul că s'aŭ găsit, după catastişele boerilor aşezămîntarĭ, să se facă venit Visterieĭ, cum şi nizamul ce a chibzuit dumné-luĭ Vel Vistierul a se urmà de acum înainte la acéstă madeà a posluşnicilor l-am găsit şi noĭ cu cale şi se va da luminată porunca Mărieĭ Tale de a se pune în lucrare şi a se urmà întocmaĭ, iar hotărîrea rĕmâne la Maria Ta.—1816 Ianuarie 17.

Nectarie Ungrovlahias Mitropolit, Constandie Buzĕŭ, Constantin Filipescu Vistier, Radu Golescu Vel Ban, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Creţulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Dumitrache Racoviţă Vornic, Istrate Creţulescu, Constantin Bălăceanu Vornic, Mihalache Manu Vel Vornic, Grigore Filipescu Vel Vornic, Grigore Băleanu, Dumitraşco Racoviţă Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Ioan Ştirbeiŭ biv Vel Logofĕt, Constantin Caliarhi, Constantin Filipescu Logofĕt, Scarlat Grădişteanu Vel Logofĕt, Matache Ştirbeiŭ biv Vel Logofĕt, Grigorie Romanitis Vistier, Ştefan Belu biv Vel Vistier, Grigore Rali Vel Hatman, Nicola Golescu biv Vel Hatman, Toma Creţulescu Vel Logofĕt, Alexandru Filipescu Vornic, Ioan Moscu, Costache Samurcaş, Alexandru Nenciulescu Vornic.

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahscoie.*

Vĕḑêndu-se şi de cătră Domnia-Mea cuprinderea de maĭ jos, că de se va găsì muştereŭ să răfuéscă socotéla ce se arată, să se deà, iar de nu, să se vînḑă ficşcare huzmet în vreme, şi primită fiindu-ne arĕtarea ce ni se face asupra acesteĭ vînḑĕrĭ, am *înduplecat înşi-ne* pe chir Gheorghe Sachelarie, să le ieà într'acest preţ încă cu taleriĭ 6.374 maĭ mult peste acéstă socotélă, adecă peste tot taleriĭ 1.363.357, din carĭ aceştĭ taleriĭ 6.374 sunt adăogirĭ de dobânḑĭ până la facerea zapisuluĭ de vînḑare, pentru care şi poruncim Domnia-Mea dumi-tale Vel Vistier, să se facă zapisul vînḑăriĭ pe acest preţ, pe numele numituluĭ neguţător şi rĕspunderea banĭlor să fie, precum se arată maĭ jos, adecă ceĭ legiuiţĭ banĭ din vechime aĭ fieş-căruia

www.dacoromanica.ro

Abusul cu poslușniciĭ și scutelniciĭ este tot *maĭ mare*. Caragea dă în 1814 Octobre 3 următorul pitac:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoe.

Prea sfinția ta părinte Mitropolite, iubitorilor de Dumnedeŭ sfinția vóstră Episcopĭ și dumné-vóstră cinstiților și credincioșĭ boerilor velițĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, împreună cu dumné-ta Vel Vistier, din ziua ce ni s'a încredințat oblăduirea și Domnia acesteĭ țĕrĭ, fiind-că cea maĭ de folos și maĭ dulce cătră noĭ din cele bune fapte domnescĭ este facerea de bine, făr' de trebuință socotim a fi și lucru în potriva haractiruluĭ nostru de a vorbì cele de laudă pentru sine-ne, în vreme ce chiar faptele vestesc, cum că adecă nicĭ am contenit, nicĭ vom contenì, cu ajutorul luĭ Dumnedeŭ, de a face bine supușilor noștri, în cât este prin putință, și precum noĭ mărturisim, cum că fieș-care trĕptă și fieș-care brĕslă a supușilor noștri din întîm-

---

huzmet să se rĕspundă la obicĭnuitele soróce, în câștiurile cele sciute, iar baniĭ adaosuluĭ de la tóte să se rĕspundă la facerea contractuluĭ, prin care rĕspundere să îngrijescĭ dumné-ta a se luà obștescile zapise de împrumutărĭ răfuite cu dobânda lor desăvîrșit și căutarea fieș-căruia huzmet să se urmeze în vremĭ, precum s'a urmat și aniĭ trecuțĭ. — 1816 Maiŭ 10.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXV, pag. 17.

Prea Inălțate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ Tale ce prin pitac ni s'a dat, ca să ne adunăm la un loc și să facem chibzuire pentru datoria ce ni se arată, că maĭ este țéra datóre taleră 1.356.983 capete i dobânzi și agiile amândouĕ, spre a se exsoflisì tótă acéstă datorie, ce o arĕtăm maĭ jos în condee anume, în care sumă a datorieĭ intră și dreptul Cămăriĭ Domnescĭ, ce are a luà de la aceste treĭ huzmeturĭ și se găsì cu cale ca oeritul, pe acest an 1816, să se rĕspundă de óie po parale 26 i dijmăritul po parale 17 de litră, și vinăriciul de vadră po parale 10, și găsindu-se muștériĭ pe acest preț drept tótă răfuirea și plata datorieĭ i a dreptuluĭ Mărieĭ Tale. la vreme, cum și tóte cheltuelile și avaeturile cele canonisite, așà se vor da de acum huzmeturile și va rĕmâné țéra slobodă de datorie, fără a maĭ avé datorniciĭ a maĭ cere de la țéră vre-o dobândă, cât de puțină cerere, iar când nu se va găsì muștériĭ a cumpĕrà huzmeturile cu aceste adăogirĭ spre răfuirea a tótă datoria țĕriĭ, urmézà a fi îngăduitorĭ datorniciĭ, până se vor vinde huzmeturile la vremea lor, și atuncĭ li se va plătì datoria cum și dobânda câtă se va face până se vor vinde câte trele huzmeturile, însă acéstă vînzare a huzmeturilor, cu adăogirile ce se arată peste rĕspunderea cea din vechime obicĭnuită, să se facă numaĭ pe acest an, ca să scape țéra odată de datorie, iar de aicĭ înainte să se urmeze după vechiul obiceiŭ, însă dijmăritul po banĭ 12, vinăriciul po banĭ 5, și oeritul po banĭ 10. Acéstă chibzuire am făcut și nu lipsim a o arĕtà Mărieĭ Tale. — 1816 Maiŭ 8.

Al Ungro-Vlahieĭ Nectarie, Iosif Argeșiŭ, Constandie Buzĕŭ, Constantin Filipescu, Radu Golescu, Grigore Brâncoveanu, Constantin Crețulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vistier, Dumitrașco Racoviță Vel Vornic, Istrate Crețulescu, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodorache Vă-

www.dacoromanica.ro

plările vremiĭ a ajuns a avé neapĕrată trebuinţă de Domnésca nóstră îmbrăţişare şi ajutor, cu atât buna cunosciinţă a norodului, ce ni s'a încredinţat, nu póte tăgădui, că decât tóte cele-l-alte am îngrijit maĭ întâiŭ pentru cea către dînşiĭ putinciósă facere de bine. Acéstă dar bună faptă a unuĭ adevĕrat Domn şi oblădnitor şi sciind-o şi împlinind-o, de o potrivă scim iarăşi, că pe lângă orĭ-ce faptă bună sunt alătnrate pe de amândouĕ părţile atât lipsa din cât se cuvine, cât şi adaosnl cel pentru cuviinţă, şi de aceea facerile de bine ale Domnului, când se săvîrşesc făr' de întrégă cunosciinţă, sunt folositóre făr' de vreme, slăbesc făr' de cuvînt fiinţa supuşilor şi păgubindu-se de lucrarea mulţimiĭ mâinilor ale locuitorilor dajnicĭ, care este cea maĭ de trebuinţă, se socotesce întocmaĭ ca un primitor al acesteĭ catahrisis. Ceĭ ce aŭ domnit aicĭ înaintea nóstră, une-orĭ din milă şi milostivire porniţi fiind către ceĭ săracĭ şi scăpătaţi, alte orĭ îndemnându-se spre rĕsplătirea lor de slujbe, pe lângă ceĭ orîndniţi şi cu cuvînt de privilegiŭ leginiţi slujbaşi, le dărnià poslușnicĭ,

---

cărescu Vel Vornic, Mihalache Racoviţă Vel Logofĕt, Iordache Golescu Vel Logofĕt, Toma Creţulescu Vel Logofĕt, Pană Costescu Vel Vornic.

Socotélă de baniĭ ce este ţéra datóre.

taleri	banĭ	
400.000	—	Imprnmutarea ce s'a făcut de la chir Sachelarie.
20.000	—	Agio după aşezămîntul ce a fost.
420.000	—	Novembre 13 ot lét 1815.
37.800	—	Dobânda acestor banĭ socotindu-se pe 6 lunĭ.
202.219	—	Ipac lnaţĭ cu împrnmutare de la numitul negnţător spre răfnirea socotelilor celor până la 15 Novembre, carĭ s'aŭ arĕtat la sfînta Metropolie.
15.166,51		Dobânda acestor banĭ pe 5 lunĭ, de la 13 Decembre până la 13 Maiŭ.
675.185,51		Daţĭ în trebuinţa cheltnelilor Adaleĭ.
235.503,54		Ipac în trebuinţa lipseĭ lefilor, însă:
	213.000 —	ceĭ lnaţĭ la Cassa lefilor cu împrnmutare.
	10.650 —	agio al lor po taleri 5 la sută.
	223.650 —	
	11.853 54	dobânda acestor banĭ de la 2 Decembre lét 1815 până la 13 Maiŭ.
	235.503 54	
910.688,105		
309.001, 80		Se adaogă baniĭ Domnescĭ, carĭ intră în suma hotărîriĭ, însă
	120.000 —	dijmăritnl, po banĭ 13.
	122.333 —	oeritnl po banĭ 10.
	66.668, 80	vinăriciul po banĭ 5, în carĭ intră şi milele.
	309.001, 80	
1.219.690,65		
137.293 --		s'aŭ maĭ cheltnit în trebuinţa Adaleĭ de la 15 Novembre până la 25 Decembre 1815, în urma arĕtăriĭ socotelilor.
1.356.983,65		Adecă nn milion treĭ snte cincĭ-ḑecĭ şi şése de miĭ nouĕ snte opt-ḑecĭ şi treĭ, banĭ 65. — Biv-vel Paharnic.

*

www.dacoromanica.ro

adecă ómenĭ pentru slujbă la cele ce aveaŭ trebuinţă ceĭ ce se miluiaŭ, saŭ se resplătiaŭ cu felul acestuĭ har, cu trecerea vremiĭ şi cu schimbarea Domnilor, ajungênd la o nemărginită catahrisis, în adevĕr cu totul şi-a schimbat firea sa, şi cele dintâiŭ izvóre al acestuĭ din bună-voinţă har curgere a celor de bună-voe şi cuviincióse rĕsplătirĭ, cu tóte împreună făcêndu-se un fórte mare părîŭ, s'aŭ revĕrsat peste tótă Domnésca nóstră ţĕră, dar atuncĭ, de şi mergeà spre crescere, acéstă catahrisis nu ajunsese însă la covîrşirea eĭ, şi de aceea şi ludele Visterieĭ (precum tuturor este sciut) eraŭ une-orĭ cincĭ-ḑecĭ, alte-orĭ patru-ḑecĭ şi cincĭ de miĭ, şi în cele după urmă, înaintea răsmiriţiĭ, în Domnia luĭ Constantin Vodă Ipsilant, se adunà la patru-ḑecĭ şi treĭ de miĭ. atuncĭ adecă când şi cheltuelile eraŭ cu mult maĭ puţine şi maĭ uşóre decât cele de acum; iar acum, când Domnésca nóstră ţĕră, din cumplitele întîmplărĭ ale vremiĭ cu totul a obosit şi a dat în brâncĭ, ajungênd şi la datorie, care cu greŭ o va puté plătì, şi când are trebuinţă de rĕsuflare şi de a nóstră părintéscă şi Domnéscă mângâere maĭ mult decât din orĭ-ce altă vreme, óre nu suntem datorĭ, împlinind cu orĭ-ce mijloc datoria unuĭ Domn îngrijitor, să presărăm după putinţă asupra ranelor lor lecuitórele balsame? precum şi orînduitele dăjdiĭ, şi sarcina celor-lalte cheltuelĭ ale Domnesciĭ nóstre Visteriĭ, cât va fi prin putinţă prîŭ mijlocul cel maĭ uşor să le iconomisim? Cum dar este prin putinţă şi o aşà sumă mare a ţĕriĭ să o iconomisim şi orînduitele dăjdiĭ să le strîngem şi cele din tóte ḑilele ale Domnesciĭ nóstre Visteriĭ (carĭ s'aŭ îndoit) să le întîmpinăm, de nu vom încărcà tóte acele sarcinĭ, cu dréptă cumpănire, pe ale multora spinări? Adevĕr învederat este, că cu cât greutatea se împarte la mulţĭ, cu atâta se face maĭ uşóră şi maĭ lesne purtătóre. Cum se póte însă a se pune în faptă acéstă dréptă uşurare a greutăţiĭ prin mulţimea spinărilor, când cea maĭ multă parte din ceĭ ce ar puté să pórte greutăţile, prin catahrisis prefăcêndu-se în poslușnicĭ, abià se adună ludele Domnesciĭ nóstre Visteriĭ până la treĭ-spre-ḑece-miĭ? Suma locuitorilor Domnesciĭ nóstre ţĕrĭ este de o potrivă (ca să nu ḑicem maĭ mult) cu suma locuitorilor din vremea celuĭ dinaintea nóstră Domn; iată dar unde a ajuns rĕul catahrisisuluĭ poslușnicilor, în cât din cincĭ-ḑecĭ miĭ de lude numaĭ treĭ-spre-ḑece miĭ aŭ rĕmas, iar 31.000, uniĭ aŭ sărăcit, alţiĭ s'aŭ făcut poslușnicĭ. Este dar al poslușnicilor catahrisis, care a ajuns la cel din urmă punct al necuviinţeĭ şi al obştesciĭ stricăciunĭ. Neapĕrată datorie avênd Domnia-Mea a o oprì ca un obştesc părinte al norodului ce ni s'a încredinţat şi cu mâna cea dréptă, fiind cumpĕna dreptăţiĭ, iar cea stângă avênd-o întinsă spre facerea de bine şi atât ca un Domn, cât şi ca un părinte chibzuindu-ne, Domnesce hotărîm şi poruncim, ca la fieş-care după rîndul şi trépta sa să rĕmâe suma poslușnicilor ce s'aŭ găsit cu cale şi s'aŭ orînduit prin obştéscă chibzuire a Prea-sfinţieĭ Tale şi a dumné-vóstră, iar suma ce va prisosì peste cuviinţă, în dreptate să se aşeze la ludele Domnesciĭ nóstre Visteriĭ, fiind bine încredinţaţĭ, că cu acest mijloc şi catahrisis împuţinându-se şi darul într'ale sale firescĭ hotare ocolindu-l, împărţim greutatea prin adăogirea ludelor. şi cu tóte că ceĭ de maĭ înainte aŭ schimbat acest dar făcêndu-l catahrisis şi obştéscă stricăciune, acum iarăşĭ dobândesc Domnescile nóstre darurĭ prin cât este ḑu cuviinţă şi cu atâta îndestulare, în cât măcar că se cuvenià să suîm ludele Domnesciĭ nóstre Visteriĭ la suma celor dinaintea nóstră Domnĭ, dar ne-am mulţumit numaĭ ca să le adăogăm cu acele 12.000 de lude ce s'aŭ găsit cu cale prin obştéscă anaforà şi adunându-se peste tot lude 20.000, bine-voim şi atuncĭ a împărţì din prisos, iarăşĭ cu cuvîntul faceriĭ de bine, harurĭ de poslușnicĭ fieş-căruia după cuviinţă şi trebuinţă,

www.dacoromanica.ro

de ne vor îndeletnicì trebuinţele Domnescii nóstre Visterii ; într'acestaşi chip dar fiind Domnésca nóstră hotărîre, iată printr'acest al Nostru pitac Domnesc o şi facem cunoscută. — 1814 Octobre 13.

Cod. LXXIV, fila 146.

In loc de a găsì mijlocul de a scădé numĕrul poslușnicilor boerescĭ, Marele Vistier dă culpa sporniculuĭ lor numĕr pe existenţa unuĭ biuroŭ special cu «*logofĕtul de poslușnicĭ*», cel organisat de Vistierul Brâncoveanu. Prin anaforaua din Aprilie 1818, Vistierul cel mare propune desfiinţarea aceluĭ noŭ biuroŭ şi trecerea atributelor luĭ la vechiul biuroŭ al «*extractorieĭ*». Tot-odată propune şi un Nizam, după care să se urmeze de acest *calem* în afacerile relative la poslușnicĭ. (1)

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Primită fiindu-ne acéstă anaforă a dumné-luĭ Vel Vistierul o întărim Domnia-Mea şi hotărîm să-şĭ aibă urmarea în fiinţa sa întocmaĭ fără câtuşĭ de puţină strămutare, după care poruncim dumi-tale Vel Vistiere, să se deà de scire la Cassa lefilor de la ţi'ntâiŭ a viitoruluĭ Maiŭ.— 1818 Aprilie 28.

(Pecetea gpd.). Vel Logofĕt.

Prea Înalţate Dómne,

Arĕt Inălţimiĭ Tale cu acéstă a mea anaforă, că pe lângă alte înnoirĭ şi prefacerĭ ce s'aŭ urmat la Cassa lefilor Visterieĭ, încă din anul dintâiŭ al Domnieĭ Mărieĭ Tale, aflându-se Visteria sub otcârmuirea dumné-luĭ banuluĭ Brâncoveanu, s'aŭ desgliinat şi de la calemul extractării catastişele poslușnicilor şi s'a orînduit osebit calemgiŭ cu acéstă purtare de grije, numindu-se logofĕt de poslușnicĭ, care acésta încă de atuncĭ a fost primită şi Mărieĭ Tale, fiind întru adevĕr şi lucru ca acela, care de ar fi fost mijloc de a se aduce în starea ce se silesce Visteria a-l întocmì, ar fi putut aduce óreşĭ-care folos şi nu s'ar plătì întru zadar léfa ce se dă acum acestuĭ osebit logofĕt, dar fiind-că din vreme în vreme schimbându-se logofĕtul acestuĭ calem şi maĭ vîrtos că, de sunt vre-o treĭ anĭ încóce, s'a făcut, pot ţice, obiceiŭ a se orînduì la acest calem logofĕtul ce-l va fi avênd după vremĭ dumné-luĭ Vel Vistierul, precum şi eŭ însumĭ sluga Mărieĭ Tale am urmat, şi acest logofĕt al celuĭ după vremĭ Vistier sciind, că are să fie la acéstă meserie numaĭ pentru un an, nu numaĭ că nicĭ un fel de îngrijire nu are pentru folosul Visterieĭ, năzuind şi privind maĭ mult la al sĕŭ interes, ci încă împismuindu-se cu cel fost înainte, iarăşĭ, pentru în parte-le interesurĭ vătĕmătóre Visterieĭ şi nefolositóre, intră la acéstă trébă cu totul orb şi fără nicĭ un fel de sciinţă, pentru că cel dinainte-ì, şi spre a-l dărăpănà din ipolipsis şi spre a-şĭ ascunde ale sale, lasă drept matcă în Visterie un catastih încărcat, care nu are nicĭ aseménare cu fiinţa ce este pe la judeţe şi până să-l descurce cel haleà şi să-l pue în orînduélă se isprăvesce şi anul Visterieĭ, când urméză şi acesta ca cel maĭ dinainte-ĭ şi întru acéstă stare de neorînduélă aflându-se acéstă trébă a poslușnicilor, nu numaĭ că a pricinuit un deosebit catahrisis, ajungêndu-se ceĭ cu poslușniciĭ, cu ispravniciĭ judeţelor şi cu calemgiul întru aşternerea

www.dacoromanica.ro

Este adevĕrat că noul nizam dă mai multe garanţii, că abusul va fi mai mult stavilit decât prin desfiinţatul calem.

---

mătceĭ şi trecênd suma de poslușnicĭ, alţiĭ iarăşi lăsându-i pe din afară, în deosebite foĭ, ca la vremea de întrebare să-i trécă, ei se află şi Visteria întru o nesciinţă, în cât nu póte să deà nu nizam cuviincios, şi osebit de acésta se perde din ḑi în ḑi nu simţitor ajutor, ce ar puté să cunóscă birnicii locuitorĭ pe alocurea, ajutându-se unele sate mai nepuncióse şi prin alte părţi făcându-se şi óreşi-care sporire, care o să fie pentru îndeletnicirea dării scutelnicilor la obrazele ce vor fi avênd lipsă şi ce se cuvine; de aceea şi părerea mea este, ca să se strice acest vătemător Visterieĭ calem şi să se deà poslușnicii iarăşi la extractarie, precum aŭ fost mai nainte, asupra cărora să urmeze extractarul după cuprinderea de mai jos.

1). Prin tóte mijlócele corespondenţeĭ Visterieĭ şi prin orĭ câte chipurĭ de iscodire va puté face, să dovedéscă fiinţa poslușnicilor de pe la judeţe, după care să aştérnă matcă asemĕnătóre ceĭ de obşte alegere ce s'a făcut la chibzuirea întocmiriĭ aşezămîntului trecut, iar pentru acele obraze ce nu se vor fi cuprinḑênd într'acésta alegere, să facă nu deosebit catastih, care va rĕmâné întru chibzuirea şi alegerea celui după vremi Vel Vistier.

2). Să înceteze cu totul trecerea în catastihul Visterieĭ a poslușnicilor celor nesciinţi Visterieĭ şi alcătuiţi numai prin hotărîrile dumné-lor ispravnicilor, căci una ca acésta se cuvine a se face numai prin porunculle cele mai marĭ.

3). După ce se va alege matca poslușnicilor cea adevĕrată şi primită Visterieĭ, aşternêndu-se catastih aunme şi pe obraze i pe judeţe, să se adevereze de cătră d-lui cel după vremi Vel Vistier şi să steà în Visterie; asemenea să se scóţă dintr'acea matcă 17 catastişe pe 17 judeţe îndoite şi să se trimiţă cătră dumné-lor ispravniciĭ, din care unul, iscălindu-se de cătră dumné-lui Vel Vistiernul, să steà la zărăfia judeţului spre întemeerea nizamului, şi altul neiscălit să se iscăléscă de cătră dumné-lor ispravniciĭ şi să se trimiţă la Visterie, drept sinet al dumné-lor, că vor fi întocmai următorĭ hotărîriĭ Visterieĭ.

4). Orĭ-ce îndreptare se va face după trebuinţă în urmă acestor catastişe, să se îndrepteze în josul catastihului, prin arĕtare cu deslușire şi să se adevereze iarăşi de cătră dumné-lui Vel Vistiernul ce va fi după vremi, după care să se scrie de la Visterie iarăşi cu deslușire şi cătră ispravniciĭ acelor judeţe îndreptarea ce s'a făcut, ca asemenea să se urmeze şi de dumné-lor cu catastihul ce vor avé şi să fie sciinţa Visterieĭ cu a judeţelor întru tóte asemĕnată fără câtuşi de puţină schimbare.

5). Toţi poslușniciĭ ce vor fi pe moşiĭ străine şi primiţi Visterieĭ, dupa căderile ce sunt alcătuite întru acésta, carĭ sunt vierĭ, pescarĭ şi vînătorĭ, să se trécă în sfîrşitul catastihului cu osebite sume fieş-care la tagma sa, cu numele, cinul i satul şi cu obrazul stăpânului unde poslușesce, ca să fie şi pentru aceştia o deslușită sciinţă în Visterie, iar pentru poslușniciĭ ce vor fi prin oraşe să se facă osebite catastişe, neamestecându-se nicĭ cum în suma celor de pe la judeţe, fiind-că sunt dintre ruptaşĭ, iar nu dintre ludele birnicilor, şi apoĭ lămurindu-se se vor da pentru aceştia osebite povĕţniriĭ.

Intr'acest chip nădăjduesc că se va îndreptà catahrisisul ce s'a clădit în Visterie, luându-şĭ cu totul o altă închipuire, ḑic însă să se alătureze poslușniciĭ iarăşi la calemul extractărieĭ, precum aŭ fost şi mai nainte, pentru doue cuvinte: unul căcĭ acest calem nu se póte schimbà aşà lesne, fiind din cele mai alese, şi cu cât se în-

www.dacoromanica.ro

Departe de a renunţà la poslușnicĭ, scutelnicĭ, (1) boeriĭ maĭ re-

---

vechesce cu atât se întemeézà sciinţa Visterieĭ maĭ mult, fiind maĭ vîrtos hrisov al Mărieĭ Tale a nu se stricà nicĭ unul din calemgiĭ, fără pricină vădită şi cercetare, care s'a alcătuit numaĭ pentru acest interes al Visterieĭ, şi alt cuvînt, căcĭ poslușniciĭ ne fiind ca alte bresle a se face şi a se lepădà în dajdie numaĭ prin poruncile Visterieĭ, ce rĕmân şi la alegerea dumné-lor ispravnicilor judeţelor, maĭ vîrtos ceĭ nesciuţĭ Visterieĭ, când se trimit extracturile ludelor birnicĭ, se daŭ drept la extractar a se căutà, şi numitul vĕdênd osebirea şi îndreptărĭ, orĭ prin sporire, saŭ prin întemeerea unor sate cu acest fel de ómenĭ, nu maĭ are trebuinţă a năzuì şi la ajutorul altuĭ calem, din care pricină să zăticnéscă prin osebită zăbavă încheerea socotelilor judeţelor, ce fiind însărcinat singur cu catastişele poslușnicilor şi cu sciinţa tóteĭ corespondenţeĭ ce se cuvine a se urmà într'acéstă pricină, póte să aştérnă o adevĕrată matcă, carea întru adevĕr să se asemene cu fiinţa adevĕruluĭ, acésta este plecata-mĭ părere; iar hotărîrea cea desăvîrşită rĕmâne a se face de cătră Înălţimea Ta.—1818 Aprilie.

Vel Vistier.

Cod. LXXXIX, fila 373.

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Dumné-ta Vel Vistiere, pe lângă 28 poslușnicĭ ce ne arĕţi printr'acéstă anaforà, că s'aŭ lăsat jăluitoruluĭ, bine-voind Domnia-Mea, poruncim să i se maĭ dea alţi doĭ poslușnicĭ, ca să aibă peste tot jăluitorul 20 poslușnicĭ.—1814 August 13.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

Dumné-luĭ Paharnicul Constantin Creţulescu, jăluitorul la catastihul de poslușnicĭ s'a găsit cu lude 38, şi după alegerea ce aŭ făcut dumné-lor boeriĭ ceĭ orînduiţĭ, s'a lăsat pe séma dumné-luĭ, ca să aibă 28 poslușnicĭ, iar 10 s'aŭ dat la dajdie, ce rĕmâne precum se va hotărî de cătră Măria-Ta.—1814 August 17.

Vel Vistier.

Cod. LXXIX, pag. 269.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-ta Vel Vistiere, de vreme ce atât din mărturia calemgiuluĭ havalelelor, cât şi din catastihul Visterieĭ de scutelnicĭ, se face dovadă că a avut jăluitorul Aleco, slugerul sineturĭ Domnescĭ pentru aceste privileghiurĭ, bine-voind Domnia-Mea, poruncim să se facă cartea Domnieĭ-Mele de înoirea acestor privileghiurĭ ce se arată maĭ jos, în anaforaua dumi-tale.—1813 Martie 8.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofĕt.

Prea Inalţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ-Tale, ce ni se dă la alăturata jalbă a slugeruluĭ Alexandru Mincu, cuprinđĕtóre că prin sineturĭ gpd., după slujbele sale, este miluit de

www.dacoromanica.ro

reclamă nouĕ restituirĭ de privilegiĭ perdute de eĭ sub Mavrogheni-Vodă. Aşà, Divanul, la 30 Aprilie 1816, intră cu anaforà la Domnitor, ḑicêndu-ĭ că: «arĕtăm M.-Tale, că tótă nădejdea chiverniseliĭ boerilor pămîntenĭ rézimă în veniturile moşiilor şi al viilor, în vreme ce de a intrà în alte slujbe şi chiverniselĭ ale ţĕriĭ, aştéptă câte 2—3 anĭ, până le vine rîndul, şi de nu vor avé ajutor de la acareturile sale, rĕmân în ticăloşie şi în próstă stare». Eĭ cer să nu plătéscă vamă pe bucatele lor, zahereà şi vite ce le vînd prin tîrguriĭ orĭ prin sate. Maĭ cer să fie scutiţĭ pogonaşiĭ, carĭ lucréză la viile lor, de podveḑĭ şi beilicurĭ, că li se împedică lucrarea viilor şi să nu se îngădue importul de vin din Ţéra-Turcéscă. Se maĭ tînguesc şi că de la arendaşiĭ şi ispravniciĭ de pe la moşiile lor nu aleg nimica, căcĭ arendaşiĭ lépădă moşiile, din causă că li se ieà zaheréua pentru Ţarigrad.

Domnitorul respinge cererea de vamă, căcĭ ar aduce o prea simţitóre pagubă «*la venitul Domnesciĭ Cămărĭ*», căcĭ scăderea va trece peste 30–50 de pungĭ de banĭ. Cât pentru supĕrările ce se fac arendaşilor pentru zaheréua de Ţarigrad, cu care boerĭĭ ḑic, că se păgubesc arendaşiĭ, de le lépădă moşiile, Vodă rĕspunde, că nu póte împlinì zaheréua numaĭ de la locuitoriĭ birnicĭ. Când se va puté acésta, vor fi scutiţĭ arendaşiĭ, numaĭ şi eĭ să nu cum-và să apere zahereà de a locuitorilor, ḑicênd că este a lor, că vor fi pedepsiţĭ. In privinţa pogonaşilor, Caragea hotărĕsce să fie scutiţĭ de podveḑĭ şi angarale numaĭ vierĭĭ paznicĭ aĭ viilor mânăstirescĭ şi boerescĭ, iar pogonaşiĭ vor fi scutiţĭ numaĭ când nu va fi vre-o grabnică trebuinţă

ţineà ḑece ómenĭ fără pricină de dajdie i o prăvălie şi o cârciumă scutită, carĭ sineturĭ le-a dat în Visterie la II Vistier Aleco Carabulea, de la calemul havalelelor, ca să se înnoéscă şi s'aŭ rĕpus, rugându-se la mila Mărieĭ-Tale, a i se înnoì şi de cătră Inălţimea Ta, fiind că ómeniĭ îĭ are şi până acum, am cercetat, şi întru adevĕr este că i s'aŭ rĕpus după mărturia ce a dat-o în scris numitul calemgiŭ, arĕtătóre, că douĕ sineturĭ ale numituluĭ jăluitor, unul al rĕposatuluĭ întru fericire Mihaiŭ Vodă Suţul dintru al doilea Domnie şi altul al Mărieĭ-Sale Alexandru Moruz dintru întâia Domnie, ce cuprindeà pentru ḑece scutelnici, i o pivniţă şi o prăvălie, ca să aibă jăluitorul, i le-a dat îu Domnia a treia, tot a Mărieĭ-Sale rĕposatuluĭ Mihaiŭ Vodă Suţul, ca să se înnoéscă şi, la fuga Bucurescilor, de atuncĭ aĭ rĕmas în ladă la Visterie şi s'aŭ răpit cu alte hârtiĭ; aşijderea maĭ adeverez şi de la calemul scutelnicilor, că aceştĭ ḑece ómenĭ scutelnicĭ, după sineturile ce a avut jăluitorul, îĭ are şi până acum. Ci cât pentru cererea de rugăciune ce face, ca să i se înnoéscă acéstă milă şi de cătră Măria-Ta, rĕmâne la hotărîrea milostiviriĭ Inălţimiĭ Tale.—1813 Februarie 27.

Vel Vistier.

Cod. LXXIII, pag. 273.

www.dacoromanica.ro

împĕrătéscă şi în timpul lucrărilŭ viilor. In fine, importul vinurîlor străine este din noŭ prohibit în 1815 şi 23 Maiŭ 1816. (1)

---

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Prea Sfinţia Ta Părinte Mitropolit, iubitorilor de Dumneţeŭ Episcopilor şi dumnévóstră veliţilor boerĭ, câteşi patru cererĭ de rugăciune, ce ne faceţĭ printr'acéstă obştéscă anaforà, chibzuind Domnia-Mea, la cea dintâĭ a vămiĭ rĕspundeiu Sfinţiilor Vóstre şi dumné-vóstră, că precum şi altele multe rugăciunĭ ce aţĭ făcut Domnieĭ-Mele, după vremĭ, spre mângâerea părţiĭ boerescĭ şi mânăstirescĭ, nu le-am trecut cu vederea, după cum şi în faptă aţĭ cunoscut, asemenea am fi primit-o şi acésta cu jertfirea interesuluĭ Domnesciĭ Nóstre Cămărĭ, când ar fi pricinuitóre de o pagubă numaĭ ca de treĭ-ţecĭ, patru-ţecĭ, saŭ cel mult de cincĭ-ţecĭ pungĭ de banĭ, iar când scăderea venituluĭ, ce urméză a se pricinuì din radicarea sau lipsirea acesteĭ vămĭ, se va suì şi va trece suma banilor ce se vor suì maĭ sus (precum şi nu este îndoélă, fiind maĭ tótă ţéra alcătuită de moşiĭ mânăstirescĭ şi boerescĭ), nu putem primì într'alt chip o aşà simţitóre pagubă la venitul Domnesciĭ Nóstre Cămărĭ, afară numaĭ când iarăşĭ cu toţiĭ împreună veţĭ face chibzuire, ca să găsiţĭ alt mijloc de o potrivă şi cuviincios spre împlinirea sumeĭ ce se urméză a se scădé din ridicarea acesteĭ vămĭ. Iar pentru cea de a doua a arendaşilor, ţicem că nicĭ înşi-vĕ nu puteţĭ tăgăduì neapĕrata datorie a supuneriĭ şi a buneĭ consciinţĭ ce se cuvine a avé către prea puternica şi nouĕ tuturor dătătóre de hrană Împĕrăţie, ca să ne arĕtăm din tótă vîrtutea osîrduitor spre împlinirea poruncilor şi trebuinţelor sale, dintre care una şi cea maĭ delicată, fiind şi madéua zahereleĭ, când este trebuinţă şi nu se va puté împlinì numaĭ de la locuitoriĭ birnicĭ i de la cele-lalte bresle suma ce va fi cerută pentru trebuinţa împĕrătéscă, atuncĭ numaĭ să fie datorĭ şi arendaşiĭ boerescĭ i mânăstirescĭ a da zahereà în natură ceĭ ce vor avé, iar nu în banĭ, şi să li se plătéscă aceea zahereà, după fiiatul cu care se va plătì locuitorilor i celor-lalte bresle, iar când ceruta zahereà se va puté împlinì numaĭ de la locuitoriĭ birnicĭ i cele-lalte bresle, atuncĭ numiţiĭ arendaşĭ să nu fie câtuşi de puţin supĕraţĭ, să se feréscă însă şi eĭ ca nu cum-vaşĭ, cu pricina acesteĭ apĕrărĭ, să priméscă zaherele de ale locuitorilor birnicĭ i a celor-lalte bresle şi să le numéscă că sunt ale lor, ca să le apere, căcĭ dovedindu-se vre-unul în vre-o acest fel de urmare, să scie, că nu numaĭ se va pedepsì cu străşnicie, ci încă după ce se va luà acea zahereà, se va îndatorà apoĭ a dà şi de la sine-şĭ îndoită peste acea sumă făr' de nicĭ o plată. I pentru cea de a treia, a pogonaşilor, hotărîm, ca nu numaĭ vieriĭ paznicĭ aĭ viilor mânăstirescĭ şi boerescĭ să fie apururea apĕraţĭ şi ocrotiţĭ de orĭ-ce podvadă şi angară, iar pogonaşiĭ, atuncĭ numaĭ să fie şi eĭ asemenea ocrotiţĭ, când nu va fi vre-o grabnică trebuinţă împĕrătéscă, saŭ când acea trebuinţă se va întîmplà a se cere asupra lucruluĭ viilor, iar când trebuinţa va fi grabnică, saŭ nu se va întîmplà pe vremea lucruluĭ viilor, atuncĭ şi aceştĭ pogonaşi să fie datorĭ, tot pentru cuvintele de maĭ sus arĕtate, de a săvîrşì acele angarale şi podveţĭ împĕrătescĭ; pentru care amândouĕ aceste madele, adecă a arendaşilor şi pogonaşilor, poruncim dumi-tale Vel Vistiere, să se păzéscă întocmaĭ nizamul de maĭ sus arĕtat, iar pentru vinurile străine, hotărîm să se păzéscă nizamul popririlor, precum a fost poprit de maĭ înainte, pentru care şi poruncim dumné-vóstră Veliţilor Logofeţĭ, să se

www.dacoromanica.ro

Caragea continuă a prohibì importul vinurilor şi spirtóselor, spre a

facă cuviinciósele porunci, atât către dumné-luĭ Vel Spătarul de a scrie căpitanilor de margini, cât şi către ispravnicii acelor judeţe. — 1816 Maiŭ 23.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXV, fila 56.

Prea Inălţate Dómne,

Cu plecata nóstră obştéscă anaforà, arĕtăm Măriei-Tale, că tótă nădejdea chiverniseliĭ boerilor pământeni rĕzimă în veniturile moşiilor şi al viilor, în vreme ce de a intrà în alte slujbe şi chiverniselĭ ale ţĕriĭ, *aştéptă câte 2—3 anĭ, până îĭ vine rîndul*, şi de nu va avé ajutor de la acareturile sale, rĕmâne în ticăloşie şi în próstă stare, neavênd cu ce să-şĭ ţie rînduéla şi haractirul sĕŭ, după cinstea ce s'aŭ învrédnicit atât de la alţĭ luminaţĭ Domnĭ, cât şi de la Măria-Ta; aceste venitură dintru începuţ şĭ-aŭ avut privileghiurile lor păzite pe deplin, fără a se vătămà cu vre-o pagubă şi scădere, iar de la o vreme încóce s'aŭ stricat acele privileghiurĭ, întâiŭ că maĭ înainte de răsmiriţa oŧ let 1787, mânăstirile şi boeriĭ de la drepte bucatele lor ce vindeaŭ, zahereà şi vite, orĭ prin sate saŭ prin tîrgurĭ, vamă nu plătiaŭ, iar de atuncĭ încóce aŭ rĕmas lipsiţĭ de acest privileghiŭ, pentru care, cu tóte că se pune în ponturile vămilor, că, de va fi vînzĕtorul boer saŭ mânăstire, să plătéscă vama cumpĕrătorul, iar de va fi cumpĕrătorul mânăstire saŭ boer, să plătéscă vînzĕtorul, dar orĭ-cum va fi, tot mânăstirea şi boerul plătesce vamă, pentru că cel ce cumpĕră aceste douĕ tagme, sciind că are a plătì vamă, nu-ĭ dă preţul ce ĭ-ar fi dat, când ar fi sciut că lucrul acela ce-l cumpĕră este făr'de vamă, şi scade vama din preţ, cum şi cel ce vinde la maĭ sus numitele tagme, iarăşĭ asemenea încarcă preţul lucruluĭ, ca să nu rĕmâe vama plătită de el, ci de cumpĕrător, şi aşà s'a perdut cu totul acest privileghiŭ, ce dintru începuţ l-aŭ avut mânăstirile şi boeriĭ.

Al doilea, arendaşiĭ ce cumpĕră veniturile moşiilor mânăstirescĭ şi boerescĭ se îndatorézà de daŭ zahereà orĭ în natură saŭ în banĭ, şi nefiind acésta pagubă din nerodirea timpuluĭ, care este în norocul luĭ,o trage şi perde însuşĭ stăpânul moşieĭ, fiind-că se tocmesce pentru dreptăţile şi privileghiurile ce are asupra moşiilor sale şi volnicesce obrazul sĕŭ asupra cumpĕrătoruluĭ arendeĭ, pătimind şi aceĭ arendaşĭ supĕrare de necaz, în cât dintr'acéstă pricină mulţĭ dintr'înşiĭ s'aŭ tras şi s'aŭ lăsat de a nu se maĭ amestecà la arenzĭ, iar şi care dintr'înşiĭ ar vré să ieà arendă, să o ieà cu preţ pe jumĕtate, de care uniĭ din stăpâniĭ moşiilor, pentru felurimĭ de pricinĭ, neputênd a merge însu-şĭ să-şĭ caute moşiile lor, şi rĕmâind pe mâna ispravnicilor, nu puţină pagubă li se pricinuesce din furtişagul ce fac şi scăderea necăutăriĭ venituluĭ, precum se cade, şi aşà nealegêndu-se maĭ cu nimic şi nicĭ alt mijloc de chiverniséla neavênd, este silit a o vînde cu totul.

Al treilea, că pogonaşiĭ ceĭ orînduiţĭ de le lucrézà viile, luându-se la podveţĭ de cărat cheresteà şi alte angariĭ în vremea lucruluĭ, se zăticnesc viile din lucru şi se pricinuesce şi de la acésta mare pagubă, în cât nicĭ cheltuéla nu o pot scóte, necum să se foloséscă de ce-vaşĭ, iar şi când sçapă din podvadă şi pot de lucrézà viile la vreme şi este şi timpul rodos, atuncea iurudisesc vinurĭ din Ţéra-Turcéscă, ce sunt poprite printr'atâtea luminate Domnescĭ hrisóve a nu venì nicĭ de cum în ţĕră, şi rĕmân vinurile pământenilor la preţ de nimic şi le este cheltuéla şi ostenéla în zadar, ci ne milostivim milostiviriĭ Măriei-Tale ca un Domn milostiv şi pă-

www.dacoromanica.ro

favorisà viile boerescĭ. Erà o concesiune cu scăderea venituluĭ vămilor, dar nu putù să o refuse, căcĭ erà din vechiŭ practicată. (1)

---

rinte doritor, să reverşĭ milă asupra némnlnĭ boeresc şi asupra mânăstirilor, a face părintésca şi Domnésca Mărieĭ-Tale îndreptare la aceste privileghinrĭ ale némnlnĭ boeresc şi părţiĭ mânăstirescĭ cu scădere şi vătĕmare din vreme în vreme să se dărapene dé tot, şi să rĕmâe la cea desăvîrşită ticăloşie.—1816 Aprilie 30.

Al Ungrovlahieĭ Nectarie, Iosif Argeşiŭ, Constandie Buzĕŭ, Constantin Filipescu, Radu Golescu biv Vel Ban, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Creţulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vornic,... Vel Vistier, Dumitrache Racoviţă Vel Vornic, Istrate Creţulescu Vel Vornic, Constantin Bălăceanu, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Gheorghe Filipescu, Mihalache Racoviţă Vel Logofĕt, Iordache Golescu Vel Logofĕt, Ioan Ştirbeiŭ Logofĕt, Toma Creţulescu Vel Logofĕt, Pană Costescu Vel Vornic.

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.*

De vreme ce Părinţiĭ Arhiereĭ, dimprenună cu dumné-lor boeriĭ, ne arată printr'acéstă anaforà, cum că vinurile i rachinrile străine din vechime sunt oprite prin hrisóvele fraţilor Domnĭ de maĭ înainte, cum şi prin ponturile vămilor, ce se fac în toţĭ aniĭ, a nu venì nicĭ de cum în ţéră, ca să se pótă vinde ale pămîntnlnĭ, primită este Domnieĭ-Mele cererea şi rugăcinnea ce ne fac, poruncim dumi-tale cinstite şi credincios boernle al Domnieĭ-Mele, Vel Logofete de Ţéra-de-sus, să se facă Domnescnl Nostrn hrisov şi porunchĭ, cu cuprinderea ce li se arată maĭ jos, în care să li se deà şi acéstă poruncă, ca să trimiţă la Domnia-Mea catastih de câte vinurĭ şi rachinrĭ aŭ venit din părţile străine împotriva opririĭ, făr' de porunca Nóstră. — 1815 Februarie 9.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

Cu plecată anaforà arĕtăm Mărieĭ-Tale, că din vechime prin hrisóvele luminaţilor Domnĭ i prin ponturile vămilor ce se află pe tot anul, cum şi chiar acum în prea fericite ḑilele Mărieĭ-Tale, sunt oprite cu totnl vinurile şi rachinrile de peste Dunăre i holirca din Ţéra-Leşéscă, a nu venì nicĭ de cum aicĭ în ţéră, ca să nu se pótă vinde al pămînteuilor, iar estimp vedem că aŭ adus nniĭ alţiĭ mulţime de vinurĭ i rachinrĭ străine prin ţéră, din care pricină, nu puţină pagubă aŭ pămînteniĭ, cum şi chiar Visteria Mărieĭ-Tale, pentrn că vînḑênd locnitoriĭ pămîntenĭ ce aŭ viĭ şi liveḑĭ de prunĭ, năvălirea vinurilor şi a rachinrilor străine, mulţĭ dintr'înşiĭ le-aŭ părăsit şi le-aŭ lăsat nelucrate şi înţelenite, în vreme ce munca şi străḑania lor este mare, cum şi plata lucrului viilor scumpă, ajungênd până la parale 50 pe ḑi, după care nu póte să fie cuvînt de pricinuire pentrn óreş-care adaos al preţului vînḑării, căcĭ în alt chip munca lor rĕmâne în zadar, neputênd să-şĭ scóţă cheltnéla, maĭ vîrtos când se întîmplă timp cu rod puţin, după cum aŭ fost an-ţĕrt. Decĭ fiind-că nădejdea pămîntenilor într'acest venit al viilor şi al liveḑilor razimă, căcĭ zaheréua şi vitele sunt pentrn alte trebuinţe ale datorieĭ ţĕriĭ şi de a perde acest folos, suntem încredinţaţĭ că nu este suferit luminatului anḑ al Mărieĭ-Tale, fiind ferbintea rîvnă şi părintésca dorire ce aĭ Măria-Ta cătră ţéră, cu neadormită siguranţă a se

www.dacoromanica.ro

După ce aşà sporirĕ dările sub tóte denumirile, apoĭ gróznică erà perceperea lor. Caznele cele maĭ nepomenite se aplicaŭ la ţĕranĭ, ca să-şĭ plătéscă sfertul. In Jiul-de-Sus s'aŭ vĕḑut perceptorĭ grecĭ carĭ, ca să oblige ţĕranul a plătì birul, îĭ luà copilaşul şi, în toiul erniĭ, băgându-l în apă, îl atîrnà pe o cracă în puterea geruluĭ, de cădeaŭ cărnurile după corp.....

Asemenea ororĭ nu puţin contribuirĕ la sbucnirea de rĕscóle.

Rĕscólele pandurilor din 1815 şi 1816 şi nemulţumirile chiar şi ale boerilor, pe lângă a ţĕrănimiĭ, în aşezarea birurilor din 1815, silesc pe Caragea să facă o nouă aşezare a dărilor, cu atât maĭ mult că nemulţumirile străbătuseră până la Pórta Otomană.

Şi pe lângă dările după întocmirea din 1815, câte alte dărĭ extraordinare nu maĭ apasă ţéra, de la 1816—1818! In 1816 bună óră, Caragea aruncă o dare extraordinară, cu care să pótă plătì 149.250 talerĭ, preţul a 3.400 de salahorĭ, ce ţéra-ĭ obligată să deà la cetăţile turcescĭ pe fie-care lună. Ceĭ 16 miĭ de lude, cât maĭ rĕmăseseră în ţéră, se îmbracă cu acéstă dare, numaĭ eĭ, dar nu şi boeriĭ, aşà că de la lude vin câte 9 talerĭ banĭ 40, fără de răsură. Darea se plătesce de la 1 Aprilie 1816. (1) Totuşĭ Caragea emite, în Ianuarie 1817, un hrisov, prin care, cu multă emfasă, desfiinţézà darea *untuluĭ* şi maĭ desfiinţézà, cu nu maĭ puţină emfasă, şi alt beilic orĭ podvadă, anume aceea, ce-ĭ dreptul dând loc la multe abusurĭ, a carelor de transpor-

---

ocrotì de tóte cele împotrivitóre şi a nu se vătămà obştescul folos, ne rugăm milostiviriĭ Mărieĭ-Tale, să se înnoéscă acest privilegiŭ al ţĕriĭ şi prin luminat hrisovul Mărieĭ-Tale, următor celor de maĭ înainte Domnescĭ hrisóve, şi să se facă luminate poruncĭ cătră tóte isprăvniciile, ca să întăréscă paza marginilor cu tótă străşnicia şi să nu îngăduéscă a venì în ţéră cât de puţin vin saŭ rachiŭ din alte ţĕrĭ, fiind acésta, după cum ḑicem, şi spre paguba Visterieĭ, publicând în tot judeţul ca să scie toţĭ cu hotărîre, că cel ce se va îndrăsnì la o urmare ca acésta împotriva poruncĭĭ, nu numaĭ vinul şi rachiul acela i se va luà pe séma Domnieĭ, ci încă i se va face şi grea pedépsă, asemenea poruncĭ făcêndu-se şi aicĭ către dumné-luĭ Vel Spătarul, ca să facă prin pristavĭ tuturor sciută hotărîrea, i la Craiova către dumné-luĭ Caimacamul şi către dumné-lor boeriĭ Divanuluĭ de acolo, spre a se face asemenea urmare.—1815 Februarie 7.

Nectarie Mitropolit, Iosif Argeş, Constandie Buzeŭ, Constantin Filipescu Vistier, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Creţulescu Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic. Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Vornic, Grigorie Băleanu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Gheorghe Filipescu Vel Logofĕt, Scarlat Grădişteanu Vel Logofĕt, Fotache Ştirbeiŭ Vel Logofĕt, Nestor Vel Clucer.

Cod. LXXVIII, pag. 338.

(1) Veḑĭ *Tesaur de Monumente*, T. II, pag. 329.

www.dacoromanica.ro

tat sarea la porturĭ. Mare scădere totuşĭ nu se făcea cu acésta la grelele bírurĭ. (1) Ţéra continuă a cere scăderĭ maĭ reale.

---

(1) *Hrisovul ce s'a făcut pentru ertarea untuluĭ şi a carelor de sare, a nu maĭ fi.* Este netăgăduit şi mărturisit de tótă obştea înţelepţilor, că între părinţĭ şi fiĭ, însoţindu-se îngrijirea cu supunere, săvîrşesc o datorie între dînşiĭ, prin care se înalţă, întru podóba înţelepciuniĭ şi de o potrivă se hrănesce întru dorirea mângâerĭĭ, acéstă falnică zidire a omenirĭĭ, care s'a clădit de către Mântuitorul nostru maĭ cu osebire simţitóre de cătră orĭ-ce altă fiinţă ce avem întru vedere, pentru că părinţiĭ îngrijitorĭ, aflându-se pentru înălţarea şi crescerea fiilor lor, privesc cu tótă rîvna la ceea-ce ar puté să le aducă rodirile fericirilor, iar fiiĭ cunoscătorĭ fiind de căderile supunerĭĭ hrănesc simţirile părinţilor prin fapte şi dorirea mângâerĭĭ ce aŭ cătră aĭ lor firescĭ ocrotitorĭ şi prin aceste, legate de cătră fire răsplătirĭ, se săvîrşesce acea vecĭnică datorie, întocmaĭ după sfînta poruncă. După acéstă dar firéscă asemĕnare, părinte se pote numì verĭ-carele din dumneḑeésca bună-voinţă s'a învrednicit a fi oblădnitor de norod, cum aşijderea şi fiiĭ, verĭ-carele s'aŭ născut a fi supt umbrire de oblăduitor, pentru că aceluĭ dintâiŭ este îngrijirea odihneĭ supuşilor luĭ, descoperirea dreptăţilor şi în scurt aplecarea a tot felurilor de mijlóce spre a lor fericită petrecere, iar a acelnĭ de al doilea snpunere, credinţă şi săvîrşirea celor după trebuinţă, şi dnpă trebninţă întocmite hotărîrĭ, şi acestea tóte se aséměnă cu urmările datoriilor ce mijlocesc între ceĭ firescĭ părinţĭ şi fiĭ. Deci şi Domnia-Mea, din césul ce ne-aŭ învrednicit milostivul Dumneḑeŭ, să oblăduim asupra acestnĭ pravoslavnic norod, cunoscênd asupră-ne datoria oblăduirĭĭ întocmaĭ ca o părintéscă îngrijire, nn am încetat cu a săvîrşi către supuşiĭ noştri locnitorĭ, câte faceri de bine ne-aŭ fost prin putinţă şi ne-a îndeletnicit îndemânarea vremilor, şi judecând între altele că răspunderile naturilor ce din vechime eraŭ obicĭnuiţĭ locuitorĭĭ să deà prin felnrĭ de orînduelĭ, nu nnmaĭ că trebuià să fie sarcină simţitóre pentru dînşiĭ şi maĭ vîrtos pentrn ceĭ ce se întîmplà să nu aibă felurimea cererĭĭ, siliţĭ fiind unĭĭ ca aceia, de cătră ai lor cislaşĭ, să le săvîrşéscă prin cumpĕrătóre de banĭ, ci şi prilej de hrăpire a acestor cislaşĭ, carĭ, cngeţând la al lor în parte folos şi cn totul mântuire de o asemenea răspundere, împovăraŭ pe ceĭ nemernicĭ aĭ satelor, adăogând la acest fel de cheltuelĭ, am hotărît şi Domnia-Mea, să aplicăm un mijloc prin care să înceteze unele ca acestea şi *încă din vremea aşezămîntuluĭ ot lét 1814 de odată cu aşezarea satelor s'a* publicat la toţĭ de obşte, că aŭ lipsit cu totul şi din tot cuprinsul ţĕrĭĭ Domnieĭ-Mele, orînduelile de maĭ jos, *adecă: grâul şi lemnele isprăvnicieĭ Curţiĭ gpd, şi orînduela fînuluĭ şi a orzuluĭ grajdurilor Domnescĭ şi a minzilhanelelor ţĕrĭĭ,* rĕmâind datoria Visterieĭ Domnieĭ-Mele îndatorată ca să implinéscă asemenea trebninţe prin numĕrătóre de banĭ, precum se şi urmĕză de atuncĭ şi până acum. Asemenea dar şi acum voind Domnia-Mea, să arĕtăm în faptă lucrările milostivirĭĭ Domnieĭ-Mele cătră obştea locuitorilor, carĭ odrăslesc din părintésca îngrijire ce avem asupra supuşilor oblăduirĭĭ nóstre, *la ḑi'ntâiŭ de Ianuarie a următoruluĭ an cu lét 1817, am arădicat cu totul şi pentru tot-deàuna şi alte douĕ orînduelĭ ce se urmaŭ în ţĕră, adecă orînduela carelor de sare ce din vechime erà obicĭnuit aicĭ, şi orînduela untuluĭ Ţarigradului, ce se împlinià din şése judeţe din aceste 12 de dincóce de Olt,* care acéstă orînduélă se presĕră şi asupra tuturor breslelor, ce se află şe-

www.dacoromanica.ro

Reclamaţiunile ţĕriĭ în 1816 silesc pe Caragea să scrie Divanuluĭ, îndemnându-l să-şĭ pórte atenţiunea asupra aşezăriĭ birurilor. El îndémnă să se maĭ reducă greutăţile d'asupra ţĕranilor nu numaĭ prin desfiinţarea orînduelиĭ carelor de sare şi a orînduelиĭ untuluĭ din cele 12 judeţe de dincóce de Olt, dar şi asupra scăderiĭ dăjdiilor cătră Visterie, de la Februarie 1817 până la Novembre acelaşĭ an, cu suma de 1.112.000 talerĭ din 2.112 000.

La 5 Ianuarie 1817, Divanul supune Domnitoruluĭ Caragea anaforă, prin care îl laudă pentru bunul sĕŭ cuget de a uşurà pe dajnicĭ! Sumele scădute Divanul le înlocuesce *adăogându-le la dijmărit, vinăriciŭ şi oerit*, carĭ cine altul decât ţĕranul le plătià?

ţĕtóre întru aceste judeţe, iar spre a lor împlinire am hotărît Domnia-Mea paguba Cămăriĭ, prin scăderea venituluĭ din vînzarea ocnelor, şi osebită cheltuélă a Visterieĭ prin cumpĕrătóre de unt, de unde se va puté şi cu preţul ce se va găsì, ca să se teslimatiséscă după cuviinţă la locul ce se va cuvenì, încredinţat fiind Domnia-Mea, că prin ridicarea şi acestor douĕ orînduelĭ, nu puţină mângâere vor cunósce supuşiĭ noştri locuitorĭ şi vor rĕmânè întru desăvîrşită veselie, cunoscêndu-se apăraţĭ de asemenea rĕspunderĭ pricinuitóre de hrăpirĭ şi deosebit şi cunoscute cheltuelĭ, dar pentru ca să aibă tot-deauna putere şi tărime aridicarea acestor orînduelĭ din ţéră, adecă atât acelor ce de la aşezământ s'aŭ lipsit, cum şi celor din urmă douĕ, după care, cunoscênd cu toţiĭ uşurare din bună-voinţă a Domnieĭ-Mele, să ne fie şi nouĕ vecînică pomenire întru vécul de apoĭ, am hotărît Domnia-Mea să încredinţăm acéstă aridicare prin hrisov al Domnieĭ-Mele, şi iată alcătuim acest Domnesc al Nostru hrisov, întăritor aridicăriĭ numitelor orînduelĭ din ţéră întru al cincilea an a intâia Domnie a Domnieĭ-Mele, carele s'a dat să steà în păstrare la sf. Mitropolie spre vecînică laudă a acesteĭ bune hotărîrĭ, care este întru desăvîrşită soglăsuire a obşteĭ părinţilor arhereĭ şi a dumné-lor veliţilor boerĭ haleà şi mazilĭ, şi l-am adeverit Domnia-Mea chiar cu credinţa şi pecetea Domnieĭ-Mele, martor puind pe prea-sfinţia sa duhovnicul nostru părintele Mitropolitul ţĕriĭ chir Nectarie i pre prea iubiţiĭ noştri fiĭ Gheorghe Voevod şi Constantin Voevod şi pe tótă obştea dumné-lor cinstiţilor şi credincioşilor veliţĭ boerĭ dregĕtorĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, pan Radu Golescu vel Ban, pan Grigorie Brâncoveanu Vel Spătar, pan Consstantin Vlăhuţă Vel Postelnic, pan Isaac Ralet Vel Vornic de Ţéra-de-sus, pan Grigorie Ghica Vel Vistier, pan Eustatie Creţulescu Vel Vornic al Obştirilor, pan Mihalache Manu Vel Logofĕt de Ţéra-de-sus, pan Grigorie Băleanu Vel Vornic de Ţéra-de-jos, pan Constantin Caliarh Vel Vornic al treilea, pan Gheorgache Golescu Vel Logofĕt de Ţéra-de-jos, pan Toma Creţulescu Vel Logofĕt de obiceiurĭ, şi ispravnic fiind pan Grigorie Ghica Vel Vistier, şi s'a scris hrisovul acesta aicĭ în oraşul Bucurescilor, scaunul Domnieĭ-Mele, de Nicolae Logofĕt za Visterie, în anul de la mântuirea lumiĭ cu lĕt 1817.

Cod. LXXVII, fila 257 v.

www.dacoromanica.ro

Ciudată scădere! Se înlocuiaŭ dóră birurile unele cu altele. (1)

(1) Pitac catră Părintele Mitropolit i către dumné-loŕ veliţiĭ boerĭ, haleà şi mazîlĭ, ca să se strîngă la Mitropolie, pentru a face chibzuire a treĭ huzmeturĭ: vinăriciul, oeritul şi dijmăritul.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Prea Sfinţia Ta Sfinte Mitropolite, iubitorilor de Dumneḑeŭ Sfinţia Vóstră Episcopilor şi dumné-vóstră veliţilor boerĭ, haleà şi mazîlĭ, măcar că plata vinăriciuluĭ şi a dijmărituluĭ încă dinaintea venirĭĭ nóstre aicĭ, după ale vremurilŏr întîmplărĭ şi ale ţĕrĭĭ neapĕrate trebuinţe, aŭ început a se adăogà (precum vĕ este sciut), ajungênd la preţul ce se urmézà acum; dar precum pentru altele am îngrijit Domnia-Mea, de am făcut bune şi folositóre întocmirĭ, asemenea şi pentru acésta îngrijind a se face o cuviinciósă întocmire, poruncind ca adunându-vĕ cu toţiĭ la un loc şi privind cu bună cumpĕnire asupra osebiriĭ ce are acum preţul vînḑăriĭ lucrurilor celor supuse la plata numirilor acestor treĭ huzmeturĭ, din preţul ce aveà, pe când se urmà plata ce erà orînduită de maĭ înainte, să faceţĭ chibzuire, ca câtă scădere s'ar cuvenì să se facă din plata ce acum se urmézà, şi să arĕtaţĭ Domnieĭ-Mele prin anaforà. Tolco pisah gpd.—1817 Septembre 25.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXVII, fila 45.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Primită fiindu-ne şi acéstă obştéscă părere a părinţilor arhiereĭ şi a dumné-lor veliţilor, o întărim Domnia-Mea şi poruncim dumi-tale cinstite şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele Vel Vistiere Grigorie Ghica, ca pentru vînḑarea huzmeturilor saŭ împrumutarea Visterieĭ, să se facă urmare întocmaĭ după cuprinderea de maĭ jos arĕtată, asemenea şi pentru scăderea dăjdiilor Domnesciĭ nóstre Visteriĭ să se facă cărţĭ slobode ale Domnieĭ-Mele către locuitorĭ, arĕtătóre de acéstă milostivnică hotărîre a Domnieĭ-Mele şi cuprinḑĕtóre, ca pentru a lor desăvîrşită liniştită petrecere în sfertul de Februarie şi Martie i în sfertul de Aprilie şi Maiŭ, nicĭ pe aceĭ câte taleră 5 şi jumătate i răsura lor de lude la un sfert, ce rĕmân după scăḑĕmîntul ce le-a făcut din taleră 26 şi parale 16 ce plătià până acum fieş-care lude la un sfert, dimpreună cu răsura, să nu-ĭ rĕspunḑă, fiind-că ceĭ maĭ mulţĭ se află cumpĕrătorĭ de nutreţurĭ pentru vitele lor şi mulţĭ iarăşi cumpĕrătorĭ chiar de bucate pentru hrana lor din pricina nerodiriĭ timpuluĭ ce s'a urmat pe alocurea, iar cu toţiĭ se află asupra primăveriĭ silitorĭ şi sîrguitorĭ în lucrul pămîntuluĭ, ci întru aceste maĭ sus numite patru luni să rĕspunḑă numaĭ baniĭ lefilor i o parte din baniĭ minzilhanelelor şi la sfertul de Iunie şi Iulie vor rĕspunde dimpreună cu baniĭ acestui sfert şi pe ceĭ de Februarie şi Martie, cum şi la August i Septembre pe ceĭ de Aprilie şi Maiŭ, rĕmâind la cel de al 5-lea sfert, adecă la viitorul Octobre şi Novembre sloboḑĭ a rĕspunde numaĭ pe ceĭ câte taleră 10 şi jumătate de lude i răsura lor po parale 8 la leŭ şi într'acéstă curgere de patru luni se va strîmtorà Visteria la ale sale netăgăduite cheltueli şi să orînduéscă cetitorĭ prin tóte judeţele, ca să le cetéscă din sat în sat, în auḑul tuturor şi să lase şi pe la tóte bisericile câte o asemenea carte slobodă a Domnieĭ-Mele, ca şi cel ce nu i s'a cetiţ în auḑul sĕŭ să pótă ceti în orĭ-ce vreme va avé îndeletnicire şi printr'acest mijloc să rĕmâe

www.dacoromanica.ro

Asemenea reduceri de biruri şi havalele eraŭ departe de a mulţămi ţéra, cu tótă cetirea pitaculuĭ Domnesc pe la biserici! Caragea se vede silit a cere în 1818 Divanuluĭ o nouă aşezare de biruri.

In Innie 1818, Divanul supune Domnitoruluĭ o «*ghenichi întocmire a dăjdiilor*», propunênd clasificarea dăjdiilor în 3 categoriĭ:

a) Baniĭ Visterieĭ, b) baniĭ poştelor şi c) baniĭ lefilor. Baniĭ Viste-

---

cu toţiĭ încredinţaţi de buna-voinţă a Domnieĭ-Mele; către acestea primită fiind Domnieĭ-Mele şi rugăciunea ce ni se face printr'acéstă anaforà de a se face, adecă şi Domnesc al nostru hrisov pentru aridicarea orînduelilor de carele de sare şi de untul Ţarigraduluĭ, poruncim dumi-tale, ca să se alcătuéscă un asemenea hrisov de la Visteria Domnieĭ-Mele, cuprinzĕtor însă şi legiuitor nu numaĭ de aridicarea acestor douĕ orînduelĭ a carelor de sare şi a untuluĭ Ţarigraduluĭ, ce şi de câte alte orînduelĭ din vechime obicĭnuite în ţéră am bine-voit Domnia Mea de le-am ridicat cu totul spe odihna şi repaosul obşteĭ locuiturilor, adecă orînduéla grâuluĭ şi a lemnelor isprăvnicieĭ Curţiĭ gpd, orînduéla fînuluĭ şi a orzuluĭ grajdurilor comisieĭ şi a pitărieĭ, i altor tainaturĭ şi orînduéla finuluĭ şi orzul minzilhanelelor, hotărînd după açésta ca tóte aceste orînduelĭ să se răspundă în banĭ de la Visteria Domnieĭ-Mele şi să scape ticăloşiĭ locuitorĭ, nu numaĭ de greutatea acestor răspunderĭ, ci şi de hrăpirile ce făceaŭ prin mijlocul acestor orînduelĭ, şi săvîrşindu-se hrisovul acesta, să se trécă maĭ întâiŭ în condica logofeţieĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, apoĭ să se trécă şi în condica Visterieĭ, şi pe urmă să se deà în păstrare la sf. Mitropolie spre a sta drept lege mântuitóre de multele sarcinĭ şi greutăţĭ ce aŭ fost cercat ticăloşiĭ locuitorĭ. — 1817 Ianuarie 8.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

La ţi'ntâiŭ de anuł noŭ a următoruluĭ Ianuarie cu lét 1817, cetindu-se în postelnicia Mărieĭ Tale, luminatul pitac al Inălţimiĭ Tale cuprinzĕtor de milostivul cuget şi buna-voinţă, ce şi întru acéstă fericită ţi aĭ arĕtat Măria Ta către obştea locuitorilor aĭ acesteĭ pravoslavnice ţĕrĭ, ce s'a încredinţat din mila luĭ Dumneţeŭ sub drépta oblăduire a Inălţimiĭ Tale, cu a se aridică de-asupra lor cu totul şi pentru totdeauna maĭ întâiŭ orînduéla carelor de sare, prin paguba Cămărieĭ Domnescĭ, cu tóte că este răspundere a ţĕrieĭ din vechime canonisită, al doilea orînduéla untuluĭ din ceste 12 judeţe de dincóce de Olt, asemenea cu totul şi pentru tot-deauna, iar răspunderea acestuĭ unt să se facă prin cheltuéla Domnieĭ la locul ce se va cuvenì, şi cca de al treilea şi maĭ simţitóre facere de bine către locuitorii birnicĭ de a se scădé într'acest următor an dăjdiile Visterieĭ ce se urméză în curgere de ţece luni, începêndu-se de la Februarie până la sfîrşitul luĭ Novembre cu taleri 1.112.000 din 2.112.000 ce analoghisesc a răspunde după suma ludelor ţĕriĭ de acum, rĕmâind asupra lor curaţĭ de răspundere taleri 1.000.000, care va să ţică, că se cunósce înfiinţat folosul locuitorilor birnicĭ, maĭ mult decât cu suma jumătate din ceea-ce a fost întocmit a răspunde; alt nu putem ţice decât, cunoscênd în faptă osebită rîvnă, cum şi părintésca îngrijire ce aĭ Măria Ta pentru liniştita petrecere a acestuĭ norod, să aducem mulţumită din parte-ĭ către Măria Ta, aflâudu-ne pururea rugătorĭ către milostivul Dumneţeŭ, ca să învrednicéscă pe Măria Ta la asemenea facere de bine, întă-

www.dacoromanica.ro

rieĭ se vor percepe în şése rînduri pe an. Intr'aceştia intră şi haraciul. Se suprimă răsura de la tóte trele categoriile. Boeriĭ maĭ cerură şi adăogirea de scutelnicĭ şi posluşnicĭ şi óre-carĭ scăderĭ la lefurĭ. Domnitorul primind anaforaua în Iunie, nu-ĭ dă în parte aprobarea decât la 3 Septembre 1818, ḑicênd că atuncĭ, «când e vorba de asemenea trebĭ şi întocmirĭ, datoria nóstră neapĕrată şi sfîntă o socotim de a umblà cu

---

riud slava şi puterea Mărieĭ Tale îu prea luminat scaun îutru mulţĭ şi fericiţĭ auĭ; osebit de acésta vĕḑurăm tot îu cuprinderea acestuĭ luminat pitac, că după acéstă bună îutocmire a Mărieĭ Tale, care şi de este simţitor folos al obşteĭ locuitorilor şi maĭ cu osebire al biruicilor, dar se aduce pagubă maĭ multă de 1.312.000, însă peste 200 000, diu ardicarea a două numitelor orînduelĭ şi 1.112.000 diu scăderea dăjdiilor, şi acéstă pagubă ne fiind îu stare Visteria Mărieĭ Tale ca să o sufere de odată, avênd netăgăduite cheltuelĭ pe tótă luna, s'a găsit cu cale ca treĭ slujbe, a dijmăritului, viuăriciului, oerituluĭ, să se vîuḑă şi peutru estimp numaĭ după alcătuirea anuluĭ trecut, ca cu adaosul acestor vîuḑărĭ să se maĭ pótă îutîmpiuà, rĕmâiud pagubă curată taleri 412.000, iar locuitoriĭ şi biruicĭĭ cunosc îu prea fiiuţă folos de 1.112.000, judecâudu-se acest adaos ca uu ce folositor îu tóte chipurile, maĭ întâiŭ adecă că îutîmpiuă o simţitóre sarciuă a locuitorilor biruicĭ, precum s'a ḑis, simţiud cu toţii folosul diu ridicarea orînduelilor şi diu scăderea dăjdiilor, şi al doilea că şi de este o rĕspuudere cu adaos peste ce s'a fost urmat îu vremile trecute, dar uu uumaĭ se împărţesce pe tótę treptele bez a priveleghiaţilor, dar şi ceĭ ce rĕspuud daŭ diu ceea-ce aŭ, adecă diu viĭ, stupĭ, rîmătorĭ şi oĭ, cu carĭ se folosesc şi se ueguţătoresc, şi poruucescĭ Măria Ta, ca aduuâudu-ue cu toţiĭ la uu loc să arĕtăm Mărieĭ Tale şi plecata nóstră părere după tóte chibzuirile ce am făcut, găsim acéstă părere cu desăvîrşire temeiuică, şi îutru adevĕr priu simţitórea pagubă a Mărieĭ Tale, mâugâere a săracilor, priu care ḑicem şi uoĭ cu de obşte priiuţă şi oglăsuire, ca să se vîuḑă aceste treĭ slujbe după îutocmirea anuluĭ trecut şi încă fiiud-că Visteria, lipsiudu-se de ale sale alcătuite veuiturĭ de acum de la Februarie, firesce uu se póte icouomisì la ale sale cheltuelĭ, fiiud orîuduite şi uecouteuite pe tótă luna, ḑicem să se vîuḑă de acum câte trele, de se va găsì muşteriĭ, iar căutarea lor să se urmeze la orîuduitele soróce cu aşezămînt, însă ca bauiĭ adaosuluĭ să-ì rĕspuuḑă pe luuĭ după aualoghie îu trebuiuţa Visterieĭ, iar ceĭ legiuiţĭ la bauiĭ ceĭ drepţĭ îu orîuduitele vremì a fieş-căreia diutr'aceste slujbe, saŭ când uu se va găsì muşteriĭ cu preţul ce se va cuveuì, se va găsì cu cale de cătră Măria Ta, atuncĭ spre îutîmpiuarea curgĕtórelor cheltuelĭ, să se împrumute Visteria cu zapisele dumué-luĭ Vel Vistierul, puiudu-se emauet la împrumutătorĭ adaosul acestor slujbe şi acele zapise se vor socotì îucrediuţate şi adeverite diu partea nóstră tuturor, fiiud următóre părerii ce arĕtăm Mărieĭ Tale, să se împrumute însă Visteria pe fieş-care luuă diu bauiĭ adaosuluĭ acestor huzmeturĭ cu suma ce se va aualoghisì pe fieş-care luuă, socotiudu-se acest adaos veuit al Visterieĭ, îu curgerea de ḑece luuĭ, spre îutîmpiuarea bauilor ce lipsesc diu scăderea sferturilor; asemeuea şi dobâuḑile i agio ce se vor plătì la aceste împrumuturĭ aŭ să se deà tot diu preţul vîuḑăriĭ prostichiuluĭ ce se urmézà estimp la aceste treĭ huzmeturĭ; ci cât peutru scăderea dăjdiilor şi vîuḑarea huzmeturilor saŭ împrumutarea Visterieĭ, se va poruucì dumué-luĭ Vel Vistierul, ca să urmeze celor ce se vor găsì cu cale de cătră Măria Ta, iar peutru aridicarea uumitelor două orînduelĭ, ue ru-

www.dacoromanica.ro

orînduélă şi cu întrégă chibzuire şi cu cea desăvîrşită luare aminte.» Caragea nu aprobă deplin lucrarea Divanuluĭ şi ordonă, să se adune din noŭ, ca să desbată asupra punctelor neaprobate. (1)

---

găm Mărieĭ Tale să se facă luminat hrisov domnesc, spre a fi vecĭnică pomenire a Inălţimiĭ Tale către supuşiĭ locuitorĭ aĭ ţĕriĭ. — 1817 Ianuarie 5.

Al Ungro-Vlahieĭ Nectarie, Constandie Buzĕŭ, Constantin Filipescu, Radu Golescu Vel Ban, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Creţulescu, Isac Ralet Vel Vornic,... Vel Vistier, Istrate Creţulescu Vel Vornic, Constantin Bălăceanu, Mihalache Manu Vel Logofĕt, Grigorie Băleanu Vel Vornic, Constantin Samurcaş, Iordache Slătineanu Vornic, Dumitrache Racoviţă, Teodor Văcărescu, Constantin Caliarh Vel Vornic, Mihalache Racoviţă Logofĕt, Constantin Dudescu Logofĕt, Iordache Golescu Vel Logofĕt, Toma Creţulescu Vel Logofĕt, Pană Costescu Vel Vornic, Ştefan Belu biv Vel Logofĕt, Ioan Ştirbeiŭ Logofĕt.

Cod. LXXXVI, pag. 12.

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.*

Prea Sfinţia Ta Părinte Mitropolite, iubitorilor de Dumneḑeŭ Sfinţia Vóstră Episcopilor şi dumné-vóstră cinstiţilor şi credincioşi veliţilor boerĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, haleà şi mazîlĭ, cetindu-se de către Domnia-Mea cu destulă luare aminte anaforaua ce ne-aŭ făcut de la.... ale trecutuluĭ Iunie, am înţeles câte printr'însa în ponturĭ aţĭ găsit cu cale pentru cea ghenichi întocmire a dăjdiilor, împărţind-o în treĭ, adecă în baniĭ Visterieĭ din şése semĭ de peste tot anul (în care intră şi haraciul), în baniĭ minzilhanelelor şi în baniĭ lefilor, lipsind răsura cu totul din tóte aceste felurimĭ de dărĭ, precum aşà am şi dat îndată trebuinciósele porunci ale Domnieĭ-Mele în următórea diminie a luĭ August şi Septembre, cuprinḑĕtóre întocmaĭ după chibzuirea şi întocmirea ce este arĕtată în maĭ sus ḑisa anaforà, iar întărirea, ce aţĭ cerut a da Domnia-Mea la acea anaforà, s'a prelungit până acum din pricină căcĭ, când este vorba pentru asemenea trebĭ şi întocmirĭ, datoria nóstră neapĕrată şi sfîntă, socotim de a umblà cu orînduélă şi cu întrégă chibzuire şi cu cea desăvîrşită luare aminte, făr' de a lăsà nimic nechibzuit, ci încă şi pentru cele maĭ micĭ să îngrijim; de aceea şi până a nu dà ceruta întărire prin Domnescile Nóstre hotărîrĭ şi legiuirĭ, carĭ aŭ a se păzì în urmă nestrămutate, de mare trebuinţă am socotit a vĕ arĕtà acéstă a nóstre băgare de sémă, adecă măcar că anaforaua Prea Sfinţieĭ Vóstre şi a dumné-vóstră are cuprindere de multe câte învederat privesc spre uşurarea locuitorilor şi chibzuirea ce aţĭ făcut asemenea tot la acest sfînt sfîrşit privesce, la pontul însă al lefilor ni se pare a nu fi prin neputinţă de a se face un simţitor scăḑĕmînt din taleri 14, ce aţĭ găsit cu cale, precum maĭ pe larg vĕ veţĭ pliroforisì din catastihul ce vi se va arĕtà de către dumné-luĭ cinstitul şi credincios boerul Domnieĭ-Mele biv Vel Dvornicul Costache Samurcaş, epistatul Casseĭ lefilor, aşà şi la cele-lalte ponturĭ póte nu vĕ va fi trecut prin gînd niscar-va mijlóce de uşurare maĭ bine întocmite şi repaos al locuitorilor, precum acésta se dovedesce şi din arĕtarea i rugăciunea ce ne faceţĭ la sfîrşitul anaforaleĭ pentru scutelniciĭ i poslușnicĭ, care se vede a fi lipsă şi se cuvine a se face maĭ cu întregime, de aceea dar, iarăşĭ poruncim, ca de al doilea adunându-vĕ la un loc, prea sfinţia vóstră şi dumné-vóstră şi maĭ chibzuind aceste ponturĭ, să întocmiţĭ pontul

www.dacoromanica.ro

Boeriĭ se adună şi până în Septembre întocmesc noua aşezare de biruri. Prin acéstă aşezare de la 8 Septembre se dispune:

---

lefilor, şi în scurt tóte câte sunt arĕtate în maĭ sus ţisa anaforà, de iznóvă, chibzuindu-le cu maĭ multă cercetare şi iscodind orĭ-ce privesce spre cea dorită şĭ nouè şi înşi-vĕ uşurare a locuitorilor, maĭ întâiŭ să ne arĕtaţi făr' de zăbavă prin obştéscă anaforà cele ce veţĭ găsĭ cu cale pentru întregimea acesteĭ întocmirĭ a felurimiĭ dărilor ţĕriĭ, iar chibzuirea pentru scutelnicĭ şĭ poslușnicĭ, ce o veţĭ face cu întregimea şi cea desăvîrşită fiinţă, cât va fi prin putinţă, să o arĕtaţi Domnieĭ-Mele, prin osebită anaforà, îngrijind ca şi dintr'acésta să-ĭ facă maĭ simţitóre cât va fi prin putinţă cugetată uşurinţă cu lipsirea a orĭ-ce fel de catahrisis s'ar fi urmând. Tolco pisah gpd.—1818 Septembre 4.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt

Cod. LXXXVII, fila 89.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Fiind-că întru săvîrşirea bunătăţilor rézimă pohvala a verĭ-căruia săvîrşitor şi maĭ vîrtos când este soglăsuită cu lucrările celor ce privesc spre binele obştesc, de aceea toţĭ ceĭ ce s'aŭ învrednicit după vremĭ să li se încredinţeze oblăduirĭ de noróde, nu numaĭ aŭ cugetat întru asemenea bune cugetărĭ, ci încă s'aŭ sîrguit cu dinadinsul întru a lor întemeere, prin testamenturĭ, ca să li se păzéscă fapta şi fiinţa întru vecĭnică neclintire şi statornicie; unele ca acestea aŭ lăsat până astăţĭ nemuritor numele celor ce aŭ îmbrăţişat maĭ înainte de tóte iubirea de dreptate şi urmarea facerilor de bine, cariĭ prin fapte vrednice de laudă aŭ statornicit organele bunătăţilor, cu ale cărora mişcărĭ s'aŭ clădit urmările şi s'aŭ ivit cunoscinţa dreptăţiĭ, cel maĭ dintâiŭ temeiŭ întru pornirea lucrărilor şi pentru care se cuvine a ne sîrguĭ cu neîncetare tot omul ce s'a învrednicit să înţelégă cuvîntul pentru care s'a zidit de cătră făcĕtorul a tuturor fiinţelor, aceste chibzuirĭ, iscodind în cugetul Domnieĭ-Mele, feluri de părerĭ spre binele obşteĭ şi maĭ cu osebire din césul ce prin bună-voinţă a milostivuluĭ Dumneţeŭ, ne-am însărcinat cu oblăduirea acestuĭ pravoslavnic norod, am mişcat tóte mijlócele acele ce ne-aŭ fost prin putinţă şi nu am încetat din săvîrşirea facerilor-de-bine, atât în parte, cât şi în obştea loçuitorilor, îndreptând şi lucrând tóte cele întru îndeletnicirea Domnieĭ-Mele şi încă la maĭ multe cu prisos peste ceea-ce s'ar fi cuvenit, după aseměnarea vremelnicelor întîmplărĭ, din césul ce am domnit, tóte mijlócele spre încetarea urmăriĭ mumbaelelor, zaherelelor Ţarigraduluĭ, rĕmâind de atuncĭ şi până acuma cu toţiĭ ca să-şĭ vîndă zaherelele la reizĭ pe la schele şi pe la alţĭ neguţătorĭ, pe la tîrgurĭ şi chiar dintru ale lor sălăşluirĭ, prin aşezămînturĭ de rizapazar, numaĭ pentru ale lor folosurĭ, privind cu acesta la înlesnirea negoţuluĭ; după care să cunóscă fieş-care liniştita petrecere întru care se află şi căderea stăpâniriĭ, ce se cuvine să aibă asupra rodurilor muncĭĭ sale. După tótă cererea cuviinţeĭ, am înnoit aridicarea orînduelĭĭ fînuluĭ şi a orzuluĭ poştelor şi a grajdurilor Domnescĭ, întocmind osebit hrisov al Domnieĭ-Mele şi am primit să săvîrşim acéstă netăgăduită trebuinţă prin dare de banĭ, fiind-că ne-am fost îndestulat de năpăstuirile ce se făceaŭ; asemenea urmare am făcut iarăşĭ prin osebit hrisov al Domnieĭ-Mele şi cu orînduele de untul Ţarigraduluĭ şi a carelor de sare, privind paguba Cămăriĭ Domnieĭ-Mele, ca să nu cerce locuitoriĭ şi acéstă povară întru lucrarea cetăţilor de pe la serhaturile împĕrătescĭ,

www.dacoromanica.ro

Ca numĕrul ludelor dajnicĭ pe 1818 va fi socotit la 17 miĭ;

---

am făcut tóte mijlócele spre înlesnirea rĕspunderiĭ lăcuitorilor, osîrduindu-ne cu cât ne-a fost priu putinţă a le împuţinà datoriile după trebuinţele ce aŭ fost, am pus la orînduélă ce a fost priu putinţă mumbaéna oilor diu ţĕră, scăḑêud şi diu suma luării şi adăogâud şi la bauiĭ fiatuluĭ, spre a cunósce locuitoriĭ şi la acésta osebire diu ceea-ce aŭ în vremile trecute; am căutat dreptate fieş-căruia cu de-amĕruntul, avêud deschise uşile Divanuluĭ Domnieĭ-Mele peutru jălbile fieş-căruia, şi nu am putut suferì uicĭ odiuióră năpăstuirea săracilor, trimiţêud feluri de cercetătorĭ spre ale lor despăgubirĭ şi pedepsiud pe ceĭ năpăstuitorĭ, spre înceta rea acestora, şi în scurt orĭ-ce bine peutru obşte a trecut priu cugetul Domnieĭ-Mele, le-am săvîrşit cu mare bucurie pre cât ne-aŭ fost priu putinţă, hărăziud şi milă pe la spitaluri chiar diu veuitul Cămăriĭ Domnieĭ-Mele şi adăogâud veuitul atât la şcolile politieĭ, cât şi la Cutia de milosteuie, spre împărtăşirea săracilor. Aşà dar, înviitat fiiud de rîvuirea ce avem spre facerĭ de biue, la trecutul cifert de Iuuie şi Iulie, am mâugâiat pe locuitorĭ, scăḑêudu-ĭ cu răsura ce obicĭnuiaŭ la bauiĭ cĭfertuluĭ po parale 8 la leŭ, după care dâudu-ui-se auaforaua obşteĭ părinţilor arhereĭ şi a dumnélor ciustiţilor şi crediucioşi veliţilor boerĭ, haleà şi mazîlĭ, scrisă de la..... a trecutuluĭ Iuuie, cupriuḑétóre atât de mulţumirea acestuĭ biue, cât şi de rugăciuuea ce ui s'a făcut ca să biue-voim a scădé răsura, uu uumaĭ la acest următor cĭfert, ci la câte şése peste au, între carĭ erà uuul hotărît maĭ cu adaos peutru bauiĭ haraciuluĭ, saŭ să chibzuim a se mâugâià locuitoriĭ la vre-uu alt chip de uşurare, Domuia-Mea îndată la amândouĕ ne-am înduplecat, şi uu uumaĭ am scăḑut răsura, după rugăciuuea ce ui s'a făcut, ci încă şi diu bauiĭ ce rĕmâueà să rĕspuuḑă pe au fieş-care lude, bez răsură, taleriĭ 139, am maĭ scăḑut atuuciĭ alţĭ taleriĭ patru, rĕmâiud a se rĕspuude de lude în socotéla semilor Visterieĭ taleriĭ 135 uumaĭ, între carĭ să fie şi bauiĭ haraciuluĭ, şi împărţiudu-se aceĭ taleriĭ 135 în şése părţi de o potrivă, spre a uu se maĭ urmà ueasemănare la rĕspuuderea dăjdillor, precum a fost maĭ înaiute, fiiud bauiĭ haraciuluĭ maĭ cu adaos decât cele-lalte semĭ, am hotărît să se rĕspuuḑă de lude pe fieş-care douĕ luuĭ în socotéla semilor Visterieĭ po taleriĭ 22 bauĭ 60 şi priutr'acésta hotărîre a Domnieĭ-Mele am dat-o întru chibzuirea obşteĭ şi bauiĭ miuzilhauelilor, după aseměnarea cheltuelilor poştelor ce suut întru legătura contractuluĭ, asemeuea şi bauiĭ lefilor, voiud ca şi la aceia să se facă mâugâere locuitorilor priu scădere, după aseměnarea catastihuluĭ lefilor, pe care l-am dat a se chibzuì şi a se aşterue după drĕptă părerea obşteĭ, alăturâud cum că aceştĭ bauĭ fiiud întru osebite trebuinţe, precum şi uumirile îĭ arată, uu aŭ nicĭ uu amestec cu bauiĭ semilor Visterieĭ, după care strîugêudu-se cu toţiĭ la uu loc, atât părinţiĭ arhereĭ, cât şi obştea dumnélor veliţilor boerĭ, haleà şi mazîlĭ, la 20 ale trecutuluĭ Iulie, aŭ făcut cuviiuciósa chibzuire şi ne-aŭ arĕtat priu acéstă auaforà, atât mulţumirea peutru buua voiuţă a Domnieĭ-Mele, cât şi chibzuirea ce aŭ făcut, ca peutru bauiĭ poştelor să se împliuéscă diu ţĕră, la orînduélă, adecă în curgere de şése luuĭ, de lude po taleriĭ 17 bauĭ 60, fără uicĭ uu fel de răsură, i peutru bauiĭ lefilor po taleriĭ 14 de lude tocmaĭ la fieş-care douĕ luuĭ, asemeuea fără răsură, făcêud socotélă pe 17.000 lude ce se află ţéra acum, şi adăogâud peutru amândouĕ aceste douĕ părerĭ destoiuice cuviute şi arĕtătóre de buuele chibzuirĭ ce aŭ făcut. Asemeuea aşterueud şi catastihul lefaşilor aseměuat acestor câte taleriĭ 14 de lude la o diminie, la acéstă auaforà ue-aŭ cerut şi întărirea Domnieĭ-Mele spre maĭ buuă întemeere şi stator-

www.dacoromanica.ro

Că fie-care lude să aibă a plătĭ pe fie-ce lună câte 19 talerĭ, fără

nicie; am zăbovit cu darea acesteĭ cerute întărirĭ, nu dóră că nu ne-aŭ fost primite chibzuirile ce s'aŭ fost făcut, ci pentru că de atuncĭ şi până acum nu am încetat din socotinţa ce s'a cuvenit să aplecăm spre maĭ desăvîrşită uşurare a locuitorilor, judecând a nóstră sfîntă datorie la asemenea obştescĭ alcătuirĭ, să umblăm cu tótă orînduéla şi cu întrégă chibzuire şi cu cea desăvîrşită luare a minte, fără de a lăsà nimic nechibzuit, şi aşà puind maĭ întâiŭ înaintea vederilor Domnieĭ-Mele catastihul lefilor ce a fost alcătuit prin sfatul obşteĭ, ca să maĭ uşurez rĕspunderea locuitorilor, am făcut un simţitor scăd̨ĕmînt chiar la lefile ş̧lujbaşilor Domnieĭ-Mele, adăogând şi la acésta buna-voinţă a Domnieĭ-Mele, cu a nu scădé vre-un ban măcar din lefile cinurilor pămîntuluĭ, ci lăsându-le tóte, precum s'aŭ găsit cu cale şi ni s'aŭ arĕtat prin aşternerea catastihuluĭ întru acéstă urmare, cunoscênd mijlocul de mângâere al locuitorilor, la 4 ale următóreĭ, prin Domnesc al Nostru pitac, am vestit de iznóvă părinţilor arhereĭ şi tuturor dumné-lor cinstiţĭ şi credincioşĭ boerĭ, haleà şi mazîlĭ, acéstă hotărîre a Domnieĭ-Mele, arĕtându-le, că precum la acéstă rĕspundere a lefilor s'a găsit mijlocul de scădere, asemenea póte să fie şi alte îndemnărĭ, carĭ socotindu-le maĭ bine să se chibzuéscă cu de-amăruntul binele obştieĭ şi să ne arĕte iarăşĭ prin anaforà, după acest Domnesc al Nostru pitac, strîngêndu-se cu toţiĭ la Domnésca Nóstră Curte, aŭ făcut sfat de obşte şi cugetând cu de-amăruntul întru uşurarea locuitorilor, aŭ chibzuit, că se cuvine să urmeze cu hotărîrea după aseměnarea aşezămîntuluĭ din let 1804, fiind acel aşezămînt după oglăsuirea prea înaltuluĭ Împĕrătesc hatişerif, după care făcênd tóte cercările ce privesc la binele locuitorilor, ne-aŭ arĕtat prin anaforà scrisă de la 8 ale următóreĭ, că pentru rîndul semilor Visterieĭ găsesc cu cale să se împlinéscă de lude la o sémă, adecă în curgere de douĕ lunĭ po talerĭ 19, cariĭ fac într'un an talerĭ 1.938.000, socotindu-se la 17.000 lude şi aceştia împreunându-se la primirile Visterieĭ cu talerĭ 300 000 din baniĭ breslelor, iarăşĭ într'un an să fie pe séma cheltuelilor Domnieĭ şi ale ţĕriĭ; pentru baniĭ minzilhanelelor cunoscênd înlesnirea contractuluĭ ce urméză acum, după aseměnarea cheltuelilor ce aŭ să rĕspunḑă, după legăturile ce staŭ într'acest contract, făcênd şi socotéla banilor iarăşĭ pe 17.000 de lude, găsesc cu cale să se rĕspunḑă de lude pe an po talerĭ 35 în douĕ orînduelĭ, fieş-care po talerĭ 17 banĭ 60 de lude, carĭ fac pe an talerĭ 595.000, împreunându-se într'aceştia şi obicĭnuitele avaeturĭ i aridicăturĭ ce sunt şi la aceştĭ banĭ, după vechiul obiceiŭ, şi pentru baniĭ lefilor, făcênd socotélă după suma catastihuluĭ ce s'a îndreptat cu scădere de către Domnia-Mea, tot pe 17.000 lude, a ajuns de lude po talerĭ 10 banĭ 60 la o diminie, cariĭ fac pe an talerĭ 1.071.000, şi aşà împreunând baniĭ semilor Visterieĭ ce se adună, de câte talerĭ 19 de lude la o sémă cu baniĭ de maĭ sus arĕtaţĭ aĭ lefilor, potrivesc rĕspunderea locuitorilor lude 17.000 asemenea cu séma din let 1804, care se luà de la 40.620 lude ce erà ţéra atuncĭ, afară numaĭ din baniĭ minzilhanelelor fiind maĭ cu adaos decât ceĭ de atuncĭ, dar d̨ic şi pentru acésta, că acest de acum contract, cu tot adaosul banilor, este mărturisit, cum că este maĭ folositor pentru ţéră, fiind că lipsesc îndestule havalele din cele de atuncĭ, pe carĭ anume le arată, şi la tóte aceste daŭ învederate şi netăgăduite arĕtărĭ pentru binele obşteĭ; osebit de acésta tot într'acéstă anaforà la pontul al 4-lea vorbesc şi pentru isprăvnicatul străinilor ca să se strice, şi toţĭ ceĭ ce sunt legaţĭ la otcârmuirea acestor isprăvnicaturĭ sub numire de străinĭ, să se aşeze între birnicĭ cu lude, după starea şi puterea ce vor avé, arĕtând pentru

www.dacoromanica.ro

de nicĭ un fel de răsură, din douĕ lunĭ în douĕ lunĭ, plus câte 14 tal. la douĕ lunĭ baniĭ lefilor, asemenea fără de răsură;

---

aceste douĕ lucrurĭ bune, unul că aŭ să prisoséscă lude al cărora folos aŭ să aducă iarăşĭ scădere dăjdieĭ, şi altul că încetéză răjghinarea celor adevĕraţĭ birnicĭ dintre aĭ lor cislaşĭ, alăturându-se pe la sloboziile străinilor prin mijlóce de dosire, după care întru adevĕr se cuvine a se pricinuĭ mâhnire satelor. Asemenea şi la pontul de al cincilea ţic, cum că urcându-se ludele într'un an până la 18.000, să se facă asemenea scădere din dăjdiĭ cu analogon ce va cădé pe 1.000 lude peste cea de acum chibzuire şi pe lângă acésta maĭ arată, cum că fiind că între o asemenea curgere de un an urméză să prisoséscă vre-o câţĭ-và banĭ peste ceĭ de maĭ sus arĕtaţĭ, cu sumele lor găsesc cu cale ca să se alcătuéscă o osebită Cassă sub numire de *Cassă a ţĕriĭ*, numaĭ pentru întîmplătóre şi netăgăduite trebuinţe ale ţĕriĭ, la care orînduindu-se otcârmuitorĭ, unul din arhereĭ şi treĭ boerĭ din ceĭ marĭ şi cu ipolipsis, să se priméscă la acéstă Cassă, prin socotelĭ de Visterie, orĭ-ce prisos va fi peste venitul de 17.000 lude la baniĭ semilor, asemenea şi din baniĭ minzilhanelelor orĭ-ce prisos va fi peste cheltuelile contractuluĭ, cum şi din baniĭ breslelor câţĭ se vor dovedĭ, că prisosesce peste talerĭ 300.000 aĭ Visterieĭ (înţelegêndu-se însă acest prisos peste talerĭ 300.000, bez obicĭnuitele pricinĭ şi avaeturĭ şi simbriĭ ce se daŭ şi din baniĭ breslelor, precum este sciută orînduéla la Visterie, iar de la Cassa lefilor aşişderea orĭ câţĭ banĭ vor prisosì peste venitul de 17,000 lude, şi să nu fie volnicĭ aceştĭ orînduiţĭ a cheltuì un ban măcar din aceste prisosurĭ, cu vre-o poruncă în parte, ci să-ĭ pótă da numaĭ prin anaforale ce se vor face cu sfat de obşte pentru vre-o întîmplătóre şi întru adevĕr netăgăduită trebuinţă a ţĕriĭ, căcĭ la orĭ-ce în potrivă urmare vor fi răspunqĕtorĭ despăgubiriĭ de la sine-şĭ, aflându-se după acésta şi îngrijitorĭ ca să-şĭ deà socotélă întocmaĭ ca Visteria i tóte cele-lalte Casse; şi ţic cum că acéstă Cassă şi după scăderea ce se va face dăjdiilor din prisosul de 1.000 lude, precum maĭ sus se arată, să-şĭ urmeze asemenea aceştiĭ datoriĭ până la alt adaos de alte 1.000 lude peste 18.000, cum şi de acolea înainte cu asemenea chip de-apururea. Acestea tóte chibzuindu-se prin sfat de obşte, precum s'aŭ ţis, şi cătră acésta hotărîndu-se cu legătură prin blestem şi afurisenie asupra verĭ-căruia va cugetà vre-odată la vre-o schimbare spre paguba ţĕriĭ, ni s'a cerut întărirea Domnieĭ-Mele, cum şi spre întemeere şi statornicie osebit hrisov, prin care, pe lângă cele de maĭ nainte bine întocmite, să se statornicéscă şi aceste de acum bune chibzuirĭ, întru folosirea locuitorilor, vorbindu-se şi pentru dijmărit i vinăriciŭ şi oerit, ca să fie răspunderea lor după vechiul obiceiŭ, iar nu cu vre-un adaos, asemenea tot şi pentru oerit, ca să fie căutarea tot-deauna tómna după osebit Domnesc hrisov, ce este şi pentru acésta; aşà dar vĕqênd Domnia-Mea acéstă alcătuire a răspunderiĭ lor, cum că este soglăsuită prea înălţatuluĭ Împĕrătesc hatişerif şi cu mare mângâere pentru locuitorĭ, asemenea şi arĕtarea ce ni s'a făcut pentru aşezarea străinilor între birnicĭ, cum şi pentru întocmirea osebiteĭ Casse a ţĕriĭ, cum că privesc la binele obşteĭ şi a locuitorilor, ne-am înduplicat cu mare bucurie şi am dat a Nóstră Domnéscă întărire la numita anaforà la tóte cele de maĭ sus arĕtate, întocmaĭ după cererea ce ni s'a făcut, hotărînd răspunderea fieşcăruia lude într'un an pentru semile Visterieĭ po talerĭ 114, adecá câte talerĭ 19 la o sémă, în care aceştia intră şi răspunderile naturilor ce se da maĭ nainte din ţĕră cu orînduelĭ, adecă grâul la isprăvnicia curţiĭ gpd., lemne de foc i fînul i orzul grajdurilor Domnescĭ, pentru baniĭ minzilhanelelor po talerĭ 35, în carĭ intră plata

www.dacoromanica.ro

Să se facă scădere la lefile slujbaşilor Domnieĭ;

Să se facă aşezarea birurilor în conformitate cu hatişeriful din 1804;

Să se rĕspunză de fie-care lude pe an taleri 35 în două rate, baniĭ poştelor;

---

cailor şi inamurilor, i a unora din surugiĭ ce se daŭ în baniĭ, cum şi a fînuluĭ i a orzuluĭ poştelor, rĕmâind tot pe séma epistaţilor şi meremeturilor minzilhanelelor, iar ţéra cu totul apĕrată de orĭ-ce asemenea cereriĭ şi pentru baniĭ lefilor po taleriĭ 63 iarăşĭ într'un an, adecă câte taleriĭ 10 baniĭ 60 la o diminie, şi aceştia adunându-se peste tot într'un an la taleriĭ 212, baniĭ drepţĭ, făr' de nicĭ un fel de răsură, precum s'aŭ hotărît maĭ dinainte, sunt cu taleriĭ 92 baniĭ 24 maĭ jos din taleriĭ 304 baniĭ 24, ce s'aŭ fost chibzuit maĭ dinainte iarăşĭ prin sfat de obşte, precum se face acéstă băgare de sémă şi în numita anaforà. Am făcut însă şi deosebită hotărîre, ca ajungênd suma ludelor în curgere de un an până la 18.000, adecă cu 1.000 adaos peste 17.000 asupra cărora s'a făcut acum chibzuirea. să se scadă iarăşĭ dăjdiile cu analogon ce va cădé spre uşurarea locuitorilor, căcĭ acésta este folosirea lor şi totdeauna folosul locuitorilor se cuvine a fi căutat maĭ nainte din tóte; dar ca să se păzéscă tóte aceste arĕtate şi cuprinse în ţisa obştéscă anaforà, la care l-aŭ dat şi Domnéscă nóstră întărire, după chipul de maĭ sus, vecĭnice, neclintite şi nestrămutate, pe lângă legăturile ce s'aŭ făcut cu voinţa a tuturor prin blestem cu afurisenie, şi pe lângă a nóstră întărire, aseménată rugăminte ce ni s'a făcut, am dat şi acest Domnesc al nostru hrisov, prin care nu numaĭ întemeem cele maĭ nainte bine întocmite şi spre uşurarea locuitorilor alcătuite cu tótă orînduéla, adecă aridicarea orînduelilor de fînul i orzul grajdurilor Domnescĭ i poştilor, cum şi a untuluĭ Ţarigraduluĭ i a carelor de sare, carĭ le avem hotărîte cu osebite testamenturĭ ale Domnieĭ-Mele. Dar întărim şi legiuim şi tóte acestea ce s'aŭ chibzuit acum prin obştésca anaforà, care şi într'acest hrisov al Domnieĭ-Mele se arată anume, spre a fi sciute în vecĭ şi mărturisit chipul, după care s'aŭ alcătuit; asemenea legiuim şi dijmăritul să se urmeze după vechiul obiceiŭ, po baniĭ 14 de litră, de la ceĭ făr'de plocon, iar de la ceĭ cu plocon po baniĭ 13 şi ploconul po baniĭ 80 şi de la toţi câte 4 parale de numĕrătóre şi câte două parale de nume pentru răvaş; întocmaĭ de o potrivă urmare să se facă şi la tutunărit, adecă să ieà *câte 14 baniĭ de stînjen*, făcênd mĕsurătórea stînjenilor pe două marginĭ ale loculuĭ ce va avé tutun, în lung şi în lat, şi câţĭ stînjenĭ vor eşĭ într'aceste două marginĭ, să se facă o sumă şi să se ieà tutunărit pe dînsele câte *baniĭ 14*, după cum s'a ţis, făr' de nicĭ un plocon şi câte două parale de nume pentru răvaş, fiind-că acéstă mĕsurătóre s'a găsit cu cale prin sfat de obşte, de sunt vre-o câţĭ-và anĭ, spre încetarea catahrisisuluĭ ce se urmà maĭ nainte întru mĕsurătórea pogónelor, la care trăgêndu-se şi socotéla banilor. s'a dovedit că nu este nicĭ un fel de asuprire pentru locuitorĭ, ci încă cu a lor mulţumire, pentru că se domiresc fórte cu înlesnire cu acéstă mĕsurătóre; iar pogonăritul străinilor să fie precum s'a urmat, de pogon po taleriĭ 4 şi 16 parale; asemenea şi *vinăriciul* să se urmeze po baniĭ 5 de vadră i obicĭnuitul *pârpâr*, adecă câte 4 parale de vasul de stejar, şi câte parale două de vasul de brad, i câte două parale de nume pentru răvaş; şi *oeritul* avêndu-şĭ tot-deauna căutarea tómna, precum este legiuit şi prin

www.dacoromanica.ro

Să se strice isprăvnicatele străinilor şi sudiţiĭ să plătéscă cu ludele, după starea şi puterea ce vor avé;

Să se înfiinţeze o *Cassă a Ţĕriĭ*, unde să se verse darea de la ludele ce vor trece peste 17 miĭ şi excedentele chiar de la 17 miĭ, pentru ca baniĭ din acéstă Cassă să servéscă la *întîmplătóre şi netăgăduite trebuinţe ale ţĕriĭ*. Acéstă Cassă va fi administrată de unul din archereĭ şi de 3 boerĭ din ceĭ marĭ cu *ipolipsis*. In acéstă Cassă să se verse şi excedentul şi economiile de la Cassa lefilor. Nicĭ un ban să nu se pótă cheltuì de la acéstă Cassă decât prin anaforà cu sfat de obşte, pentru vre-o întîmplătóre şi în adevĕr netăgăduită trebuinţă a ţĕriĭ.

După acéstă întocmire, dajnicul în aparenţă numaĭ e scăḑut şi neîncărcat cu darea, iar cifrele dărilor se însemnaŭ ast-fel:

---

alt Domnesc hrisov, să se urmeze de óe i de capră po baní 11 de la ceĭ făr' de plocon, şi po baní 10 la ceĭ cu plocon, şi po baní 80 ploconul şi de la toţĭ câte 4 parale de numĕrătóre şi câte douè parale de nume pentru răvaş. Rugăm dar şi pe toţĭ ceĭ din urma nóstră fraţĭ Domnĭ, ce-ĭ va învrednicì milostivul Dumneḑeŭ oblăduitorĭ acestuĭ pravoslavnic pămînt, să păzéscă tóte aceste hotărîrĭ ale Domnieĭ-Mele, ce sunt aseměnate sfatuluĭ obştesc întocmaĭ, precum anume se arată, ca să se păzéscă şi hotărîrile Domnieĭ-Lor asemenea de către ceĭ din urmă oblăduitorĭ. Acest hrisov al Domnieĭ-Mele s'a alcătuit întru al şéptelea an al întâeĭ Domniĭ a Domnieĭ-Mele, aicĭ în cinstitul oraş al Bucurescilor, scaunul Domnieĭ-Mele, întărindu-se chiar cu credinţa şi pecetea Domnieĭ-Mele, şi după ce s'a trecut din cuvînt în cuvînt în condica Divanuluĭ şi a Visterieĭ şi s'aŭ scos şi 21 copiĭ după dînsul, carĭ adeverindu-se s'aŭ trimes 3 la treĭ episcopiĭ, 1 la Divanul Craioveĭ, şi 17 la 17 judeţe, acesta, care este cel adevĕrat, s'a dat în păstrare la sfînta Mitropolie, martorĭ puind Domnia-Mea pe prea sfinţia sa duhovnicescul nostru părinte Mitropolit al ţĕriĭ, i pe prea iubiţiĭ noştri fiĭ Gheorghe Voevod şi Constantin Voevod, şi pe toţĭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ veliţiĭ boerĭ dregĕtorĭ aĭ Divanuluĭ Domnieĭ-Mele pan Radu Golescu Vel Ban, pan Grigorie Ghica Vel Vistier, Gheorghe Arghiropolu Vel Spătar, pan Istrate Creţulescu Vel Vornic de Ţéra-de-sus, pan Constantin Bălăceanu Vel Logofĕt de Ţéra-de-sus, pan Gheorghe Slatineanu Vel Vornic de Ţéra-de-jos, pan Constantin Dudescu Vel Vornic, pan Alexandru Mavrocordat Vel Postelnic, pan Ioan Ştirbeiŭ Vel Vornic al Obştirilor, pan Alexandru Ghica Vel Logofĕt de Ţéra-de-jos, pan Grigorie Ralea Vel Logofĕt za Obiceiurĭ, pan Ştefan Bălăceanu Vel Hatman, pan Mihalache Cornescu Vel Vornic al politieĭ, şi Ispravnic fiind pan Grigorie Ghica Vel Vistier, şi s'a scris hrisovul acesta de Nicolae Logofĕt za Visterie, în anul de la Mântuitorul nostru Isus Christos, cu let 1818, în luna luĭ Septembre.

(Iscălitura şi pecetea gpd.)

Grigorie Ghica Vel Vistier.

Cod. LXXVII, fila 332.

www.dacoromanica.ro

Taleri 1.938.000 de la 17.000 lude câte 19 taleri,
» 300.000 din baniĭ breslelor pe an,
» 2.238.000 total, bani pe séma cheltuelilor Domnieĭ şi a ţăriĭ
595.000 » » poştelor, de la 17.000 lude, câte 35 taleri pe an.
2.833.000
La suma 2.833.000
Se adaogă: 1.071.000 baniĭ lefilor, câte 10 taleri 60 bani la diminie.
3.904.000 taleri.

După acéstă aşezare, dajdia de lude pe an se urcà la 212 cu o scădere de 92 taleri 24 bani, din taleri 304 bani 24 ce s'aŭ fost chibzuit maĭ înainte, iar prin sfat de obşte.

Boeriĭ maĭ propun, că dacă se va adăogì numĕrul ludelor de la 17 la 18 miĭ, să se scadă dăjdiile cu analogie spre uşurarea locuitorilor. Maĭ cer ca să se ridice de-asupra acestora rînduelile de fîn şi orz la grajdurile Domnescĭ, de unt pentru Ţarigrad, de care de transportarea sării, şi de rechisiţiĭ în natură pentru poşte.

In fine se propune luĭ Caragea, ca dijmăritul să fie după vechiul obiceiŭ, câte 14 banĭ de litră de la ceĭ fără de plocon şi câte 13 banĭ de la ceĭ cu plocon şi ploconul banĭ 80 şi plus de la toţĭ câte 4 parale de numĕrătóre şi câte 2 parale de nume pentru rĕvaş.

De la tutunărit câte 14 banĭ de stînjen, făcênd măsurătórea stînjenilor pe douĕ marginĭ a locuitorilor cu tutun în lung şi în lat. Plocon să nu se ieà, ci numaĭ câte 2 parale de nume pentru rĕvaş.

Pogonăritul străinilor va fi de 4 taleri, 16 parale de pogon. .

Vinăriciul 5 banĭ de vadră şi obişnuitul părpăr, adecă câte 4 parale de vasul de stejar şi câte 2 de cel de brad, plus câte 2 parale de nume pentru rĕvaş.

Oeritul ce se va căutà numaĭ tómna, de óe şi de capră câte 11 banĭ de la ceĭ fără de plocon şi câte 10 banĭ de la ceĭ cu plocon. Ploconul va fi de 80 banĭ şi de la toţĭ câte 4 parale de numĕrătóre şi câte 2 de nume pentru rĕvaş.

Domnitorul nu numaĭ încuviinţézà acéstă întocmire de dărĭ, dar încă şi dă chrisov, tot în Septembre 1818, de întocmaĭ urmare, în care se laudă însuşĭ cu multe vorbe bune, că a fost el Domnitorul cel maĭ milostiv ce a avut ţéra!...

Şi încă la 12 Septembre, după cererea Divanuluĭ, scrie Metropolituluĭ, să deà carte de blestem şi gróznică afurisenie pentru desăvîrşita ţinere şi statornicie a nouluĭ aşezămînt al dăjdiilor:

www.dacoromanica.ro

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Prea sfinţia˙ta părinte Mitropolite, fiind-că după obştésca anaforà de la . . . . ale acesteĭ lunĭ ce ni s'a făcut, bine-voind Domnia-Mea, am hotărît a se pune în lucrare şi a rĕmâné legiuite întru statornicie tóte câte pe anume le arĕtăm în Domnésca nóstră întărire de la . . . ale acesteĭ lunĭ, am dat la anaforaua de maĭ sus arĕtată, ca unele ce privesc spre folosul ţĕriĭ şi simţitóre uşurinţă i fericire a locuitorilor sĕĭ, am poruncit dumné-luĭ Vel Vistieruluĭ de s'a alcătuit şi hrisov al Domnieĭ-Mele, cuprinḑĕtor nu numaĭ de cele ce de acum s'aŭ legiuit prin sfat de obşte, ci şi de cele de maĭ nainte lucrărĭ ce am întocmit Domnia-Mea pentru binele obşteĭ, ca cu tóte împreună să se păzéscă şi să urmeze aicĭ într'acéstă de Dumneḑeŭ păzită ţéră, pururea neclintite şi nestrămutate, carĭ aceste bune întocmirĭ, cum că sunt desăvîrşit folositóre şi bine primite obşteĭ şi de înşi-vĕ prea osfinţia vóstră i de obştea dumné-lor boerilor, într'o unire se glăsuesce prin maĭ sus arĕtată obştésca anaforà, în cât şi rugăciune printr'însa ne-aţĭ făcut de a se hotărî şi blestem i afurisenie pentru a lor desăvîrşită ţinere şi statornicie, care acéstă obştéscă rugăciune închipuitóre fiind de rîvna ce o potrivă hrăniţĭ spre al ţĕriĭ obştesc folos şi bine fu primită Domnieĭ-Mele, şi iată printr'acest Domnesc al nostru pitac, poruncim să se facă o carte de blestem şi gróznică afurisenie asupra verĭ-căruia din trépta bisericéscă orĭ politicéscă va cugetà vre-odinióră după vremĭ la verĭ-ce întîmplărĭ, ca să iscăléscă orĭ va iscălì saŭ pre altul măcar va îndemnà de a se pornì saŭ a iscălì spre câtuşi de puţină schimbare saŭ strămutare (spre paguba ţĕriĭ) celor întocmite prin Domnescul nostru hrisov de maĭ sus arĕtat, unul ca acela să fie sub osînda aceluĭ blestem şi afurisenie, care acéstă carte după ce se va iscălì de prea osfinţia ta i de sfinţia lor episcopiĭ, să se iscăléscă apoĭ şi de toţĭ ceĭ-lalţĭ arhereĭ câţĭ se află aicĭ şi trecêndu-se atât în condica Mitropolieĭ, cât şi a Domnesculuĭ nostru Divan, cât şi într'a Visterieĭ, să se păstreze apoĭ la sf. Mitropolie, împreună cu acest pitac i cu hrisovul Domnieĭ-Mele, ce s'a ḑis maĭ sus; tolco pisah gpd.—1818 Septembre 12.

(Pecetea gpd).

Vel Logofĕt.

A doua-ḑi după primirea pitaculuĭ Domnesc, Metropolitul dă următórea carte de blestem.:

Nectarie Milostiiŭ Bojiiŭ Arhiepiscop i Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ şi exarh plaiurilor. Fiind-că după obştésca anaforà ce de la . . . aceştiĭ lunĭ s'a făcut către prea Luminatul nostru Domn, bine-voind şi Înălţimea Sa a hotărît a se pune în lucrare şi a rémâné legiuite întru statornicie tóte câte pe anume se arată în Domnésca Mărieĭ Sale întărire de la... aceştiĭ lunĭ, ce s'a dat la anaforaua de maĭ sus arĕtată, ca unele ce privesc spre folosul ţĕriĭ şi simţitóre uşurărĭ i fericire a locuitorilor sĕĭ, s'a poruncit dumné-luĭ Vel Vistieruluĭ, de s'a alcătuit şi hrisovul Înălţimiĭ Sale, cuprinḑĕtor nu numaĭ de cele ce acum s'aŭ legiuit prin sfat de obşte, ci şi de cele de maĭ nainte lucrărĭ ce s'aŭ maĭ întocmit de cătră Măria Sa pentru binele obşteĭ, ca cu tóte împreună să se păzéscă şi să se urmeze aicĭ într'acéstă de Dumneḑeŭ păzită ţéră, pururea neclătite şi nestrămutate, carĭ aceste bune întocmirĭ, cum că sunt desăvîrşit folositóre şi bine primite obşteĭ, cum şi de cătră smerenia i de obştea dumné-lor boerilor, într-o unire se glăsuesce prin maĭ sus arĕtata obştéscă

www.dacoromanica.ro

anaforà, în cât şi rugăciune printr'însa s'a făcut de a se hotărî şi blestem i afurisenie pentru a lor desăvîrşită ţinere şi statornicie, care acéstă obştéscă rugăciune închipuitóre fiind de rîvna ce de o potrivă se hrănesce spre al ţĕriĭ obştesc folos, s'a bine primit şi de cătră prea Luminatul nostru Domn, şi prin luminat pitac se poruncesce, ca să se facă o carte de blestem cu gróznică şi înfricoşată afurisenie, atât asupra verĭ-cărora din trépta bisericéscă, cât şi politicéscă, carĭ vor cutezà vre-odinióră după vremĭ la verĭ-ce întîmplărĭ, ca să se iscăléscă orĭ va iscălì, saŭ pe altul măcar va îndemnà de a se pornì saŭ strămutare (spre paguba ţĕriĭ) cele întocmite prin Domnescul Mărieĭ Sale hrisov de maĭ sus arĕtat, unul ca acela să fie sub osânda acestui greŭ şi nedeslegat blestem şi afurisenie. Decĭ, pentru ca să scie şi pentru ca să se legiuéscă aceste hotărírĭ nestrămutate şi neclintite de cătră verĭ-carĭ, după vremĭ, soborniceşce scriem acéstă carte cu înfricoşate blestemurĭ şi gróznice neertate afurisenĭĭ, asupra verĭ-cărora, după vremĭ, parte bisericéscă şi politicéscă, carii, de le vor ţiné întocmaĭ şi nestrămutate, vor fi ertaţĭ şi blagosloviţĭ, iar când orĭ-carĭĭ dintr'accia se vor abate, vrênd a stricà cu vre-o scădere dintr'aceste obşteştĭ şi Domnescĭ hotărîrĭ, uniĭ ca aceia ca nisce netemătorĭ de Dumneḑeŭ şi de ale lor suflete, procliţĭ şi afurisiţĭ să fie de Domnul Nostru Isus Christos şi de 318 Sfinţĭ Părinţĭ de la soborul Nicheiĭ i de tóte sfintele sobóre, asemenea şi de cătră smerenia nóstră i de cătră toţĭ fraţiĭ arhereĭ ce maĭ jos se arată iscăliţi; parte şi lăcaş să aibă la un loc cu Iuda vînḑĕtorul şi cu afurisitul Aria, să-ĭ lovéscă cutremurul luĭ Cain şi să-ĭ moştenéscă bubele luĭ Ghezi, să se deschiḑă pămîntul şi de viĭ să-ĭ înghiţă ca pre Datan şi Aviron, gemênd şi tremurând să fie pe faţa a tot pămîntul, şi să intre ca untul-de-lemn blestemul în maţele luĭ, să nu vaḑă faţa luĭ Christos, şi când se va judecà, să se pue de-a stînga cu pĕcătoşiĭ, şi în viéţa acésta de tóte ostenelile şi trudele luĭ să nu se alégă ca praful în faţa vîntuluĭ, acéste scriem, amin, amin, amin. —

Nectarie Mitropolit, Costandie Buzeŭ, Sevastis Dionisie, Dionisie Pogonianis, Ieropoleos Neofit, Acachie Laudichias, Hrisopoleo Lavrentie, Ioanichie Stratonichia. —1818 Septembre 13.

Cod. LXXVII, fila 335.

Nu eraŭ numaĭ cele de sus dările impuse dajnicilor locuitorĭ, câte adecă s'aŭ legat cu jurămînt în 1818. Continuă vechile şi cunoscutele dărĭ, despre carĭ menţionézà actele următóre, cu date anterióre:

1). Fumăritul de Bucurescĭ:

Carte de fumăritul Bucurescilor. Zemle Vlahiscoie. S'a dat acéstă carte a Domnieĭ-Mele ..... carele pe anul acesta cu let 1813 a cumpĕrat fumăritul Bucurescilor, ca să aibă a căutà acéstă slujbă afară din sf. Mitropolie, episcopiile i mănăstirile cele marĭ, dumné-lor veliţĭ cele după vechiul obiceiŭ sunt de a scutì câte o pivniţă şi afară din ceĭ ce aŭ hrisóve şi cărţĭ de a scutì fumărit, iar ceĭ-lalţĭ toţĭ ceĭ ce vor avé prăvăliĭ i cârciume să aibă a plătì fumăritul după obiceiŭ, însă de prăvălie saŭ cârciumă mare po taleră 5, banĭ 66, iar de prăvălie saŭ cârciumă mică de a doua mână po taleră 2 şi jumătate banĭ 36, iar de la prăvălie saŭ cârciumă maĭ mică de a treia mână, po taleră 1 banĭ 48 şi nu maĭ mult, căcĭ se va pedepsì, iar câţĭ sudiţĭ aĭ străinelor curţĭ ţin cu chirie prăvăliĭ să şi-l ieà fumăritul acelor prăvăliĭ, să şi-l ieà fumarul de la stăpînul prăvăliilor, urmându-se după obiceiul ce s'a urmat şi în aniĭ trecuţĭ, pentru care poruncim Domnia-Mea dumné-

www.dacoromanica.ro

vóstră zabiţilor Bucurescilor, pe care îl va arĕtà maĭ sus numitul, că nu se supune a-şĭ plătì fumăritul, pe uniĭ ca aceia să-ĭ faceţĭ a plătì şi făr' de voia lor; i saam receh gpd.— 1813 Ianuarie 1.

Cod. LXXV. fila 24.

2). Sărăritul munţilor:

Carte de sărăritul munţilor.

Zemli Vlahscoie. S'a dat acéstă carte a Domnieĭ-Mele . . . carele pe anul acesta cu let 1813 a cumpĕrat slujba sărărituluĭ munţilor, să aibă a umblà prin tóte satele cele sciute din sud. Saac, Buzĕŭ şi Slam-Rîmnic, să caute acéstă slujbă, şi de la toţĭ ómeniĭ ce se îndestuléză cu sare din munţĭ făr' de banĭ, să aibă a luà de la ómeniĭ casnicĭ de om po banĭ 66, după obiceiŭ, iar maĭ mult nu, că se va pedepsì. Însă acéstă slujbă să fie volnic a o căutà până la Sfinţiĭ Apostolĭ şi numaĭ o luare de banĭ să fie, iar de la Sfinţiĭ Apostolĭ înainte să nu se cuteze a maĭ umblà. Poruncim Domnia-Mea şi dumné-vóstră ispravnicilor de la aceste judeţe, pe carĭ îl va arĕtà maĭ sus numitul, că nu se supune a-şì plătì sărăritul, pe uniĭ ca aceia să-ĭ faceţĭ şi făr' de voia lor a plătì după obiceiŭ, i saam receh gpd. — 1813 Ianuarie 1.

Cod. LXXV, fila 24 v.

3). *Iratul cazanelor de poverne.* La 1814 s'a înfiinţat acest irat în folosul celor doĭ Vornicĭ: de politie şi al obştirilor, cu actele următore:

Cărţĭ la tóte judeţele pentru iratul cazanelor.

Zemli Vlahscoie. Fiind-că între alte bune întocmirĭ la iratul boerilor, care cu sfat de obşte, prin hrisovul Domnieĭ-Mele, ce am dat, se cuprinde şi acésta, că doĭ din dumné-lor veliţĭ Dvornicĭ, al treilea şi al patrulea, carĭĭ nu aveaŭ până acum nicĭ un irat, să aibă de acì înainte a luà de la tóte povernele saŭ velniţe neguţătorescĭ verĭ-câte cazane se vor aflà, făcênd rachiŭ de neguţătorie în ţótă ţéra Domnieĭ-Mele, de fieş-care cazan po taleră 15, din carĭ taleră 7 parale 20 să se ieà de cătră dumné-luĭ Vel Dvornicul al treilea şi taleră şépte şi jumătate de cătră dumné-luĭ Vel Dvornicul al patrulea, iar velniţele i povernele i cazanele verĭ-câte vor fi în tótă ţéra, mânăstirescĭ i boerescĭ, de la Vel Ban până la Clucer de arie, asemenea şi jupânesele cele vĕduve de acéstă trépţă, acelea să fie apĕrate şi nedajnice întru nimic, iar când se vor da şi acestea în arendă, să plătéscă arendaşiĭ aceĭ po taleră 15 de cazan, ca unul ce se neguţătoresce cu povarnă, precum se urméză şi la vama grâuluĭ, şi cazanele cele micĭ ale locuitorilor ţĕranĭ, ce le aŭ pentru folosul şi negoţul lor, să fie cu totul apĕrate de acéstă rĕspundere; decĭ după cuprinderea hrisovuluĭ Domnieĭ-Mele s'a dat Domnésca Nóstră carte la sud . . . luĭ . . . ce s'a orînduit de cătră dumné-lor veliţiĭ Dvornicĭ, ca să aibă volnicie a umblà în tot judeţul acesta şi de la aceĭ ce se cuvine a luà după cuprinderea de maĭ sus, să ieà de fieş-care po taleră 15; pentru care poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să daţĭ tótă mâna de ajutor orînduituluĭ, ca să pótă strînge acest venit fără cusur, cum şi împotrivă să nu îngăduiţĭ a cere şi a supĕrà pe aceia, carĭĭ nu sunt datoraţĭ la acéstă dare. I saam receh gpd.—1814 Octobre 27.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Contra acestuĭ avaet se ridică marĭ reclamaţiĭ. Atuncĭ Vodă scrie ispravnicilor:

www.dacoromanica.ro

Zemli Vlahscoie. Dumué-vóstră ispravnicilor ot sud. sănătate, din multele jălbĭ ce aŭ venit la auḑul Domnieĭ Mele din partea locuitorilor, ne-am înscinţat Domnia Mea, că slujbaşiĭ ce sunt orînduiţĭ pentru strînsul şi căntarea slujbeĭ cazanelor, ce este irat al dumné-lor veliţilor Vornicĭ al treilea şi al patrulea, urmând în potriva cuprinderiĭ Domnesculuĭ nostru hrisov, fac năpăstuirĭ locuitorilor în feluri de chipurĭ, ci dar ca să lipséscă acest fel de năpăstuitóre urmare şi să nu se îndrăznéscă slujbaşiĭ a se abate câtuşi de puţin din cuprinderea hrisovuluĭ, iată într'adins cu deslușire vi se scrie şi vi se porunceşte în ce chip aŭ să urmeze slujbaşiĭ cu strîngerea acestuĭ avaet:

1). De la veluiţele i povernile saŭ cazanele ce lucréză rachiŭ orĭ mâuăstirescĭ saŭ boerescĭ, de vor fi până la vel Clucer de arie, nu aŭ a cere slujbaşiĭ nicĭ un bau, ci să fie apĕraţi, iar când aceĭ stăpânĭ aĭ lor le vor da în arendă şi va lucrà cu dînsele arendaş pentru neguţătoria sa, să plătéscă acel arendaş câte taleri 15 de cazau.

2). De la vel Clucer de arie, între carĭ sunt şi privileghiaţiĭ, în jos până la locuitoriĭ ţĕranĭ, adecă birniciĭ câţi vor avé veluiţe, poverni saŭ cazane, lucrând într'însele rachiurĭ pentru neguţătorie, iar nu pentru trebuinţa caselor lor (care acea trebuinţă nu póte fi de maĭ multă sumă decât până la ciucĭ-spre-ḑece, mult douĕ-ḑecĭ vedre), toţĭ aceia să plătéscă câte taleri 15 de cazau.

3). Toţĭ locuitoriĭ birnicĭ, de vor lucrà cu cazane micĭ rachiurĭ, fie măcar şi pentru neguţătorie, să nu fie supĕraţi câtuşĭ de puţin; iar câţĭ şi din locuitoriĭ birnicĭ vor avé orĭ poverni, orĭ veluiţe, orĭ cazane marĭ, lucrând într'însele rachiurĭ pentru neguţătorie, şi aceĭa să fie datorĭ a plătì câte taleri 15 de cazau ca şi ceĭ-lalţĭ.

Să se feréscă însă slujbaşiĭ a face câtuşĭ de puţin catahrisis în vre-un fel de chip, saŭ să céră avaet de la dajniciĭ acestuĭ veuit, numaĭ câţĭ se va întâmplâ să găséscă prin casele lor vre-un cazau mare saŭ mic în care să fie lucrat în anĭĭ trecuţĭ rachiŭ, iar nu şi într'acest au, căcĭ când şi acum în urma aceştiĭ porunciĭ a Domnieĭ-Mele, ce cu deslușire se arată maĭ sus, se va dovedì vre-unul din slujbaşĭ că aŭ urmat în potrivă, să scie unul ca acela, că după ce îl vom îndatorà de va întórce îndoit ceea-ce va luà rĕŭ, apoĭ îl vom şi pedepsì cu străşnicie, chiar acolo la faţa loculuĭ, ca să se facă pildă şi altora, şi ca să fie sciută acéstă porunică tuturor de obşte, numaĭ de cât să puneţĭ a se scóte copiĭ întocmaĭ şi să orînduiţĭ a se cetì prin tóte satele în auḑul obşteĭ, care acele copiĭ după ce se vor cetì, să le şi iscăléscă în dos preoţiĭ, părcălabiĭ i caimacamiĭ satelor, prin încredinţare că le-aŭ auḑit şi le-aŭ înţeles şi să le trimiţĭ aicĭ la Divanul Domnieĭ-Mele. I saam receh gpd. — 1814 Novembre 6.

Cod. LXXIV, fila 154 v.

Contra acesteĭ taxe puse pe rachiurĭ şi *ţuicì* (căcĭ ţĕraniĭ la munte nu făceaŭ rachiurĭ, ci ţuică din prune, deşì nu erà cu acest nume în comerciŭ, ci cu cel de rachiŭ), se agitaŭ, pe lângă ţĕranĭ, şi cârciumariĭ din Bucurescĭ. Vodă şi Divanul, emoţionaţĭ de acéstă agitare, rĕstălmăcesc pitacele anterióre, ḑicênd, în 1816, că n'aŭ fost cuprinse cârciumile din Bucurescĭ în noul avaet şi decĭ le scutesc. (1)

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

De vreme ce în hrisovul saŭ poruncile Domnieĭ-Mele ce s'aŭ dat pentru acest irat al cazanelor, nimic nu se cuprinde pentru politia Bucurescilor şi nicĭ că aŭ

www.dacoromanica.ro

Iată şi un act relativ la abusurĭ în perceperea dărĭĭ cazanelor:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Intocmaĭ după acéstă anaforà a dumué-lor veliţilor Voruicĭ, poruncim dumué-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să faceţĭ urmare, neîngăduind nicĭ într'un chip pe pârâţiĭ slujbaşĭ a face jăluitorilor câtuşĭ de puţină supĕrare maĭ mult peste orînduéla şi cuprinderea Domnesculuĭ nostru hrisov, după care poruncim şi dumi-tale Vel Logofete de Ţéra-de-sus, să se deà jăluitorilor şi copie a aceĭ periŏde de hrisov, adeverită cu iscălitura dumit-tale, ca să o aibă la mâuile lor, spre a-nu puté slujbaşii să le facă în potrivă supĕrărĭ.—1814 Octobre 12.

(Pecetea gpd.).

Prea Inălţate Dómne,

După luminata porunca Înălţimiĭ Tale ce mi se dă la acéstă jalbă a locuitorilor i preoţilor din satul Crâugul de jos ot sud Vlaşca, luând sèma am vĕḑut arĕtarea

---

avut vre-o supĕrare de plată rachierĭĭ, nicĭ de la Cămara gpd., de când s'a întocmit acest irat şi până acum, după pliroforia ce ne dă dumué-luĭ Vel Logofĕtul priutr'acéstă anaforà; pentru acel dar cuvînt şi pentru cele-lalte câte maĭ jos se arată, nicĭ o dreptate nu aŭ cumpĕrătorĭĭ acestuĭ irat la cererea ce fac, ci poruncim Domuia-Mea ca jăluitorĭĭ să fie apĕraţĭ de plata acestuĭ avaet.—1816 Ianuarie 17.

(Pecetea gpd.).

Vel Logofĕt.

Prea Inălţate Dómne,

După luminată porunca Înălţimiĭ Tale ce ni se dă la acéstă jalbă a rachierilor şi cârciumarilor de aicĭ din politia Bucurescilor, făcênd cercetare vĕḑuĭ cuprinḑêndu-se în Luminat hrisovul Mărieĭ Tale, unde este orînduit acest irat al cazanelor, că scrie a luà de la tóte poverule saŭ veluiţele neguţătorescĭ, verĭ-câte cazane se vor aflà, făcênd rachiŭ de neguţătorie în tótă ţéra, să deà pe fieş-care cazan po talerĭ 15, iar boerĭĭ i mânăstirile până la Clucer de arie, să nu se supere, cum şi ceĭ-lalţĭ locuitorĭ ce vor face de trebuinţa caselor lor, după care s'aŭ dat şi luminate cărţile Mărieĭ Tale, pe 17 judeţe, poruncitóre cătră ispravnicĭ, atât în anul trecut cât şi într'acest următor an, la ceĭ ce aŭ cumpĕrat iratul acesta de la dumué-lor veliţiĭ Voruicĭ al treilea şi al patrulea, iar pentru cârciumarĭ saŭ rachierĭ, carĭ ţin prăvălii în politie de fac vutcă şi alte rachiurĭ osebite, nu se cuprinde nimic, precum se vede şi urméză că nu s'a făcut vre-o porunucă pe Bucurescĭ, care este osebită de isprăvnicaturĭ, iar maĭ vîrtos că politia Bucurescilor are fumărit, cămiuărit, vamă şi alte ajutoriuţe ce fac isnafurile i cheltuelĭ grele, cumpĕrând lemuele scumpe, iar veluiţele pe afară nu aŭ nicĭ uuele de acestea, maĭ vîrtos că până acum u'aŭ fost supĕraţĭ, că acum li se cere făr' de a avé poruncă de la Măria Ta, dată pe Bucurescĭ, ci de va fi primit Mărieĭ Tale, cu cuviinţă ar fi, ca să aĭbă osebire rachierĭĭ şi cârciumarĭĭ din politia Bucurescilor pentru alte dărĭ şi havalele ce aŭ, saŭ precum maĭ bine se va chibzuĭ de înaltă înţelepciunea Înălţimiĭ Tale, se va da poruncă de urmare. — 1816 Ianuarie 15.

Vel Logofĕt.

Cod. LXXXII, fila 251.

www.dacoromanica.ro

ce fac, cât şi cuprinderea lumiuatulu! hrisov al Mărieĭ Tale, după care s'aŭ dat şi lumiuate cărţi la mâua celor orînduiţi cu strîugerea acestuĭ irat al cazauelor şi de va fi precum arată, se vede că suut supĕraţi îu potrivă; şi ca să uu se facă luare uedréptă, uicĭ să céră de acolo de uude uu se cuviue, găsim cu cale, să fie luminată poruucă, atât cătră dumué-luĭ Vel Logofĕtul, ca să le deà copie de periodis al cuprinderiĭ lumiuatuluĭ hrisov peutru iratul acesta al cazauelor, cât şi deosebit să se poruucéscă şi dumué-lor ispravuicilor judeţuluĭ, ca să uu îugăduéscă slujbaşi a supĕrà pe locuitorĭ îu potriva hrisovuluĭ şi a lumiuateĭ cărţi a Mărieĭ Tale, ce are slujbaşiĭ la mâuă, ci uumaĭ de acolo, de uude i se orînduesce a luà, de acolo să se facă şi împliuire, de care arĕtăm Înălţimiĭ Tale.—1814 Octobre 7.

Grigorie Bălăceauu Vel Voruic, Dumitrache Racoviţă Vel Voruic.

1815 Iauuarie 12. S'a făcut carte deschisă la mâua Şătraruluĭ Petre ce se află la sud. Saac cu îndreptarea aşezămîutuluĭ cupriuḑĕtor pouturilor ce s'aŭ dat către ispravuiciĭ judeţelor peutru avaetul cazauelor, ca să cerceteze şi aicea şi, uude va găsì luare îu potriva poruuciĭ, să pue să îutórcă îuapoĭ. (1)

Cod. LXXIV, fila 170.

Reclamaţiunilor ţĕranilor de la munte, Vodă le face óre-care concesiune prin actul de maĭ jos:

Cărţile ce s'aŭ dat pe acest următor an pentru cazane, 1815 Octobre 12, iratul Vornicieĭ.

Zemli Vlahscoie. Dumué-vóstră ispravuicilor ot sud . . . săuătate. Vĕ facem îu scire că peutru iratul dumué-lor veliţilor Dvoruicĭ, al treilea şi al patrulea, care cu sfat de obşte priu hrisovul Domuieĭ-Mele îucă diu auul trecut s'a îutocmit a se luà de la poveruile saŭ veluiţe ueguţătorescĭ, carĭ se vor aflà făcêud rachiŭ de ueguţătorie în tótă ţéra Domuieĭ-Mele, să ieà de fieş-care cazau po taleră 15, şi peutru maĭ buna îutocmire după multele jălbì ce aŭ veuit la auḑul Domuieĭ-Mele, iarăşĭ diu auul trecut, la Novembre 6, am făcut Domuia-Mea pouturĭ cu desluşire cum are să se urmeze şi s'aŭ trămis la tóte judeţele, carĭ pouturĭ se arată maĭ jos, spre a se urmà şi a se păzì şi acum am dat dar acéstă carte a Domuieĭ-Mele la mâua..... ce s'a orînduit de dumué-lor veliţiĭ Dvoruicĭ al treilea şi al patrulea, ce priu scirea dumnḕlor ispravuicilor să caute acest huzmet, cu urmare după cum maĭ jos se cupriude îutocmaĭ, îusă:

(1) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Credincios boerule al Domuieĭ-Mele Biv Vel Şătrare Petre, fiiud că diu madéua huzmetuluĭ cazauelor aŭ rĕmas asupra Serdaruluĭ Iaucu Cătueauu taleră 10,125, fiiud fost orînduit priuitor bauilor acestuĭ huzmet, bez taleră 3000 ce s'aŭ rĕspuus la ḑumué-luĭ Stoluicul Aleco Vilara huzmet iar, după chiar socotéla cea iscălită de uumitul Cătueauu, care se vĕḑù şi de către uoĭ, straşuic poruucim Domuia-Mea, să facĭ taxil aceştĭ bauĭ uegreşit de la maĭ sus uumitul, şi fiiud-că tot îu acea socotélă arĕtà Cătueauul, că el a rĕspuus bauiĭ la Cămiuarul Cocorĕscul, îşĭ va căutà deosebit cu Cocorĕscul. Tolco pisah gpd.—1815 Februarie 8.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXIV, fila 174 v.

www.dacoromanica.ro

1). De la velniţele saŭ poverniile saŭ cazanele ce lucréză rachiul, orĭ mânăstirescĭ saŭ boerescĭ de vor fi, până la Vel Clucer de arie, nu aŭ a cere slujbaşiĭ nicĭ un ban, ci să fie apĕrate, iar când aceĭ stăpânĭ aĭ lor le vor dà în arendă şi va lucrà cu dînsele arendaşiĭ pentru negnţătoria sa, să plătéscă acel arendaş câte talerĭ 15 de cazan.

2). De la Vel Clucer de arie, între carĭ sunt şi toţĭ privileghiaţiĭ în jos până la locuitoriĭ ţĕranĭ, adecă birnicĭ câţĭ vor avé veluiţe, poverniĭ saŭ cazane, lucrând într'însele rachiurĭ pentru negnţătorie, iar nu pentru trebuinţa caselor lor (care acea trebuinţă nu póte a fi de maĭ multă sumă decât până la 15 mult 20 vedre), toţĭ aceia să plătéscă câte talerĭ 15 de cazan.

3). Toţĭ locuitoriĭ birnicĭ de vor lucrà cu *cazane micĭ, fie măcar şi pentru negnţătorie*, să nu fie supĕraţĭ câtuşĭ de puţin, iar câţĭ şi din locuitoriĭ birnicĭ vor avé orĭ veluiţe orĭ poverniĭ, orĭ cazane marĭ, lucrând într'însele rachiurĭ pentru negnţătorie, şi aceia să fie datorĭ a plătì câte talerĭ 15 cum ceĭ-lalţĭ.

Să se ferésc㠎nsă slujbaşiĭ a nu face câtuşĭ de puţin catahrisis în vre-un chip saŭ să céră avaet de la dajniciĭ acestuĭ venit, numaĭ căcĭ se va întîmplà să găséscă prin casele lor vre-un cazan mare saŭ mic, în care să fi lucrat în aniĭ trecuţĭ rachiŭ, iar nu şi într'acest an, căcĭ când şi acum în urma aceştiĭ porunc㠎 a Domnieĭ-Mele, ce cu deslnşire se arată maĭ sus, se va dovedì vre unul din slujbaşĭ, că a urmat împotrivă, să scie unul ca acela că, după ce-l vom îndatorà a plătì îndoit ceea-ce va luà rĕŭ, apoĭ îl vom şi pedepsì cu străşnicie chiar acolo la faţa locului, ca să se facă pildă şi altora, i saam receh gpd.—1815 Octobre 12.

Cod. LXXV, fila 135.

Ţĕraniĭ din judeţele muntene nu vĕd, pentru ce cârciumarilor din Bucurescĭ Vodă le-a putut ardicà darea pe rachiurĭ şi nu şi lor, carĭ produceaŭ maĭ mult pentru propria lor casă. Eĭ se opun şi chiar resping forţa publică venită în favorul taxildarilor iratuluĭ cazanelor. Cum anul 1816 fù şi acel al uneĭ agitaţiunĭ de o natură maĭ periculósă, aceea a unor cete de panduri din judeţele Oltene, Caragea simţì că e prudent pentru domnia luĭ a suprimà peste tot avaetul acesta supĕrător al velniţelor şi cazanelor. El dete decĭ următorul pitac:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Prea osfinţia ta părinte Mitropolite, inbitorilor de Dumneḑeŭ episcopĭ şi dumnévóstră cinstiţilor şi credincioşi veliţilor boerĭ aĭ Divanului Domnieĭ-Mele, binele nu este bun când are sfîrşiturĭ rele, adecă cugetând cine-vaşĭ a face bine cătră altul şi apoĭ cu pricinuirea acelui bine, isvodindu-se de cătră alţiĭ rĕutăţi, acea faptă bună nu maĭ are fiinţă de bine; ca când am ḑice Domnia-Mea (precum avem pururea Domnéscă şi părintéscă îngrijire pentru locuitoriĭ Domnescii nóstre ţĕrĭ de a-ĭ mângâià şi a-ĭ ocrotì spre a lor odihnă şi bună petrecere), asemenea îngrijind şi pentru trépta boerésc㠍ar maĭ ales a celor ce se află slujind) de a-ĭ ajutorà cu facere de bine, îngrijit-am şi pentru dumné-lor veliţiĭ Dvornicĭ al treilea şi al patrulea de a le face un irat al dregĕtorieĭ dumné-lor şi aşà, prin Domnescul nostru hrisov întcă de la let 1814, am întocmit pe séma acestor doné dregĕtoriĭ, precum vĕ este scint, de a plătì ceĭ ce lucréză rachiurĭ cu veluiţe i cazane un avaet hotărît, care cătră aceia nu ar

www.dacoromanica.ro

fi fost simţitor, iar cătră dumné-lor veliţii Dvornicĭ al treilea şi al patrulea de folos şi ajutor; n'a apucat însă a se uscà bine cernéla scrisoriĭ hrisovuluĭ şi aŭ început cumpĕrătoriĭ şi slujbaşiĭ acestuĭ irat a urmà prin ţéră asupra locuitorilor feluriĭ de catahrisis, de hrăpire şi năpăstuirĭ cu numirea acestuĭ avaet, în cât de multe orĭ şi cercetătorĭ am trimis prin judeţe de aŭ împlinit acele nedrepte luărĭ, dar nimic n'am folosit, căcĭ unde aşteptam a vedé, de nu desăvîrşită contenire, măcar scădere óreşĭ-care a aceştiĭ felurimi de jafurĭ, în potrivă, din necontenitele jălbĭ ale locuitorilor, ce pe tóte ţilele ni se daŭ, vedem în fiinţă o crescere şi adaos al acestuĭ rĕŭ cătră obştea locuitorilor, care obştesc rĕŭ şi pagubă fiind cu neasemĕnare maĭ mare şi maĭ simţitor decât folosul ce dobândesc douĕ obraze şi ne maĭ putêndu-l suferì, iată hotărîm: ca de acum înainte să se ridice cu totul darea acestuĭ avaet şi vom chibzuì Domnia-Mea ce alt irat să orînduim; dar pentru că dumné-lor veliţii Dvornicĭ aŭ apucat de l-aŭ vîndut pe acest an, şi fiind-că de la vînţare până acum a trecut îndestulă vreme, în care aŭ avut cumpĕrătoriĭ pas a strînge acest venit în cât vor fi apropiind a-l istovì, ca unul ce se strînge din velniţe i cazane, ce nu se pot tăinuì, iar maĭ vîrtos materiile din carĭ se lucréză rachiul şi nu este ndoélă că nu trebuesc multe lunĭ spre a le puté face catagrafia slujbaşiĭ fie-căruia îudeţ şi a strînge venitul lor, a căruia strîngere şi căutare putem ţice, că se asĕmĕnă cu căutatul dijmărituluĭ saŭ al oerituluĭ, de aceea dăm Domnia-Mea cumpĕrătorilor soroç hotărît până la sfîrşitul viitoruluĭ Februarie, ca până atuncĭ să împlinéscă a strînge şi a istovì acest avaet, cu urmare întocmaĭ după Domnescile nóstre poruncĭ, ce sunt date maĭ dinainte prin publicaţie şi apoĭ să conteneze cu totul; pentru care şi poruncim dumné-vóstră veliţilor logofĕţĭ de Ţéra-de-sus şi de jos, ca într'acestaşi chip să se facă Domnescile poruncĭ de publicaţie prin tóte judeţele cătră ispravnicĭ, poruncindu-li-se straşnic de a priveghià fórte, ca să nu se abată cum-vaşĭ slujbaşiĭ acestuĭ irat în luare de un ban maĭ mult peste chipul şi cuprinderea Domnescilor nóstre poruncĭ, căcĭ orĭ-ce în potrivă urmare se va dovedì, înşi-şĭ ispravniciĭ vor fi pedepsiţĭ şi sub grea rĕspundere. Tolco pisah gpd. — 1816 Ianuarie 26.

(Pecetea gpd.).

Vel Logofĕt.

Cod. LXXIV, fila 236.

Publicaţiĭ la tóte judeţele cătră ispravnicĭ pentru ertarea iratuluĭ cazanelor, a nu maĭ fi.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud . . . . . sănătate. Vĕ facem Domnia-Mea în scire, că după cum am avut şi avem pururea Domnéscă şi părintéscă îngrijire pentru locuitorĭ, de a-ĭ mângâià şi a-ĭ ocrotì, spre a lor bună odihnă şi petrecere, asemenea am îngrijit şi pentru trépta boeréscă, iar maĭ ales pentru ceĭ ce se află slujind, de a-ĭ ajutorà cu facere de bine; îngrijit-am dar şi pentru dumné-lor veliţii Dvornicĭ al treilea şi al patrulea, de a le face un irat al dregĕtorieĭ dumné-lor şi aşà prin Domnescul nostru hrisov, încă din let 1814 am întocmit pe séma acestor douĕ dregĕtoriĭ, precum vĕ este sciut şi dumné-vóstră, de a plătì ceĭ ce lucréză rachiurĭ cu velniţe i cazane un avaet hotărît, care cătră aceia nu ar fi fost simţitor, iar cătră dumnélor veliţii Dvornicĭ al treilea şi al patrulea de folos şi ajutor, dar n'a apucat a se

www.dacoromanica.ro

uscà bine cernéla scrisoriĭ hrisovuluĭ şi aŭ început cumpĕrătoriĭ şi slujbaşiĭ acestuĭ irat a urmà prîn ţéră asupra locuitorilor feluriĭ de catahrisîs şi năpăstuiriĭ cu hrăpiriĭ în numirea acestuĭ avaet, în cât de multe oriĭ şi cercetătoriĭ am trimis prin judeţe de aŭ împlinit acele nedrepte luăriĭ, dar nimic nu am folosit, căcĭ unde aşteptam a vedé, de nu desăvîrşită contenire aceştiĭ felurimĭ de jafuriĭ, în potrivă, din necontenitele jălbĭ ale locuitorilor, ce pe tóte çilele ni se daŭ, vedem în fiinţă o creştere şi adaos al acestuĭ rĕŭ cătră obştea locuitorilor, care acest obştesc rĕŭ şi pagubă fiind cu neasemĕnare maĭ mare şi maĭ simţitor decât folosul ce dobândesc două obraze, şi ne maĭ putêndu-l suferì, am hotărît, ca de acum înainte să se ridice cu totul darea acestuĭ avaet; dar pentru că dumné-lor veliţii Dvornicĭ aŭ apucat de l-aŭ vîndut pe acest an şi fiind-că de la vînçare şi până acum aŭ trecut îndestulă vreme, în care aŭ avut cumpĕrătoriĭ pas a strînge acest venit, în cât vor fi apropiind a-l şi isprăvì, ca unul ce se strînge din velniţe i cazane ce nu se pot tăinuì, iar maĭ vîrtos materiile din carĭ se lucrézà rachiul şi nu este îndoélă, că nu trebuesc multe lunĭ spre a le puté face catagrafia slujbaşiĭ fieş-căruia judeţ şi a strînge venitul lor, a căruia strîngere şi căutare putem çice, că se aséměnă cu căutatul dijmărituluĭ saŭ al oerituluĭ; de aceea dăm Domnia-Mea cumpĕrătorilor soroc hotărît până la sfîrşituluĭ aceştiĭ următóre lunĭ Februarie, ca până atuncĭ să îngrijéscă a-şĭ strînge şi a-şĭ istovì acest avaet cu urmare întocmaĭ după Domnescile Nóstre poruncĭ, ce sunt date de maĭ înainte prin publicaţie, şi apoĭ să conteneze cu totul; pentru care şi poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să priveghiaţi fórte spre a nu se abate slujbaşiĭ acestuĭ irat în luare de banĭ maĭ mulţi peste chipul şi cuprinderea Domnescilor Nóstre poruncĭ, căcĭ orĭ-ce în potrivă urmare se va dovedì, înşi-şĭ dumné-vóstră veţĭ fi pedepsiţi şi sub grea rĕspundere; şi spre a fi sciută ridicarea acestuĭ irat în tótă vremea, să se trécă acéstă Domnéscă a Nóstră carte în condica judeţuluĭ, după care şi scoţêndu-se copiĭ, să se trimiţă pe la zapciiĭ plăşilor, spre a le cetì prin tóte satele, ca să scie şi eĭ, şi fiţi sănătoşi. —1816 Februarie 2.

Cod. LXXIV, fila 327 v.

Publicaţiunile ce s'aŭ făcut la 9 judeţe, adecă la Focşanĭ, la Buzĕŭ, la Prahova la Olt, la Teleorman, la Ilfov, la Ialomiţa, la Vlaşca şi la Dâmboviţa, pentru rĕmăşiţa cazanelor.

Milostiiŭ Bojiiŭ Iѡ Ioan Gheorghe Caragea Voeved i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud..... sănătate. Vĕ facem în scire, că sfîrşitul şi cuvîntul soroculuĭ ce am dat Domnia-Mea prin publicaţiĭ până la sfîrşitul trecutuluĭ Februarie, pentru contenirea venituluĭ huzmetuluĭ cazanelor nu a fost ca să păgubim cumpĕrătoriĭ huzmetuluĭ de dreptul lor (precum se face acéstă dovadă tot din cuprinderea acelor poruncĭ, unde çicem, că aŭ îndestulă vreme până la sfîrşitul trecutuluĭ Februarie să istovéscă strîngerea acestuĭ venit), ci ca să scape odată locuitoriĭ de smăcinările slujbaşilor; când dar orĭ din îndărătnicia celor ce aŭ fost datorĭ la plata acestuĭ avaet, după ce aŭ vĕçut Domnescile nóstre poruncĭ, saŭ din neîngrijirea dumné-vóstră, nu vor fi putut în adevĕr cumpĕrătoriĭ acestuĭ huzmet, precum maĭ sus aŭ jăluit, a-şĭ strînge şi a-şĭ istovì acest drept şi canonisit irat, nu este cu cuviinţă pentru ale altora greşelĭ să rĕmâe eĭ păgubaşĭ acestuĭ huzmet, dintr'acel judeţ, făr' de a se maĭ încungiurà eĭ prin judeţ, să-ĭ aduceţi înaintea dumné-vóstră, unde să deà foĭ de numele celor ce sunt datorĭ a plătì şi n'aŭ plătit,

www.dacoromanica.ro

carĭ foĭ cercetându-le, câţi vor fi după cuprinderea ponturilor îndatoraţi la acéstă plată, să aveţi a face dumné-vóstră împlinire cu urmare întocmaĭ după poruncile de publicaţiĭ ce am dat Domnia-Mea, fĭr' de a vĕ abate câtuşĭ de puţin în vre-o catahrisis, adecă orĭ maĭ mult a împlinì de la ceĭ datorĭ, peste cuprinderea numitelor porunc ale Domnieĭ-Mele, saŭ slujbaşilor a le cere ruşfeturĭ, căcĭ avem a face într'adins cercetare pe sub cumpĕt, şi dovedindu-vĕ în câtuşĭ de puţină împotrivă urmare, veţi fi înşi-vĕ dumné-vóstră sub grea rĕspundere şi învinovăţire. I saam receh gpd. — 1816 Martie 6.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXIV, fila 240.

Chiar din primele ḑile s'aŭ făcut abusurĭ cu darea, cum probézĕ şi aceste acte:

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Intocmaĭ după acéstă anaforà a dumné-lor veliţilor Vornicĭ, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să faceţi urmare, neîngăduind nicĭ într'un chip pe pîrâţiĭ slujbaşĭ a face jăluitorilor câtuşĭ de puţină supĕrare maĭ mult peste orînduéla şi cuprinderea Domnesculuĭ nostru hrisov, după care poruncim şi dumi-tale, Vel Logofete de Ţéra-de-sus, să se deà jăluitorilor şi copie a aceĭ periodos din hrisov, adeverită cu iscălitura dumi-tale, ca să o aibă la mânile lor, spre a nu puté slujbaşiĭ să le facă în potrivă supĕrărĭ. — 1814 Octobre 19.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

După luminata porunca Mărieĭ Tale ce ni se dă la acéstă jalbă a locuitorilor din plaiul despre Buzĕŭ sud Saac, luând séma am vĕḑut arĕtarea ce fac, cât şi cuprinderea luminatuluĭ hrisov al Mărieĭ Tale, după care s'aŭ dat şi luminate cărţi la mâna celor orînduiţi cu strîngerea acestuĭ irat al cazanelor, şi de va fi, precum arată, se vede că sunt supĕraţi în potrivă, ci ca să nu se facă luare nedréptă, nicĭ să se cĕră de acolo de unde nu se cuvine, găsim cu cale, să fie luminată poruncă, atât cătră dumné-luĭ Vel Logofĕtul, ca să le deà copie de periodos al cuprinderiĭ luminatuluĭ hrisov pentru iratul acesta al cazanelor, cât şi deosebit să se porunc éscă şi dumné-lor ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, ca să nu îngăduéscă pe slujbaşĭ a supĕrà pe locuitorĭ în potriva hrisovuluĭ şi a luminateĭ cărţi a Mărieĭ Tale, ce aŭ slujbaşiĭ la mână, ce numaĭ de acolo de unde i se orînduesce a luà, de acole să se facă şi împlinire; de care arĕtăm Inălţimiĭ Tele. — 1814 Octobre 14.

Vel Vornic.

Tutunăritul (1) se arendà în primul timp deosebit, aşà în 1813 până la 1816. In anul acesta s'a luat de un stînjen de cultură câte 17 parale fără de plocon şi numaĭ câte 2 parale de răvaş de nume. Culturile privilegiaţilor sunt scutite de acéstă taxă. Nicĭ chiar panduriĭ

(1) *Carte de slujba tutunăritului.*

Zemle Vlahiscoie. Vînḑarea tutunăritului pe anul acesta cu let 1813, după trebuinţele cele învederate, s'a hotărît, cu sfat de obşte, să se ieà de un stînjen câte ḑece parale şi mĕsurătórea să se facă cu stînjenul ce se va da de la Vistierie infierat, mĕ-

*

www.dacoromanica.ro

din judeţele oltene nu sunt scutiţĭ, ceea-ce nu puţin îĭ supĕră şi contribue la agitaţiunile lor.

---

surându-se locurile de tutun în lat şi în lung şi pe câţi stînjenĭ va eşi, să plătéscă de stînjen, cum s'a ţis maĭ sus, câte ţece parale făr' de plocon, numaĭ câte douĕ parale de răvaş de nume, şi slujbaşiĭ tutunarĭ să fie datorĭ a da răvaşe de plată iarăşĭ cu suma banilor şi cu suma stînjenilor, căcĭ mĕsurătórea cu cotul ce se urmă din vechime, se făceà cu catahrisis, făcêndu-se multe năpăstuirĭ locuitorilor, iar mĕsurătórea cu stînjenul s'a gasit maĭ drépt; de aceea s'a hotărît a se urmă mĕsurătórea cu stînjenul. Vînţarea însă a tutunărituluĭ este afară de ceĭ privileghiaţĭ şi ceĭ ce aŭ hrisóve i cărţĭ Domnescĭ de scutélă, iar ceĭ-lalţĭ toţĭ, cum şi panduriĭ din patru judeţe ot peste Olt, aŭ să plătéscă tutunăritul, precum maĭ sus se cuprinde, şi de va fi ca să se caute slujba de cumpĕrătorul judeţuluĭ, să se ferésca de a nu face cea maĭ puţină nedreptate locuitorilor, cu luare de banĭ maĭ mult peste suma hotărîtă, că apoĭ ceea-ce se va dovedì, prin cercetările ce sunt a se face, că aŭ luat maĭ mult prin catahrisis, va fi silit, nu numaĭ ca să intórcă înapoĭ îndoit, ci se va şi pedepsì după mĕsura vineĭ, iar de va fi să se vînţă huzmetul la altul, îndatorat să fie a se chezăşuì cu acel cumpĕrător, ca să nu se facă câtuşi de puţină năpăstuire locuitorilor, că nicĭ acela nu va scăpà de pedépsă. Decĭ cu acéstă orînduélă s'a dat acéstă carte a Domnieĭ-Mele . . . . . ce s'a orînduit de dumné-lor boeriĭ cumpĕrătorĭ cu tutunăritul la sud . . . . să aibă volnicie a căutà slujba şi cu stînjenul ce i se va da pecetluit de la Visterie să mĕsóre şi să ieà şi banĭ, cu urmare precum se cuprinde maĭ sus, să nu îndrăznéscă însă a pune în mĕsurătóre şi loc fără tutun, cu cuvînt că ar fi avut tutun semĕnat şi nu s'a făcut, ci numaĭ loc în care va fi tutun şi maĭ mult să nu se îndrăsnéscă a cere ce-vaşĭ cu nicĭ un fel de numire, nicĭ conace făr' de plată să nu facă, ci orĭ ce le va trebuì, să le cumpere cu banĭ gata, că dovedindu-se în potrivă următor, se va pedepsì. Şi dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ, să îngrijiţĭ a se urmà întocmaĭ, precum poruncim, dându-le şi ajutorul cel cuviincios, ca la o slujbă ce este a Visterieĭ Domnieĭ-Mele; i saam receh gpd.—1813 Maiŭ 20.

Cod. LXXV, fila 68.

Cărţĭ de tutunărit pe judeţe, la let 1816.

Zemli Vlahiscoie. Vînţarea tutunărituluĭ pe anul acesta cu let 1816, după trebuinţele cele învedérate, cu sfat de obşte s'a hotărît, să se ieà de un stînjen câte parale 17 şi mĕsurătórea să se facă cu stînjenul ce se va da de la Visterie înhierat, mĕsurându-se locurile de tutun în lat şi în lung şi pe câţi stînjenĭ va eşi, să plătéscă de stînjen, cum s'a ţis maĭ sus, câte parale 17 făr' de plocon, numaĭ câte douĕ parale de răvaş de nume să ieà, şi slujbaşiĭ tutunarĭ să fie datorĭ a dà răvaşe de plată iarăşĭ pe suma banilor şi cu suma stînjenilor, căcĭ mĕsurătórea cu cotul, ce se urmà din vechime, se făceà cu catahrisis, făcêndu-se multe năpăstuirĭ locuitorilor, iar mĕsurătórea cu stînjenul s'a găsit maĭ drépt; de aceea s'a hotărît a se urmà mĕsurătórea cu stînjenul; vînţarea însă a tutunărituluĭ este afară din ceĭ privileghiaţĭ şi ceĭ ce aŭ hrisóve i cărţĭ Domnescĭ de scutélă, iar ceĭ-lalţĭ toţĭ, cum şi panduriĭ din patru judeţe ot preste Olt, aŭ să plătéscă tutunăritul, cum maĭ sus se cuprinde, şi de va fi ca să se caute slujba de cumpĕrătorul judeţuluĭ, să se ferésca de a nu face cea maĭ puţină nedreptate locuitorilor cu luare de banĭ maĭ mult peste suma

www.dacoromanica.ro

Pogonăritul străinilor continuă a se arendà cu taxa de 4 tal. 16 parale de tot pogonul. (1)

Fumăritul bălţilor, adecă taxa pe dreptul de a pescuì fără de plată în bălţile statuluĭ, peste Olt se plătesce 66 banĭ de fie-ce casă. (2)

---

hotărîtă, că apoĭ ceea-ce se va dovedì prin cercetările ce sunt a se face, că aŭ luat maĭ mult prin catahrisis, va fi silit nu numaĭ ca să întórcă înapoĭ îndoit, ci se va şi pedepsì după mĕsura vineĭ; iar de va fi ca să vîndă huzmetul la altul, îndatorat să fie a se chezăşuì cu acel cumpĕrător ca să nu facă câtuşĭ de puţină năpăstuire locuitorilor, căcĭ în potrivă urmând, nicĭ acela nu va scăpà de pedépsă; decĭ cu acéstă orînduélă s'a dat acéstă carte a Domnieĭ-Mele ..... ce s'a orînduit de cumpĕrătorul acestuĭ huzmet cu tutunăritul la sud Dolj, să aibă volnicie a căutà slujba şi cu stînjenul ce i se va da pecetluit de la Visterie să mĕsóre şi să ieà şi baniĭ, cu urmare precum se cuprinde maĭ sus; să nu îndrăsnéscă însă a pune în mĕsurătóre şi loc fără tutun, cu cuvînt că ar fi avut tutun semĕnat şi nu s'a făcut, ci numaĭ loc în care va fi tutun, şi maĭ mult să nu se îndrăznéscă a cere ce-vaşĭ cu nicĭ un fel de numirĭ, nicĭ conace făr' de plată să nu facă, ci orĭ-ce le va trebuì să le cumpere cu banĭ gata, că dovedindu-se în potrivă următorĭ, se vor pedepsì, şi dumné-vóstră ispravnicilor aĭ judeţuluĭ să îngrijiţĭ a se urmà întocmaĭ, precum poruncim, dându-le şi ajutorul cel cuviincios, ca la o slujbă ce este a Visterieĭ Domnieĭ-Mele, i saam receh gpd. (precum şi ruptaşiĭ ceĭ noĭ să plătéscă). — 1816 Iunie 1.

1817 Iunie 1, asemenea s'a făcut.

Cod. LXXV, fila 156 v.—159.

(1) *Carte de pogonăritul străinilor.*

Zemli Vlahiscoie. S'a dat acéstă carte a Domnieĭ-Mele ..... carele pe anul acesta cu lĕt 1813 aŭ cumpĕrat slujba pogonăriturluĭ străinilor la sud ..... să aibă volnicie printr'acéstă carte a orînduì ómenĭ, să caute slujba şi mĕsurându-le viile ce aŭ aicĭ în pămîntul ţĕrĭĭ, de la străiniĭ carĭ nu sunt legaţĭ cu dajdie la Visterie, drept, după obiceiŭ cu stînjenul cel pecetluit, ce i se va da de la Visterie, să aibă a luà de tot pogonul po talerĭ 4 parale 16, iar maĭ mult să nu se îndrăznéscă a luà, că se va pedepsì; şi slujbaşiĭ ce vor umblà cu acéstă slujbă pentru mâncarea lor şi a cailor lor supĕrare saŭ cheltuélă locuitorilor să nu facă, ci tóte, orĭ-ce le va trebuì, cu tocmélă şi cu banĭ gata să aibă a le cumpĕrà, iar fără plată să nu se îndrăznéscă a luà, că se va pedepsì, urmând însă cu căutatul acesteĭ slujbe după obiceiul ce va fi urmat şi în alţĭ anĭ maĭ dinainte. Pentru care poruncim Domnia-Mea şi dumné-vóstră ispravnicilor, să îngrijiţĭ de a nu se face urmărĭ în potrivă, i saam receh gpd. — 1813 Maiŭ 20.

211.000, adecă douĕ sute un-spre-ḑece miĭ s'a vîndut dijmăritul la dumné-luĭ Vel Spătarul şi Vel Postelnic.

Cod. LXXV, fila 68, v.

(2) *Carte de fumăritul bălţilor.*

Zemli Vlahscoie. După obiceiŭ s'a dat acésta carte a Domnieĭ-Mele ..... carele pe anul acesta cu lĕt 1813 aŭ cumpĕrat fumăritul bălţilor, ca să aibă a căutà acest venit şi a luà de la ómeniĭ ce sunt şeḑĕtorĭ la satele cele sciute de lângă bălţĭ în

www.dacoromanica.ro

Goştinăritul din tótă ţéra. In 1813 de la rîmătorii exportaţi, taxa este de 8 banĭ de rîmător, dacă exportatorul e pămîntean. Exportatorul sudit e scutit de acéstă taxă, plătind numaĭ vama de 3 la sută. (1)

Aceştĭ 8 banĭ este taxa în favórea Căimăcămieĭ Craioveĭ, dar exportatorul maĭ are de plătit 4 parale de rîmător, havaet al ispravnicilor judeţuluĭ respectiv de peste Olt, dar nu şi pentru ispravniciĭ din cele-lalte 12 judeţe de dincóce de Olt. Adevĕrata taxă însă de trecere este de 4 talerĭ de părechea de rîmătorĭ şi în plus vama. Sudiţiĭ fiind scutiţĭ de aceste taxe, fie-cine înţelege lesne, cât erà ea de odiósă pentru pămîntenĭ şi cum sudiţiĭ, înţeleşĭ cu pămînteniĭ, frustraŭ fiscul de acéstă taxă, trecênd oile ca oĭ sudeţescĭ. (2)

---

5 judeţe ot preste Olt, care se îndestuléză cu pescele bălţiĭ făr' de banĭ, de tótă casa po banĭ 66, iar maĭ mult să nu se îndrăznéscă a luà, că dovedindu-se se va pedépsì; însă acéstă slujbă după obiceiŭ are să o caute numaĭ până la sfinţiĭ Apostolĭ; înainte nu are a maĭ umblà. Poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor de prin judeţe, să daţĭ mână de ajutor maĭ sus numituluĭ, ca să pótă strînge venitul acesta; i saam receh gpd. — 1812 Ianuarie 1.

Asemenea douĕ cărţĭ ca acestea s'aŭ făcut pe 12 judeţe de dincóce de Olt.

(1) *Carte de goştinărit.*

Zemli Vlahscoie Dat-am Domuésca Nóstră carte ..... carele pe anul acesta cu let 1813 a cumpĕrat slujba goştinărituluĭ din tótă ţéra, ca să aibă volnicie a căutà acéstă slujbă în cincĭ judeţe ot preste Olt, urmând întocmaĭ după mijlocul ce se cuprinde maĭ 'jos, ca să ieà goştinărit numaĭ de la rîmătoriĭ ce es afară din ţéră, iar de la rîmătoriĭ ce nu es afară din ţéră n'are a cere goştiuărit; decĭ dar, câţĭ, orĭ din neguţătorĭ, orĭ din străiuiĭ carĭ strîng rîmătorĭ de neguţătorie şi vor vré a-ĭ scóte afară din ţéră, orĭ la ce parte, de la aceĭ rîmătorĭ ce vor eşì din ţéră, să ieà goştinăritul depliu, după vechiul obiceiŭ, de un rîmător banĭ opt, iar de va fi sudit adevĕrat acel ce scóte rîmătoriĭ din ţéră şi vor fi vitele adevĕrate ale sudituluĭ, cumpĕrate de el, iar nu alt meşteşug, de la acel sudit nu are să ieà goştinărit, plătind însă suditul vama la sută treĭ, la vameşul scheleĭ. Poruncim Domnia-Mea şi dumnévóstră ispravnicilor de prin judeţe, pe carĭ îĭ va arĕtà maĭ sus numitul, că nu se supune a plătì, să-ĭ supuueţĭ a plătì şi fără voia lor a da goştinărit, după cum se cuprinde maĭ sus; i saam receh gpd.—1813 Ianuarie 1.

Asemenea douĕ cărţĭ s'aŭ făcut pe 12 judeţe de dincóce de Olt, bez schela Câinenilor. *Cod. LXXV, fila 25 v.*

(2) Ponturile cu carĭ se dă în vînḑare pe acest următor an, socotindu-se de la Aprilie 1 cu let 1813 până la sfîrşitul luĭ Martie cu let 1814, sloboḑenia trecerii rîmătorilor în Trausilvauia, prin schelele din tot cuprinsul ţĕriĭ, adecă Văleniĭ, Câmpina, Vâlcanul şi Mehadia.

1). Cel ce se va arĕtà de cumpĕrător, să deà maĭ întâiŭ chezăşie vreduică de credinţă pentru rĕspuuderea banilor în vreme şi apoĭ să ieà asupră-ĭ acest huzmet.

2). Slobod este verĭ-cine va voì să trécă în Transilvauia rîmătorĭ, priu scirea vameşuluĭ din partea loculuĭ şi a cumpĕrătoruluĭ acestuĭ contract.

3). Cumpĕrătorul are să ieà havaet de la toţĭ ceĭ ce vor trece rîmătorĭ în Tran-

www.dacoromanica.ro

Dijmăritul a fost sporit în Maiŭ 1813 pe cuvînt că este deficit la Visterie. Acéstă dare n'o plătesc Metropolia, Episcopiile, boeriĭ cu caf-

---

silvania, de păreche po taleri 4, şi trecĕtorul are voe să rĕspunză numituluĭ aceştĭ banĭ, bez vama ce este îndatorat să plătéscă vameşuluĭ din partea loculuĭ, pe la tóte schelele, după catalogul vămilor şi bez parale opt de un rîmător ale Caimăcămieĭ Craioveĭ i parale patru tot de la un rîmător ale ispravnicilor judeţuluĭ, pentru rîmătoriĭ ce vor trece pe la schelele din judeţele ot peste Olt, care aceste câte parale opt şi câte parale patru aŭ să se rĕspunză de cătră trecĕtorĭ, numaĭ pentru rîmătoriĭ ce vor trece din judeţele ot peste Olt, iar nu şi pentru ceĭ ce vor trece pe la schelele acestor 12 judeţe de dincóce.

4). Cumpĕrătorul să nu se îndrăznéscă a luà nicĭ un ban maĭ mult peste orînduitul avaet şi din tótă suma ce va trece, fieş-care luându-şĭ avaetul, să deà şi cărţile în mâna trecĕtoruluĭ, cuprinzĕtóre atât de suma rîmătorilor ce vor trece peste hotar, cât şi de suma banilor ce aŭ plătit, numindu-se tot într'acea cărţulie şi numele trecĕtoruluĭ.

5). Toţĭ ceĭ ce vor trece rîmătorĭ în Transilvania, afară dintr'aceste maĭ sus numite dărĭ a trecĕtoriĭ, a vămiĭ i a Caimacamuluĭ şi a ispravnicilor de la judeţe ot peste Olt, nu aŭ să maĭ rĕspunză la nimenea nimic.

6). Cumpĕrătorul, din ziua ce i se va întărì contractul vînzăriĭ, să i se deà tot ajutorul prin cărţi Domnescĭ de la Logofeţia Divanuluĭ Domnieĭ-Mele, spre căutatul şi strînsul acestuĭ irat.

7). Suma banilor să o rĕspunză cumpĕrătorul în treĭ câştiurĭ, la începerea de fieş-care patru lunĭ, adecă câştiul dintâiŭ la Aprilie întâiŭ, cel de al doilea la August întâiŭ, şi cel de al 3-lea la întâiŭ Decembrie.

8). Afară din preţul cumpĕrătóreĭ nu are să maĭ deà nimic cu nicĭ un fel de numire.

9). Verĭ ce risico-pericolon se va întîmplà la acest huzmet în curgerea acestuĭ an, să fie pe séma cumpĕrătoruluĭ, căcĭ Domnia-Mea nu se amestecă la acésta.

(Pecetea gpd.).

Vel Logofĕt.

Cod. LXXV, fila 58.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahscoie.

Dumné-vóstră ispravnicilor din sud. Mehedinţĭ, sănătate. Dumné-luĭ paharnicul Pană Costescu cumpĕrătorul trecĕtóreĭ rîmătorilor a scheleĭ dintr'acel judeţ în Ţéra-Nemţéscă, prin jalbă a făcut arĕtare Domnieĭ-Mele, că omul ce l-a avut orînduit la acea schelă, anume Ghenache, a aflat că ar fi murit, şi fiind-că are bănuélă că l-ar fi omorit alţiĭ, avênd asupra sa şi banĭ de-aĭ huzmetuluĭ, într'adins trimite pe acest om al sĕŭ spre cercetare; de aceea vĕ poruncim Domnia-Mea, ca îndată după primirea aceştiĭ porunci, să faceţĭ scumpă cercetare acolo în faţa loculuĭ, atât prin alte doveḑi, cât şi prin carte de blestem, maĭ întâiŭ pentru mórtea luĭ, când şi din ce pricină i s'a întîmplat? al doilea, câtă sumă de rîmătorĭ a trecut în Ţéra Nemţéscă? de când s'a orînduit numitul Ghenache şi până acum? al treilea, câţĭ banĭ a strîns din socotéla acestuĭ huzmet? căcĭ paharnicul arată prin jalba sa, că nicĭ un ban nu ĭ-a trămis de când l-a orînduit, şi câţĭ banĭ se vor găsì strînşĭ, să-ĭ faceţĭ teslim în mâna acestuĭ trimis al paharniculuĭ, după cum însuşĭ în jalba sa a făcut cerere; şi

www.dacoromanica.ro

tan, feciorîĭ de boerĭ şi vĕduvele de boer. Asemenea nu plătesc postelniceiĭ, némurile şi mazîliĭ, dar plătesc dijmăritul pe stupĭ şi rîmătorĭ panduriĭ. (1)

---

al patrulea, pentru lucrurile mortuluĭ, câte a avut şi câte se află acum? şi pentru tóte acestea să însciinţaţĭ Domnieĭ-Mele, cu întrégă pliroforie. Tolco pisah gpd. — 1813 Maiŭ 14.

Cod. LXXIV, fila 46.

(1) *Cărţĭ de slujba dijmărituluĭ*, pe lĕt 1813 Maiŭ 20.

Zemli Vlahiscoie. Vînḑarea dijmărituluĭ pe anul acesta cu lĕt 1813, măcar că nu se cuvenià a se adăogà la plata acesteĭ slujbe, dar după cunoscuta lipsă întru care se află Visteria şi după curgĕtórele cheltuelĭ ce urméză necontenit în feluri de trebuinţe ale ţĕriĭ, cu sfat de obşte s'a găsit cu cale, ca estimp, numaĭ la acéstă trebuinţă să se ieà dijmărit de la una până la ḑece de sfinĭ i de pecĭ câte ḑece parale de litră făr' de plocon, iar de la ḑece în sus iarăşĭ câte ḑece parale de litră şi plocon, câte talerĭ unul de nume, i patru parale de numĕrătóre şi două parale pentru răvaşul de nume, iar alt ciuruc saŭ vre-o altă încărcătură cu totul să lipséscă, şi acéstă luare are să se urmeze numaĭ în anul acesta. Slujbaşiĭ dijmarĭ, la toţĭ ceĭ ce vor plătì dijmărit să deà răvaşe de platà într'acestaşĭ chip, adecă: atâţia banĭ a plătit cutare, din satul cutare, baniĭ dijmărituluĭ pe atâţia pecĭ şi pe atâţia sfinĭ, de litră câte parale ḑece, şi carĭ vor plătì şi plocon, să-ĭ trécă şi plocon în răvaş, căcĭ oricarele se va îndrăsnì a da răvaş fără sumă de banĭ şi fără sumă de litre, se va pedepsì făr' de milostivire; vînḑarea însă este afară din privileghiaţĭ, precum la vale maĭ pe larg se arată; cu acest dar mijloc vînḑêndu-se la cochiĭ-vechĭ slujba dijmărituluĭ pe acest an la dumné-luĭ ..... s'a dat acéstă carte a Domnieĭ-Mele ..... ce s'a orînduit taxildar, carele să aibă volnicie a orînduì slujbaşĭ, să caute slujba la numitul judeţ, precum poruncim maĭ sus, şi precum prin ponturile de la vale se orînduesce, adecă:

1). Mitropolia, Episcopiile, mânăstirile cele marĭ, cu metóşele lor cele sciute, dijmărit să nu plătéscă, după vechiul obiceiŭ.

2). Dumné-lor beoriĭ i jupânesele vĕduve, ce le-aŭ stătut boeriĭ dumné-lor în boeriĭ cu caftan, i feciorĭĭ de boer ce sunt sciuţĭ, iarăşĭ să nu plătéscă dijmărit, precum a fost obiceiul.

3). Postelniceiĭ, némurile i mazîliĭ şi alţiĭ, ce aŭ sineturĭ de scutelĭ, să li se păzéscă privileghiul ce aŭ.

4). Toţĭ ceĭ-lalţĭ, atât pământenĭ i Sârbĭ, cât şi panduriĭ din patru judeţe ot preste Olt, cè vor avé stupĭ i rîmătorĭ, să aibă a-şĭ plătì dijmăritul pe deplin, precum maĭ sus se cuprinde, şi slujba să aibă a o căutà cu cercătură cu tot până la Septembre în 10.

5). Ceĭ-ce scutesc dijmărit fórte să se ferésca de a nu amestecà stupiĭ i rîmătoriĭ, cu aĭ acelora ce plătesc dijmărit în bucatele lor, cu gând ca să păgubéscă slujba, că apoĭ uniĭ ca aceia dovedindu-se, nu numaĭ că pe acele litre ce se vor dovedì ascunse va plătì dijmărit îndoit, ci încă şi pe ale luĭ drepte bucate va plătì dijmărit, în rînd cu ţĕraniĭ şi i se va stricà de tot privileghiul scuteliĭ.

6). Boeriĭ ce scutesc dijmărit pe drepte bucatele ce vor avé de tamazlîc, de dijmărit, să nu se supere, iar pentru cele ce va avé cumpĕrate de neguţătorie, pe acelea să plătéscă dijmărit.

www.dacoromanica.ro

Cântarul Domnesc în 1813 s'a arendat cu dreptul de a luà la suta de oca 15 banĭ. (1)

Ţiganiĭ daŭ iratul armăşieĭ, dar în 1817 Cămara Domnéscă îl ieà în folosul eĭ. Armăşia încetézà de a-l strînge şi Caragea dispune ca să-l adune Cămara Domnéscă şi să se deà Dómneĭ anologia ce i se cuvine. Până la 1817 marele Armaş erà şi judecătorul pricinilor cri-

---

7). Toţĭ ceĭ ce veţĭ avé stupăriĭ şi rîmătorĭ, să aveţĭ a vĕ arĕtâ bucatele vóstre la orînduiţiĭ slujbaşĭ, căcĭ orĭ-care îşĭ va dosì bucatele sale, dovedindu-se va plătì dijmărit îndoit.

8). Cumpĕrătorul de judeţ, de va fi să caute slujba însuşĭ, să se ferésc㠠de a nu face cea maĭ puţină nedreptate locuitorilor, cu luare de banĭ maĭ mult peste suma cea hotărîtă, că apoĭ ceea-ce se va dovedì din cercetările ce sunt a se face, că aŭ luat maĭ mult prin catahrisis, va fi silit nu numaĭ ca să întórcă înapoĭ îndoit, ci se va şi pedepsì după măsura vineĭ, iar de va fi ca să vîndă hŭzhmetul la altul, îndatorat să fie a se chezăşuì acel cumpĕrător, ca să nu facă câtuşĭ de puţină năpăstuire locuiţorilor, ci să urmeze întocmaĭ după cuprinderea ponturilor, căcĭ împotrivă urmând, nicĭ acela nu va scăpà de pedépsă

9). Poruncim Domnia-Mea şi vouĕ slujbaşilor ce veţĭ umblà cu acéstă slujbă şi a cailor voştri, supĕrare saŭ cheltuélă locuitorilor să nu faceţĭ, ci tôte, orĭ-ce va trebuì, cu tocmélă şi cu banĭ gata să luaţĭ, iar făr' de plată să nu vĕ îndrăsniţĭ a luà, precum nicĭ puĭ de găină saŭ alt-ce-vaşĭ să nu cereţĭ ca obiceiŭ, că orĭ-care se va cutezà a luà maĭ mult peste poruncă, saŭ va face supĕrare, saŭ cheltuélă locuitorilor, unul ca acela dovedindu-se, nu numaĭ ceea-ce va luà va plătì îndoit, ci încă se va şi pedepsì, poruncim şi dumné-vóstră ispravnicilor să căutaţĭ să fiţĭ cu privighere de a nu îngăduì pe slujbaşĭ a face urmărĭ maĭ mult peste aceste ponturĭ, că veţĭ fi rĕspunzĕtorĭ. Ci după aceste ponturĭ, poruncim ca şi dumné-vóstră să le daţĭ tot ajutorul cel cuviincios, ca la o slujbă ce este a Visterieĭ Domnieĭ-Mele, i saam receh gpd. — 1813 Maiŭ 20.

Cod. LXXV, fila 66.

(1) *Carte de slujba cântaruluĭ Domnesc.*

Zemle Vlahischoie. După obiceiŭ s'a dat acêstă carte a Domnieĭ-Mele . . . . . carele pe anul acesta cu let 1813 a cumpĕrat slujba cântaruluĭ Domnesc de aicĭ din oraşul Bucurescĭ, ca să aibă a căutà acéstă slujbă şi să fie dator a ţiné cântar drept, şi alt nimenĭ să nu aibă voe a ţiné cântar saŭ a cântări marfa ce este de vînzare, ci numaĭ el, şi de tot omul ce vor aduce orĭ-ce fel de marfă de vînzare şi ar avé să cântărésc㠠să aibă a o cântărì şi a luà la suta de oca banĭ 15, iar nu maĭ mult, numaĭ să aibă a se ferì, ca orĭ ce fel de marfă se va cântărì, să o cântărésc㠠cu cântar drept, iar nu cântar maĭ mic, ca să facă la vre-o parte nedreptate, că dovedindu-se se va pedepsì, i saam receh gpd.—1813 Ianuarie 1.

Asemenea douĕ cărţĭ s'aŭ făcut, una pe 12 judeţe şi alta pe Craiova şi pe 5 judeţe ot peste Olt.

Çod. LXXV, fila 26.

www.dacoromanica.ro

minale ale ţiganilor Domnescĭ, iară de la data acésta marele Cămăraş rĕmâne desărcinat de asemenea judecăţĭ. (1)

Mânăstirile (2), carĭ în timpul ocupaţiunii rusescĭ aŭ fost obligate, pre-

(1) Carte prin care se dă eforia strîngerii iratuluĭ şi a cercetării pricinilor Armăşieĭ la dumné-luĭ vel Cămăraşul.

Zemle Vlahiscoie. Cu tóte că birul ţiganilor Domnescĭ i cele-lalte orînduite dărĭ ale lor din vĕchime, până acum s'aŭ obicĭnuit a se strînge de cătră ceĭ după vremĭ dregĕtorĭ aĭ Armăşieĭ, dar fiind-că şi acest venit ca unul ce se adună de la aceştĭ ţiganĭ, carĭ sunt bunĭ şi drepţĭ aĭ Dom nieĭ, se socotesce şi este al Cămării Domnescĭ, precum sunt şi huzmeturile, după cuviinţă urmĕză a fi legat şi acesta împreună cu cele-lalte la Cămara gpd ; de aceea iată printr'acéstă Domnésca nóstră carte, întocmind Domnia-Mea acéstă cuviinciósă orînduélă, ridicăm de acum înainte Armăşieĭ strîngerea acestuĭ venit şi hotărîm să fie sub îngrijirea şi eforia celuĭ după vremĭ vel Cămăraş şi strîngêndu-se la Cămara gpd., de acolo să se deà şi Luminăţieĭ Sale Dómneĭ analogon ce i se cuvine dintr'acest venit, după orînduéla ce se urmă până acum; şi cătră acésta, fiind-că cel după vremĭ vel Armaş pe lângă strîngerea acestuĭ venit al biruluĭ ţiganilor Domnescĭ, cu care erà însărcinat, aveà şi îngrijirea cercetărilor pricinilor englimaticescĭ, ce se caută la Departamentul criminalion de cătră judecătoriĭ aceluĭ Depertament, de aceea pe lângă eforia şi îngrijirea strîngeriĭ acestuĭ venit, cu care am însărcinat de acum înainte pe cel după vremĭ vel Cămăraş, îl însărcinăm tot pe dumné-luĭ şi cu îngrijirea i eforia cercetăriĭ englimaticescilor pricinĭ, ce se caută la maĭ sus numitul Depertament, că să fie şi de acum înainte iarăşĭ unite amândouĕ aceste eforiĭ, i saam receh gpd.—1817 Iunie.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXV, fila 182.

(2) *Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vahischoie.*

Cetindu-se înaintea Domnieĭ-Mele acéstă anaforà a dumné-lor veliţilor boerĭ şi făcênd şi noĭ chibzuire, n'am găsit cu cuviinţă a se împlinĭ condeiul rĕmăşiţelor ce ni se arată că sunt asupra mânăstirilor, în vreme ce mânăstirile îndestul aŭ fost împovorate cu alte dărĭ de ajutóre la ale ţĕriĭ trebuinţe, ce s'aŭ întîmplat, fără numaĭ cele de maĭ jos arĕtate treĭ condee: însă taleriĭ 3.896 ce prisosesc din baniĭ proviantuluĭ asupra Mitropolieĭ i taleriĭ 3.635 ce maĭ sunt asupra Mitropolieĭ din ceĭ câte taleriĭ 5 luaţĭ de la preoţi i diaconĭ, poruncim dumi-tale vel Logofete de Ţéra-de-sus, să-ĭ împlinescĭ de la prea osfinţia sa părintele Mitropolitul; aşijderea şi pentru cel de al treilea condeiŭ de câte taleriĭ 3 până la taleriĭ 8 de la preoţi i diaconĭ, pe suma ludelor 8.138, ce s'aŭ găsit în anul trecut, să se facă Domnescile nóstre porunciĭ cătră ispravniciĭ judeţelor, ca prin protopopĭ strîngêndu-se de la tagma preoţéscă, să se trimită aicĭ la cancelaria Divanului Domnieĭ-Mele, ca şi aceĭ baniĭ, împreună cu suma banilor maĭ sus arĕtatelor condee, să se deà pitaruluĭ Velceĭ, spre cea desăvîrşită despăgubire a sa.—1816 Septembre 3.

(Pecetea gpd.). Vel Logofĕt.

Prea Înălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ Tale de la acéstă jalbă a pitaruluĭ Velceĭ, am făcut chibzuire pentru taleriĭ 49.431 parale 30, ce cu luminată hotărîrea Mărieĭ Tale are să

www.dacoromanica.ro

cum vĕḑurăm, să contribuéscă cu sume importante pentru proviantul rusesc, continuă a fi învĕluite cu cererea de rĕmăşiţe. Totuşĭ la 1816, Domnitorul le scutesce pe cele maĭ multe de aceste rĕmăşiţe.

---

ieà numitul pitar de la câte patru eparhiile ţĕriĭ, preoţĭ şi mânăstirĭ din madéua proviantuluĭ rusesc, şi fiind-că prea osfinţia sa părintele Mitropolitul arată, că Mitropolia a primit pentru acest proviant talerĭ 153.896, însă 75.491 din cisla mânăstirilor de talerĭ 96.000, i 37.055 din cisla preoţilor i a diaconilor, lude 7.411 a câte patru eparhiile, de lude po talerĭ 8 şi s'aŭ împlinit numaĭ po talerĭ 5 (iar ceĭ-lalţĭ 3 arată prea sfinţia sa, că nu s'aŭ împlinit) i 33.850 a primit de la pitarul Velcea din vînḑarea de proviant şi 7.500 de la pitarul Ioniţă, iar după proviant, iar la Visterie s'aŭ dat numaĭ talerĭ 150.000 şi prisosesc asupra Mitropolieĭ talerĭ 3.896, fără a se ţiné în sémă alte condee ce maĭ arată prea sfinţia sa; s'aŭ dat însă talerĭ 3.216 părinteluĭ Mitropolit Dositeiŭ; fiind-că aceştĭ banĭ sunt daţĭ din léfa ce aveà a luà prea osfinţia sa de la Mitropolie, nu se cuvine a se scădé din baniĭ proviantului, ce urméză a fi daţĭ din iṛaturile Mitropolieĭ i talerĭ 15.000 ce aratá pitarul Ioniţă logofĕtul Mitropolieĭ, că s'ar fi plătit dobândă câte talerĭ 7 şi ½ şi câte talerĭ 8 pe lună la banĭ ce s'aŭ ridicat în galbenĭ maĭ nainte până a se luà din eparhiĭ, de s'aŭ dat la Visterie, i talerĭ 8.000 ce arată iar pitarul Ioniţă că s'aŭ păgubit de la cursul galbenilor, nicĭ aceste douĕ condee nu se ţin în sémă de nu va încredinţà pitarul Ioniţă prin jurămînt evanghelicesc faţă fiind şi pitarul Velcea, că sunt adevĕrate aceste condee douĕ cum le arată el, cum şi talerĭ 17.000 capete şi dobândă ce arată prea osfinţia sa părintele Mitropolitul, că ĭ-a fost luat împrumut părintele proin Mitropolit Ignatie, tot pentru acest proviant, şi ĭ-a rĕspuns în urmă Mitropolia, iarăşĭ nu se ţin în sémă căcĭ ne-am pliroforisit, că aceĭ banĭ s'aŭ dat în vremea răsmiriţiĭ pentru altă contribuţie, iar nu pentru proviant, ci găsim cu cale ca aceĭ talerĭ 3.896 ce prisosesc asupra Mitropolieĭ din baniĭ proviantuluĭ, după cum arĕtăm maĭ sus, să-ĭ rĕspunḑă prea sfinţia sa părintele Mitropolitul, aşijderea să rĕspunḑă prea sfinţia sa şi alţĭ talerĭ 3.635 ce se vĕd că aŭ rĕmas asupra Mitropolieĭ din ceĭ câte talerĭ 5 ce s'aŭ luat de la preoţĭ şi diaconĭ şi, împlinindu-se aceste douĕ condee, ce fac talerĭ 7.531, de dumné-luĭ vel Logofĕtul de Ţéra-de-sus, ce din luminată porunca Mărieĭ Tale este orînduit mumbaşir asupra acesteĭ madele, să se deà pitaruluĭ Velceĭ, căcĭ cisla preoţilor din baniĭ proviantuluĭ se vede pe lude 7.411, iar la cisla de ajutorul şcóleĭ din trecutul an s'aŭ găsit că sunt lude 8.138 şi de aceea prisosesc aceştĭ banĭ asupra Mitropolieĭ şi deosebit de aceste douĕ condee să fie luminată porunca Mărieĭ Tale cătră dumné-lor ispravnicĭĭ judeţelor, ca prin protopopĭ să se împlinéscă şi acea rĕmăşită de câte talerĭ 4 de la céta preoţéscă şi să-ĭ trimiţă drept aicĭ la dumné-luĭ vel Logofĕtul, ca să-ĭ deà pitaruluĭ Velceĭ, cum şi talerĭ 20.509 ce arată iarăşĭ prea sfinţia sa prin anaforà cătră Măria Ta, că sunt rĕmăşiţă tot din cisla proviantuluĭ la unele mânăstirĭ, să trimiţă dumné-luĭ vel Logofĕtul Logofeţieĭ de Divan mumbaşirĭ cu luminate poruncile Mărieĭ Tale, ca să-ĭ împlinéscă şi să se deà şi dintr'aceia câţĭ vor trebuì până a se împlinì baniĭ pitaruluĭ Velceĭ, iar prisosind ce-vaşĭ se va face chibzuire, unde să se deà acel prisos şi vom arĕtà Mărieĭ Tale prin osebită anaforà, iar hotărîrea rĕmâne la Măria Ta. — 1816 Maiŭ 17.

Radu Golescu Biv vel Ban, Barbu Văcărescu Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodor Văcărescu Vel Vornic, Mihalache Racoviţă Vel Logofĕt.

www.dacoromanica.ro

Mânăstirile perd adese-orĭ şi vinăriciul, care se dă de cătră Caragea, pentru întreţinerea lazareturilor de ciumă. (1)

La 1813 Ianuarie, Caragea reînfiinţéză *apaltul* cărţilor de joc, destinând venitul luĭ pentru apanajul Dómneĭ, fiind-că i se scăduse unele venitură din ale vămilor. (2)

---

(1) Publicaţiĭ la tóte judeţele, ca milele de vinăriciŭ să le trimiţă la Cassa nazîrilor lazareturilor.

Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud . . . sănătăte. Pentru milele mânăstirescĭ, după hotărîrea ce s'a făcut a se luà în tómna trecută pe séma Casseĭ spitalurilor şi a lăzăreturilor de năprasnica bólă, şi de cătră Domnia-Mea aţĭ fost dumné-vóstră însărcinaţĭ prin poruncile ce am dat, încă de la trecuta lună a luĭ Novembre în 16, ca baniĭ aceştia să-ĭ strîngeţĭ dumné-vóstră şi cu catastih să-ĭ trimiteţĭ la dumné-lor boeriĭ nazîrĭ aĭ lăzăreturilor, făcêndu-se exeresis de milele de vinăriciŭ ce nu aŭ a se supĕrà, precum cu îndestulare se cuprinde într'aceeaşĭ poruncă; acum dar cu mirare ne fuse, când am auḑit de la dumné-lor boeriĭ nazîrĭ aĭ Casseĭ spitalurilor, că n'aţĭ trimis nicĭ catastih, nicĭ banĭ, după care urmare a dumné-vóstră se cădeà a vi se face şi osândă spre resplătire la nebăgarea în sémă, după porunca ce vi s'a dat, şi vi s'a fost poruncit, ca în grabă să trimiteţĭ baniĭ. şi căcĭ acum vi s'a trecut cu vederea greşala şi iată de iznóvă vĕ poruncim straşnic, ca cum maĭ fără de zăbavă să trimiteţĭ baniĭ milelor de vinăriciŭ cu catastih iscălit, căcĭ ne urmând şi acum, şi viindu-ne însciinţarea, că iarăşĭ n'aţĭ urmat nicĭ aceştiĭ de al doilea poruncĭ, să sciţĭ cu hotărîre, că veţĭ cădé în urgia Domnieĭ-Mele. — 1814 Februarie 16.

(2) *Apaltul cărţilor de joc.*

Fiind-că din vînḑarea vămilor vre-o câte-va venitură scăḑêndu-se se daŭ în iraturile Luminăţieĭ-Sale Domniţeĭ, şi pintr'acele iraturĭ ale Luminăţieĭ Sale, unele rĕmâind atât de maĭ înainte, cum şi după vremĭ, cât şi acum tot în vînḑarea venituluĭ vămilor, iar altele ridicându-se cu totul pentru obştescul bine şi folos, a rĕmas Luminăţia Sa în desăvîrşită lipsă de acele drepte căderĭ iraturĭ; decĭ ca să se facă óreşĭ-care îndestulare la acea lipsă, care s'a făcut pentru obştescul bine, am hotărît Domnia-Mea, că vînḑarea cărţilor de joc să se deà prin apalt, şi să se vîndă în tótă ţéra Domnieĭ-Mele, adecă atât în politia Bucurescilor, cum şi prin tóte oraşele i tîrgurile judeţelor de pe afară de la unul numaĭ ce se va încărcà cu acéstă vînḑare, iar acel vînḑĕtor cumpĕrând huzmetul acestuĭ apalt de la cochiĭ-vechĭ cu preţul ce se va tocmĭ, să aibă a face zapt tótă trĕba apaltuluĭ, arĕtându-i-se că de la o ḑi hotărîtă are să vîndă cărţĭ de joc numaĭ el prin tóte locurile, precum s'a ḑis maĭ sus, şi aceĭ banĭ ce va vinde huzmetul să fie irat al Luminăţieĭ Sale prea iubiteĭ nóstre Dómne, în locul celor ce s'aŭ aridicat din venitul vămilor şi ca să se întocméscă acest tertip, poruncim Domnia-Mea, cinstit şi credincios boerule al Domnieĭ-Mele biv Vel Vistiere Ioane Moscu, ca îndată ce veĭ primì acest Domnesc al Nostru pitac, numindu-te Cassă al acestuĭ huzmet, să facĭ cunoscută hotărîrea Domnieĭ-Mele la ceĭ ce vor arĕtà muşteriĭ şi să vîndă acest huzmet al apaltuluĭ cărţilor de joc cu strigare de cochiĭ-vechĭ, sub ponturile ce maĭ jos se arată:

1). Cumpĕrătorul peste cincĭ ḑile după vînḑarea huzmetuluĭ să aibă a începe la vînḑarea cărţilor de joc în politia Bucurescilor, iar tótă ţéra în curgere de 15 ḑile.

www.dacoromanica.ro

Venitul oerituluĭ de la ciobaniĭ ardelenĭ continuă a da ocasiunĭ la multe reclamaţiunĭ. In interesul acopeririĭ datorieĭ vechĭ a ţĕriĭ, acest venit se menţine cu tóte reclamaţiunile primite şi cu tótă greutatea ce întîmpină vama, care aveà obligaţiunea să vegheze, ca ciobaniĭ să nu se întórcă în Ardél cu vite marĭ altele decât pe carĭ le-aŭ adus la păscut în munţĭ.(1) De la vitele marĭ aduse pentru păscut în munţĭ

2). Din ţiua ce se va vinde huzmetul, cumpĕrătorul, împreună cu om orînduit din partea Casseĭ, să aibă a face catagrafie de tóte cărţile de joc ce se vor găsì prin tóte prăvăliile din Bucurescĭ, asemenea catagrafie să facă şi pe la tóte tirgurile şi oraşele de prin judeţele de afară, prin marifetul dumné-lor ispravnicilor, dându-se cărţĭ Domnescĭ deschise de la Logofeţia Divanuluĭ Domnieĭ-Mele şi împreună cu catagrafia ce se va face, atât aicĭ în politie, cât şi pe afară, pe care să pue pecetea, ca să nu aibă voe a vinde cărţĭ de joc neguţătoriĭ ce le vor fi avênd, socotindu-se acéstă poprire din ţiua ce se va face catagrafia.

3). Cumpĕrătorul huzmetuluĭ să fie îndatorat a luà asupră-ĭ câte cărţĭ se vor găsì în ţéră, adecă atât în politíe, cât şi pe afară, pe care să aibă a le plătì celor ce le vor fi avênd cu preţul ce se va găsì cu cale de cătră orînduitul cu Cassa boer al Domnieĭ-Mele, carele are a hotărî acest preţ după socotéla ce va face, atât al costuluĭ cărţilor de tótă felurimea, cât şi a interesurilor, şi tot acest boer are să hotărască după chibzuirea ce va face şi preţul cu care are să vînţă cumpĕrătorul apaltuluĭ cărţile iarăşĭ de tótă felurimea, făcêndu-ĭ socotélă, atât după preţul cumpĕrătóreĭ celor de aicĭ cărţĭ şi celor ce va aduce din lăuntru, cum şi de alte cheltueli i interesurĭ.

4). Cel ce se va dovedì, că a îndrăznit să vînţă cărţĭ din ţiua ce se va publicuì vînţarea acestuĭ apalt, să se facă controbont tótă felurimea cărţilor şi pentru câte cărţĭ se va dovedì că a vîndut, să plătéscă apaltoruluĭ duzina cu preţ îndoit de cel ce se va hotărî să vînţă el, iar la Cassa apaltuluĭ să plătéscă geremeà pentru un duzin po taleri 50, şi acela să se şi pedepséscă ca un nesupus hotărîriĭ Domnieĭ-Mele.

5). Baniĭ vînţăriĭ să aibă a-ĭ numĕrà cumpĕrătorul la Cassa apaltuluĭ în treĭ câştiurĭ, adecă la fieş-care începere de patru lunĭ, socotindu-se acésta din ţiua ce i se va vinde huzmetul la cochiĭ-vechĭ.

Cu aceste ponturĭ vînţându-se huzmetul, poruncim, orînduitule boer al Domnieĭ-Mele, pe cel ce se va hotărî de cumpĕrător să ni-l facĭ cunoscut prin anaforà în scris, arĕtându-ne şi preţul cu care se va întocmì vînţarea huzmetuluĭ, ca să i se deà şi cartea Domnieĭ-Mele spre a fi sciut de apaltador la toţĭ de obşte, iar baniĭ luându-ĭ, să aibĭ a-ĭ da în socotéla Luminăţieĭ Sale Dómneĭ, sub adeverinţă de primire.— 1813 Ianuarie 18.

Cod. IX, fila 30.

(1) *Iŏ Ioan Gheorghe Caragea Voevod.*

Vătaşe de la plaiul Prahoveĭ sud. Prahova. Cinstita chesaro-crăéscă aghenţie prin notă ne-a făcut arĕtare, că de la sudiţiĭ chesaricescĭ ce acum, pe vară, es cu vite marĭ din lăuntru la munţiĭ ţĕriĭ pentru păşune şi iar se întorc înapoì plătind la stăpâniĭ munţilor prin învoire păşunea, le-aĭ fi cerênd şi tu osebit avaet cu nume

www.dacoromanica.ro

nu se luà nicĭ o taxă. Pentru ele se plătià numaĭ proprietăţiĭ păşunatul după învoélă.

---

de erbărit; ci fiind-că în cartea de vătăşie ce ţi se dă nu se cuprinde a luà de la acest fel de vite vre-un erbărit, precum nicĭ vameşilor în pouturile vămilor iarăşĭ nu se cuprinde o orînduélă ca acésta şi datorie aĭ a îngrijì fórte tare, ca numaĭ cu vitele acelea ce aŭ eşit din lăuntru la păşune să se întórcă, iar să nu amestece altele de aicĭ din ţéră, căcĭ acelea nu sunt slobode a eşì nicĭ într'un chip din ţéră, ci dar îţĭ poruncim ca de la acest fel de vite marĭ ce vin numaĭ pentru păşune, carĭ sunt adevĕrate ale sudiţilor, nu numaĭ să nu îndrăznescĭ a cere ceva, ci să şi însciinţezĭ Domnieĭ-Mele cu ce cuvînt aĭ făcut acéstă cerere, acésta îţĭ poruncim. — 1814 Iunie 13.

Cod. LXXIV, fila 127.

Iŵ Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Dumné-ta Vel Vistiere, de vreme ce jăluitoriĭ aceştia aŭ dovedit, că aŭ plătit bir între străinĭ în diastimă de 2 anĭ, după pliroforia ce ne daĭ printr'acéstă anaforà, poruncim, că de nu voesc a maĭ plătì bir şi de acum înainte, să se ridice cu vitele lor de aicĭ a trece în Ţéra-Nemţéscă. — 1818 Martie 18.

(Pecetea gpd.) Vel Logofĕt.

Cod. LXXXIX, pag. 297.

Preą Înălţate Dómne,

După luminată porunca Mărieĭ Tale ce ni se dă la nota cinstiteĭ Aghenţiĭ pentru Ioan Secal i Stoica Iarteşi de la Bran şi Ioan Gherman de la Fisaraşi, pentru carĭ arată că ar fi eşit cu obicĭnuite reghĭ şi paşaporturĭ la oile lor ce le aŭ în judeţul Buzĕuluĭ, şĭ cum că în pămîntul acesta nicĭ o namestie nu aŭ, iar zapciul străinilor de la acel judeţ le-ar fi luat talerĭ 100 de la fieş-care asupra căruia se aduce pâră pentru acéstă pricină, făcênd cercetare. maĭ întâiŭ mĭ-a arĕtat, că el se află numaĭ cu oile aicĭ şi ceĭ din sus doĭ inşĭ făcênd pe toţĭ aĭ luĭ, iar nevasta îĭ este înlăuntru la Bran, şi cum că doĭ anĭ plătesce bir la străinĭ, pentru care mi s'aŭ arĕtat şi răvaşele zapciuluĭ de le-am vę̆ut, arĕtând şi sameşul de străinĭ carele a venit înaintea mea trimis de dumné-luĭ Stolnicul Iacovache, întîmplându-se a fi bolnav, cum că sunt aşezaţĭ în catastihul străinilor de doĭ anĭ, apoĭ l-am întrebat când s'a sciut că este sudit şi numaĭ cu oile se află aicĭ, cum de s'a suferit de a plătit de rînd doĭ anĭ dajdie între străinĭ şi nu a mers să arate cinstiteĭ Aghenţiĭ, rĕspunse că nefiind statornic aicĭ ci călător, când înlăuntru la casa luĭ, când aicĭ, dînşiĭ vede numaĭ oile, nu aŭ avut vreme să vie până aicĭ să se arate, şi aşa plătiaŭ ómeniĭ luĭ, nesocotind că o să i se cĕră pentru vreme, din care se cunósce că a fost cu primirea lor, ĭ-am cerut reghiile ca să le vĕd, şi mi-a arĕtat o reghie din lĕt 1817 a nepotu-sĕŭ, iar a luĭ ḑise că o are la oĭ şi de cercetarea ce am făcut nu lipsiĭ (a arĕtà) Inălţimiĭ Tale. — 1818 Martie 12.

Vel Vistier.

(A se vedé restul actelor în Tom. X, partea II din *Istoria Românilor* de *V. A. Urechia).*

www.dacoromanica.ro